ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీమదాపస్తంబ మహర్షయేనమః.

యాజుషస్మార్తమన్త్రపాఠము.

ప్రథమభాగము.

ఇది,

ప్రాచీన తాళపత్త్రి గ్రంథాములనుండి సంగృహీతంబై

లోకోపకారార్థముగా.

కృష్ణాజిల్లా బందరుపట్టణ నివాసులును సుప్రసిద్ధులునైన.

చెల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్త్రుండగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే.

స్వరయుక్తముగఁ జేర్పఁబడి.

బ్రహ్మశ్రీ, వేమూరి చిరంజీవావధానులవారిచేతఁ

పరిష్కరింపఁబడి.

స్వకీయ శ్రీ

ఆర్యానందముద్రాక్షరశాలయందు.

ముద్రింపఁబడి ప్రకటింపఁబడియె మచిలీపట్టణమ్.

చతుర్థ ముద్రణము 2000 ప్రతులు.

1921

దీనివెల 3—0—0. *Regestered Copy Right*

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి

విషయసూచికా.

—*—

అథగురుప్రార్థనమ్.

శ్లో॥ జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మలస్ఫటికాకృతిమ్।
ఆధారం సర్వవిద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే॥
అఖండమండలాకారం వ్యాప్తం యేనచరాచరమ్।
తత్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీగురవేనమః॥
గురుర్బ్రహ్మా గురుర్విష్ణు ర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః।
గురుస్సాక్షాత్పర బ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురవేనమః॥
ఆదిత్యాయచ సోమాయ మంగళాయ బుధాయచ।
గురుశుక్రశనిభ్యశ్చ రాహవే కేతవే నమః॥

శ్లో॥ చింతావంశ పయఃపారావారరాకాసుధాకరం।
వందే వేంకటనారాయణాఖ్యసిద్ధాన్తి సద్గురుమ్॥
శిష్టావంశ పయఃపారావారి రాకాసుధాకరమ్।
సీతారామాహ్వయం వందే భక్త్యాసిద్ధాన్తిసద్గురుమ్॥

పీఠిక.

శ్లో॥ కర్తాకారయితా చైవ ప్రేరకశ్చానుమోదకః।
సుకృతే దుష్కృతే చైవ చత్వారస్సమభాగినః॥

అయ్యా! ....

ఇంతవఱకును ఆంధ్రభాషలో ననేకగ్రంథములు రచియింపఁబడెనుగాని వానియందే గ్రంథమునందు సకలశాస్త్రవిషయములు స్వరయుక్తముగాఁ జేర్పఁబడియుండలేదు. అట్టికొఱంతను వారింపఁబూని చిరకాలము పరిశ్రమజేసి "యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠ"మను పేర నొక గ్రంథమును 1911 వ సంవత్సరమునఁ బ్రకటించినాఁడ. ఆగ్రంథమును గాంచిన పండితులును, విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులును, పురోహితులును, సమస్తాదితులగుట యేగాక శాస్త్రాభిమానులు దానినిస్వీకరించి నాశ్రమమును సార్థకంబు జేసిరి. కావున నే యీమంత్రపాఠము రెండవసారి ముద్రించుటకలిగెను. ఇది ముద్రింపించుచుండఁగా బహుజనులీగ్రంథమును బంపుమని వ్రాసిరి, ముద్రణమందుండుటచే నప్పట్లో పంపవీలులేకపోయెను. మఱియు విద్యార్థులయొక్కయు వైదికాభిమానులయొక్కయు నభిమతప్రకారము మంత్రపాఠముయొక్క రెండవభాగమునుగూడ ప్రత్యేకగ్రంథముగా ముద్రింపించియున్నాఁడను.

ఆ రెండవభాగ గ్రంథస్థవిషయములను ఈపీఠికలో వ్రాయఁబడదు. సారగ్రాహకులు తద్విషయములను గ్రహించి సానందులగుదురుగాక. "గుణినామపి నిజరూపప్రతిపత్తిః పరత ఏవ సంభవతి. స్వమహిమదర్శనమక్ష్ణోర్ముకురతలే యస్మాత్" అనఁగా నేత్రములయొక్క రామణీయకము దర్పణమువలనఁ దెలియునట్లు గుణవంతులకు స్వస్వరూపజ్ఞానము పరులవలననే కదా కల్గుట. కనుక సర్వజ్ఞులందఱు నీగ్రంథములనవలోకించి సార్థకపఱుపఁ బ్రార్థింపఁబడుచున్నారు. మఱియును మంత్రములు స్వరభేదముచే భిన్నార్థబోధకములగుచున్నవి. కావున స్వరయుక్తముగ నుచ్చరించుట మిగులనావశ్యకము, అది యెట్లనిన, తే, అనుపదము ఉదాత్తగ నుచ్చరించిన "వారు" అనుఅర్థమిచ్చును. అప

తమే అనుదాత్తగ నుచ్చరించిన (శీకొందును, అనియర్థమిచ్చును. (సూ"
అనుపదము ఉదాత్తముగ నుచ్చరించిన నిషేధార్థకము. ఆపదమే అ
నుదాత్తముగ నుచ్చరించిన (నన్ను" అనియర్థమిచ్చును. కావున సూ॥
మన్త్రోహీనస్స్వరతో వర్ణతో వా మిథ్యాప్రయుక్తో నతమర్థమాహ।
సవాగ్వజ్రో యజమానం హినస్తియథేంద్రశత్రుస్స్వరతోఽపరా
ధాత్ ॥ అనక్షరంహ్యనాయుష్యం విస్వరంవ్యాధి పీడితమ్। అక్షతాశ
స్త్రరూపేణ వజ్రంపతతిమస్తకే।హస్తహీనంతుయోఽధీతే స్వరవర్ణ
వివర్జితమ్। ఋగ్యజుస్సామభిర్దగ్ధో వియోనిమధిగచ్ఛతి॥ హస్తేనవే
దంయోఽధీతే స్వరవర్ణార్థసంయుతమ్। ఋగ్యజుస్సామభిఃపూతో బ్ర
హ్మలోకే మహీయతే॥ ఇత్యాదిప్రమాణములుగలవు॥ ఈగ్రంథమం
దు దీర్ఘస్వరితములుగూడఁ జేర్పఁబడి వేదపరిజ్ఞాతలచేఁబరిశోధింపఁబడి
ప్రాచీనవిషయములుగాక మఱికొన్ని సద్విషయములతో బ్రకటింపఁ
బడెను. ఉదాత్తము అనుదాత్తము, స్వరితము, అని స్వరములు
మూఁడువిధములు. ఉదాత్తము—ఏమియుగుర్తువేయనిది ఉదాత్తమ
ని తెలుఁగవలయును, అనుదాత్తము:—ఇచ్చట నక్షరములకుక్రిం
ద నడ్డముగ గుర్తువేసినదాని కనుదాత్తమనిపేరు. స్వరితము—అక్ష
రములకు పైభాగమున నిలువుగ వేసినగీటుకు స్వరితమనిపేరు. ఈఉ
దాత్తానుదాత్త స్వరితము లెటుల పలుకవలసినది యిందుఁ వ్రా
యుటకు వీలులేదు. ప్రథమములో గురుముఖము నుండియే గ్రహింపఁదగు
ను. అట్లుగ్రహించినపిమ్మట సులభముగా గ్రంథము జదువందగును.
—బాలబోధకొఱకు

ఒక ఉదాహరణము:—"వాయవః"

అనుదాత్తము తక్కువగఁబలుకుట, ఉదాత్తము హెచ్చుగఁబలు
కుట, స్వరితము రెంటియొక్క మిశ్రమస్వరము. ఇదిగాక అక్షరముపై
భాగమందు రెండుగీట్లున్నచో దీర్ఘస్వరితము. ఈస్వరవిషయమై పా
ణినివ్యాకరణమందుఁ జెప్పఁబడిన లక్షణము లేమనఁగ ఉచ్చైరుదాత్తః

(౧—౨—౨౯) నీచైరనుదాత్తః (౧—౨—౩౦) సమాహారస్స్వరితః (౧—౨-౩౧) అనులక్షణములకు కాశికావృత్తియందుఁ జెప్పిన విధము" తాల్వాదిషు సభాగేషు స్థానేషు ఊర్ధ్వభాగే నిష్పన్నో౽జుదాత్తసంజ్ఞస్స్యాత్.

అనఁగా దవడలు మొదలుగాఁగల వానియొక్క మీదిభాగముతో నుచ్చరింపఁబడినది యుదాత్తము, "నీచైరుపలభ్యమానో యో౽చ్ సో౽నుదాత్త సంజ్ఞకోభవతి" అనఁగ తగ్గుగనుచ్చరింపఁబడినది యనుదాత్తము. ఉదాత్తానుదాత్త స్వరసమాహారో యో౽చ్ సస్వరిత సంజ్ఞకోభవతి" అనఁగ ఉదాత్తా౽నుదాత్తములు కలియుట స్వరితము, పాణిని యొక్క ౩౨ సూత్రము. తస్యాదిత ఉదాత్తమర్ధహ్రస్వం "అనఁగ స్వరితముయొక్క మొదటిసగము ఉదాత్తము రెండవసగము అనుదాత్తము, ఈస్వరలక్షణవిషయమై ఋగ్వేద ప్రాతిశాఖ్యయందుఁ జెప్పఁబడినవి యేమనఁగ—

ఉదాత్తశ్చా౽నుదాత్తశ్చ స్వరితశ్చ త్రయస్స్వరాః । ఆయామవిస్రంభాక్షేపైస్త ఉచ్యంతే౽క్షరాశ్రయాః॥ అనఁగ ఉదాత్త, అనుదాత్త స్వరితము ఇవి త్రివిధస్వరములు ఆయామముగను విస్రభమముగ నుచ్చరింపవలయును.

యథా, "ఆయామ" = వాయునిమిత్తః ఊర్ధ్వగమనం గాత్రాణామ్, 'విస్రంభ' అధోగమనం గాత్రాణాం వాయునిమిత్తమ్ । 'ఆక్షేపః" తిర్యగ్గమనం గాత్రాణాం వాయునిమిత్తమ్, అని భాష్యమందుఁ జెప్పఁబడినది. స్వరితమునకుఁ దిరిగి ప్రత్యేకలక్షణము చెప్పఁబడినది.

శ్లో॥ ఏకాక్షరసమావేశే । పూర్వయో స్స్వరితస్స్వరః ॥ తస్యోదాత్తతరోదాత్తా। దర్ధమాత్రార్ధమేవవా ॥ ౩-౨॥ అధర్వవేదశౌనకీయప్రాతిశాఖ్యయందు చెప్పబడిన స్వరలక్షణ మేమనఁగ—

"సమానయమే అక్షరముచ్చైరుదాత్తం। నీచైరనుదాత్తం। ఆక్షిప్తంస్వరితమ్। ఆక్షిప్తమనఁగ హెచ్చుస్వరము నుంచి తగ్గుస్వరముగ

నుచ్చరించుట. ప్రచయమనఁగ అనుదాత్తములూర్ధ్వ యుదాత్తముగ నుచ్చరించుస్వరము. స్వరితాదను దాత్తానాం పరేషాం ప్రచయస్స్వరః॥ ఉదాత్తశ్రుతితాం యాంత్యేకం ద్వేవా బహూనివా (ఋగ్వేదప్రాతిశాఖ్య 3—౧౧) ఈస్వరముల యందుండు పదభేదముల నిచ్చట గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయనైతి. పెద్దలవలన గ్రహింపఁదగును.

మఱియొకవిషయము వేదము "విద్" అను ధాతువునుండి పుట్టినది. వేదమును శ్రుతిః, ఆమ్నాయః, అనియుం జెప్పటకలదు "వేదయతీతి వేదః" తెలియఁజేయునది గాన వేదమని చెప్పఁబడెను. వేదశబ్దనిష్పత్తి యెట్లనఁగా "విదన్త్యనేన ధర్మాధర్మావితి వేదః" అనఁగా దీనిసహాయమువలన ధర్మాధర్మములు తెలియఁబడును. శ్రూయత ఇతి శ్రుతిః అనఁగా పరమేశ్వరునుండియే వినఁబడినందున శ్రుతియనఁబడెను. మఱియు శ్రోత్రేంద్రియము చే శబ్దరూపముగాఁ దెలియఁబడుటను బట్టి "శ్రుతిః" యనియుం జెప్పఁబడెను, ఆమ్నాయఃఅనఁగా వర్ణించుటయని యర్థము. ఇంతియగాక వేదమును ఆదియందుభగవంతుఁడు బ్రహ్మదేవున కుపదేశించెను. బ్రహ్మదేవుఁడు ఋషులకుపదేశించెను. ఋషులు తమశిష్యుల కుపదేశించిరి. ఇట్లుండుకాలమున సోమకాసురుఁడు వేదములను దొంగిలించుకొని పోఁగా మఱలనుభగవంతుఁడు మత్స్యావతారుండై యావేదములను ఆయసురుని యొద్దనుండి పరిగ్రహించి తెచ్చి బ్రహ్మదేవున కొసఁగెను. ఈకారణమునుబట్టియే వేదములు లిఖితములుగాక ఉపదేశ్యములుగానున్నవి, ఇందుచేత దీనికి "శ్రుతిః" యని పేరుకలిగెను. "ఆమ్నాయతేపరంపరయేత్యామ్నాయః" "అనఁగా పరంపరగ" గురుశిష్యపరంపరగా నభ్యసించుటంబట్టి ఆమ్నాయమనఁబడెను. వేదములయందణఁగియుండు విషయములత్యంతము శ్లాఘనీయములై యున్నవి. ప్రపంచవిషయ జ్ఞానమును ఆముష్మికవిషయజ్ఞానమును బోధించునట్టివియునై యున్నవి. వేదముశ్రీపరమేశ్వరుని శ్వాసరూపమునియును

ప్రమాణములుగలవు. వేదముకర్మకాండమనియు, ఉపాసనాకాండమనియు జ్ఞానకాండమనియు మూఁడుభాగములుగ నున్నది.

కర్మకాండము:— ఇహపరసుఖములకుఁ దగిన కర్మానుష్ఠానములను జేయుపద్ధతులును; అశ్వమేధము, వాజపేయము మొదలగు యజ్ఞములు చేయువిధములును; అవిచేయుటవలనఁగలుగు ఫలములను బోధించును. ఉపాసనాకాండము—పరమేశ్వరునియందు లక్ష్యము నిల్పువిధమును, అట్టిభక్తులకుఁగల్గుఫలమును బోధించును. జ్ఞానకాండము:— తత్త్వబోధవలన బ్రహ్మజ్ఞానమును బొందుమార్గమును, అందువలనఁ గలుగు ప్రయోజనము బోధించును. మఱియు వేదము బ్రాహ్మణములనియు, మంత్రములనియు, ఆరణ్యకములనియు, మూఁడువిధములుగనుండును. బ్రాహ్మణములనఁగా: + బ్రహ్మజ్ఞానుల నుష్ఠింపవలసినవిధులు. మన్త్రములనఁగా?— భగవంతుఁడు మొదలగువారిని గూర్చి యొనర్చుస్తోత్రములు ఋషులువిన్నవి మన్త్రములనియును ఋషులు తెలిసికొనినవి బ్రాహ్మణములనియును గొందఱు చెప్పెదరు.

అరణ్యకములనఁగా— ఋషులు అరణ్యములయందు భగవంతుని స్తుతించిన భాగములు ఈఆరణ్యకభాగమైన మంత్రములును మఱికొన్ని స్మార్తవిషయములును ఈమన్త్రపాఠముయొక్క ప్రథమభాగపుస్తకమందుఁగొంతయును ద్వితీయభాగ పుస్తకమందు కొంతయును వ్రాసి ముద్రింపించితిని, ఈరెండుగ్రంథములు తెప్పించుకొనినచో మఱియొకపుస్తకము కోరనవసరము లేదు. సకలస్మార్తసాంప్రదాయములును సమస్తవిషయములును.సులభముగ గ్రహింపఁదగును. ఈపుస్తకము నెంతశ్రమపడిముద్రింపించినను ప్రమాదవశమునఁగొన్ని స్ఖాలిత్యములునిలిచియుండవచ్చును. కనుక వేదపరిజ్ఞానులందఱు నీగ్రంథము నవలోకించి యిందుండుస్ఖాలిత్యములను గ్రహించి నాకుఁదెలిపిరేని రాబోవు పంచమముద్రణమునందుఁ జేర్పింపుచున్నాఁడను కాబట్టి

బుధోత్తములను ప్రార్థించెదను. ఈ చతుర్థముద్రణమునకు బహు విఘ్నములు సంభవించినందున గలిగిన యాలస్యమునుగూర్చి ఈపుస్తకము నిమిత్తము వ్రాసిన దరఖాస్తుదారులందఱు గ్రహింతురుగాక. మఱియు యుద్ధారంభమునుండి కాగితములు, కాటుక, బైండుసామానులు, వీనిధరలు ఒక రూక్యమునకు బదులు 10-0-0 రూక్యములు హెచ్చి కొన్ని సమయములలో దొరకకుండుటవలన గలిగిన యాలస్యమునుగూర్చి ప్రాజ్ఞులకు విశేషము విస్తరింపబనిలేదు కావున మాయందు దయయుంచి గ్రంథములకోరువారీ యంశములంగమనింప గోరుచున్నాము. ఈగ్రంథక్రయము రఫ్ కాగితముల ప్రతి 1-కి — 2-8-0 గ్లేజుకాగితము ప్రతి 1-కి — 3-0-0 గవర్నమెంటువారు అన్‌రిజస్టరు వీ. పీ. లు పంపకూడదనియును ప్రతి వి. పి. రిజష్టరు చేయవలెననియున్ను ఆర్డరుపంపించినందున ఖర్చులు పూర్వముకన్న అధికమగుచున్నవి యిదిగాక మనీయార్డరురుసుము రూ10—0—0 లలోపు రెండణాలు పోష్టువారే అధికం వసూలుచేతురు విశదంనిమిత్తం వ్రాసినాము. ఇష్టమున్నవారు పుస్తకములుపంపుమని వ్రాసిన మీదటనే మేము పుస్తకములు పంపుదుము ప్రాజ్ఞులైనవారందఱు అవీపీలను మేము వ్రాసినప్రకారము పుస్తకక్రయమున్ను పోస్టుచార్జిన్ని యిచ్చి తీసుకొనుచున్నారు, అజ్ఞానులగుతదితరులు వృథాగ శ్రమగలుగచేయవలెననితలంపుగలవారై పదేపదే పంపుమనిమాకుజాబు వ్రాయుచుండుటయును మేము సత్యమైన కార్డులని నమ్మి సర్వత్రా పంపుచుండుటయును కలుగుచుండెను మమ్ములను వృథాగాశ్రమకలుగచేయుటచే కలుగు ఫలమును బొందకపోరు తప్పక అట్టి ఫలమును అనుభవించియేతీరుదురు శక్తిలేనివారు వ్రాయక ఊరకుండుటయే తమకుశ్రేయస్కరమయినదని గ్రహింతురుగాక

శ్లో॥ అర్థం నాస్తి కృపాం నాస్తి తస్మాజ్ఞాత్రజతజ్ఞాగ్రత॥ అని పెద్దలు చెప్పుదురు-

ఆర్యానంద ప్రెస్.
మచిలీపట్టణము.

ఇట్లు
చెల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

శ్రీరస్తు

ఓమ్ పరబ్రహ్మణే నమః

యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠః

అథ నమక పాఠః ॥ శ్రీగురుభ్యో నమః హరిః ఓమ్ ॥

నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఉతోత ఇషవే నమః । నమస్తే అస్తు ధన్వనే బాహుభ్యాముత తే నమః । యా త ఇషుః శివతమా శివం బభూవ తే ధనుః । శివా శరవ్యా యా తవ తయా నో రుద్ర మృడయ । యా తే రుద్ర శివా తనూరఘోరా పాపకాశినీ । తయా నస్తనువా శంతమయా గిరిశంతాభిచాకశీహి । యామిషుం గిరిశంత హస్తే ॥ ౧ ॥ బిభర్ష్యస్తవే । శివాం గిరిత్ర తాం కురు మా హిగ్ంసీః పురుషం జగత్ । శివేన వచసా త్వా గిరిశాచ్ఛా వదామసి । యథా నః సర్వమిజ్జగదయక్ష్మగ్ం సుమనా అసత్ । అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమో దైవ్యో భిషక్ । అహీగ్ంశ్చ సర్వాన్ జంభయన్త్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః । అసౌ యస్తామ్రో అరుణ ఉత బభ్రుః సుమఙ్గలః । యే చేమాగ్ం రుద్రా అభితో దిక్షు శ్రితాః సహస్రశో వైషాగ్ం హేడ ఈమహే । అసౌ యో వసర్పతి నీలగ్రీవో విలోహితః । ఉతైనం గోపా అదృశన్నదృశన్నుదహార్యః । ఉతైనం విశ్వా భూతాని స దృష్టో మృడయాతి నః ।

నమో అస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రాక్షాయ మీఢుషే । అథో యే అస్య సత్వానోఽహం తేభ్యోఽకరన్నమః । ప్రముఞ్చ ధన్వనస్త్వముభయోరార్త్నియోర్జ్యామ్ । యాశ్చ తే హస్త ఇషవః ॥3॥ పరా తా భగవో వప । అవతత్య ధనుస్త్వగ్ం సహస్రాక్ష శతేషుధే । నిశీర్య శల్యానాం ముఖా శివో నః సుమనా భవ । విజ్యం ధనుః కపర్దినో విశల్యో బాణవాగ్ం ఉత । అనేశన్నస్యేషవ ఆభురస్య నిషఙ్గథిః । యా తే హేతిర్మీఢుష్టమ హస్తే బభూవ తే ధనుః । తయాఽస్మాన్విశ్వతస్త్వమయక్ష్మయా పరిబ్భుజ । నమస్తే అస్త్వాయుధాయానాతతాయ ధృష్ణవే । ఉభాభ్యాముత తే నమో బాహుభ్యాం తవ ధన్వనే । పరి తే ధన్వనో హేతిరస్మాన్వృణక్తు విశ్వతః అథో య ఇషుధిస్తవారే అస్మన్ని ధేహి తమ్ ॥ ౮॥ హస్తే ద్విక్ష్వేషవః ఉభాభ్యాం ద్వావిగ్ంశతిశ్చ ॥ (నమస్తే అస్తు భగవన్ విశ్వేశ్వరాయ మహాదేవాయ త్ర్యమ్బకాయ త్రిపురాన్తకాయ త్రికాగ్నికాలాయ కాలాగ్నిరుద్రాయ నీలకణ్ఠాయ మృత్యుఞ్జయాయ సర్వేశ్వరాయ సదాశివాయ శ్రీమహాదేవాయ నమః)

౨. నమో హిరణ్యబాహవే సేనాన్యే దిశాం చ పతయే నమో నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యః పశూనాం పతయే నమో నమస్సస్పిఞ్జరాయ త్విషీమతే పథీనాం పతయే నమో నమో బభ్లుశాయ వివ్యాధినేఽన్నానాం పతయే నమో నమో హరికేశాయోపవీతినే పుష్టానాం పతయే నమో నమో భవస్య హేత్యై జగతాం పతయే నమో నమో రుద్రాయాఽఽతతావినే క్షేత్రాణాం పతయే నమో నమః సూతాయాఽహన్త్యాయ వనానాం పతయే నమో నమః ॥

రోహితాయ స్థపతయే వృక్షాణాం పతయే నమో నమో మన్త్రిణే వాణిజాయ కక్షాణాం పతయే నమో నమో భువన్తయే వారివస్కృతాయౌషధీనాం పతయే నమో నమ ఉచ్చైర్ఘోషాయాఽఽక్రన్దయతే పత్తీనాం పతయే నమో నమః కృత్స్నవీతాయ ధావతే సత్వనాం పతయే నమః॥ 3॥ నమస్సహమానాయ నివ్యాధిన ఆవ్యాధినీనాం పతయే నమో నమః కకుభాయ నిషఙ్గిణే స్తేనానాం పతయే నమో నమో నిషఙ్గిణ ఇషుధిమతే తస్కరాణాం పతయే నమో నమో వఞ్చతే పరివఞ్చతే స్తాయూనాం పతయే నమో నమో నిచేరవే పరిచరాయారణ్యానాం పతయే నమో నమస్సృకావిభ్యో జిఘాంసద్భ్యో ముష్ణతాం పతయే నమో నమోఽసిమద్భ్యో నక్తంచరద్భ్యః ప్రకృన్తానాం పతయే నమో నమ ఉష్ణీషిణే గిరిచరాయ కులుఞ్చానాం పతయే నమో నమః॥ ౧॥ ఇషుమద్భ్యో ధన్వావిభ్యశ్చ వో నమో నమ ఆతన్వానేభ్యః ప్రతిదధానేభ్యశ్చ వో నమో నమ ఆయచ్ఛద్భ్యో విసృజద్భ్యశ్చ వో నమో నమోఽస్యద్భ్యో విధ్యద్భ్యశ్చ వో నమో నమ ఆసీనేభ్యశ్శయానేభ్యశ్చ వో నమో నమస్స్వపద్భ్యో జాగ్రద్భ్యశ్చ వో నమో నమస్తిష్ఠద్భ్యో ధావద్భ్యశ్చ వో నమో నమస్సభాభ్యస్సభాపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో అశ్వేభ్యోఽశ్వపతిభ్యశ్చ వో నమః॥ ౨॥ 3॥

నమ ఆవ్యాధినీభ్యో వివిధ్యన్తీభ్యశ్చ వో నమో నమ ఉగణాభ్యస్తృంహతీభ్యశ్చ వో నమో నమో గృత్సేభ్యో గృత్సపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో వ్రాతేభ్యో వ్రాతపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో గణేభ్యో గ

ణపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో విరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చ వో నమో నమో మహద్భ్యః క్షుల్లకేభ్యశ్చ వో నమో నమో రథిభ్యోఽరథేభ్యశ్చ వో నమో నమో రథేభ్యః ॥౧॥ రథపతిభ్యశ్చ వో నమో నమః సేనాభ్యః సేనానిభ్యశ్చ వో నమో నమః క్షత్తృభ్యః సంగ్రహీతృభ్యశ్చ వో నమో నమస్తక్షభ్యో రథకారేభ్యశ్చ వో నమో నమః కులాలేభ్యః కర్మారేభ్యశ్చ వో నమో నమః పుఞ్జిష్టేభ్యో నిషాదేభ్యశ్చ వో నమో నమ ఇషుకృద్భ్యో ధన్వకృద్భ్యశ్చ వో నమో నమో మృగయుభ్యః శ్వనిభ్యశ్చ వో నమో నమః శ్వభ్యః శ్వపతిభ్యశ్చ వో నమః ॥౨॥

౫. నమో భవాయ చ రుద్రాయ చ నమః శర్వాయ చ పశుపతయే చ నమో నీలగ్రీవాయ చ శితికణ్ఠాయ చ నమః కపర్దినే చ వ్యుప్తకేశాయ చ నమః సహస్రాక్షాయ చ శతధన్వనే చ నమో గిరిశాయ చ శిపివిష్టాయ చ నమో మీఢుష్టమాయ చేషుమతే చ నమో హ్రస్వాయ చ వామనాయ చ నమో బృహతే చ వర్షీయసే చ నమో వృద్ధాయ చ సంవృధ్వనే చ ॥౧॥ నమో అగ్రియాయ చ ప్రథమాయ చ నమ ఆశవే చాజిరాయ చ నమః శీఘ్రియాయ చ శీభ్యాయ చ నమ ఊర్మ్యాయ చావస్వన్యాయ చ నమః స్రోతస్యాయ చ ద్వీప్యాయ చ ॥౨॥ నమో జ్యేష్ఠాయ చ కనిష్ఠాయ చ నమః పూర్వజాయ చాపరజాయ చ నమో మధ్యమాయ చాపగల్భాయ చ నమో జఘన్యాయ చ బుధ్నియాయ చ నమః సోభ్యాయ చ ప్రతిసర్యాయ చ నమో యామ్యాయ చ క్షేమ్యాయ చ నమ ఉర్వర్యాయ చ ఖల్యాయ చ నమః శ్లోక్యాయ చావసాన్యాయ చ నమో వన్యాయ చ కక్ష్యాయ చ నమ

శ్రవాయ చ ప్రతిశ్రవాయ చ నమ ఆశుషేణాయ చాశురథాయ చ నమః
శూరాయ చావభిన్దతే చ నమో వర్మిణే చ వరూథినే చ నమో బిల్మినే చ క
వచినే చ నమశ్శ్రుతాయ చ శ్రుతసేనాయ చ॥౬॥౧॥ నమో దున్దుభ్యాయ చా
హనన్యాయ చ నమో ధృష్ణవే చ ప్రమృశాయ చ నమో దూతాయ చ ప్ర
హితాయ చ నమో నిషఙ్గిణే చేషుధిమతే చ నమస్తీక్ష్ణేషవే చాయుధినే చ
నమస్స్వాయుధాయ చ సుధన్వనే చ నమస్స్రుత్యాయ చ పథ్యాయ చ నమః
కాట్యాయ చ నీప్యాయ చ నమస్సూద్యాయ చ సరస్యాయ చ నమో నా
ద్యాయ చ వైశన్తాయ చ॥౧॥ నమః కూప్యాయ చావట్యాయ చ నమో వ
ర్ష్యాయ చావర్ష్యాయ చ నమో మేఘ్యాయ చ విద్యుత్యాయ చ నమ ఈధ్రి
యాయ చాతప్యాయ చ నమో వాత్యాయ చ రేష్మియాయ చ నమో వా
స్తవ్యాయ చ వాస్తుపాయ చ॥౭॥౨॥ నమస్సోమాయ చ రుద్రాయ చ నమ
స్తామ్రాయ చారుణాయ చ నమశ్శఙ్గాయ చ పశుపతయే చ నమ ఉగ్రా
య చ భీమాయ చ నమో అగ్రేవధాయ చ దూరేవధాయ చ నమో హన్త్రే
చ హనీయసే చ నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యో నమస్తారాయ నమశ్శమ్భ
వే చ మయోభవే చ నమశ్శఙ్కరాయ చ మయస్కరాయ చ నమశ్శివా
య చ శివతరాయ చ॥౧॥ నమస్తీర్థ్యాయ చ కూల్యాయ చ నమః పార్యాయ చా
వార్యాయ చ నమః ప్రతరణాయ చోత్తరణాయ చ నమ ఆతార్యాయ చా
లాద్యాయ చ నమశ్శష్ప్యాయ చ ఫేన్యాయ చ నమస్సికత్యాయ చ ప్ర
వాహ్యాయ చ॥౮॥౨॥ నమ ఇరిణ్యాయ చ ప్రపథ్యాయ చ నమః కిꣳశిలాయ
చ క్షయణాయ చ నమః కపర్దినే చ పులస్తయే చ నమో గోష్ఠ్యాయ చ గృహ్యా

యాయచ నమస్తల్ప్యాయచ గేహ్యాయచ నమః కాట్యాయచ గహ్వరేష్ఠా
యచ నమో హ్రదయ్యాయచ నివేష్ప్యాయచ నమః పాగ్ంసవ్యాయచ
రజస్యాయచ నమశ్శుష్క్యాయచ హరిత్యాయచ నమో లోప్యాయచో
లప్యాయచ॥౧॥ నమ ఊర్వ్యాయచ సూర్మ్యాయచ నమః పర్ణ్యాయచ ప
ర్ణశద్యాయచ నమోఽపగురమాణాయచాఽభిఘ్నతేచ నమ ఆఖ్ఖిదతేచ
ప్రఖ్ఖిదతేచ నమో వః కిరికేభ్యో దేవానాగ్ం హృదయేభ్యో నమో విక్షీణకే
భ్యో నమో విచిన్వత్కేభ్యో నమ ఆనిర్హతేభ్యో నమ ఆమీవత్కేభ్యః॥ ౨॥
౧౦॥ ద్రాపే అన్ధసస్పతే దరిద్రన్నీలలోహిత ఏషాం పురుషాణామేషాం ప
శూనాం మా భేర్మాఽరో మో ఏషాం కించనామమత్ । యా తే రుద్ర శివా
తనూశ్శివా విశ్వాహ భేషజీ। శివా రుద్రస్య భేషజీ తయా నో మృడ జీవసే। ఇ
మాగ్ం రుద్రాయ తవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామహే మతిమ్ ।
యథా నశ్శమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామే అస్మిన్॥ ౧॥ అనా
తురమ్ । మృడా నో రుద్రోత నో మయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా విధే
మ తే। యచ్ఛం చ యోశ్చ మనురాయజే పితా తదశ్యామ తవ రుద్ర ప్రణీ
తౌ॥ మా నో మహాన్తముత మా నో అర్భకం మా న ఉక్షన్తముత మా న ఉక్షి
తమ్। మా నో వధీః పితరం మోత మాతరం ప్రియా మా న స్తనువః॥ ౨॥ రు
ద్ర రీరిషః। మా నస్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీ
రిషః। వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే । ఆరా
త్తే గోఘ్న ఉత పూరుషఘ్నే క్షయద్వీరాయ సుమ్నమస్మే తే అస్తు। రక్షా చ
నో అధి చ దేవ బ్రూహ్యథా చ నశ్శర్మ యచ్ఛ ద్విబర్హాః। స్తుహి శ్రుతం గ

ర్థవీతంయువానంమృగన్న భీమముపహత్నుముగ్రమ్। మృడాజరిత్రే రుద్ర
స్తవానో అన్యం తే అస్మన్ని వపన్తు సేనాః। పరిణో రుద్రస్య హేతిర్వృణక్తు ప
రి త్వేషస్య దుర్మతిరఘాయోః। అవస్థిరామఘవద్భ్య స్తనుష్వమీఢ్వస్తోకా
య తనయాయమృడయ। మీఢుష్టమశివతమశివో నస్సుమనాభవ। పరమే
వృక్షఆయుధంనిధాయకృత్తిం వసానఆచరపినాకం॥ ౮॥ బిభ్రదాగహి॥
వికిరిదవిలోహితనమస్తే అస్తుభగవః। యాస్తేసహస్రగ్ం హేతయోఽన్య
మస్మన్నివపన్తుతాః। సహస్రాణి సహస్రధా బాహువోస్తవ హేతయః
తాసామీశానోభగవః పరాచీనాముఖాకృధి॥౧౦॥౧౧॥ సహస్రాణిసహస్ర
శో యేరుద్రాఅధిభూమ్యామ్। తేషాగ్ంసహస్రయోజనేఽవధన్వానిత
న్మసి। అస్మిన్మహత్యర్ణవేఽన్తరిక్షే భవాఅధి। నీలగ్రీవాశ్శితికణ్ఠాశ్శర్వా
అధఃక్షమాచరాః। నీలగ్రీవాశ్శితికణ్ఠాదివగ్ం రుద్రాఉపశ్రితాః। యేవృ
క్షేషుసస్పిఞ్జరా నీలగ్రీవావిలోహితాః। యేభూతానామధిపతయోవిశి
ఖాసఃకపర్దినః। యేఅన్నేషువివిధ్యన్తిపాత్రేషుపిబతోజనాన్। యేపథాంప
థిరక్షయఐలబృదాయవ్యుధః। యేతీర్థానిప్రచరన్తిసృకావన్తోనిషఙ్గిణః।
యఏతావన్తశ్చభూయాగ్ంసశ్చదిశోరుద్రావితస్థిరే। తేషాగ్ంసహస్ర
యోజనేఽవధన్వానితన్మసి। నమోరుద్రేభ్యోయేపృథివ్యాం యేఽన్తరి
క్షే యేదివియేషామన్నంవాతోవర్షమిషవస్తేభ్యోదశప్రాచీర్దశదక్షిణా
దశప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాస్తేభ్యోనమస్తేనో మృడయన్తుతే యంద్వి
ష్మోయశ్చనోద్వేష్టితంవోజమ్భేదధామి। త్ర్యమ్బకంయజామహేసుగన్ధిం
పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుకమివబన్ధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్।

యోరుద్రో అగ్నౌ యో అప్సుయ ఓషధీషు యోరుద్రో విశ్వాభువనావివేశ తస్మై రుద్రాయనమో అస్తు॥ ఓమ్ శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః॥

ఇతి నమకం సంపూర్ణమ్

అథ చమక ప్రారమ్భః

శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ ౧॥ అగ్నావిష్ణూ సజోషసేమావర్ధన్తు వాంగిరః। ద్యుమ్నైర్వాజేభిరాగతమ్। వాజశ్చ మే ప్రసవశ్చ మే ప్రయతిశ్చ మే ప్రసితిశ్చ మే ధీతిశ్చ మే క్రతుశ్చ మే స్వరశ్చ మే శ్లోకశ్చ మే శ్రావశ్చ మే శ్రుతిశ్చ మే జ్యోతిశ్చ మే సువశ్చ మే ప్రాణశ్చ మే ఽపానశ్చ మే వ్యానశ్చ మే ఽసుశ్చ మే చిత్తం చ మ ఆధీతం చ మే వాక్చ మే మనశ్చ మే చక్షుశ్చ మే శ్రోత్రం చ మే దక్షశ్చ మే బలం చ మ ఓజశ్చ మే సహశ్చ మ ఆయుశ్చ మే జరా చ మ ఆత్మా చ మే తనూశ్చ మే శర్మ చ మే వర్మ చ మే ఽఙ్గాని చ మే ఽస్థాని చ మే పరూంషి చ మే శరీరాణి చ మే॥ ౨॥ జ్యైష్ఠ్యం చ మ ఆధిపత్యం చ మే మన్యుశ్చ మే భామశ్చ మే ఽమశ్చ మే ఽంభశ్చ మే జేమా చ మే మహిమా చ మే వరిమా చ మే ప్రథిమా చ మే వర్ష్మా చ మే ద్రాఘుయా చ మే వృద్ధం చ మే వృద్ధిశ్చ మే సత్యం చ మే శ్రద్ధా చ మే జగచ్చ॥ ౧॥ మే ధనం చ మే వశశ్చ మే త్విషిశ్చ మే క్రీడా చ మే మోదశ్చ మే జాతం చ మే జనిష్యమాణం చ మే సూక్తం చ మే సుకృతం చ మే విత్తం చ మే వేద్యం చ మే భూతం చ మే భవిష్యచ్చ మే సుగం చ మే సుపథం చ మ ఋద్ధం చ మ ఋద్ధిశ్చ మే క్లృప్తం చ మే క్లృప్తిశ్చ మే మతిశ్చ మే సుమతిశ్చ మే॥ 3॥

శంచమే మయశ్చమే ప్రియంచమేఽనుకామశ్చమే కామశ్చమే
సౌమనసశ్చమే భద్రంచమే శ్రేయశ్చమే వస్యశ్చమే యశశ్చమే భగ
శ్చమే ద్రవిణంచమే యంతా చమే ధర్తాచమే క్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమే
విశ్వంచమే మహశ్చమే సంవిచ్చమే జ్ఞాత్రంచమే సూశ్చమే ప్రసూశ్చమే
సీరంచమే లయశ్చమ ఋతంచమేఽమృతంచమేఽయక్ష్మంచమేఽనా
మయచ్చమే జీవాతుశ్చమే దీర్ఘాయుత్వంచమేఽనమిత్రంచమేఽభయం
చమే సుగంచమే శయనంచమే సూషాచమే సుదినంచమే ॥౩॥ ఊర్క్చమే
సూనృతాచమే పయశ్చమే రసశ్చమే ఘృతంచమే మధుచమే సగ్ధిశ్చమే
సపీతిశ్చమే కృషిశ్చమే వృష్టిశ్చమే జైత్రంచమ ఔద్భిద్యంచమే రయి
శ్చమే రాయశ్చమే పుష్టంచమే పుష్టిశ్చమే విభుచమే ప్రభుచమే బహు
చమే భూయశ్చమే పూర్ణంచమే పూర్ణతరంచమేఽక్షితిశ్చమే కూయ
వాశ్చమేఽన్నంచమేఽక్షుచ్చమే వ్రీహయశ్చమే యవాశ్చమే మాషా
శ్చమే తిలాశ్చమే ముద్గాశ్చమే ఖల్వాశ్చమే గోధూమాశ్చమే మసు
రాశ్చమే ప్రియంగవశ్చమేఽణవశ్చమే శ్యామాకాశ్చమే నీవారా
శ్చమే ॥౪॥ అశ్మాచమే మృత్తికాచమే గిరయశ్చమే పర్వతాశ్చమే సిక
తాశ్చమే వనస్పతయశ్చమే హిరణ్యంచమేఽయశ్చమే సీసంచమే త్రపు
శ్చమే శ్యామంచమే లోహంచమేఽగ్నిశ్చమ ఆపశ్చమే వీరుధశ్చమ ఓష
ధయశ్చమే కృష్టపచ్యంచమేఽకృష్టపచ్యంచమే గ్రామ్యాశ్చమే పశవ
ఆరణ్యాశ్చ యజ్ఞేన కల్పంతాం విత్తంచమే విత్తిశ్చమే భూతంచమే భూతి
శ్చమే వసుచమే వసతిశ్చమే కర్మచమే శక్తిశ్చమేఽర్థశ్చమ ఏమశ్చమ

ఇతిశ్చ మే గతిశ్చ మే॥ ౫॥ అగ్నిశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే సోమశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే
సవితాచమ ఇన్ద్రశ్చమే సరస్వతీచమ ఇన్ద్రశ్చమే పూషాచమ ఇన్ద్రశ్చమే
బృహస్పతిశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే మిత్రశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే వరుణశ్చమ ఇన్ద్ర
శ్చమే త్వష్టాచ మ ఇన్ద్రశ్చమే ధాతాచమ ఇన్ద్రశ్చమే విష్ణుశ్చమ ఇన్ద్ర
శ్చమేఽశ్వినౌచమ ఇన్ద్రశ్చమే మరుతశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే విశ్వేచమే
దేవా ఇన్ద్రశ్చమే పృథివీచమ ఇన్ద్రశ్చమేఽన్తరిక్షంచమ ఇన్ద్రశ్చమే
ద్యౌశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే దిశశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే మూర్ధాచమ ఇన్ద్రశ్చమే
ప్రజాపతిశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే॥ ౬॥ అగ్ంశుశ్చ మే రశ్మిశ్చమేఽదా
భ్యశ్చమేఽధిపతిశ్చమ ఉపాగ్ంశుశ్చమేఽన్తర్యామశ్చమ ఐన్ద్రవా
యవశ్చమే మైత్రావరుణశ్చమ ఆశ్వినశ్చమే ప్రతిప్రస్థానశ్చమే శుక్రశ్చ
మే మన్థీచమ ఆగ్రయణశ్చమే వైశ్వదేవశ్చమే ధ్రువశ్చమే వైశ్వానర
శ్చమ ఋతుగ్రహాశ్చమేఽతిగ్రాహ్యాశ్చమ ఐన్ద్రాగ్నశ్చమే వైశ్వదేవ
శ్చమే మరుత్వతీయాశ్చమే మాహేన్ద్రశ్చమ ఆదిత్యశ్చమే సావిత్రశ్చ
మే సారస్వతశ్చమే పౌష్ణశ్చమే పాత్నీవతశ్చమే హారియోజనశ్చమే॥ ౭॥
ఇధ్మశ్చమే బర్హిశ్చమే వేదిశ్చమే ధిష్ణియాశ్చమే స్రుచశ్చమే చమ
సాశ్చమే గ్రావాణశ్చమే స్వరవశ్చమ ఉపరవాశ్చమేఽధిషవణేచమే ద్రో
ణకలశశ్చమే వాయవ్యానిచమే పూతభృచ్చమ ఆధవనీయశ్చమ ఆగ్నీ
ధ్రంచమే హవిర్ధానంచమే గృహాశ్చమే సదశ్చమే పురోడాశాశ్చమే
పచతాశ్చమేఽవభృథశ్చమే స్వగాకారశ్చమే॥ ౮॥ అగ్నిశ్చమే ఘ
ర్మశ్చమేఽర్కశ్చమే సూర్యశ్చమే ప్రాణశ్చమేఽశ్వమేధశ్చమే పృథి

వీచ మే ఽదితిశ్చ మే దితిశ్చ మే ద్యౌశ్చ మే శక్వరీరంగుళయో దిశశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామృక్చ మే సామ చ మే స్తోమశ్చ మే యజుశ్చ మే దీక్షా చ మే తపశ్చ మ ఋతుశ్చ మే వ్రతం చ మే ఽహోరాత్రయోర్వృష్ట్యా బృహద్రథన్తరే చ మే యజ్ఞేన కల్పేతామ్ ॥౧౦॥ గర్భాశ్చ మే వత్సాశ్చ మే త్ర్యవిశ్చ మే త్ర్యవీ చ మే దిత్యవాట్చ మే దిత్యౌహీ చ మే పంచావిశ్చ మే పంచావీ చ మే త్రివత్సశ్చ మే త్రివత్సా చ మే తుర్యవాట్చ మే తుర్యౌహీ చ మే పష్ఠవాచ్చ మే పష్ఠౌహీ చ మ ఉక్షా చ మే వశా చ మ ఋషభశ్చ మే వేహచ్చ మే ఽనడ్వాం చ మే ధేనుశ్చ మ ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాం ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతామపానో యజ్ఞేన కల్పతాం వ్యానో యజ్ఞేన కల్పతాం చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతాం మనో యజ్ఞేన కల్పతాం వాగ్యజ్ఞేన కల్పతామాత్మా యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతామ్ ॥౧౧॥ ఏకా చ మే తిస్రశ్చ మే పంచ చ మే సప్త చ మే నవ చ మ ఏకాదశ చ మే త్రయోదశ చ మే పంచదశ చ మే సప్తదశ చ మే నవదశ చ మ ఏకవిగ్ంశతిశ్చ మే త్రయోవిగ్ంశతిశ్చ మే పంచవిగ్ంశతిశ్చ మే సప్తవిగ్ంశతిశ్చ మే నవవిగ్ంశతిశ్చ మ ఏకత్రిగ్ంశచ్చ మే త్రయస్త్రిగ్ంశచ్చ మే చతస్రశ్చ మే ఽష్టౌ చ మే ద్వాదశ చ మే షోడశ చ మే విగ్ంశతిశ్చ మే చతుర్విగ్ంశతిశ్చ మే ఽష్టావిగ్ంశతిశ్చ మే ద్వాత్రిగ్ంశచ్చ మే షట్త్రిగ్ంశచ్చ మే చత్వారిగ్ంశచ్చ మే చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ మే ఽష్టాచత్వారిగ్ంశచ్చ మే వాజశ్చ ప్రసవశ్చాపిజశ్చ క్రతుశ్చ సువశ్చ మూర్ధా చ వ్యశ్నియశ్చాన్త్యా

యన శ్చాన్త్యశ్చ భౌవనశ్చ భువనశ్చాధిపతిశ్చ । ఇడా దేవహూర్మను ర్యజ్ఞనీర్బృహస్పతి రుక్థామదాని శగ్ంసిషద్విశ్వే దేవాస్సూక్తవాచః పృథివిమాతర్మామాహిగ్ంసీర్మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధువక్ష్యామిమధువదిష్యామిమధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాంమనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోను మదన్తు॥ ఇతి చమకం సంపూర్ణమ్.

ఓంశ్శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః.

పురుష సూక్తమ్.

ఓమ్॥ తచ్ఛంయో రావృణీమహే। గాతుం యజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీ స్వస్తి రస్తు నః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం । శంనో అస్తుద్విపదే । శం చతుష్పదే । ఓంశాన్తి శ్శాన్తిశ్శాన్తిః॥ సహస్రశీర్షాపురుషః। సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్। సభూమింవిశ్వతోవృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్। పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్. । యద్భూతంయచ్చభవ్యం । ఉతామృతత్వ స్యేశానః। యదన్నే నాతిరోహతి । ఏతావానస్య మహిమా।అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః ॥౧॥ పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని। త్రిపాదస్యామృతందివి। త్రిపా దూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః। పాదోఽస్యేహాభవా త్పునః। తతో విష్వ ఙ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనే అభి । తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధిపూరుషః। సజాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చా ద్భూమిమథో

పుర॥ ౨॥ యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత। వసన్తో అస్యాసీదాజ్యమ్ । గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః। సప్తాస్యాసన్ పరిధయః॥ త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః॥ దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః। అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ । తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ । పురుషం జాత మగ్రతః ।౩। తేన దేవా అయజన్త। సాధ్యా ఋషయశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ హుతః । సంభృతం పృషదాజ్యమ్। పశూగ్ స్తాగ్ శ్చక్రే వాయవ్యాన్। ఆరణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చ యే। తస్మాద్యజ్ఞా త్సర్వ హుతః ।ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛన్దాగ్ంసిజజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజు స్తస్మాదజాయత ।౪। తస్మా దశ్వా అజాయన్త। యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్। తస్మాజ్జాతా అజావయః। యత్పురుషం వ్యదధుః।కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కి మస్య కౌ బాహూ । కా వూరూ పాదా వుచ్యేతే। బ్రాహ్మణో ఽస్య ముఖ మాసీత్ ।బాహూ రాజన్యః కృతః॥ ౫॥ ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః॥ పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత । చన్ద్రమా మనసో జాతః॥ చక్షోస్సూర్యో అజాయత । ముఖాదిన్ద్ర శ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయు రజాయత । నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షమ్। శీర్ష్ణో ద్యౌ స్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమి ర్దిశశ్శ్రోత్రాత్ । తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ ॥ ౬ ॥ వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్। ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే। సర్వాణిరూపాణి విచిత్యధీరః॥ నామాని కృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే। ధాతా పురస్తాద్య ముదాజహార। శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః । త మేవం విద్వా నమృత ఇహ భవతి।

నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే। యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజన్త దేవాః।
తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్। తేహ నాకం మహిమానస్సచన్తే।
యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః॥ ౭॥ అద్భ్యస్సంభూతః పృథివ్యై
రసాచ్చ। విశ్వకర్మణస్సమవర్తతాధి। తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమే
తి। తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే। వేదాహమేతం పురుషం
మహాన్తమ్। ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్। తమేవం విద్వానమృత
ఇహ భవతి। నాన్యః పన్థా విద్యతేఽయనాయ। ప్రజాపతిశ్చరతి
గర్భే అన్తః। అజాయమానో బహుధా విజాయతే। ౮॥ తస్య ధీరాః
పరిజానన్తి యోనిమ్। మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః। యో దేవే
భ్య ఆతపతి। యో దేవానాం పురోహితః। పూర్వో యో దేవేభ్యో
జాతః। నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే। రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తః।
దేవా అగ్రే తదబ్రువన్। యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్। తస్య
దేవా అసన్ వశే। హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ। అహోరాత్రే
పార్శ్వే। నక్షత్రాణి రూపమ్। అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్। ఇష్టం మనిషాణ।
అముం మనిషాణ। సర్వం మనిషాణ॥ ౯॥ ఓం తచ్ఛం యో రావృణీ
మహే... శం చతుష్పదే॥ ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః॥

ఇతి పురుషసూక్తం సమాప్తమ్.

శ్రీసూక్తమ్

హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్ । చన్ద్రాం హిరణ్మ
యీం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ ॥౧॥ తామ్మ ఆవహ జాత వేదో
లక్ష్మీమనపగామినీమ్ । యస్యాం హిరణ్యం విన్దేయం గామశ్వం పురు
షానహమ్ ॥౨॥ అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తి నాదప్రబోధినీమ్ ।
శ్రియం దేవీముపహ్వయే శ్రీర్మా దేవీజుషతామ్ ॥౩॥ కాం సోస్మితాం హి
రణ్యప్రాకారామార్ద్రాం జ్వలన్తీం తృప్తాం తర్పయన్తీమ్ । పద్మే స్థితాం ప
ద్మవర్ణాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥ ౪ ॥ చన్ద్రాం ప్రభా
సాం యశసా జ్వలన్తీం శ్రియం లోకే దేవజుష్టాముదారామ్ । తాం ప
ద్మినీమీం శరణమహం ప్రపద్యేఽలక్ష్మీర్మే నశ్యతాం త్వాం వృణే ॥
ణోమి ॥ ౫॥ ఆదిత్య వర్ణే తపసోఽధిజాతో వనస్పతిస్తవ వృక్షోఽథ బి
ల్వః । తస్య ఫలాని తపసా నుదన్తు మాయాన్తరాయాశ్చ బాహ్యా అల
క్ష్మీః ॥౬॥ ఉపైతు మాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినా సహ । ప్రాదుర్భూ
తోఽస్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్ కీర్తి మృద్ధిం దదాతు మే ॥౭॥ క్షుత్పిపాసామలాం
జ్యేష్ఠా మలక్ష్మీం నాశయామ్యహమ్ । అభూతిమసమృద్ధిం చ సర్వాం
నిర్ణుద మే గృహాత్ ॥౮॥ గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీ
షిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్
॥౯॥ మనసః కామమాకూతిం వాచస్సత్యమశీమహి । పశూనాగ్ం
రూపమన్నస్య మయి శ్రీః శ్రయతాం యశః ॥౧౦॥ కర్దమేన ప్రజా

భూతా మయిసమ్భవకర్దమ। శ్రియంవాసయ మేకులేమాతరం పద్మమాలినీమ్ । ౧౧ । ఆపస్సృజన్తుస్నిగ్ధాని చిక్లీత వస మే గృహే। నిచదేవీంమాతరంశ్రియం వాసయ మేకులే। ౧౨। ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం పుష్టిం పింగళాం పద్మమాలినీమ్। చన్ద్రాంహిరణ్మయీంలక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ। ౧౩ । ఆర్ద్రాంయఃకరిణీం యష్టింసువర్ణాం హేమ మాలినీమ్। సూర్యాంహిరణ్మయీంలక్ష్మీంజాతవేదోమమావహ।౧౪।తాంమ ఆవహజాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీమ్। యస్యాం హిరణ్యం ప్రభూతంగావో దాస్యోఽశ్వాన్ విన్దేయం పురుషానహమ్॥

ఈశ్రీసూక్తముయొక్క ఫలశ్రుతిగూడ నిచ్చట వ్రాయుచున్నాము.

యశ్శుచిః ప్రయతో భూత్వా జుహుయాదాజ్య మన్వహమ్। శ్రియః పఞ్చదశర్చం చ శ్రీకామస్సతతం జపేత్ ॥ ఆనన్దః కర్దమశ్చైవ చిక్లీత ఇతి విశ్రుతాః। ఋషయస్తే త్రియః పుత్రా స్స్వయం శ్రీదేవి దేవతా॥ పద్మాననేపద్మఊరుపద్మాక్షీ పద్మసంభవే।త్వమ్మాం భజస్వపద్మాక్షీయేన సౌఖ్యం లభామ్యహమ్॥ అశ్వదాయిగోదాయిధనదాయి మహాధనే। ధనం మేజుషతాం దేవీం సర్వకామార్థసిద్ధయే। పుత్రపౌత్రధనం ధాన్యంహస్త్యశ్వాజావిగోరథమ్। ప్రజానాం భవసి మాతా ఆయుష్మన్తంకరోతుమామ్।చన్ద్రాభాంలక్ష్మీమీశానాం సూర్యాభాం శ్రియమీశ్వరీమ్।చన్ద్రసూర్యాగ్నిసర్వాభాం శ్రీమహాలక్ష్మీముపాస్మహే। ధన మగ్నిర్ధనం వాయుర్ధనంసూర్యోధనం వసుః। ధన మిన్ద్రో బృహస్పతిర్వరుణం ధనమశ్నుతే। వైనతేయ

సోమం పిబ సోమం పిబతు వృత్రహా।సోమంధనస్య సోమినో మహ్యం
దదాతుసోమిని ॥ నక్రోధోన చ మాత్సర్యం న లోభో నాశుభా
మతిః । భవంతి కృతపుణ్యానాం భక్తానాంశ్రీసూక్తం జపేత్సదా ॥
వర్షంతు తేవిభావరి దివో అభ్రస్య విద్యుతః । రోహంతు సర్వబీజా
న్యవబ్రహ్మద్విషోజహి॥ పద్మప్రియే పద్మిని పద్మహస్తే పద్మాలయే పద్మ
దళాయతాక్షి । విశ్వప్రియే విష్ణుమనోనుకూలే త్వత్పాదపద్మంమయి
సన్నిధత్స్వ॥యాసాపద్మాసనస్థా విపులకటితటీ పద్మపత్రాయతాక్షీ।
గంభీరావర్తనాభి స్తనభరనమితాశుభ్రవస్త్రోత్తరీయా ॥ లక్ష్మీర్దివ్యై
ర్గజేంద్రై ర్మణిగణఖచితైస్స్నాపితా హేమకుంభై ర్నిత్యం సాపద్మ
హస్తా మమ వసతు గృహే సర్వమాంగళ్యయుక్తా॥లక్ష్మీం క్షీరసము
ద్రరాజతనయాం శ్రీరంగధామేశ్వరీమ్।దాసీభూతసమస్తదేవ వనితాం
లోకైకదీపాంకురాం। శ్రీమన్మందకటాక్షలబ్ధవిభవబ్రహ్మేంద్రగంగాధ
రామ్।త్వాంత్రైలోక్యకుటుంబినీంసరసిజాంవందేముకుంద ప్రియామ్॥
సిద్ధలక్ష్మీర్మోక్షలక్ష్మీర్జయలక్ష్మీస్సరస్వతీ। శ్రీలక్ష్మీర్వరలక్ష్మీశ్చప్ర
సన్నామమసర్వదా॥ వరాంకుశౌ పాశమభీతిముద్రాంకరైర్వహంతీం
కమలాసనస్థామ్। బాలార్కకోటిప్రతిభాం త్రినేత్రాంభజేహమాద్యాం
జగదీశ్వరీంతామ్॥ సర్వమంగళమాంగళ్యే శివే సర్వార్థసాధికే॥శరణ్యే
త్రియంబకే దేవి నారాయణి నమోస్తుతే॥

ఇతి శ్రీసూక్తం సమాప్తమ్.

భూసూక్తమ్.

భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణాఽన్తరిక్షం మహిత్వా । ఉపస్థే తే దేవ్యదితేఽగ్నిమన్నాద మన్నాద్యాయాదధే ॥ ౧ ॥ ఆయఙ్గౌః పృశ్నిరక్రమీదసనన్మాతరం పునః । పితరఞ్చ ప్రయన్త్సువః ॥ ౨ ॥ త్రిగ్ంశద్ధామ విరాజతి వాక్పతఙ్గాయ శిశ్రియే । ప్రత్యస్య వహ ద్యుభిః ॥ ౩ ॥ అస్య ప్రాణాదపానత్యన్తశ్చరతి రోచనా । వ్యఖ్యన్మహిషస్సువః ॥ ౪ ॥ యత్త్వా క్రుద్ధః పరోవప మన్యునా యదవర్త్యా । సుకల్పమగ్నే తత్తవ పునస్త్వోద్దీపయామసి ॥ ౫ ॥ యత్తే మన్యుపరోప్తస్య పృథివీ మను దధ్వసే । ఆదిత్యా విశ్వే తద్దేవా వసవశ్చ సమాభరన్ ॥ ౬ ॥ మేదినీ దేవీ వసున్ధరా స్యాద్వసుధా దేవీ వాసవీ (వాసవీ) బ్రహ్మవర్చసః పితృణామ్ శ్రోత్రం చక్షుర్మనః ॥ ౭ ॥ దేవీ హిరణ్యగర్భిణీ దేవీ ప్రసోదరీ । సదనే సత్యాయనే సీద ॥ ౮ ॥ సముద్రవతీ సావిత్రీ (అహో దేవీ) అహో దేవీ మహ్యఙ్కీ (గీ) మహీధరణీ మహోఽత్యతిష్ఠత్ । (మహోఽద్యతిష్ఠత్) ॥ ౯ ॥ శృఙ్గే శృఙ్గే యజ్ఞే యజ్ఞే విభీషణీ । ఇన్ద్రపత్నీ వ్యాపినీ సురసరిదిహ ॥ ౧౦ ॥ వాయుమతీ జలశయనీ శ్రియన్ధా రాజా సత్యన్తోపరి మేదినీ సోపరిధత్తఙ్గాయ ॥ ౧౧ ॥ విష్ణుపత్నీం మహీం దేవీం మాధవీం మాధవప్రియామ్ । లక్ష్మీం ప్రియసఖీం దేవీం నమామ్యచ్యుతవల్లభామ్ ॥ ౧౨ ॥ ధనుర్ధరాయై విద్మహే సర్వసిద్ధ్యై చ ధీమహి । తన్నో ధరా ప్రచోదయాత్ ॥ ౧౩ ॥ శృణ్వన్తి శ్రోణామమృతస్య గోపామ్ ।

పుణ్యామస్యా అశృణోమి వాచమ్। మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీ మజూర్యామ్। ప్రతీచీ మేనాగ్ం హవిషా యజామః ॥ ౧౮ ॥ త్రేధా విష్ణురురుగాయో విచక్రమే। మహీం దివం పృథివీ మన్తరిక్షమ్। తచ్ఛ్రోణైతి శ్రవ ఇచ్ఛమానా। పుణ్యగ్గ్ శ్లోకం యజమానాయ కృణ్వతీ॥౧౯॥ స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః ॥ ౧౬॥ అదితిర్దేవా గన్ధర్వా మనుష్యాః పితరోసురాస్తేషాగ్ం సర్వభూతానాం మాతా మేదినీ మహతా మహీ సావిత్రీ గాయత్రీ జగత్యుర్వీ పృథ్వీ బహులా విశ్వా భూతా కతమా కాయా సా సత్యేత్యమృతేతి వసిష్ఠః॥౧౭॥

ఇతి సాయణాచార్యవిరచితే మాధవీయే వేదార్థప్రకాశే యజురారణ్యకే దశమప్రపాఠకే నారాయణీయాపరనామధేయ యుక్తాయాం యాజ్ఞిక్యా ముపనిషది ఏకవింశోఽనువాకః॥ (పుట ౮౭౨)

కేషాంచిత్పాఠః॥ ఓమ్। మేదినీ దేవీ వసున్ధరా...తన్నో ధరా ప్రచోదయాత్। ఇక్షుశాలియవ సస్యఫలాఢ్యే పారిజాతతరుశోభితమూలే। స్వర్ణరత్నమణిమంటపమధ్యే చిన్తయేత్సకలలోకధరిత్రీమ్॥ శ్యామాం విచిత్రాం నవరత్నభూషితాం చతుర్భుజాం తుంగపయోధరాన్వితామ్ ।ఇన్దీవరాక్షీం నవ శాలిమంజరీం శుకం దధానాం శరణం భజామహే। ఋక్। సక్తుమివ తితఉనా పునన్తో యత్ర ధీరామనసా వాచమక్రత । అత్రా సఖాయస్సఖ్యాని జానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధి వాచి॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥

ఇతి భూసూక్తం సమాప్తమ్.

మహాసౌరమ్

అథ సౌర్యాణాం మంత్రాణామృక్సంఖ్యా ఋషి దైవతచ్ఛందాంసి హ్యనుక్రమిష్యామః। పూర్వాచార్యైః క్రమేణైతత్సర్వం పురాదిష్టం శౌనకాదిభి రాచార్యైర్ద్రష్టవత్తాంతు ప్రత్యక్షార్థమిదానీం తన్మయోచ్యతే మహావ్యాధీన్ కుష్ఠాపస్మార హృద్రోగవ్యథోదరగుల్మ భగ్నశార్ద్ర శోణితా రజోదరభగందర పాండురోగ కాసశ్వాససహితాదివి స్ఫోటక మణిక్షీణశిరోరోగ ప్రమేహాంశ్చ మహావ్యాధీన్ నాశయేత్ ।

మమ ఇహ జన్మని జన్మాంతరకృతమహాపాతక ఉపపాతక సమస్త పాపక్షయద్వారా శ్రీసవితృసూర్యనారాయణముద్దిశ్య శ్రీసవితృసూర్యనారాయణప్రీత్యర్థం మహాసౌరమంత్రపఠనం కరిష్యే॥

ఛందః॥ ఉదుత్యం జాతవేదసమితి త్రయోదశర్చస్యసూక్తస్య। కణ్వపుత్రః ప్రస్కణ్వ ఋషిః। సూర్యో దేవతా। నవాద్యాగాయత్రీఛందః। ఉద్వయంతమసస్పరీతి చతస్రోఽనుష్టుభః। ఉద్యన్నద్యేత్యయం తృచో రోగఘ్నః। ఉపనిషదంత్యోఽర్ధర్చో ద్విషఘ్నః॥

మంత్రః.

ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవంవహంతి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్। అపత్యే తాయవో యథా నక్షత్రా యంత్యక్తుభిః। సూరాయ విశ్వచక్షసే। అదృశ్రమస్య కేతవో విరశ్మయో జనాం అను। భ్రాజంతో అగ్నయో యథా। తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య। విశ్వమాభాసి రోచనమ్। ప్రత్యఙ్ దేవానాం విశః ప్రత్యఙ్ఙుదేషి మానుషాన్। ప్రత్యఙ్విశ్వం స్వర్దృశే॥౧॥

మంత్రః.

యేనా పావక చక్షసా భురణ్యంతం జనాం అను। త్వం వరుణ పశ్యసి విద్యామేషి రజస్పృథ్వహా మిమానో అక్తుభిః। పశ్యంజన్మాని సూర్య।

సప్త త్వా హరితో రథే వహంతి దేవ సూర్య । శోచిష్కేశం విచక్షణ ।
అయుక్త సప్త శుంధ్యువః సూరో రథస్య నప్త్యః । తాభిర్యాతి స్వయుక్తిభిః ॥ ఉద్వయం తమసస్పరి జ్యోతిష్పశ్యంత ఉత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ । ఉద్యన్నద్య మిత్రమహ ఆరోహన్నుత్తరాం దివమ్ । హృద్రోగం మమ సూర్య హరిమాణం చ నాశయ । శుకేషు మే హరిమాణం రోపణాకాసు దధ్మసి । అథో హారిద్రవేషు మే హరిమాణం నిదధ్మసి । ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసా సహ । ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహం ద్విషతే రధమ్ ॥ ౭ ॥

ఛందః ॥ చిత్రం దేవానామితి షళృచస్య । సూక్తస్య ఆంగిరసపుత్రః కుత్స ఋషిః । సూర్యో దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః ॥

మంత్రః.

చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అంతరిక్షం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ ॥ సూర్యో దేవీముషసం రోచమానాం మర్యో న యోషామభ్యేతి పశ్చాత్ । యత్రా నరో దేవయంతో యుగాని వితన్వతే ప్రతి భద్రాయ భద్రమ్ ॥ భద్రా అశ్వా హరితః సూర్యస్య చిత్రా ఏతగ్వా అనుమాద్యాసః । నమస్యంతో దివ ఆపృష్ఠమస్థుః పరి ద్యావాపృథివీ యంతి సద్యః ॥ తత్సూర్యస్య దేవత్వం తన్మహిత్వం మధ్యా కర్తోర్వితతం సంజభార । యదేదయుక్త హరితః సధస్థాదాద్రాత్రీ వాసస్తనుతే సిమస్మై ॥ తన్మిత్రస్య వరుణస్యాభిచక్షే సూర్యో రూపం కృణుతే ద్యోరుపస్థే

అనంత మన్య ద్రుశ దస్య పాజః కృష్ణమన్యద్ధరితస్సంభరంతి। అద్యా దేవా ఉదితా సూర్యస్య నిరంహసః పిపృతానిరవద్యాత్। తన్నో మిత్రో వరుణో మామహంతామదితి స్సింధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥3॥

ఛందః॥ ఇంద్రం మిత్రమితి ద్వయోర్మంత్రయోః। ఔచథ్యపుత్రో దీర్ఘతమ ఋషిః। సూర్యో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః॥

మంత్రః॥ ఇంద్రం మిత్రంవరుణమగ్ని మాహురథో దివ్యస్స సుపర్ణో గరుత్మాన్। ఏకం సద్విప్రా బహుధా వదం త్యగ్నిం యమం మాతరిశ్వానమాహుః॥ కృష్ణం నియానం హరయః సుపర్ణా అపో వసానా దివముత్పతంతి। త ఆవవృత్రంత్సదనా దృతస్యాదిద్ఘృతేన పృథివీ వ్యుద్యతే॥

ఛందః॥ హంసశ్శుచిష దిత్యేకస్యచ। గౌతమపుత్రో వామదేవ ఋషిః। సూర్యో దేవతా। జగతీఛందః॥

మంత్రః॥ హంసశ్శుచిషద్వసు రంతరిక్షసద్ధోతా వేదిష దతిథిర్దురోణ సత్। నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమస దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతమ్॥

ఛందః॥ యత్వాసూర్యేత్యస్యమంత్రస్య। భూమిపుత్రో ఽత్రిరర్షిః॥ సూర్యో దేవతా। అనుష్టుప్ఛందః॥

మంత్రః॥ యత్వాసూర్య స్వర్భాను స్తమసావిధ్యదాసురః। అక్షేత్ర విద్యథా ముగ్ధో భువ నాన్య దీధయుః ॥౪॥

ఛందః॥ యదద్యే త్యేకోత్తరాస్య షణ్మంత్రస్యోద్వే తీతిచతస్రో ఽర్ధ ర్చశ్చపతి సాంమైత్రావరుణ పుత్రో వసిష్ఠ ఋషిః॥ సూర్యో దేవతా జగతీ ఛందః॥

యదద్య సూర్య బ్రవోఽనాగా ఉద్యన్మిత్రాయ వరుణాయ స
త్యమ్। వయం దేవత్రాదితే స్యామ తవ ప్రియాసో అర్యమన్ గృణంతః॥
ఉత్సూర్యో బృహదర్చీంష్యశ్రేత్పురు విశ్వా జనిమ మానుషాణామ్।
సమో దివా దదృశే రోచమానః క్రత్వా కృతః సుకృతః కర్తృభి
ర్భూత్। స సూర్య ప్రతి పురో న ఉద్గా ఏభిః స్తోమేభిరేతశేభిరేవైః
ప్ర నో మిత్రాయ వరుణాయ వోచోఽనాగసో అర్యమ్ణే అగ్నయే
చ। వి నః సహస్రం శురుధో రదంత్వృతావానో వరుణో మిత్రో
అగ్నిః॥ యచ్ఛంతు చంద్రా ఉపమం నో అర్కమా నః కామం పూపు
రంతు స్తవానాః॥ ౫॥ ఉద్వేతి సుభగో విశ్వచక్షాః సాధారణః సూర్యో
మానుషాణామ్। చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్య దేవశ్చర్మేవ యః సమవి
వ్యక్తమాంసి। ఉద్వేతి ప్రసవితా జనానాం మహాన్ కేతురర్ణవః
సూర్యస్య। సమానం చక్రం పర్యావివృత్సన్యదేతశో వహతి ధూర్షు
యుక్తః। విభ్రాజమాన ఉషసాముపస్థాద్రేభైరుదేత్యనుమద్యమా
నః॥ ఏష మే దేవః సవితా చచ్ఛంద యః సమానం న ప్రమినాతి ధామ।
దివో రుక్మ ఉరుచక్షా ఉదేతి దూరే అర్థస్తరణిర్భ్రాజమానః।
నూనం జనాః సూర్యేణ ప్రసూతా అయన్నర్థాని కృణవన్నపాంసి।
యత్రా చక్రురమృతా గాతుమస్మై శ్యేనో న దీయన్నన్వేతి పాథః॥

ఛందః॥ ఉదుత్యద్దర్శతమితి త్ర్యర్చస్య సూక్తస్య। మైత్రా
వరుణపుత్రో వసిష్ఠ ఋషిః। సూర్యో దేవతా। ఆద్యా బృహతీ ద్వితీ
యా సతో బృహతీ। తృతీయా పురఉష్ణిక్ఛందాంసి।

మంత్రః॥ ఉదుత్యద్దర్శతం వపుర్దివ ఏతి ప్రతిహ్వరే। యదీ

మాశుర్వహతి దేవఽఏతశో విశ్వస్మై చక్షసేఽఅరమ్। శీర్ష్ణఃశ్శీర్ష్ణో జగత స్తస్థుష స్పతింసమయా విశ్వమారజః॥ సప్తస్వసారఃసువితాయ సూర్యం వహంతి హరితోరథే॥ ౬॥ తచ్చక్షుర్దేవహితం శుక్రము చ్చరత్। పశ్యేమశరదశ్శతం జీవేమశరదశ్శతమ్॥

ఛందః॥ బణ్మహానిత్యద్వయోర్మంత్రయోః। భార్గవోజమద గ్నిఋషిః। సూర్యోదేవతా। బార్హతప్రగాథశ్ఛందః॥

మంత్రః॥ బణ్మహాంఅసిసూర్య బళాదిత్య మహాంఅసి। మహ స్తేసతోమహిమాపనస్యతేద్ధా దేవ మహాంఅసి। బట్సూర్య శ్రవసా మహాం అసిసత్రాదేవ మహాంఅసి। మహ్నా దేవానా మసుర్యఃపురో హితో విభుజ్యోతిరదాభ్యమ్॥ ౭॥

ఛందః॥ నమో మిత్రస్యేతి ద్వాదశర్చస్య సూక్తస్య॥ సూర్యపు త్రోఽభితప ఋషిః। సూర్యోదేవతా। జగతీ ఛందః। దశమీత్రిష్టుప్॥

మంత్రః॥ నమోమిత్రస్యవరుణస్య చక్షసే మహోదేవాయ తదృతం సపర్యత। దూరేదృశే దేవ జాతాయ కేతవే దివస్పుత్రాయ సూర్యాయ శంసత॥ సామాసత్యోక్తిః పరిపాతువిశ్వతోద్యావా చ యత్ర తతనన్నహాని చ। విశ్వమన్యం నివిశతేయదేజతి విశ్వాహాపో విశ్వాహోదేతి సూర్యః॥ నతేఅదేవఃప్రదివోనివాసతే యదేతశేభిః పతరై రథర్యసి। ప్రాచీనమన్యదనువర్తతే రజఉదన్యేనజ్యోతిషా యాసి సూర్య॥ యేన సూర్యజ్యోతిషా బాధసేతమో జగచ్చ వి శ్వముదియర్షి భానునా॥ తేనాస్మద్విశ్వామనిరామనాహుతిమపా మీవామప దుష్వప్న్యం సువ॥ విశ్వస్య హిప్రేషితో రక్షసివ్రత

మహేళయన్నుచ్చరసి స్వధా ఉ అను । యదద్య త్వాసూర్యోపబ్రు
వామహైళనోదేవా ఉ అనుమంసీరత్క్రతుం॥ తన్నోద్యావాపృథివీ
తన్న ఉ ఆప ఇంద్రశ్శృణ్వంతు మరుతోహవంవచః॥మాశూనేభూమ
సూర్యస్య సందృశిభద్రం జీవంతోజరణా మశీమహి॥ ౮ ॥ విశ్వా
హాత్వా సుమనస స్సుచక్షసః ప్రజావంతో ఉ అనమీవా ఉ అనాగసః॥
ఉద్యంతం త్వామిత్ర మహో దివే దివే జ్యోగ్జీవాః ప్రతిపశ్యేమ సూ
ర్య॥ మహిజ్యోతిర్బిభ్రతంత్వా విచక్షణభాస్వంతం చక్షుషే చక్షు
షే మయః॥ ఆరోహంతం బృహతఃపాజసస్పరి వయంజీవాః ప్రతిపశ్యేమ
సూర్య ॥ యస్యతేవిశ్వా భువనాని కేతునా ప్రచేరతేనిచవిశంతే ఉ
అక్తుభిః॥ అనాగాస్త్వేనహరికేశసూర్యాహ్నాహ్నానోవస్యసావస్యసో
దిహి ॥ శన్నోభవచక్షసాశన్నో ఉ అహ్నాశంభానునాశం హిమా
శం ఘృణేన । యథాశమధ్వంచ్ఛమ సద్దురోణే తత్సూర్యద్రవిణం
ధేహిచిత్రమ్॥ అస్మాకం దేవా ఉ ఉభయాయ జన్మనేశర్మ యచ్ఛ
ద్విపదేచతుష్పదే। అదత్పిబదూర్జయమానమాశితంతదస్మేశం యో
రరపోదధాతన ॥ యద్వోదేవాశ్చకృమజిహ్వయా గురుమనసా వా
ప్రయుతీ దేవహేళనమ్। అరావాయోనో ఉ అభిదుచ్ఛునాయతే తస్మి
న్తదేనో వసవో నిధేతన॥ ౯॥

ఛందః॥ సూర్యోనఇతిపంచర్చస్య సూక్తస్య। సూర్యపుత్రో
చక్షురర్షిః సూర్యోదేవతా॥ గాయత్రీ ఛందః॥

మం॥ సూర్యోనోదివస్పాతువాతో ఉ అంతరిక్షాత్ । అగ్నిర్నః॥

పార్థివేభ్యః। జోషా సవితర్యస్య తే హరః శతం సవాం అర్హతి
పాహి నో దిద్యుతః పతంత్యాః॥ చక్షుర్నో దేవః సవితా చక్షుర్న ఉ
త పర్వతః। చక్షుర్ధాతా దధాతు నః॥ చక్షుర్నో ధేహి చక్షుషే
చక్షుర్విఖ్యై తనూభ్యః। సంచేదం వి చ పశ్యేమ॥ సుసందృశం త్వా వయం
ప్రతి పశ్యేమ సూర్య। వి పశ్యేమ నృచక్షసః॥౧౦॥

ఛం॥ విభ్రాడ్బృహదితి చతురృచస్య సూక్తస్య। సూర్యపుత్రో
విభ్రాడృషిః। సూర్యో దేవతా। జగతీ ఛందః। అంత్యా ప్రస్తారపఙ్క్తిః

మం॥ విభ్రాడ్బృహత్పిబతు సోమ్యం మధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతావ
విహ్రుతమ్। వాతజూతో యో అభిరక్షతి త్మనా ప్రజాః పుపోష
పురుధా విరాజతి॥ విభ్రాడ్బృహత్సుభృతం వాజసాతమం ధర్మం
దివో ధరుణే సత్యమర్పితమ్। అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహంతమం
జ్యోతిర్జజ్ఞే అసురహా సపత్నహా॥ ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతి
రుత్తమం విశ్వజిద్ధనజిదుచ్యతే బృహత్। విశ్వభ్రాడ్భ్రాజో మహి
సూర్యో దృశ ఉరు పప్రథే సహ ఓజో అచ్యుతమ్॥ విభ్రాజం
జ్యోతిషా స్వరగచ్ఛో రోచనం దివః। యేనేమా విశ్వా భువనా
న్యాభృతా విశ్వకర్మణా విశ్వదేవ్యావతా॥౧౧॥

ఛం॥ ఆయం గౌరితి తృచస్య। సార్పరాజఋషిః। సూర్యో దేవతా।
గాయత్రీ ఛందః॥

మం॥ ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరం పురః। పితరం చ
ప్రయన్త్స్వః॥ అంతశ్చరతి రోచనాస్య ప్రాణాదపానతీ। వ్యఖ్యన్మహిషో

దివమ్॥ త్రింశద్ధామవిరాజతి వాక్పతంగాయ ధీయతే । ప్రతివస్తోరహ ద్యుభిః ॥౧౨॥

ఛం॥ ఋతంచేతి తృచస్య । మాధుచ్ఛందసోఽఘమర్షణఋషిః। భావవృత్తో దేవతా । అనుష్టుప్ఛందః॥

మం॥ ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధాత్తపసోధ్యజాయత । తతో రాత్ర్యజాయత తతస్సముద్రోఽర్ణవః। సముద్రాదర్ణవాదధిసంవత్సరోఽజాయత।అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ । సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్ । దివం చ పృథివీం చాంతరిక్షమథో స్వః॥సవితా పశ్చాత్తాత్సవితా పురస్తాత్సవితోత్తరాత్తాత్సవితాధరాత్తాత్। సవితా నస్సువతు సర్వతాతిగ్ం సవితానో రాసతాం దీర్ఘమాయుః శ్రీసవితృసూర్యనారాయణార్పణమస్తు.

షష్టిశ్చైకశ్చ ఏతాసాం సౌర్యాణాంసూర్యఏవ దేవతా అంత్యమేకెసూక్తమాత్మన స్తవం మన్యంతే। య ఋషిస్స్వహ మితి ధ్యాతవ్యం ॥ య ఏతేన సౌర్యేన సూక్తేన సూర్య మహరహరుపతిష్ఠంతే। ధనధాన్యబహుపుత్రనిర్వ్యాధిమంత ఆయుష్యవంత ఆరోగ్యవంతో న్నాద్యవంతో రయివంతో బలవంతో ధనవంతో బహుపుత్రవంతః॥ శ్రీకామ శ్శాంతికామో మేధాకామః ప్రజ్ఞాకామోయశస్కామ ఆయుష్కామఆరోగ్య కామోఽన్నాద్యకామఏవం భాస్కరస్యారాధనం కుర్యాత్ । సదాగృహీ పాపక్షయార్థి వ్యాధినాశనార్థీ శత్రునాశనార్థీ జీవితార్థీ పుత్రార్థీ మోక్షార్థీ ధనార్థీచ కుర్వీత శ్రీసూర్యస్యైవ సాయుజ్యం సరూపతాం సలోకతా మశ్నుతే। నమశ్శునకాయ నమశ్శౌనకాయ నమః పరమర్షిభ్యో నమః పరమర్షిభ్యః । శాంతా పృథివి శివమంతరిక్షం ద్యౌర్నో దేవ్యభయన్నో అస్తు। శివాదిశః ప్రదిశ ఉద్దిశో నఽఆపో విశ్వతః పరిపాంతు సర్వతశ్శాంతి

శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే మహతే కరోమి॥ ఓం శ్శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥

ఇతి సౌరం సమాప్తమ్.

అరుణపాఠః.

భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామదేవాః। భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః॥ స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః। వ్యశేమదేవహితంయదాయుః॥ స్వస్తిన ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః। స్వస్తినః పూషావిశ్వవేదాః॥ స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః॥

ఓమ్॥ భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామదేవాః॥ భద్రంపశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః। స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః। వ్యశేమదేవహితంయదాయుః॥ స్వస్తినఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః॥ స్వస్తినఃపూషావిశ్వవేదాః॥ స్వస్తినస్తార్క్ష్యోఅరిష్టనేమిః॥ స్వస్తినోబృహస్పతిర్దధాతు। ఆపమాపామపస్సర్వాః॥ అస్మాదస్మాదితోఽముతః॥౧॥ అగ్నిర్వాయుశ్చసూర్యశ్చ। సహసంచస్కరర్ద్ధియా। వాయ్వశ్వారశ్మిపతయః॥ మరీచ్యాత్మానో అద్రుహః। దేవీర్భువనసూవరీః॥ పుత్రవత్వాయమేసుత॥ మహానామ్నీర్మహామానాః। మహసోమహసస్స్వః॥ దేవీఃపర్జన్యసూవరీః। పుత్రవత్వాయమేసుత॥ ౨॥ అపాశ్న్యుష్ణిమపారక్షః। అపాశ్న్యుష్ణిమపార

ఘుమ్ । అపాఘ్నామప చావర్తిమ్ । అప దేవీరితో హిత । వ్రజం
దేవీరజితాగ్ంశ్చ । భువనం దేవసూవరీః । ఆదిత్యానదితిం దేవీమ్ । యోని
నోర్ధ్వముదీషత । శివా నశ్శన్తమా భవన్తు । దివ్యా ఆప ఓషధయః ।
సుమృడీకా సరస్వతి । మా తే వ్యోమ సన్దృశి ॥ ౩ ॥

అముతస్సుతౌషధయోర్ద్వేచ ॥ ౧ ॥

స్మృతిః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమ్ । అనుమానశ్చతుష్టయమ్ । ఏతైరా
దిత్యమణ్డలమ్ । సర్వైరేవ విధాస్యతే । సూర్యో మరీచిమాదత్తే । సర్వ
స్మాద్భువనాదధి । తస్యాః పాకవిశేషేణ । స్మృతం కాలవిశేషణమ్ । నదీ
వ్రప్రభవాత్కాచిత్ । అక్షయ్యాస్స్యన్దతే యథా ॥ ౪ ॥ తాం నద్యోఽభి
సమాయన్తి । సోరుస్సతీ న నివర్తతే । ఏవం నానాసముత్థానాః । కాలా
స్సంవత్సరగ్ం శ్రితాః । అణుశశ్చ మహశశ్చ । సర్వే సమవయన్త్రితమ్ ।
స తైస్సర్వైస్సమావిష్టః । ఊరుస్సన్న నివర్తతే । అధి సంవత్సరం విద్యాత్ ।
తదేవ లక్షణే ॥ ౫ ॥ అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ । సమారూఢః ప్రదృశ్యతే ।
సంవత్సరః ప్రత్యక్షేణ । నాధిసత్వః ప్రదృశ్యతే । పటరో విక్లిధః పిఙ్గః ।
ఏతద్వరుణలక్షణమ్ । యత్రైతదుపదృశ్యతే । సహస్రం తత్ర నీయతే ।
ఏకగ్ంహి శిరో నానాముఖే । కృత్స్నం తదృతులక్షణమ్ ॥ ౬ ॥ ఉభ
యతస్సప్తేన్ద్రియాణి । జల్పితం త్వేవ దిహ్యతే । శుక్లకృష్ణే సంవత్సరస్య ।
దక్షిణవామయోః పార్శ్వయోః । తస్యైషా భవతి । శుక్రం తే అన్య
ద్యజతం తే అన్యత్ । విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి । విశ్వా హి
మాయా అవసి స్వధావః । భద్రా తే పూషన్నిహ రాతిరస్త్వ

తి । నాత్రి భువనమ్ । న పూషా । న పశవః । నాదిత్యస్సంవత్స
ర ఏవ ప్రత్యక్షేణ ప్రియతమం విద్యాత్ ॥ ఏతద్వై సంవత్సరస్య ప్రియ
తమగ్ంరూపమ్ ॥ యోఽస్య మహానర్థ ఉత్పత్స్యమానో భవతి ॥ ఇ
దం పుణ్యం కురుష్వేతి । తమాహరణం దద్యాత్ ॥౭॥

యథాలక్షణ ఋతులక్షణం భువనగ్ంస్తప్తచ ॥౨॥

సాకంజానాగ్ం సప్తథమాహురేకజమ్ । షడుద్యమా ఋష
యో దేవజా ఇతి । తేషామిష్టాని విహితాని ధామశః ॥ స్థాత్రే రేజంతే
వికృతాని రూపశః ॥ కోఽను మర్యా అమిథితః ॥ సఖా సఖాయమబ్రవీత్ ।
జహాకో అస్మదీషతే । యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ంసఖాయమ్ । న తస్య
వాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగ్ంశృణోత్యలకగ్ం శృణోతి ॥౮॥
నహి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామితి । ఋతుర్ ఋతునా నుద్యమానః ।
వినవాదాభిధావః । షష్టిశ్చ త్రిగ్ంశకా వల్గాః । శుక్లకృష్ణౌ చ షాష్టికౌ
సారాగవస్త్రై జరదక్షః ॥ వసన్తో వసుభిస్సహ ॥ సంవత్సరస్య సవితుః ॥
ప్రైషకృత్ప్రథమస్స్మృతః ॥ అమూనాదయతేత్యన్యాన్ ॥౯॥ అమూ
గ్ంశ్చ పరిరక్షతః । ఏతా వాచః ప్రయుజ్యన్తే । యత్రైతదుపదృశ్యతే
ఏతదేవ విజానీయాత్ । ప్రమాణం కాలపర్యయే । విశేషణం తు వక్ష్యా
మః । ఋతూనాం తన్నిబోధత । శుక్లవాసా రుద్రగణః ॥ గ్రీష్మేణావర్తతే
సహ । నిజహన్పృథివీగ్ం సర్వామ్ ॥౧౦॥ జ్యోతిషాప్రతిదృశ్యేన సః ।
విశ్వరూపాణి వాసాగ్ంసి । ఆదిత్యానాం నిబోధత । సంవత్సరీణం కర్మ
ఫలమ్ । వర్షాభిర్దదతాగ్ంసహ । అదుఃఖో దుఃఖచక్షురివ । తదా

ఖిత ఇవదృశ్యతే। శీతేనావ్యథయన్నివ। రురుదత ఇవ దృశ్యతే। హ్లాదయతే జ్వలతశ్చైవ। శామ్యతశ్చాస్య చక్షుషీ। యా వై ప్రజా భ్రగ్ంశ్యన్తే। సంవత్సరాత్తా భ్రగ్ంశ్యన్తే। యాః ప్రతితిష్ఠన్తి। సంవత్సరే తాః ప్రతితిష్ఠన్తి। వర్షాభ్య ఇత్యర్థః ॥ ౧౧॥ కృణోత్య వా ప్యష్ట ర్వామేవమత్ప"3॥

అక్షిదుఃఖోత్థితస్యైవ। విప్రసన్నే కనీనికే। ఆఙ్క్తే చాద్గణం నాస్తి। ఋభూణాం తన్నిబోధత। కనకాభాని వాసాగ్ంసి। అహతాని నిబోధత। అన్నమశ్నీత మృజ్మీత। అహం వో జీవనప్రదః। ఏతా వాచః ప్రయుజ్యన్తే। శరద్యత్రోపదృశ్యతే॥ ౧౨॥ అభిధూన్వన్తోఽభిఘ్నన్త ఇవ। వాతవన్తో మరుద్గణాః। అముతో జేతుమిషుముఖమివ। సన్నద్ధాః సహ దదృశే హ। అపధ్వస్తైర్వస్తివర్ణైరివ। విశిఖాసః కపర్దినః। అక్రుద్ధస్య యోత్స్యమానస్య। క్రుద్ధస్యేవ లోహినీ। హేమతశ్చక్షుషీ। విద్యాత్। అక్ష్ణయోః క్షిపణోరివ॥ ౧౩॥ దుర్భిక్షం దేవలోకేషు। మనూనాముదకం గృహే। ఏతా వాచః ప్రవదన్తీః। వైద్యుతో యాన్తి శైశిరీః। తా అగ్నిః పవమానా అన్వైక్షత। ఇహ జీవికామపరిపశ్యన్। తస్యైషా భవతి। ఇహేహ వః స్వతపసః। మరుతః సూర్యత్వచః। శర్మ సప్రథా ఆవృణే॥ ౧౪॥ దృశ్యత ఇవావృసే॥ ౪॥

అతితామ్రాణి వాసాగ్ంసి। అష్టివజ్రిశతఘ్ని చ। విశ్వే దేవా విప్రహరన్తి। అగ్నిజిహ్వా అసశ్చత। నైవ దేవో న మర్త్యః। న రాజా వరుణో విభుః। నాగ్నిర్నేన్ద్రో న పవమానః। మాతృక్కచ్చన విద్య

తే। దివ్యస్యైకా ధనురార్త్నిః। పృథివ్యామపరా శ్రితా। తస్యే
న్ద్రో వమ్రిరూపేణ। ధనుర్జ్యామచ్ఛినత్స్వయమ్। తదిన్ద్రధనురిత్యజ్యమ్।
అభ్రవర్ణేషు చక్షతే। ఏతదేవ శంయోర్బార్హస్పత్యస్య। ఏతద్రుద్ర
స్య ధనుః। రుద్రస్య త్వేవ ధనురార్త్నిః। శిర ఉత్పిపేష। స ప్రవర్గ్యోఽ
భవత్। తస్మాద్యః సప్రవర్గ్యేణ యజ్ఞేన యజతే। రుద్రస్య స శిరః
ప్రతిదధాతి। నైనꣳ రుద్ర ఆరుకో భవతి। య ఏవం వేద ॥ ౧౬॥
శ్రితా యజతే త్రీణి చ ॥ ౫ ॥

అత్యూర్ధ్వాక్షోఽతిరశ్చాత్। శిశిరః ప్రదృశ్యతే। నైవ రూపం
న వాసాꣳసి। న చక్షుః ప్రతిదృశ్యతే। అన్యోన్యం తు న హిꣳ
స్రాతః। సతస్తద్దేవలక్షణమ్। లోహితోక్ష్ణి శారశీర్ష్ణిః। సూర్య
స్యోదయనం ప్రతి। త్వం కరోషి న్యఞ్జలికామ్। త్వం కరోషి నిజాను
కామ్॥ ౧౭ ॥ నిజానుకా మే న్యఞ్జలికా। అమీ వాచముపాసతామి
తి। తస్మై సర్వ ఋతవో నమన్తే। మర్యాదాకరత్వాత్ప్రపురోధామ్।
బ్రాహ్మణ ఆప్నోతి। య ఏవం వేద। స ఖలు సంవత్సర ఏతైస్సేనానీ
భిస్సహ। ఇన్ద్రియ సర్వాన్కామానభి వహతి। స ద్రప్సః। తస్యై
షా భవతి॥ ౧౮ ॥ అవద్రప్సో అꣳశుమతీమతిష్ఠత్। ఇయానః
కృష్ణో దశభిస్సహస్రైః। ఆవత్తమిన్ద్రశ్శచ్యా ధమన్తమ్। ఉపస్నుహి తం
నృమణామథద్రామితి। ఏతయైవేన్ద్రస్సలావృక్యా సహ। అసురాన్పరి
వృశ్చతి। పృథివ్యꣳశుమతీ। తామన్వవస్థితస్సంవత్సరో దివం చ।
నైవంవిదుషాఽఽచార్యాన్తేవాసినా। అన్యోఽన్యస్మై ద్రుహ్యాతామ్।

ఊహా ద్రుహ్యతి। భ్రశ్యతే స్వర్గాల్లోకాత్ । ఇత్యృతుమణ్డలాని। సూర్యమణ్డలాన్యాఖ్యాయికాః । అత ఊర్ధ్వꣳ సనిర్వచనాః॥ ౮ ॥

నిజానుకామ్ భవతి ద్రుహ్యతాం పఞ్చ చ ॥ ౯ ॥

ఆరోగో భ్రాజః పటరః పతఙ్గః । స్వర్ణరో జ్యోతిషీమాన్ విభాసః। తే అస్మై సర్వే దివమాతపన్తి। ఊర్జం దుహానా అనపస్ఫురన్త ఇతి। కశ్యపోఽష్టమః । స మహామేరుం న జహాతి । తస్యైషా భవతి। యత్తే శిల్పం కశ్యప రోచనావత్। ఇన్ద్రియావత్పుష్కలం చిత్రభాను। యస్మిన్త్సూర్యా అర్పితాః సప్త సాకమ్॥ ౧౦॥ తస్మిన్రాజానమధి విశ్రయేమమితి । తే అస్మై సర్వే కశ్యపాజ్జ్యోతిర్లభన్తే। తాన్త్సోమః కశ్యపాదధి నిర్ధమతి । భ్రస్తాకర్మకృదివైవమ్। ప్రాణో జీవానీన్ద్రియజీవాని। సప్త శీర్షణ్యాః ప్రాణాః। సూర్యా ఇత్యాచార్యాః।అపశ్యమహమేతాన్త్సప్త సూర్యానితి । పఞ్చకర్ణో వాత్స్యాయనః । సప్తకర్ణశ్చ ప్లాక్షిః॥ ౧౧ ॥ ఆనుశ్రవిక ఏవ నౌ కశ్యప ఇతి। ఉభౌ వేదయితే। న హి శేకుమివ మహామేరుం గన్తుమ్ । అపశ్యమహమేతత్సూర్యమణ్డలం పరివర్తమానమ్। గార్గ్యః ప్రాణత్రాతః । గచ్ఛన్త మహామేరుమ్ । ఏకం చాజహతమ్। భ్రాజపటరపతఙ్గా నిహనే। తిష్ఠన్నాతపన్తి। తస్మాదిహ తప్త్రితపాః॥ ౧౨॥ అముత్రేతరే। తస్మాదిహాతప్త్రితపాః । తేషామేషా భవతి। సప్త సూర్యా దివమనుప్రవిష్టాః। తానన్వేతి పథిభిర్దక్షిణావాన్। తే అస్మై సర్వే ఘృతమాతపన్తి। ఊర్జం దుహానా అనపస్ఫురన్త ఇతి। సప్తర్త్విజః సూర్యా ఇత్యాచార్యాః। తేషామేషా భవతి। సప్త దిశో నానాసూర్యాః ॥ ౧౩ ॥

సప్తహోతార ఋత్విజః। దేవా ఆదిత్యా యే సప్త । తేభిస్సోమాభిరక్షణ ఇతి। తదప్యామ్నాయః । దిగ్భ్రాజ ఋతూన్కరోతి । ఏతయైవావృతా సహస్రసూర్యతాయా ఇతి వైశమ్పాయనః। తస్యైషా భవతి । యద్ద్యావ ఇన్ద్ర తే శతగ్ం శతం భూమీః। ఉత స్యుః । న త్వా వజ్రిన్సహస్రగ్ం సూర్యాః॥ ౨౮॥ అను న జాతమష్టరోదసీ ఇతి। నానాలిఙ్గత్వాదృతూనాం నానాసూర్యత్వమ్। అష్టౌ తు వ్యవసితా ఇతి। సూర్యమణ్డలాన్యష్టాత ఊర్ధ్వమ్। తేషామేషా భవతి। చిత్రం దేవానాముదగాదనీకమ్। చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః। ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షమ్। సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చేతి॥ ౨౯॥

పాకం ప్లాక్షి సప్తాత్మా నానాసూర్యాస్సూర్యానవచ ॥ ౭ ॥

క్వేదమభ్రం నివిశతే। క్వాయగ్ం సంవత్సరో మిథః। క్వాహః క్వేయం దేవ రాత్రీ। క్వ మాసా ఋతవశ్శ్రితాః। అర్ధమాసా ముహూర్తాః। నిమేషాస్త్రుటిభిస్సహ । క్వేమా ఆపో నివిశన్తే । యదీతో యాన్తి సమ్ప్రతి। కాలా అప్సు నివిశన్తే। ఆపస్సూర్యే సమాహితాః॥ ౩౦॥ అభ్రాణ్యపః ప్రపద్యన్తే। విద్యుత్సూర్యే సమాహితా। అనవర్ణే ఇమే భూమీ। ఇయం చాసౌ చ రోదసీ। కిగ్ంస్విదత్రాన్తరా భూతమ్ । యేనేమే విధృతే ఉభే। విష్ణునా విధృతే భూమీ । ఇతి వత్సస్య వేదనా। ఇరావతీ ధేనుమతీ హి భూతమ్। సూయవసినీ మనుషే దశస్యే॥ ౩౧॥ వ్యష్టభ్నాద్రోదసీ విష్ణవ ఏతే। దాధర్థ పృథివీమభితో మయూఖైః । కిం తద్విష్ణోర్బలమాహుః॥ కా దీప్తిః కిం పరాయణమ్। ఏకో యద్ధారయద్దేవః ।

తేజతీ రోదసీ ఉభే । వాతాద్విష్ణోర్బలమాహుః । అక్షరాద్దీప్తిరుచ్యతే ।
త్రిపదాద్ధారయద్దేవః । యద్విష్ణోరేకముత్తమమ్ ॥ ౨౮ ॥ అగ్నయో వాయ
వశ్చైవ । ఏతదస్య పరాయణమ్ । పృచ్ఛామి త్వా పరం మృత్యుమ్ ।
అవమం మధ్యమం చతుమ్ । లోకం చ పుణ్యపాపానామ్ । ఏతత్పృ
చ్ఛామి సంప్రతి । అముమాహుః పరం మృత్యుమ్ । పవమానం తు మ
ధ్యమమ్ । అగ్నిరేవావమో మృత్యుః । చన్ద్రమాశ్చతురుచ్యతే ॥ ౨౯ ॥
అనాభోగాః పరం మృత్యుమ్ । పాపాస్సంయన్తి సర్వదా । ఆభోగా
స్త్వేవ సంయన్తి । యత్ర పుణ్యకృతో జనాః । తతో మధ్యమమాయ
న్తి । చతుమగ్నిం చ సంప్రతి । పృచ్ఛామి త్వా పాపకృతః । యత్ర
యాతయతే యమః । త్వం నస్తద్బ్రహ్మన్ప్రబ్రూహి । యది వేత్థా
సతో గృహాన్ ॥ ౩౦ ॥ కశ్యపాదుదితాస్సూర్యాః । పాపాన్నిర్ఘ్నన్తి
సర్వదా । రోదస్యోరన్తర్దేశేషు । తత్ర న్యస్యన్తే వాసవైః । తేఽశరీ
రాః ప్రపద్యన్తే । యథాఽపుణ్యస్య కర్మణః । అపాణ్యపాదకేశాసః
తత్ర తేఽయోనిజా జనాః । మృత్వా పునర్మృత్యుమాపద్యన్తే । అద్య
మానాస్స్వకర్మభిః ॥ ౩౧ ॥ ఆశాతికాః క్రిమయ ఇవ । తతః పూయన్తే
వాసవైః । అపైతం మృత్యుం జయతి । య ఏవం వేద । స ఖల్వైవంవిద్బ్రా
హ్మణః । దీర్ఘశ్రుత్తమో భవతి । కశ్యపస్యాతిథిస్సిద్ధగమనస్సిద్ధాగమనః
తస్యైషా భవతి । ఆ యస్మిన్త్సప్త వాసవాః । రోహన్తి పూర్వ్యా రుహః ॥ ౩౨ ॥
ఋషిర్హ దీర్ఘశ్రుత్తమః । ఇన్ద్రస్య ఘర్మో అతిథిరితి । కశ్యపః పశ్యకో
భవతి । యత్సర్వం పరిపశ్యతీతి సౌక్ష్మ్యాత్ । అథాగ్నేరష్టపురుషస్య

తస్యైషా భవతి। అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్। యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనః। భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమేతి॥ ౩౩॥ సమూహితాదశస్య ఉత్తమముచ్యతే గృహాస్థాన్యైకర్మభిః పూర్వాన్వ్యరుహా ఇతి॥ ౮॥

అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చ। సహోజా అజిరాప్రభుః। వైశ్వానరో నర్యాపాశ్చ। పఙ్క్తిరాధాశ్చ సప్తమః। విసర్పేవాష్టమోఽగ్నీనామ్। ఏతేఽష్టౌ వసవః క్షితా ఇతి। యథర్త్వేవాగ్నేః అర్చిర్వర్ణవిశేషాః। నీలార్చిశ్చ పీతకార్చిశ్చేతి। అథ వాయోరేకాదశపురుషస్యైకాదశస్త్రీకస్య। ప్రభ్రాజమానా వ్యవదాతాః॥ ౩౪॥ యాశ్చ వాసుకివైద్యుతాః। రజతాః పరుషాః శ్యామాః। కపిలా అతిలోహితాః। ఊర్ధ్వా అవపతన్తాశ్చ। వైద్యుత ఇత్యేకాదశ। నైనం వైద్యుతో హినస్తి య ఏవం వేద। స హోవాచ వ్యాసః పారాశర్యః। విద్యుద్వధమేవాహం మృత్యుమైచ్ఛమితి। న త్వకామగ్ం హన్తి॥ ౩౫॥ య ఏవం వేద। అథ గన్ధర్వగణాః। స్వానభ్రాట్। అఙ్ఘారిర్బమ్భారిః। హస్తస్సుహస్తః। కృశానుర్విశ్వావసుః। మూర్ధన్వాన్సూర్యవర్చాః। కృతిరిత్యేకాదశ గన్ధర్వగణాః। దేవాశ్చ మహాదేవాః। రశ్మయశ్చ దేవా గరగిరః॥ ౩౬॥ నైనం గరో హినస్తి। య ఏవం వేద గౌరీ మిమాయ సలిలాని తక్షతీ। ఏకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ। అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ। సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్నితి। వాచో విశేషణమ్। అథ నిగదవ్యాఖ్యాతాః। తాననుక్రమిష్యామః। వరాహవస్స్వతపసః॥ ౩౭॥ *విద్యున్మహసో

నూపయః। శ్యావదూర్గ్యనామేధాశ్చైత్యేతే। నైచేమాశిబిష్టిద్యాపః॥ పర్జన్యాస్సన్తు పృథివీమభివర్షన్తు। వృష్టిభిరితిపతయైవవిశ్వక్తిపురీతాః సప్తభిర్వాతైరుదీరితాః। అమూన్లోకానభివర్షన్తు। తేషామేషాభవతి సమానమేతదుదకమ్॥౩౮॥ ఉచ్చైత్యవచాహభిః। భూమింపర్జన్యాజిన్వన్తి। దివంజిన్వన్త్యగ్నయఇతి। యదక్షరం భూతకృతమ్। విశ్వేదేవా ఉపాసతే। మహర్షిమస్యగోప్తారమ్। జమదగ్నిమకుర్వత। జమదగ్నిరాప్యాయతే। ఛన్దోభిశ్చతురుత్తరైః। రాజ్ఞస్సోమస్యతృప్తాసః॥౩౯॥ బ్రహ్మణావీర్యావతా। శివానఃప్రదిశోదిశః। తచ్ఛంయోరావృణీమహే। గాతుంయజ్ఞాయ। గాతుంయజ్ఞపతయే। దైవీస్వస్తిరస్తునః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వంజిగాతుభేషజమ్। శంనో అస్తుద్విపదే। శంచతుష్పదే। సోమపా 3 అసోమపా 3 ఇతినిగదవ్యాఖ్యాతాః॥౪౦॥ వ్యత్యద్ధాతా హన్తిగరగిరస్తతస ఉదకం తృప్తాసశ్చతుష్పద ఏకంచ॥౭॥

సహస్రవృదియం భూమిః। పరంవ్యోమసహస్రవృత్। అశ్వినా భుజ్యూనాసత్యా। విశ్వస్య జగతస్పతీ। జాయాభూమిఃపతిర్వ్యోమ। మిథునంతా అతుర్యథుః॥ పుత్రోబృహస్పతీరుద్రః। సరమాఇతిస్త్రీపుమమ్। శుక్రంవామన్యద్యజతంవామన్యత్। విషురూపే అహనీద్యౌరివస్థః॥౪౧॥ విశ్వాహిమాయా అవథస్స్వధావన్తా। భద్రావాంపూషణావిహరాతిరస్తు। వాసాత్యాచిత్రౌ*జగతోనిధానా। ద్యావాభూమీచరథస్సంసఖాయా। తావశ్వినారాసభాశ్వాహవంమే। శుభస్పతీఆగతమ్।

---

*'విద్యున్మయసా' ఇతి పాఠాన్తరమ్,

సూర్యయా సహ। తుగ్రో హ భుజ్యుమశ్వినోదమేఘే। రయిం న కశ్చిన్మమృవాగ్ం అవాహాః। తమూహథుర్నౌభిరాత్మన్వతీభిః। అన్తరిక్షప్రుద్భిరపోదకాభిః॥ ౧౨॥ తిస్రః క్షపస్త్రిరహాతివ్రజద్భిః। నాసత్యా భుజ్యుమూహథుః పతఙ్గైః। సముద్రస్య ధన్వన్నార్ద్రస్య పారే। త్రిభీ రథైః శతపద్భిః షడశ్వైః। సవితారం వితన్వన్తమ్। అనుబధ్నాతి శామ్బరః। ఆపపూర్షంబరశ్చైవ। సవితాఽరేపసోఽభవత్। త్యగ్ంసుతృప్తం విదిత్వైవ। బహుసోమగిరం వశీ॥ ౧౩॥ అన్వేతి తుగ్రో వక్రియాన్తమ్। ఆయసూయాన్సోమతృప్సుషు। స సఙ్గ్రామస్తమోద్యోఽత్యోతః। వాచో గాః। పిపాతి తత్। స తద్గోభిః స్తవాఽత్యేత్యన్యే। రక్షసాఽనన్వితాశ్చ యే। అన్వేతి పరివృత్యాఽస్తః। ఏవమేతౌ స్థో అశ్వినా। తే ఏతే ద్యుః పృథివ్యోః। అహరహర్గర్భం దధాథే॥ ౧౪॥ తయోరేతౌ వత్సావహోరాత్రే। పృథివ్యా అహః। దివో రాత్రిః। తా అవిసృష్టౌ। దమ్పతీ ఏవ భవతః। తయోరేతౌ వత్సౌ। అగ్నిశ్చాదిత్యశ్చ। రాత్రేర్వత్సః। శ్వేత ఆదిత్యః। అహ్నోఽగ్నిః॥ ౧౫॥ తామ్రో అరుణః। తా అవిసృష్టౌ। దమ్పతీ ఏవ భవతః। తయోరేతౌ వత్సౌ। వృత్రశ్చ వైద్యుతశ్చ। అగ్నేర్వృత్రః। వైద్యుత ఆదిత్యస్య। తా అవిసృష్టౌ। దమ్పతీ ఏవ భవతః। తయోరేతౌ వత్సౌ॥ ౧౬॥ ఉష్మా చ నీహారశ్చ। వృత్రస్యోష్మా। వైద్యుతస్య నీహారః। తౌ తావేవ ప్రతిపద్యేతే। సేయగ్ం రాత్రీ గర్భిణీ పుత్రేణ సంవసతి। తస్యా వా ఏతదుల్బణమ్। యద్రాత్రౌ రశ్మయః। యథా గోర్గర్భిణ్యా ఉల్బణమ్। ఏవమేతస్యా ఉల్బణమ్। ప్రజయిష్ణుః ప్రజయా చ పశుభిశ్చ భవతి। య ఏవం

వేశ। ఏతముత్య వ్రతమపియన్త చేతి । ఆదిత్యాః పుణ్యాస్యవత్సః । అథపవి త్రాఙ్గిరసః॥ ౪౭॥ స్థోఽపోదకాభిర్వ్శీదధాథేల్గ్ని సయోాక్రతెవతెస్రష ఃతిచత్వారిచ॥ ౧౦॥

పవిత్రవన్తః పరివాజమాసతే। పితైషాంప్రత్నో అభిరక్షతివ్రతమ్। మహస్సముద్రం వరుణస్తిరోదధే। ధీరాఇచ్ఛేకుర్ధరుణేష్వారభమ్। పవిత్రం తేవితతం బ్రహ్మణస్పతే। ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః। అతప్తతనూర్నతదామో అశ్నుతే। శృతాసఇద్వహన్తస్తత్సమాశత। బ్రహ్మాదేవానామ్। అసతస్సదేతతక్షుః॥ ౪౮॥ ఋషయస్సప్తాత్రిశ్చయత్। సర్వేఽత్రయోఽగస్త్యశ్చ। నక్షత్రైశ్శఙ్కృతోఽవసన్। అథసవితుశ్శ్యావాశ్వస్యావర్తికామస్య। అమీయఋక్షానిహితాసఉచ్చా। నక్తందదృశ్రేకుహచిద్దివేయుః। అదబ్ధానివరుణస్యవ్రతాని। విచాకశచ్చన్ద్రమానక్షత్రమేతి। తత్సవితుర్వరేణ్యమ్। భర్గోదేవస్యధీమహి॥ ౪౯॥ ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। తత్సవితుర్వృణీమహే। వయందేవస్యభోజనమ్। శ్రేష్ఠగ్ంసర్వధాతమమ్। తురన్భగస్యధీమహి। అపాగూహతసవితాతృభీః। సర్వాన్దివోఅన్ధసః। నక్తంతాన్యభవన్దృశే। అస్థ్యస్థ్నాసమ్భవిష్యామః। నామనామైవనామమే॥ ౫౦॥ నపుగ్ంసకం పుమాగ్ంస్త్ర్యస్మి। స్థావరోఽస్మ్యథజఙ్గమః। యజేఽయక్షియష్టాహేచ। మయాభూతాన్యయక్షత। పశవోమమభూతాని। అనూబన్ధ్యోఽస్మ్యహంవిభుః। స్త్రియఃసతీః। తాఉమేపుగ్ంసఆహుః। పశ్యదక్షణ్వాన్నవిచేతదన్ధః। కవిర్యఃపుత్రస్సఇమాచికేత॥ ౫౧॥ యస్తావిజానాత్సపితుఃపితాఽసత్

అస్థో మణిమవిన్దత్ । తమనఙ్గురిరావయత్ । అగ్రీవః ప్రత్యముఞ్చత్ ।
తమజిహ్వా అసశ్చత । ఊర్ధ్వమూలమవాక్ఛాఖమ్ । వృక్షం యో వేద సం
ప్రతి । న స జాతు జనః శ్రద్ధధ్యాత్ । మృత్యుర్మా మారయాదితి ॥ హసితగ్ం
రుదితం గీతమ్ ॥ ౧౨ ॥ వీణాపణవలాసితమ్ । మృతం జీవం చ యత్కించిత్ ।
అఙ్గాని స్నేవ విద్ధి తత్ । అతృష్యగ్గ్ం స్తృష్యధ్యాయత్ । అస్మాజ్జాతా మే
మిథూ చరన్న్ । పుత్రో నిరృత్యా వైదేహః । అచేతా యశ్చ చేతనః ॥
* స తం మణిమవిన్దత్ । సోఽనఙ్గురిరావయత్ । సోఽగ్రీవః ప్రత్యముఞ్చత్
॥ ౧౩ ॥ సోఽజిహ్వో అసశ్చత । నైతమృషిం విదిత్వా నగరం ప్రవిశేత్ ।
యది ప్రవిశేత్ । మిథౌ చరిత్వా ప్రవిశేత్ । తత్సమ్భవస్య వ్రతమ్ । ఆత
మగ్నే రథం తిష్ఠ । ఏకాశ్వమేకయోజనమ్ । ఏకచక్రమేకధురమ్ । వాత
ధ్రాజిగతిం విభో । న రిష్యతి న వ్యథతే ॥ ౧౩ ॥ నాస్యాక్షో యాతు సజ్జతి ।
యచ్ఛ్వేతాన్ రోహితాగ్ంశ్చాగ్నేః । రథే యుక్త్వాఽధితిష్ఠతి । ఏకయా
చ దశభిశ్చ స్వభూతే । ద్వాభ్యామిష్టయే వింశత్యా చ । తిసృభిశ్చ వ
హసే త్రిగ్ంశతా చ । నియుద్భిర్వాయవిహ తా విముఞ్చ ॥ ౧౫ ॥ తత ఋద్ధి
మహినామ మేచి కేతగీతం ప్రత్యముఞ్చద్వ్యథతే స ప్రత్యచ ॥ ౧౧ ॥

ఆదనుష్వ ప్రతనుష్వ । ఉద్ధమాధమ సంధమ । ఆదిత్యే చన్ద్ర
వర్ణానామ్ । గర్భమాధేహి యః పుమాన్ । ఇతస్సిక్తగ్ం సూర్యగ
తమ్ । చన్ద్రమసే రససంకృధి । వారాదం జనయాగ్రేఽగ్నిమ్ । య ఏ

---

* అస్థన్వాన్, ఇతి పాఠాన్తరమ్.
* అరణ్యకశిఖా విరోధేఽపి స తమిత్యనుదాత్తపాఠః శిష్టైరాదృతః.

రోరుద్రా ఉచ్యతే। అసంఖ్యాతాస్సహస్రాణి స్మర్యతే న చ దృశ్యతే॥ ౧౬॥
ఏవమేతం నిబోధత। ఆమన్ద్రైరిన్ద్రహరిభిః। యాహి మయూరరోమభిః।
మా త్వా కే*చిన్ని యేమురిన్న పాశినః। దధన్వేవ తా ఇహి। ఆమన్ద్రై
రిన్ద్రహరిభిః। యాహి మయూరరోమభిః। మా త్వా కేచిన్ని యే*
మురిన్న పాశినః। దధన్వేవ తా ఇహి। అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ॥ ౧౭॥
నిఘృష్వైరసమాయుతైః। కాలైర్హరిత్వమాపన్నైః। ఇన్ద్రాయా
హి సహస్రయుక్। అగ్నిర్విభ్రాష్టివసనః। వాయుశ్శ్వేతసికద్రుకః। సంవ
త్సరో విషువవర్ణైః। నిత్యాస్తేఽనుచరాస్తవ। సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం సుబ్ర
హ్మణ్యోగ్ం సుబ్రహ్మణ్యోమ్। ఇన్ద్రాగచ్ఛ హరివ ఆగచ్ఛ మేధాతిథేః।
మేషవృషణస్య మేనే॥ ౧౮॥ గౌరావస్కన్దిన్నహల్యాయై జార।
కౌశికబ్రాహ్మణ గౌతమబ్రువాణ। అరుణాశ్వా ఇహాగతాః। వసవః పృ
థివిక్షితః। అష్టౌ దిగ్వాససోఽగ్నయః। అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చేత్యేతే।
తామ్రాశ్వాస్తామ్రరథాః। తామ్రవర్ణాస్తథాఽసితాః। దణ్డహస్తాః ఖాదగ్ద
తః। ఇతో రుద్రాః పరాంగతాః॥ ౧౯॥ ఉక్తగ్ం స్థానం ప్రమాణంచ
పుర ఇత। బృహస్పతిశ్చ సవితా చ। విశ్వరూపైరిహాగతామ్। రథేనో
దకవర్త్మనా। అప్సుషా ఇతి తద్ద్వయోః। ఉక్తో వేషో వాసాగ్ంసి చ। కా
లావయవానామితః ప్రతీజ్యా। వాసాత్యా ఇత్యశ్వినాః। కోఽన్తరిక్షే
శబ్దం కరోతీతి। వాసిష్ఠో రౌహిణో మీమాగ్ంసాంచక్రే। తస్యైషా భవ
తి। వాశ్రేవ విద్యుదితి। బ్రహ్మణ ఉదరణమసి। బ్రహ్మణ ఉదీరణమసి

* ౧. కేచిన్న్యేము, ఇతి పాఠాన్తరమ్.

బ్రహ్మణ ఉపస్తరణమసి । బ్రహ్మణఉపస్తరణమసి॥౬౦॥

దృశ్యైతేచ మునేవర్రాగ్ంకాశ్చ కోపట్బ॥౧౨॥

(అపక్రామతగర్భిణ్యః) అష్టయోనీమష్టపుత్రామ్। అష్టపత్నీమిమాం మహీమ్। అహం వేదన మే మృత్యుః। నచామృత్యురఘాఽహరత్। అష్టయోన్యష్టపుత్రమ్। అష్టపదిదమన్తరిక్షమ్। అహం వేదన మే మృత్యుః। నచామృత్యురఘాఽహరత్। అష్టయోనీమష్టపుత్రామ్। అష్టపత్నీమమూందివమ్॥ ౬౧॥ అహం వేదన మే మృత్యుః। నచామృత్యురఘాఽహరత్। సుత్రామాణం మహీమూషు। అదితిర్ద్యౌరదితిరన్తరిక్షమ్। అదితిర్మాతా స పితా స పుత్రః। విశ్వే దేవా అదితిః పఞ్చజనాః। అదితిర్జాతమదితిర్జనిత్వమ్। అష్టౌ పుత్రాసో అదితేః। యే జాతాస్తన్వఃపరి। దేవాగ్ం ఉప ప్రైత్సప్తభిః॥౬౨॥ పరా మార్తాణ్డమాస్యత్। సప్తభిః పుత్రైరదితిః। ఉప ప్రైత్పూర్వ్యంయుగమ్। ప్రజాయై మృత్యవే తత్। పరా మార్తాణ్డమాభరదితి। తానను క్రమిష్యామః। మిత్రశ్చ వరుణశ్చ। ధాతా చార్యమా చ। అగ్ంశశ్చ భగశ్చ। ఇన్ద్రశ్చ వివస్వాగ్ంశ్చేత్యేతే। హిరణ్యగర్భో హగ్ంసః శుచిషత్। బ్రహ్మజజ్ఞానం తదిత్పదమితి। గర్భః ప్రాజాపత్యః। అథ పురుషః సప్తపురుషః ॥ ౬౩ ॥

అమూందివగ్ం సప్తభిరతే చత్వారిచ॥౧౩॥

(యథాస్థానంగర్భిణ్యః) యోఽసౌ తపన్నుదేతి। స సర్వేషాం

¹ 'ప్రతిచ్యా' ఇతిపాఠాన్తరమ్.

భూతానాం ప్రాణానాదాయోదేతి। మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్
మా మమ ప్రాణానాదాయోదగాః। అసౌ యోఽస్తమేతి। స సర్వే
షాం భూతానాం ప్రాణానాదాయాస్తమేతి। మా మే ప్రజాయా మా
పశూనామ్। మా మమ ప్రాణానాదాయాస్తంగాః। అసౌ య ఆపూర్యతి
స సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరాపూర్యతి॥ ౬౮॥ మా మే ప్రజాయా
మా పశూనామ్। మా మమ ప్రాణైరాపూరిష్ఠాః। అసౌ యోఽపక్షీ
యతి। స సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపక్షీయతి। మా మే ప్రజాయా
మా పశూనామ్। మా మమ ప్రాణైరపక్షేష్ఠాః। అమూని నక్షత్రాణి।
సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ। మా మే ప్రజా
యా మా పశూనామ్। మా మమ ప్రాణైరపప్రసృపత మోత్సృపత॥
౬౯॥ ఇమే మాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ। సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రస
ర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ। మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్। మా మమ
ప్రాణైరపప్రసృపత మోత్సృపత। ఇమ ఋతవః। సర్వేషాం భూతానాం
ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ। మా మే ప్రజాయా మా పశూనా
మ్। మా మమ ప్రాణైరపప్రసృపత మోత్సృపత। అయగ్ం సంవత్సరః।
సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పతి చోత్సర్పతి చ॥ ౭౦॥ మా మే
ప్రజాయా మా పశూనామ్। మా మమ ప్రాణైరపప్రసృప మోత్సృప।
ఇదమహః। సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పతి చోత్సర్పతి చ। మా
మే ప్రజాయా మా పశూనామ్। మా మమ ప్రాణైరపప్రసృప మోత్సృప
ఇయగ్ం రాత్రిః। సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పతి చోత్సర్ప

తిచ । మా మే ప్రజాయా మా తనూనామ్ । మామమత్రాసైరకపౌ సృష్టమోత్సృప । ఓం భూర్భువస్సువః । ఏతద్వో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీఢ్వం ॥౬౮॥ ప్రాణైః పూర్వత్రిమోత్సృపతత్ర చోత్సర్పతి చ్ఛమోత్సృపద్వేచ ॥౧౮॥

యో-ఽస్తౌ షోడశ్శాయూని ద్వాదశాయం చతుర్దశ ॥

ఉదేత్యస్తమేత్యాపూర్వత్యపక్షీయత్యమూనినక్షత్రాణి మేమా సా ఇమఋతవో అయుగ్ం సంవత్సర ఇదమహర్నియగ్ం రాత్రిర్దశ ॥

అథాదిత్యస్యాష్టపురుషస్య । వసూనామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । రుద్రాణామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । ఆదిత్యానామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । సతాగ్ం సత్యానామ్ ఆదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । అభిధూన్వతామభిఘ్నతామ్ । వాతవతాం మరుతామ్ । ఆదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । ఋభూణామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । విశ్వేషాం దేవానామ్ । ఆదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । సంవత్సరస్య సవితుః । ఆదిత్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । ఓం భూర్భువస్సువః । రశ్మయో వో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీఢ్వమ్ ॥ ౬౯॥

ఋభూణామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని షట్చ ॥ ౧౯॥

ఆరోగస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । భ్రాజస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । పటరస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । పతంగస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । స్వర్ణరస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । జ్యోతిషీమతస్య స్థానే స్వతేజసా భాని

విభ్రాజస్య స్థానే స్వతేజసా భాని। కశ్యపస్య స్థానే స్వతేజసా భాని। ఓం భూర్భువస్సువః। ఆపో వా మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీఢ్వమ్॥ ౬౭॥ అరోగస్య దశ॥

అథవాదో రేకాదశ పురుషస్యైకాదశ స్త్రీకస్య। ప్రభ్రాజమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్* స్థానే స్వతేజసా భాని। వాసుకివైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। రజతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। పరుషాణాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। శ్యామానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। కపిలానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। అతిలోహితానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ౭౦॥ అవపతన్తానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। వైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। ప్రభ్రాజమానీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। వ్యవదాతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। వాసుకివైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। రజతానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। శ్యామానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। కపిలానాగ్ రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని। అతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే

---

* రుద్రాణాగ్ స్థానేఇతిపాఠః.

స్వతేజసా భాని। ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానేస్వ తేజసా భాని। అవపత్నీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానేస్వ తేజసా భాని । వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానేస్వ తేజసా భాని। ఓం భూర్భువస్సువః । రూపాణి వో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీషత్ ॥ ౨౧॥

ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానేస్వ తేజసా భాన్యతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానేస్వ తేజభాని పఞ్చ॥ ౧౨॥

అథాగ్నేరష్టపురుషస్య। అగ్నేః పూర్వ దిశ్యస్య స్థానేస్వ తేజసా భాని। జాతవేదస ఉపదిశ్యస్య స్థానేస్వ తేజసా భాని । సహోజసో దక్షిణ దిశ్యస్య స్థానేస్వ తేజసా భాని। అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్యస్య స్థానేస్వ తేజసా భాని ॥ వైశ్వానరస్య పరదిశ్యస్య స్థానేస్వ తేజసా భాని। నర్యాపస ఉపదిశ్యస్య స్థానేస్వ తేజసా భాని। పఙ్క్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్య స్థానేస్వ తేజసా భాని। విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్య స్థానేస్వ తేజసా భాని। ఓం భూర్భువస్సువః। దిశో వో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీరిషత్ ॥ ౨౨॥

స్వ రేకంచ॥ ౧౮॥ ఏతద్బ్రహ్మయ ఆపో రూపాణి*(దిశః పఞ్చ)॥

దక్షిణ పూర్వస్యాం దిశి విసర్పీ నరకః। తస్మాన్నః పరిపాహి। దక్షిణా పరస్యాం దిశ్యవిసర్పీ నరకః। తస్మాన్నః పరిపాహి। ఉత్తరపూర్వస్యాం దిశి విషాదీ నరకః। తస్మాన్నః పరిపాహి। ఉత్తరాపరస్యాం దిశ్యవిషాదీ నరకః। తస్మాన్నః పరిపాహి। ఆయస్మిన్థ్సప్త వాసవా ఇన్ద్రియాణి శతక్రతవిత్యేతే॥ ౨౩॥ దక్షిణ పూర్వస్యాం నవ॥ ౧౯॥

---

* దిశః పఞ్చ ఇతిపాఠః.

ఇన్ద్రఘోషా వో వసుభిః పురస్తాదుపదధతామ్। మనోజవసో వః పితృభిర్దక్షిణత ఉపదధతామ్। ప్రచేతా వో రుద్రైః పశ్చాదుపదధతామ్। విశ్వకర్మా వ ఆదిత్యైరుత్తరత ఉపదధతామ్। త్వష్టా వో రూపైరుపరిష్టాదుపదధతామ్। సంజ్ఞానం వః పశ్చాదితి। ఆదిత్యస్సర్వోఽగ్నిః పృథివ్యామ్। వాయురన్తరిక్షే। సూర్యో దివి। చన్ద్రమా దిక్షు। నక్షత్రాణి స్వలోకే। ఏవా హ్యేవ। ఏవా హ్యగ్నే। ఏవా హి వాయో। ఏవా హీన్ద్ర। ఏవా హి పూషన్। ఏవా హి దేవాః ॥౮౪॥ దిక్షు సప్త చ ॥౨౦॥

ఆపమాపామపస్సర్వాః। అస్మాదస్మాదితోఽముతః। అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ। సహ సంచస్కరర్ధియా। వాయ్వశ్వా రశ్మిపతయః। మరీచ్యాత్మానో అద్రుహః। దేవీర్భువనసూవరీః। పుత్రవత్త్వాయ మే సుత। మహానామ్నీర్మహామానాః। మహసో మహస్స్వః ॥౮౫॥ దేవీః పర్జన్యసూవరీః। పుత్రవత్త్వాయ మే సుత। అపాశ్న్యుష్ణిమపా రక్షః। అపాశ్న్యుష్ణిమపారఘమ్। అపాఘ్రామపచావర్తిమ్। అప దేవీరితో హిత। వజ్రం దేవీరజీతాగ్ంశ్చ। భువనం దేవసూవరీః। ఆదిత్యానదితిం దేవీమ్। యోనినోర్ధ్వముదీషత ॥౮౬॥ భద్రం కర్ణేభిశ్శృణుయామ దేవాః। భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః। స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః। వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః। స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః। స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః। స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు। కేతవో అరుణాసశ్చ। ఋషయో వాతరశనాః। ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధా హి। సమాహితాసో సహస్రధాయసమ్। శివా నశ్శన్తమా భవన్తు। దివ్యా

ఆప ఓషధయః। సుమృడీకా సరస్వతీ। మా తే వ్యోమ సందృశి॥ ౨౬॥ స్వ
క్షుదీమత్ర వాతరశ్నా నాష్టట్బ॥ ౨౭॥

యోఽపాం పుష్పం వేద। పుష్పవాన్ ప్రజావాన్ పశుమాన్ భ
వతి। చన్ద్రమా వా అపాం పుష్పమ్। పుష్పవాన్ ప్రజావాన్ పశుమాన్భ
వతి। య ఏవం వేద। యోఽపామాయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి।
అగ్నిర్వా అపామాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। యోఽగ్నేరాయత
నం వేద ॥ ౨౮॥ ఆయతనవాన్భవతి। ఆపో వా అగ్నేరాయతనమ్। ఆ
యతనవాన్భవతి॥ య ఏవం వేద। యోఽపామాయతనం వేద। ఆయ
తనవాన్భవతి। వాయుర్వా అపామాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి।
యో వాయోరాయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి ॥ ౨౯॥ ఆపో
వై వాయోరాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। య ఏవం వేద। యో
ఽపామాయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి। అసౌ వై తపన్నపా
మాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। యోఽముష్య తపత ఆయతనం వేద।
ఆయతనవాన్భవతి। ఆపో వా అముష్య తపత ఆయతనమ్॥ ౩౦॥ ఆయ
తనవాన్భవతి। య ఏవం వేద। యోఽపామాయతనం వేద। ఆయతన
వాన్భవతి। చన్ద్రమా వా అపామాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। య
శ్చన్ద్రమస ఆయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి। ఆపో వై చన్ద్రమస
ఆయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి॥ ౩౧॥ య ఏవం వేద। యోఽపా
మాయతనం వేద। ఆయతనవాన్భవతి। నక్షత్రాణి వా అపామాయత
నమ్। ఆయతనవాన్భవతి। యో నక్షత్రాణామాయతనం వేద। ఆయతన

వాన్భవతి। ఆపో వై నక్షత్రాణా మాయతనమ్ । ఆయతనవాన్భవతి ।
య ఏవం వేద॥ ౮ ౨॥ యోఽపామాయతనం వేద । ఆయతనవాన్భ
వతి । పర్జన్యో వా అపామాయతనమ్ । ఆయతనవా న్భవతి ।
యః పర్జన్యస్యాయతనం వేద । ఆయతనవాన్భవతి । ఆపో వై పర్జ
న్యస్యాయతనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। య ఏవం వేద। యోఽపామా
యతనం వేద॥ ౮ ౩॥ ఆయతనవాన్భవతి। సంవత్సరో వా అపామాయ
తనమ్। ఆయతనవాన్భవతి। యస్సంవత్సరస్యాయతనం వేద । ఆయత
నవాన్భవతి। ఆపో వై సంవత్సరస్యాయతనమ్ । ఆయతనవాన్భవతి ।
య ఏవం వేద । యోఽప్సు నావం ప్రతిష్ఠితాం వేద। ప్రత్యేవతిష్ఠతి॥
౮ ౪॥ ఇమే వై లోకా అప్సు ప్రతిష్ఠితాః। తదేషాఽభ్యనూక్తా॥ అపా
గ్ంరసముదయగ్ంసన్। సూర్యే శుక్రగ్ం సమాభృతమ్। అపాగ్ం
రసస్య యో రసః । తం వో గృహ్ణామ్యుత్తమమితి। ఇమే వై లోకా అపా
గ్ం రసః । తేఽముష్మిన్నాదిత్యే సమాభృతాః। జానుదఘ్నీ ముత్తర
వేదీం ఖాత్వా। అపాం పూరయిత్వా గుల్ఫదఘ్నమ్॥ ౮ ౫॥ పుష్కర
పర్ణైః పుష్కరదణ్డైః పుష్కరైశ్చ సగ్ంస్తీర్య । తస్మిన్విహాయసే।
అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ। బ్రహ్మవాదినో వదన్తి। కస్మాత్ప్రణీతేఽ
యమగ్నిశ్చీయతే । సాప్రణీతేఽయమప్సు హ్యయం చీయతే। అసౌ
భువన్నేఽప్యనాహితాగ్నిరేతాః । తమభిత ఏతా అభీష్టకా ఉపదధాతి।
అగ్నిహోత్రే దర్శపూర్ణమాసయోః । పశుబన్ధే చాతుర్మాస్యే
షు॥ ౮ ౬॥ అథో ఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి । ఏతద్వా స

వా ఆహుశ్శృణ్ణితాః । కమగ్నిం చినుతే । సత్రియమగ్నిం చిన్వా
నః । సంవత్సరం ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నిం చినుతే । సావిత్రమగ్నించి
న్వానః । అమూమాదిత్యం ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నిం చినుతే॥ ౮౭॥
నాచికేతమగ్నిం చిన్వానః । ప్రాణాన్ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నిం చి
నుతే । చాతుర్హోత్రియమగ్నిం చిన్వానః । బ్రహ్మప్రత్యక్షేణ
కమగ్నిం చినుతే। వైశ్వసృజమగ్నిం చిన్వానః। శరీరంప్రత్యక్షేణ।
కమగ్నించినుతే। ఉపానువాక్యమాశుమగ్నించిన్వానః ౮౮॥ ఇమాం
ల్లోకాన్ప్రత్యక్షేణ। కమగ్నిం చినుతే। ఇమమారుణ కేతుకమగ్నించి
న్వాన ఇతి । య ఏవాసౌ । ఇతశ్చాముతశ్చావ్యతీపాతీ । తమితి ।
యోఽగ్నేర్మిథూయా వేద। మిథునవాన్భవతి । ఆపో వా అగ్నేర్మిథూ
యాః । మిథునవాన్భవతి । య ఏవం వేద ॥ ౮౯ ॥ వేద భవత్యా
యతనం భవతి వేద వేద తిష్ఠతిగుల్ఫదఘ్నం చాతుర్మాస్యేష్వ
మూమాదిత్యం ప్రత్యక్షేణాకమగ్నించినుత ఉపానువాక్యమాశుమగ్నించి
న్వానో మిథూయా మిథునవాన్భవ త్యేకంచ॥ ౨౨॥

పుష్పమగ్నిర్వాయురసావైతవఞ్చన్ద్రమానక్షత్రాణిపర్జన్యస్సం
వత్స*రో యోఽప్సునావమ్మిధస్సవై సత్రియగ్ం సంవత్సరగ్ంసావిత్ర
మముం నాచికేతం ప్రాణాగ్శ్చాతుర్ హోత్రియం బ్రహ్మవైశ్వసృ
జగ్ం శరీరముపాను వాక్యమాశుమిమాన్లోకానిమమారుణ కేతుకమ
గ్నించి న్వానో య ఏవాసౌ॥

---

*ర స్తిష్ఠతి సత్రియం ఇతిపాఠాన్తరం.

ఆపో వా ఇదమాసన్త్సలిలమేవ । స ప్రజాపతిరేకః పుష్కరపర్ణే సమభవత్ । తస్యాన్తర్మనసి కామస్సమవర్తత । ఇదగ్ం సృజేయమితి । తస్మాద్యత్పురుషో మనసాఽభిగచ్ఛతి । తద్వాచా వదతి । తత్కర్మణా కరోతి । తదేషాఽభ్యనూక్తా । కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి । మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ ॥౯౦॥ సతో బన్ధుమసతి నిరవిన్దన్ । హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషేతి । ఉపైనం తదుపనమతి । యత్కామో భవతి । య ఏవం వేద । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్వా । శరీరమధూనుత । తస్య యన్మాగ్ంసమాసీత్ ॥ తతోఽరుణాః కేతవో వాతరశనా ఋషయ ఉదతిష్ఠన్ ॥౯౧॥ యే నఖాః । తే వైఖానసాః । యే వాలాః । తే వాలఖిల్యాః । యో రసః । సోఽపామ్ । అన్తరతః కూర్మం భూతగ్ం సర్పన్తమ్ । తమబ్రవీత్ । మమ వై త్వఙ్మాగ్ంసా । సమభూత్ ॥౯౨॥ నేత్యబ్రవీత్ । పూర్వమేవాహమిహాసమితి । తత్పురుషస్య పురుషత్వమ్ । స సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । భూత్వోదతిష్ఠత్ । తమబ్రవీత్ । త్వం వై పూర్వగ్ం సమభూః । త్వమిదం పూర్వః కురుష్వేతి । స ఇత ఆదాయాపః ॥౯౩॥ అఞ్జలినా పురస్తాదుపాదధాత్ । ఏవా హ్యేవేతి । తత ఆదిత్య ఉదతిష్ఠత్ । సా ప్రాచీ దిక్ । అథారుణః కేతుర్దక్షిణత ఉపాదధాత్ । ఏవా హ్యగ్న ఇతి । తతో వా అగ్నిరుదతిష్ఠత్ । సా దక్షిణా దిక్ । అథారుణః కేతుః పశ్చాదుపాదధాత్ । ఏవా హి వాయో ఇతి ॥౯౪॥ తతో వాయురుదతిష్ఠత్ । సా ప్రతీచీ దిక్ । అథారుణః కేతురుత్తరత ఉపాదధాత్ । ఏవా హీన్ద్రేతి । తతో వా ఇన్ద్ర ఉదతిష్ఠత్ ।

సోదీచీదిక్ । అథారుణః కేతుర్మధ్య ఉపాదధాత్ । ఏవా హి పూషన్నితి । తతో వై పూషోదతిష్ఠత్ । సేయం దిక్ ॥ ౯౧ ॥ అథారుణః కేతురుపరిష్టాదుపాదధాత్ । ఏవా హి దేవా ఇతి । తతో దేవమనుష్యాః పితరః । గన్ధర్వాప్సరసశ్చోదతిష్ఠన్ । సోర్ధ్వా దిక్ । యా విప్రుషో వి పరాపతన్ । తాభ్యోఽసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచాశ్చోదతిష్ఠన్ । తస్మాత్తే పరాభవన్ । విప్రుడ్భ్యో హి తే సమభవన్ । తదేషాఽభ్యనూక్తా ॥ ౯౬ ॥ ఆపో హ యద్బృహతీర్గర్భమాయన్ । దక్షం దధానా జనయన్తీస్స్వయమ్భుమ్ । తత ఇమేఽధ్యసృజ్యన్త సర్గాః । అద్భ్యో వా ఇదగ్ం సమభూత్ । తస్మాదిదగ్ం సర్వం బ్రహ్మ స్వయమ్భ్వితి । తస్మాదిదగ్ం సర్వగ్ం శిథిలమివాధ్రువమివాభవత్ । ప్రజాపతిర్వావ తత్ । ఆత్మనాఽఽత్మానం విధాయ । తదేవానుప్రావిశత్ । తదేషాఽభ్యనూక్తా ॥ ౯౭ ॥ విధాయ లోకాన్విధాయ భూతాని । విధాయ సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ । ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । ఆత్మనాఽఽత్మానమభిసంవివేశేతి । సర్వమేవేదమాప్త్వా । సర్వమవరుధ్య । తదేవానుప్రవిశతి । య ఏవం వేద ॥ ౯౮ ॥

ఆసీదతిష్ఠన్న భూదపో వా ద్యౌ ఇతి సేయం దిగభ్యనూక్తాఽభ్యనూక్తాఽష్టౌ చ ॥ ౨౩ ॥

చతుష్టయ్య ఆపో గృహ్ణాతి । చత్వారి వా అపాగ్ం రూపాణి । మేఘో విద్యుత్ । స్తనయిత్నుర్వృష్టిః । తాన్యేవావరున్ధే । ఆతపతి వర్ష్యా గృహ్ణాతి । తాః పురస్తాదుపదధాతి । ఏతా వై బ్రహ్మవర్చస్యా ఆపః । ముఖత ఏవ బ్రహ్మవర్చసమవరున్ధే । తస్మాన్ముఖతో బ్రహ్మవర్చసితరః ।

ర్గా। కుప్యా గృహ్ణాతి। తాం దక్షిణత ఉపదధాతి। ఏతా వై తేజస్వినీరాపః।
తేజ ఏవాస్య దక్షిణతో దధాతి। తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధస్తేజస్వితరః। స్థావరా
గృహ్ణాతి। తాః పశ్చాదుపదధాతి। ప్రతిష్ఠితా వై స్థావరాః। పశ్చాదేవ ప్రతి
తిష్ఠతి। వహన్తీర్గృహ్ణాతి ॥౧౦॥ తా ఉత్తరత ఉపదధాతి। ఓజసా వా
ఏతా వహన్తీరివోద్గతీరివ ఆకూజతీరివ ధావన్తీః। ఓజ ఏవాస్యోత్తరతో ద
ధాతి। తస్మాదుత్తరోఽర్ధ ఓజస్వితరః। సంభార్యా గృహ్ణాతి। తా మధ్య
ఉపదధాతి। ఇయం వై సంభార్యాః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। పల్వల్యా గృ
హ్ణాతి। తా ఉపరిష్టాదుపదధాతి ॥౧౧॥ అసౌ వై పల్వల్యాః। అము
ష్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। దిక్షూపదధాతి। దిక్షు వా ఆపః। అన్నం వా ఆపః।
అద్భ్యో వా అన్నం జాయతే। యదేవాద్భ్యోఽన్నం జాయతే। తదవ
రున్ధే। తం వా ఏతమరుణాః కేతవో వాతరశనా ఋషయోఽచిన్వన్।
తస్మాదారుణకేతుకః। తదేషాఽభ్యనూక్తా। కేతవో అరుణాసశ్చ ఋష
యో వాతరశనాః। ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధా హి। సమాహితాసో సహస్ర
ధాయసమితి। శతశశ్చైవ సహస్రశశ్చ ప్రతితిష్ఠతి। య ఏతమగ్నిం
చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద ॥౧౨॥

బ్రహ్మన్వర్చసితరో వహన్తీర్గృహ్ణాతి తా ఉపరిష్టాదుపదధా
త్యారుణకేతుకోఽష్టౌ చ ॥౨౮॥

జానుదఘ్నముత్తరవేదిం ఖాత్వా। అపాం పూరయతి। అపాగ్ం
సర్వత్వాయ। పుష్కరపర్ణగ్ం రుక్మం పురుషమిత్యుపదధాతి। తపో
వై పుష్కరపర్ణమ్। సత్యగ్ం రుక్మః। అమృతం పురుషః। ఏతావద్వా

వాస్తి । యావద్దేతత్ । యావద్దేవాస్తి॥ ౧౦౩॥ తదవ రున్ధే। కూర్మ
ముపదధాతి। అపామేవ మేధమవరున్ధే । అథో స్వర్గస్య లోకస్య సమ
ష్ట్యై। ఆపమాపామపస్సర్వాః॥ అస్మాదస్మాదితో ఽముతః॥ అగ్నిర్వాయు
శ్చ సూర్యశ్చ। సహసఞ్చస్కరర్ధియా॥ ఇతి వాయ్వశ్వా రశ్మిపతయః॥
లోకం పృణచ్ఛిద్రం పృణ॥ ౧౦౪॥ యాస్తిస్రః పరమజాః॥ ఇన్ద్రఘోషా
వో వసుభిర్దేవా హ్యావేతి॥ పశ్చాదితయా ఉపదధాతి। ప్రాజ్ఞో ఽగ్నిః॥ యా
వానేవాగ్నిః॥ తం చినుతే। లోకం పృణయా ద్వితీయాముపదధాతి॥ ప
ఞ్చపదా వై విరాట్ । తస్యా వా ఇయం పాదః । అన్తరిక్షం పాదః॥ ద్యౌః
పాదః । దిశః పాదః । పరోరజాః పాదః॥ విరాజ్యేవ ప్రతితిష్ఠతి । య ఏత
మగ్నిం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద॥ ౧౦౫॥
అస్తి పృణాన్తరిక్షం పాదష్షట్చ॥ ౨౫॥

అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ। తమభితఏతా అభీష్టకా ఉప
దధాతి । అగ్నిహోత్రే దర్శపూర్ణమాసయోః । పశుబన్ధే చాతు
ర్మాస్యేషు । అథో ఆహుః। సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి। అథ హ స్మాహా
రుణస్స్వాయమ్భువః। సావిత్రస్సర్వో ఽగ్నిరిత్యనుషఙ్గం మన్యామహే।
నానా వా ఏతేషాం వీర్యాణి । కమగ్నిం చినుతే॥ ౧౦౬॥ సత్రియమ
గ్నిం చిన్వానః। కమగ్నిం చినుతే । సావిత్రమగ్నిం చిన్వానః । కమగ్నిం
చినుతే। నాచికేతమగ్నిం చిన్వానః । కమగ్నిం చినుతే। చాతుర్హో
త్రియమగ్నిం చిన్వానః। కమగ్నిం చినుతే। వైశ్వసృజమగ్నిం చిన్వా
నః। కమగ్నిం చినుతే॥ ౧౦౭॥ ఉపానువాక్యమాశుమగ్నిం చిన్వానః। కమ

గ్నిం చినుతే । ఏతమారుణ కేతుకమగ్నిం చిన్వానఇతి। వృష్టావా అగ్నిః । వృష్టాత్తా నగ్న్య స్ఫాలయేత్ । హన్యేతాస్య యజ్ఞః। తస్మాన్నానుపవ్యుషః॥ సోత్తరవేదిషు క్రతుషు చిన్వీత। ఉత్తరవేద్యాగ్ంహ్యగ్నిశ్చీయతే । ప్రజాకామశ్చిన్వీత॥ ౧౦౮॥ ప్రాజాపత్యో వా ఏషో‌உగ్నిః॥ ప్రాజాపత్యాః ప్రజాః॥ ప్రజావాన్భవతి। య ఏవం వేద। పశుకామశ్చిన్వీత। సంజ్ఞానం వా ఏతత్ పశూనామ్। యదాపః । పశూనామేవ సంజ్ఞానే‌உగ్నించినుతే। పశుమాన్భవతి । య ఏవం వేద ॥ ౧౦౯ ॥ వృష్టికామశ్చిన్వీత। ఆపో వై వృష్టిః పర్జన్యో వర్షుకో భవతి । య ఏవం వేద । ఆమయావీ చిన్వీత । ఆపో వై భేషజమ్। భేషజమేవాస్మై కరోతి। సర్వమాయురేతి। అభిచరన్ చిన్వీత । వజ్రో వా ఆపః॥౧౧౦॥ వజ్రమేవ భ్రాతృవ్యేభ్యః ప్రహరతి। స్తృణుత ఏనమ్। తేజస్కామో యశస్కామః। బ్రహ్మవర్చసకామస్స్వర్గకామశ్చిన్వీత। ఏతావద్వా వాస్తి। యావదేతత్ । యావదేవాస్తి। తదవరుంధే । తస్యైతద్వ్రతమ్। న వర్షతి ధావేత్ ॥ ౧౧౧॥ అమృతం వా ఆపః । అమృతస్యానంతరిత్యై। నాప్సు మూత్రపురీషం కుర్యాత్ ।న నిష్ఠీవేత్ ।న వివసనస్స్నాయాత్। గుహ్యో వా ఏషో‌உగ్నిః ఏతస్యాగ్నేరనతిదాహాయ। న పుష్కరపర్ణాని హిరణ్యం వా‌உధితిష్ఠేత్। ఏతస్యాగ్నేరనభ్యారోహాయ। న కూర్మస్యాశ్నీయాత్ ।నోదకస్యాఘాతుకాన్యేనమోదకాని భవన్తి। అఘాతుకా ఆపః। య ఏతమగ్నిం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద।౧౧౨॥

చినుతే చినుతే ప్రజాకామశ్చిన్వీత య ఏవం వేదాపో ధా వేద

శ్నియాచ్ఛత్వారిచ ॥౨౬॥

ఇమానుకంభువనాసీషధేమ। ఇన్ద్రశ్చవిశ్వేచ దేవాః।యజ్ఞం చన స్తన్వంచప్రజాంచ। ఆదిత్యైరిన్ద్రస్సహ సీషధేమ। ఆదిత్యైరిన్ద్ర స్సగణో మరుద్భిః। అస్మాకం భూత్వవితా తనూనామ్। ఆప్లవస్వ ప్రప్లవస్వ। అణ్డీభవజమామహుః। సుఖాదీం దుఃఖనిధనామ్। ప్రతిము ఞ్చస్వస్వాంపురమ్॥ ౧౧౩॥ మరీచయస్స్వాయంభువాః। యేశరీ రాణ్యకల్పయన్। తేతేదేహం కల్పయన్తు। మాచతేఖ్యాస్మతీరిషత్। ఉత్తిష్ఠత మా*స్వప్త। అగ్నిమిచ్ఛధ్వంభారతాః। రాజ్ఞస్సోమస్యతృప్తాసః। సూర్యేణ సయుజోషసః। యువాసువాసాః। అష్టాచక్రా నవద్వారా॥౧౧౪॥ దేవానాంపూరయోధ్యా। తస్యాగ్ం హిరణ్మయః కోశః। స్వర్గోలోకోజ్యోతిషాఽఽవృతః। యోవైతాం బ్రహ్మణో వేద। అమృతేనావృతాంపురీమ్। తస్మైబ్రహ్మచబ్రహ్మాచ। ఆయుః కీర్తిం ప్రజాందదుః। విభ్రాజమానాగ్ం హరిణీమ్। యశసా సంపరీవృతామ్। పురగ్ం హిరణ్మయీం బ్రహ్మా ॥౧౧౫॥ వివేశాపరాజితా। పరాఙేత్యజ్యామయీ। పరాఙేత్యనాశకీ। ఇహచాముత్రచాన్వేతి। విద్వాన్దేవాసురానుభయాన్। యత్కుమారీమన్ద్రయతే।యద్యోషి ద్యత్పతివ్రతా। అరిష్టం యత్కించక్రియతే। అగ్నిస్తదనువేధతి। అశృతాసశ్శృతాసశ్చ॥౧౧౬॥ యజ్వానో యేఽప్యయజ్వనః। స్వర్యన్తో నాపేక్షన్తే। ఇన్ద్రమగ్నించయేవిదుః। సికతా ఇవ సంయన్తి।

* స్వపత ఇతి పాఠాంతరం.

రశ్మిభిశ్చ ముదీరితాః। అస్మాల్లోకాదముష్మాచ్చ। ఋషిభిరదాత్పృశ్నిభిః।
అపేత వీత వి చ సర్పతాతః। యేఽత్ర స్థ పురాణా యే చ నూతనాః।
అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తమ్ ॥౧౧౭॥ యమో దదాత్వవసానమస్మై।
నృమ్ణంతు నృపాత్వర్యః। అకృష్టా యే చ కృష్టజాః। కుమారీషు
కనీనీషు। జారిణీషు చ యే హితాః। రేతఃపీతా అణ్డపీతాః। అఙ్గారేషు
చ యే హుతాః। ఉభయాన్పుత్రపౌత్రికాన్। యువేఽహం యమ
రాజగాన్। శతమిన్ను శరదః। అదో యద్బ్రహ్మవిలబమ్। పితౄణాం చ
యమస్య చ। వరుణస్యాశ్వినోరగ్నేః। మరుతాం చ విహాయసామ్।
కామప్రయవణం మే అస్తు। స హ్యేవాస్మి సనాతనః। ఇతి నాకో బ్రహ్మ
శ్రవో రాయో ధనమ్। పుత్రానాపో దేవీరిహాహిత ॥౧౧౮॥

పురం నవద్వారా బ్రహ్మ చ వ్యక్తగం శరదోఽష్టౌ చ॥ ౨౭॥

విశీర్ష్ణీంగృధ్రశీర్ష్ణీం చ। అపేతో నిర్ఋతిగ్ంహథః। పరి
బాధగ్గ్ శ్వేతకుక్షమ్। నిజఙ్ఘగ్ం శబలోదరమ్। స తాన్వాచ్యా
యయా సహ। అగ్నే నాశయ సందృశః। ఈర్ష్యాసూయే బుభుక్షామ్।
మన్యుం కృత్యాం చ దీధిరే। రథేన కిగ్ంశుకావతా। అగ్నే నాశయ
సందృశః ॥౧౧౯॥ విశీర్ష్ణీం దశ ॥ ౨౮ ॥

పర్జన్యాయ ప్రగాయత। దివస్పుత్రాయ మీఢుషే। స నో యవ
సమిచ్ఛతు। ఇదం వచః పర్జన్యాయ స్వరాజే। హృదో అస్త్వన్తరం తద్యు
యోత। మయోభూర్వాతో విశ్వకృష్టయః సన్త్వస్మే। సుపిప్పలా ఓష
ధీర్దేవగోపాః। యో గర్భమోషధీనామ్। గవాం కృణోత్యర్వతామ్।

ప్రజనస్యః పురుషిణామ్॥ ౧౨౦॥ ప్రజ్యాయదశ ॥౨౯॥

పునర్మామైత్వింద్రియమ్। పునరాయుః పునర్భగః॥ పునర్బ్రాహ్మణమైతు మా। పునర్ద్రవిణమైతు మా। యన్మేఽద్య రేతః పృథివీమస్కాన్। యదోషధీరప్యసరద్యదాపః॥ ఇదం తత్పునరాదదే। దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే। యన్మే రేతః ప్రసిచ్యతే। యన్మ ఆజాయతే పునః। తేన మామమృతం కురు। తేన సుప్రజసం కురు। ౧౨౧॥ పునర్ద్వే చ ॥౩౦॥

* అద్భ్యస్తిరోధాఽజాయత। తవ వైశ్రవణస్సదా। తిరోధేహి సపత్నాన్నః। యే అపోఽశ్నన్తి కేచన। త్వాష్ట్రీం మాయాం వైశ్రవణః। రథగ్ం సహస్రవన్ధురమ్। పురుశ్చక్రగ్ం సహస్రాశ్వమ్। ఆస్థాయాయాహి నో బలిమ్। యస్మై భూతాని బలిమావహన్తి। ధనం గావో హస్తిహిరణ్యమశ్వాన్॥౧౨౨॥ అసామ సుమతౌ యజ్ఞియస్య। శ్రియం బిభ్రతోఽన్నముఖీం విరాజమ్।సుదర్శనే చ క్రౌఞ్చే చ। మైనాగే చ మహాగిరౌ। శతద్వాట్టారగమన్తా। సగ్ంహార్యం నగరం తవ। ఇతి మన్త్రాః। కల్పోఽత ఊర్ధ్వమ్। యది బలిగ్ం హరేత్। హిరణ్యనాభయే వితుదయే కౌబేరాయాయం బలిః॥౧౨౩॥ సర్వభూతాధిపతయే నమ ఇతి। అథ బలిగ్ం హృత్వోపతిష్ఠేత। క్షత్త్రం క్షత్త్రం వైశ్రవణః। బ్రాహ్మణా వయగ్ం స్మః। నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః। అస్మాత్ప్రవిశ్యాన్నమద్ధీతి। అథ తమగ్నిమాదధీత। యస్మిన్నేతత్కర్మ ప్రయుఞ్జీత। తిరోధా భూః। తిరోధా భువః॥౧౨౪॥ తిరోధాస్స్వః। తిరోధా భూర్భువస్స్వ

*అద్భ్యస్తిరోదా ఇతి పాఠాన్తరమ్.

వస్వః। సర్వేషాం లోకానామాధిపత్యే సీదేతి। అక్షతమగ్నిమిన్ధీత। యస్మిన్నేతత్కర్మ ప్రయుఞ్జీత। తిరోధా భూః స్వాహా। తిరోధా భువః స్వాహా। తిరోధాః స్వః స్వాహా। తిరోధా భూర్భువస్సువః స్వాహా। యస్మిన్నస్య కాలే సర్వా ఆహుతీర్హుతా భవేయుః॥౨౭॥ అపి బ్రాహ్మణముఖీనాః। తస్మిన్నన్నస్య కాలే ప్రయుఞ్జీత। పరస్సుప్తజనాద్వేపి। మాస్మ ప్రమాద్యన్తమాఽధ్యాపయేత్। సర్వార్థాస్సిధ్యన్తే। య ఏవం వేద। క్షుధ్యన్నిదమజానతామ్। సర్వార్థా న సిధ్యన్తి। యస్తే విఘాతుకో భ్రాతా। మమాన్తర్హృదయే శ్రితః॥౨౮॥ *తస్మై ఇమమగ్రపిణ్డం జుహోమి। స మైఽర్థాన్మావివధీత్। మయి స్వాహా। రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యసాహినే। నమో వయం వైశ్రవణాయ కుర్మహే। స మే కామాన్కామకామాయ మహ్యమ్। కామేశ్వరో వైశ్రవణో దదాతు। కుబేరాయ వైశ్రవణాయ। మహారాజాయ నమః। కేతవో అరుణాసశ్చ। ఋషయో వాతరశనాః। ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధా హి। సమాహితాసోఽసహస్రధాయసమ్। శివా నశ్శన్తమా భవన్తు। దివ్యా ఆప ఓషధయః। సుమృడీకా సరస్వతి। మా తే వ్యోమ సన్దృశి॥౨౯॥

ఆశ్వ్యన్బలిభ్యో భవేయుశ్శ్రితశ్చస్తృచ॥౩౦॥

సంవత్సరమేతద్వ్రతం చరేత్। ద్వావా మాసౌ। నియమస్స మాసేన। తస్మిన్నియమవిశేషాః। త్రిషవణముదకోపస్పర్శీ। చతుర్థకాలపానభక్తస్స్యాత్ అహరహర్వా భైక్షమశ్నీయాత్। ఔదు

* తస్మా ఇమమగ్రపిణ్డం ఇతి పాఠాన్తరమ్.

వృష్టిభిస్సమిద్భిరగ్నిం పరిచరేత్ । పునర్మామైత్విన్ద్రియమిత్యేతేనానువాకేన । ఉద్ధృతపరిపూతాభిరద్భిః కార్యం కుర్వీత ॥ ౧౨౮ ॥ అసంచయవాన్ । అగ్నయే వాయవే సూర్యాయ । బ్రహ్మణే ప్రజాపతయే । చన్ద్రమసే నక్షత్రేభ్యః । ఋతుభ్యస్సంవత్సరాయ । వరుణాయారుణాయేతి వ్రతహోమాః । ప్రవర్గ్యవదాదేశః అరుణాః కాణ్డర్షయః । అరణ్యేఽధీయీరన్ । భద్రం కర్ణేభిరితి ద్వే జపిత్వా ॥ ౧౨౯ ॥ మహానామ్నీభిరుదకꣳ సꣳస్పర్శ్య । తమాచార్యో దద్యాత్ । శివా నశ్శన్తమేత్యోషధీరాలభతే । సుమృడీకేతి భూమిమ్ । ఏవమపవర్గే । ధేనుర్దక్షిణా । కꣳసం వాసశ్చ క్షౌమమ్ । అన్యద్వా శుక్లమ్ । యథాశక్తి వా । ఏవꣳ స్వాధ్యాయధర్మేణ । అరణ్యేఽధీయీత । తపస్వీ పుణ్యో భవతి తపస్వీ పుణ్యో భవతి ॥ ౧౩౦ ॥

కుర్వీత జపిత్వా స్వాధ్యాయధర్మేణ ద్వే చ ॥ ౩౧ ॥

భద్రఙ్గ్ స్మృతిస్సాకంజానామత్యతితామ్రాణ్యత్యూర్ధ్వాక్ష ఆరోగః క్ష్వేదమగ్నిశ్చ సహస్రవృత్పవిత్రవన్త ఆతను ష్వాష్టయోనీం యోఽసావథాదిత్యస్యారోగస్యాఽథవాయోరథాగ్నేర్దక్షిణతోర్వస్యేన్ద్రఘోషావ ఆపమాపాం యోఽపామాపో వై చతుష్టయ్యో జానుదఘ్నీమగ్నిం ప్రణీయేమానుకం విశీర్ష్ణీం పర్జన్యాయ పునర్భ్యస్సంవత్సరం ద్వాత్రిꣳశత్ ॥ ౩౨ ॥

భద్రంజ్యోతిష్మతస్మిన్రాజానం కశ్యపాత్సహస్రవృదియం సప్తగꣳ సాకమష్టయోనీమపశ్శాన్తానామాయంతి నవాస్సభవతి సతో బన్ధుతా

ఉత్తరతో వజ్రమేవ పునమార్జనైతు త్రిగ్ంశదుత్తరశతమ్॥ ౧౩౦ ॥

భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామదేవాః। భద్రంపశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః। స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః। వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః॥ స్వస్తిన ఇన్ద్రోవృద్ధశ్రవాః। స్వస్తినః పూషావిశ్వవేదాః। స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు॥
ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః॥

ఇతి అరుణపాఠస్సమాప్తః.

కేచిత్పాఠః॥ భద్రంజో......మమయోనీ మధ్యాగ్నేర్యాప్యవం వేదయేనఖా అసౌ వైపల్యాల్యాల స్మృతింవా ఆపోద్యోభ్యనవపిగ్ంశోత్తరశతమ్॥

త్రిచవిధానమ్

శ్లో॥ బిందుత్రికోణవృత్తంచ షట్కోణం వృత్తయుగ్మకమ్।
వసుకోణంతథావృత్తం ద్వాదశారంతథైవచ।
భూపురత్రయ సంయుక్తం సూర్యయంత్రంవిధీయతే॥

ఆచమ్య॥ ఓం కేశవాయస్వాహా।...ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మాకం సహకుటుంబానాం క్షేమస్థైర్యవిజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధఫల పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం సంజ్ఞాచ్ఛాయాఉషాసమేత శ్రీ సూర్యనారాయణ దేవతా ముద్దిశ్య శ్రీ సూర్యనారాయణ దేవతా ప్రీత్యర్థం ఆదిత్యపురాణోక్తత్రిచవిధానేన హరిహర బ్రహ్మాత్మకస్యమిత్రాది ద్వాదశనామాత్మకస్యారుణాది ద్వాదశమాసాధిపస్య ద్వాదశావరణసహితస్య త్రియీమూర్తేర్భగవతః శ్రీ ఛాయాఉషాసమేత శ్రీ సూర్యనారాయణస్య సుప్రీతిద్వారా మమశరీరే వర్తమానవర్తిష్యమాణ వాతపిత్తశ్లేష్మకఫోద్భవనానాకారణనిమిత్త జ్వర క్షయ పాండు కుష్ఠ శూలాఽతిసార ధాతుక్షయవ్రణ మేహ భగంధరాది నానామహాపమస్తామయ నిదానహేతుభూత దురితక్షయ ద్వారా క్షిప్రమేవాయురారోగ్యైశ్వర్యదీర్ఘాయురవాప్తయే ఉద్యన్నద్యేతి త్రిచమంత్రేణ రక్తచందనమిశ్ర తిలతండులయవ దూర్వాంకురకుశ కుసుమజలపూరిత తామ్రపాత్రేణ పాదార్ఘ్యే త్రిచైశ్చ త్రిరావృత్తి న్యాసపూర్వకాఽర్ఘ్యప్రదానపూర్వక సూర్యనమస్కారాణికరిష్యే॥ తదంగత్రిచ న్యాస జపంకరిష్యే॥

అస్యశ్రీ త్రిచమహామంత్రస్య - కణ్వపుత్రః - ప్రస్కణ్వఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః - మిత్రరవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాఽదిత్య సవితృ అర్క భాస్కరా దేవతాః। ఉదాత్తస్వరః॥ జ్ఞానంనేత్రం। సూర్యస్తత్త్వం। హ్రాంబీజం। హ్రీంశక్తిః। హ్రూం

కీలకం । మమ శ్రీ సూర్యనారాయణ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే శ్రీచన్యాసజపేవినియోగః॥

ఓంభూర్భువస్వః, ఓం హ్రాం ఉద్యన్న ద్యమిత్ర మహః, హ్రాం ఓం మిత్రాయనమః, అంగుష్ఠాభ్యాంనమః, ఓం భూర్భువస్వః, ఓం హ్రీం, ఆరోహన్ను త్తరాందివం, హ్రీంఓం, రవయేనమః తర్జనీభ్యాంనమః । ఓంభూర్భువస్వః । ఓంహ్రూం హృద్రోగం మమసూర్య। హ్రూంఓం । సూర్యాయనమః మధ్యమాభ్యాం నమః । ఓం భూర్భువస్వః । ఓంహ్రైం హరిమాణంచ నాశయ । హ్రైంఓం భానవేనమః । అనామికాభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్వః । ఓంహ్రౌం శుకేషుమేహరిమాణం । హ్రౌంఓం। ఖగాయనమః । కనిష్ఠికాభ్యాం నమః । ఓంభూర్భువస్వః । ఓంహ్రః । రోపణాకాసు దధ్మసి । హ్రః ఓం । పూష్ణేనమః । కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః । ఓంభూర్భువస్వః ఓంహ్రాం। అథోహారిద్రవేషుమే। । హ్రాంఓం। హిరణ్యగర్భాయనమః హృదయాయనమః । ఓంభూర్భువస్వః । ఓంహ్రీం హరిమాణం నిదధ్మసి । హ్రీంఓం మరీచయేనమః ।శిరసేస్వాహా । ఓంభూర్భువస్వః। ఓంహ్రూం। ఉదగాదయమాదిత్యః । హ్రూంఓం। ఆదిత్యాయనమః। శిఖాయై వషట్ । ఓంభూర్భువస్వః । ఓంహ్రైం । విశ్వేనసహసాసహ। హ్రైంఓం । సవిత్రేనమః । కవచాయహుం । ఓంభూర్భువస్వః । ఓంహ్రౌం। ద్విషంతం మహ్యంరంధయన్ । హ్రౌంఓం। అర్కాయనమః । నేత్రత్రయాయ వౌషట్ । ఓంభూర్భువస్వః । ఓంహ్రః మోఅహంద్విషతేరధం । హ్రఃఓం । భాస్కరాయనమః । అస్త్రాయ ఫట్, భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః ॥

ధ్యానమ్.

శ్లో॥ ఉదయగిరిపేతం భాస్కరం పద్మహస్తమ్ ।
సకలభువననేత్రం నూత్నరత్నోపధేయమ్ ।
తిమిరకరిమృగేంద్రం బోధకం పద్మినీనామ్ ।
సురవరమభివంద్యం సుందరం విశ్వరూపమ్ ॥

అథ కరన్యాసమ్.

ఓంభూర్భువస్వః ఓంహ్రాంహ్రీం ఉద్యన్న ద్య మిత్రమహః ఆరోహన్నుత్తరాందివం । హ్రాంహ్రీంఓం । మిత్రరవిభ్యాంనమః ప్రకోష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఓంభూర్భువస్వః ఓంహ్రూంహ్రైం హృద్రోగం మమసూర్య హరిమాణంచ నాశయ ॥ హ్రూంహ్రైం ఓంసూర్యభానుభ్యాం నమః మణిబంధాభ్యాంనమః॥ ఓంభూర్భువస్వః ఓంహ్రౌంహ్రః శుకేషు మేహరిమాణం రోపణాకాసు దధ్మసి। హ్రౌం హ్రః ఓం ఖగపూషభ్యాంనమః కూర్పరాభ్యాంనమః॥ ఓంభూర్భువస్వః । ఓంహ్రాం హ్రీంఅథో హారిద్రవేషు మేహరిమాణం నిదధ్మసి॥ హ్రాం హ్రీం ఓం హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యాంనమః । కరతలాభ్యాంనమః । ఓంభూర్భువస్వః । ఓంహ్రూం హ్రైం ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ । హ్రూంహ్రైం ఓం। ఆదిత్యసవితృభ్యాంనమః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఓంభూర్భువస్వః ఓంహ్రౌంహ్రః । ద్విషంతం మహ్యం రంధయ న్మోఅహంద్విష తేరధమ్। హ్రౌం హ్రః ఓం, అర్కభాస్కరాభ్యాం నమః । అస్త్రాయఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥

ధ్యానమ్.

శ్లో॥ రక్తాంబరం రక్తవర్ణం రక్తసేతాబ్జయుగ్మకమ్ ।
ఛాయాశక్తిసమాయుక్తం ఘృణిసూర్యమహంభజే ॥

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శుభతిథౌ ఛాయాఉషా...ప్రీత్యర్థం త్రిచవిధానేన షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే ॥

తదంగ కలశపూజాం కరిష్యే.

శ్లో॥ కలశస్య ముఖేవిష్ణుః కంఠేరుద్రస్సమాశ్రితః ।
మూలేతత్రస్థితో బ్రహ్మా మధ్యేమాతృగణాస్స్మృతాః।
కుక్షౌతుసాగరాస్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః॥

ఆకలశేషుధావతి పవిత్రేపరిషిచ్యతే । ఉక్థైర్యజ్ఞేషువర్ధతే। ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వంవిశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణావా ఆపః పశవ ఆపోన్న మాపోమృత మాపస్సమ్రాడాపో విరాడాపస్స్వరాడాప

శ్ఛందాగ్ సామ్యాపో జ్యోతీగ్ ష్యాపో యజూగ్ ష్యాపస్సత్యమాపస్సర్వా దేవతాఆపోభూర్భువస్సువరాపఓమ్॥ గంగేచయమునే చైవ...సన్నిధిం కురు । ఆయాంతుశ్రీ సూర్యనారాయణదేవతా పూజార్థంమమదురిత క్షయకారకాః । కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి దేవమాత్మానంచ సంప్రోక్ష్య। హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః। ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ... ... ద్విష తేరధం। మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగపూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవితృర్క భాస్కరేభ్యోనమః॥ అసునీతే.....యానస్వస్తి। ఛాయోషా సమేత శ్రీ సూర్యనారాయణం సాఙ్గం...మి ॥ ప్రాణప్రతిష్ఠాపన ముహూర్తస్సుముహూర్తో అస్తు । తతః షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే ॥ హ్రాం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః । మిత్రాయనమః॥ ఆవాహనం ॥ హ్రీం ఆరోహన్నుత్తరాం దివం। రవయేనమః ॥ ఆసనం॥ హ్రూం హృద్రోగం మమసూర్య । సూర్యాయనమః ॥ పాద్యం ॥ హ్రైం హరిమాణంచ నాశయ । భానవేనమః ॥ అర్ఘ్యం॥ హ్రౌం శుకేషుమేహరిమాణం। ఖగాయనమః॥ ఆచమనం ॥ హ్రః రోపణాకాసుదధ్మసి, పూష్ణే నమః ॥ పంచామృతస్నానం ॥ హ్రాం అథో హారిద్రవేషుమే, హిరణ్య గర్భాయనమః ॥ శుద్ధోదకస్నానం ॥ హ్రీం హరిమాణం నిదధ్మసి, మరీచయేనమః ॥ వస్త్రం॥ హ్రూం ఉదగాదయమాదిత్యః, ఆదిత్యాయనమః ॥ యజ్ఞోపవీతమ్ ॥ హ్రైం విశ్వేన సహసాసహ, సవిత్రేనమః ॥ గంధం ॥ హ్రౌం ద్విషంతంమహ్యంరంధయన్, అర్కాయనమః॥ అక్షతాన్॥ హ్రః మో అహం ద్విష తేరధం, భాస్కరాయనమః ॥ పుష్పాణి పూజయామి॥ హ్రాం ఉద్యన్నద్య మిత్రమహః, ఆరోహన్నుత్తరాం దివం, మిత్రరవిభ్యాంనమః ॥ ధూపం ॥ హ్రీం హృద్రోగం మమ సూర్య, హరిమాణంచ నాశయ, సూర్యభానుభ్యాంనమః॥ దీపం॥ హ్రూం శుకేషుమే హరిమాణం, రోపణాకాసుదధ్మసి, ఖగపూషభ్యాంనమః ॥ నైవేద్యం ॥ హ్రైం అథో హారిద్రవేషుమే, హరిమాణం నిదధ్మసి, హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యాంనమః॥ తాంబూలం॥ హ్రౌం

ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ। ఆదిత్యసవితృభ్యాం నమః॥ నీరాంజనం॥ హ్రాః ద్విషంతం మహ్యాంరంధయన్మోఽహం ద్విషతేరధం। అర్క భాస్కరాభ్యాంనమః॥ మంత్రపుష్పం॥ హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ఆరోహన్నుత్తరాందివం। హృద్రోగంమమసూర్య। హరిమాణంచనాశయ। శుకేషుమేహరిమాణం। రోపణాకాసుదధ్మసి। అథోహారిద్రవేషుమే। హరిమాణం నిదధ్మసి। ఉదగాదయమాదిత్యః। విశ్వేన సహసాసహ। ద్విషంతంమహ్యం రంధయన్। మోఽహంద్విషతేరధం। మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భమరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః॥ ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి॥ తతః సౌరాష్టాక్షరి మంత్రేణ। శతంవాసహస్రం వాయథాశక్త్యా జపిత్వా॥ విధిప్రకారేణ కుర్యాత్॥

అథ సూర్యనమస్కారప్రారమ్భః.

అస్యశ్రీ త్రిచమహామంత్రస్య - కణ్వపుత్రః ప్రస్కణ్వ ఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః - మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరాదేవతాః ఉదాత్తస్వరః, జ్ఞానం నేత్రం, సూర్య సత్త్వం, హ్రాం బీజం, హ్రీంశక్తిః, హ్రూం కీలకం శ్రీఛాయోపాసమేత శ్రీసూర్యనారాయణ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే త్రిచన్యాస విధానేన సూర్యనమస్కారే వినియోగః

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రాంఉద్యన్నద్యమిత్రమహః హ్రాంఓం మిత్రాయనమః, నమస్కారంసమర్పయామి॥౧॥

ఓంభూర్భువస్వః ఓంహ్రీం ఆరోహన్నుత్తరాందివం, హ్రీం ఓం రవయేనమః నమస్కారంసమర్పయామి॥౨॥

ఓంభూర్భువస్వః ఓంహ్రూంహృద్రోగం మమసూర్య,హ్రూం ఓంసూర్యాయనమః, నమస్కారం సమర్పయామి॥౩॥

ఓంభూర్భువస్వః ఓం హ్రైంహరిమాణంచ నాశయ। హ్రైం ఓంభానవేనమః, నమస్కారం సమర్పయామి॥౪॥

ఓం భూర్భువస్స్వః, ఓం హ్రాం, శుకేషు మే హరిమాణం హ్రాం ఓం ఖగాయనమః ।నమస్కారం...మి॥ ౫ ॥

ఓం భూర్భువస్స్వఃఓం హ్రాః । రోపణాకాసుదధ్మసి। హ్రాః ఓం పూష్ణేనమః ।నమస్కారం ...మి ॥ ౬ ॥

ఓంభూర్భువస్స్వః ఓంహ్రాం అథోహారిద్రవేషుమే ।హ్రాం ఓం హిరణ్యగర్భాయనమః । నమస్కారం...మి ॥౭ ॥

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రీం। హరిమాణం నిదధ్మసి।హ్రీం ఓం మరీచయేనమః । నమస్కా...మి ॥ ౮ ॥

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓంహ్రూం ఉదగాదయ మాదిత్యః ।హ్రూం ఓం ఆదిత్యాయనమః । నమస్కా...మి॥౯॥

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రైం। విశ్వేన సహసా సహ । హ్రైం ఓం సవిత్రేనమః । నమస్కారం...మి ॥౧౦॥

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రాం । ద్విషంతం మహ్యం రంధయ న్ । హ్రాం ఓం అర్కాయనమః । నమస్కారం...మి॥౧౧॥

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓంహ్రాః । మో అహం ద్విష తేరధమ్ । హ్రాః ఓం భాస్కరాయనమః। నమస్కారం...॥మి౧౨॥

ఓం భూర్భువస్స్వఃఓం హ్రాం హ్రీం। ఉద్యన్నద్య మిత్రమహఃఆరోహ న్నుత్తరాం దివమ్।హ్రాం హ్రీం ఓం మిత్రరవిభ్యాంనమః।నమస్కారంస...మి॥౧౩॥

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రూం హ్రైం హృద్రోగంమమ సూర్య హరిమాణంచ నాశయ।హ్రూం హ్రైం ఓం సూర్యభాను భ్యాంనమః । నమస్కారంస...మి॥౧౪॥

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రాం హ్రాః । శుకేషు మే హరిమాణం రోపణాకాసుదధ్మసి । హ్రాం హ్రాః ఓం ఖగపూషభ్యాంనమః। నమస్కారం...మి॥౧౫॥

ఓంభూర్భువస్స్వఃఓం హ్రాం హ్రీం । అథో హారిద్రవేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి । హ్రాం హ్రీం ఓం హిరణ్యగర్భమరీచిభ్యాంన

మః । నమస్కారం...మి ॥ ౧౮ ॥

ఓంభూర్భువస్సువః ఓం హ్రూం హ్రైం ఉదగాద యమాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ । హ్రూం హ్రైం ఓం ఆదిత్యసవితృభ్యాంనమః నమస్కారం...మి ॥ ౧౭ ॥

ఓంభూ...స్సువః ॥ ఓంహ్రాంహ్రః । ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహం ద్విషతే రధం । హ్రాం హ్రః ఓం అర్కభాస్కరాభ్యాంనమః । నమస్కా...మి॥౧౮॥

ఓం భూర్భువస్సువః। హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ఆరోహన్నుత్తరాందివం హృద్రోగం మమసూర్యహరిమాణంచ నాశయ। హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం ఓం మిత్రరవిసూర్యభానుభ్యోనమః నమస్కా...మి॥౧౯ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాంహ్రః హ్రాం హ్రీం శుకేషుమేహరిమాణం రోపణాకాసు దధస్మి । అథోహారిద్రవేషు మేహరిమాణం నిదధ్మసి । హ్రాం హ్రః హ్రాం హ్రీం ఓం ఖగపూష హిరణ్యగర్భమరీచిభ్యోనమః నమస్కా...మి ॥ ౨౦ ॥

ఓంభూర్భువస్సువః ఓంహ్రూం హ్రైం హ్రాం హ్రః । ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేనసహసా సహ ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహం ద్విషతే రధం । హ్రూం హ్రైం హ్రాం హ్రః ఓం ఆదిత్య సవితర్కభాస్కరేభ్యోనమః । నమస్కా...మి॥ ౨౧॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓంహ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రాం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రాంహ్రః ఉద్యన్నద్యమిత్రమహఃఆరోహన్నుత్తరాం దివం హృద్రోగం మమ సూర్యహరిమాణంచ నాశయ । శుకేషుమే హరిమాణం రోపణాకాసుదధస్మి। అథోహారిద్రవేషు మేహరిమాణం నిదధ్మసి । ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసా సహ । ద్విషంతం మహ్యంరంధయన్మో అహం ద్విషతేరధం। హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రాంహ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రాం హ్రః ఓం మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ

పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాఽదిత్య సవి త్రర్క భాస్కరేభ్యో నమః నమస్కా...మి॥ ౨౨॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః । ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః। ఆరోహన్నుత్తరాందివం । హృద్రోగం మమసూర్య। హరిమాణంచ నాశయ। శుకేషు మేహరిమాణం। రోపణాకాసు దధ్మసి। అథో హారిద్రవేషు మేహరిమాణం నిదధ్మసి । ఉదగాదయ మాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ।ద్విషంతం మహ్యం రంధయ న్మో అహం ద్విషతేరధం॥ హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఓం మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూషహిరణ్యగర్భ మరీచ్యాఽదిత్య సవి త్రర్క భాస్కరేభ్యో నమః । నమస్కారం... మి ॥ ౨౩ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం। హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః । ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః । ఆరోహన్నుత్తరాందివం। హృద్రోగం మమసూర్య। హరిమాణంచ నాశయ। శుకేషు మేహరిమాణం । రోపణాకాసుదధ్మసి అథో హారిద్రవేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి। ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ । ద్విషంతం మహ్యం । రంధయన్మోఅహం।ద్విషతేరధం ॥ హ్రాం హ్రీం హ్రూంహ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఓం మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాఽదిత్యసవిత్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః॥ నమస్కారం సమర్పయామి ॥ ౨౪ ॥

శ్లో॥ రక్తాంబరం రక్తవర్ణం రక్తనేత్రాబ్జయుగ్మకమ్।
ఛాయాశక్తి సమాయుక్తం ఘృణి సూర్య మహంభజే ॥

అయ్యా! కొందరు త్రిచవిధానముచేతను, కొందరు అరుణ, సారములచేతను వారివారి అనుకూల ప్రకారము నమస్కారము లు జర్పుదురు. శిష్టాచారప్రకారము జర్పదగును.

అథ త్రిచార్ఘ్యప్రదానమ్.

...దస్య... ప్రీత్యర్థం అర్ఘ్యప్రదానాని కరిష్యే ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రాం ఉద్యన్నద్య మిత్రమహః హ్రాం ఓంమిత్రా...నమః ఇదమర్ఘ్యంసమర్పయామి॥౧॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రీం ఆరోహన్నుత్తరాందివం హ్రీంఓం రవయేనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥౨॥

ఓం భూ... వః ఓం హ్రూం హృద్రోగం మమ సూర్య హ్రూం ఓం సూర్యాయనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥౩॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రైం హరిమాణంచ నాశయ హ్రైం ఓం భానవేనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౪ ॥

ఓం భూ...వః॥ ఓం హ్రౌం శుకేషుమే హరిమాణం హ్రౌం ఓం ఖగాయనమః ఇద మర్ఘ్యం...మి॥౫॥

ఓం భూ...వః ఓంహ్రః రోపణాకాసు దధ్మసి హ్రః ఓంపూష్ణేనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥౬॥

ఓం ...వః ॥ ఓంహ్రాం అథో హారిద్రవేషు మే హ్రాం ఓం హిరణ్యగర్భాయనమః ఇదమర్ఘ్యం ...మి॥ ౭ ॥

ఓం భూ ..వః ఓం హ్రీం హరిమాణంనిదధ్మసి హ్రీం ఓంమరీచయేనమః ఇదమర్ఘ్యం...మి॥ ౮ ॥

ఓం భూ...వః ఓంహ్రూం ఉదగాదయ మాదిత్యః హ్రూం ఓం ఆదిత్యాయనమః ఇదమర్ఘ్యం ... ॥౯ ॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రైం విశ్వేనసహసాసహ హ్రైం ఓం సవిత్రేనమః ఇద మర్ఘ్యం...మి॥ ౧౦॥

ఓంభూ...వః ఓం హ్రౌంద్విషంతంమహ్యంరంధయన్॥హ్రౌం ఓం అర్కాయనమః ఇద మర్ఘ్యం... ॥ ౧౧ ॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రః మోఅహం ద్విషతేరధం హ్రః ఓం భాస్కరాయనమః ఇద మర్ఘ్యం మి ..॥౧౨॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రాం హ్రీం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ఆరోహన్ను త్తరాం దివం హ్రాం హ్రీం ఓం మిత్రరవిభ్యాం నమః ఇదమ...మి॥౧౩॥

ఓంభూ...వః ఓం హ్రూం హ్రైం హృద్రోగం మమ సూర్య హరిమాణంచ నాశయ హ్రూం హ్రైం ఓం సూర్యభాను భ్యాం నమః ఇద మి...॥౧౪॥

ఓంభూ...వః ఓం హ్రౌం హ్రః శుకేషు మే హరిమాణం రోప ణాకాసు దధ్మసి హ్రౌం హ్రః ఓం ఖగ పూషభ్యాం నమః ఇద మ ఘ్యం...మి॥౧౫॥

ఓం భూర్భు...వః ఓం హ్రాం హ్రీం అథో హారిద్రవేషు మే హా రిమాణం నిదధ్మసి హ్రాం హ్రీం ఓం హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యాం నమః ఇద మ.. మి॥౧౬॥

ఓంభూర్భు...వః॥ఓం హ్రూం హ్రైం ఉదగాదయ మాదిత్యః వి శ్వేన సహసా సహ హ్రూం హ్రైం ఓం ఆదిత్య సవితృభ్యాం నమః ఇ దమ...మి॥౧౭॥

ఓంభూ...వః ఓం హ్రౌం హ్రః ద్విషంతం మహ్యం రంధయ న్మో అహం ద్విషతే రధం హ్రౌం హ్రః ఓంఅర్క-భాస్క-రాభ్యాం నమఃఇదమ...మి॥ ౧౮ ॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం ఉద్యన్నద్య మిత్రమహః ఆరోహ న్నుత్తరాం దివం హృద్రోగం మమ సూర్య హరిమాణంచ నాశయ హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం ఓంమిత్రరవిసూ ర్య భానుభ్యో నమః ఇదమఘ్యం...మి ॥౧౯॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం శుకేషు మే హారి మాణం రోపణాకాసు దధ్మసి। అథో హారిద్రవేషు మే హరిమాణం నిదధ్మసి । హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం ఓం ఖగపూష హిరణ్యగర్భ మ రీచిభ్యో నమః ఇద మ...మి ॥ ౨౦ ॥

ఓంభూ...వః ఓం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఉదగాదయ మాదిత్యః విశ్వేనసహసా సహ ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహం

ద్వీప తేరథం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఓం ఆదిత్య సవితర్క భాస్కరేభ్యో నమః ఇదమర్ఘ్యం...మి ॥ ౨౧ ॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం × హ్రః ॥ ఉద్యన్నద్యమిత్ర...ద్వీప తేరథం ॥ హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ॥ హ్రాం × హ్రః ॥ ఓం మిత్రరవిసూర్య భాను ఖగపూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాఽఽదిత్య సవితర్క భాస్కరేభ్యో నమః ॥ ఇదమర్ఘ్యం...మి ॥ ౨౨ ॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ॥ హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఉద్యన్నద్యమిత్ర మహః ॥ హరిమాణం నిదధ్మసి ఉదగాదయ మాదిత్యః విశ్వేనసహాసాసహ ద్వీషంతం మహ్యాంరంధయన్మో అహం ద్వీష తేరథం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఓం మిత్రరవిసూర్య భాను × పూషహిరణ్యగర్భ మరీచ్యా దిత్యసవితర్క భాస్కరేభ్యో నమః ఇదమ...మి ॥ ౨౩ ॥

ఓం భూ...వః ఓం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఉద్యన్నద్య...రోపణాకా సుదధ్మసి అథో హారిద్రవేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి ఉదగాద య...రథం హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః ఓం మిత్రరవిసూర్య భానుఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాఽఽదిత్య సవితర్క భాస్కరేభ్యో నమః ఇదమ...మి ॥ ౨౪ ॥

ఇతి త్రిచార్ఘ్యాని

త్రిచవిధానమ్.

సమాప్తమ్.

— అథ బృహస్పతిసూక్తమ్ —

ఇదం వామాస్యే హవిః ప్రియమిన్ద్రాబృహస్పతీ ।
ఉక్థం మదశ్చ శస్యతే । అయం వాం పరిషిచ్యతే ।
సోమ ఇన్ద్రాబృహస్పతీ । చారుర్మదాయ పీతయే ।
ఆ న ఇన్ద్రాబృహస్పతీ గృహమిన్ద్రశ్చ గచ్ఛతమ్ ।
సోమపా సోమపీతయే । అస్మే ఇన్ద్రాబృహస్పతీ ।
రయిం ధత్తం శతగ్వినమ్ । అశ్వావన్తం సహ-
స్రిణమ్ । ఇన్ద్రాబృహస్పతీ వయం సుతే గీర్భి-
ర్హవామహే । మాదయేథాం తదోకసా ॥
ఏవా పిత్రే విశ్వదేవాయ వృష్ణే యజ్ఞైర్విధేమ న-
మసా హవిర్భిః । బృహస్పతే సుప్రజా వీరవన్తో
వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ । స ఇద్రా-
జా ప్రతిజన్యాని విశ్వా శుష్మేణ తస్థావభి వీర్యేణ ।
బృహస్పతిం యస్సుభృతం బిభర్తి వల్గూయతి
వన్దతే పూర్వభాజమ్ । స ఇత్క్షేతి సుధిత ఓకసి
స్వే తస్మా ఇళా పిన్వతే విశ్వదానీమ్ । తస్మై
విశస్స్వయమేవానమన్తే యస్మిన్బ్రహ్మా రాజని
పూర్వ ఏతి । అప్రతీతో జయతి సం ధనాని ప్ర-
తిజన్యాన్యుత యా సజన్యా । అవస్యవే యో వ-
రివః కృణోతి బ్రహ్మణే రాజా తమవన్తి దేవాః ॥

ఇన్ద్రశ్చ సోమం పిబతం బృహస్పతేఽస్మిన్యజ్ఞే
మన్దసానా వృషణ్వసూ । ఆవాం విశన్త్విన్దవ-
స్స్వాభువోఽస్మే రయిం సర్వవీరం నియచ్ఛతమ్॥
ఇతి బృహస్పతిసూక్తమ్. ఇతి కేచిత్పఠః.

మన్త్రప్రశ్నః.

ప్రథమ మన్త్రప్రశ్న ప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్॥ ప్రసుగ్మన్తా ధియసానస్య సక్షణి వరేభిర్వరాగ్ం అభిషు ప్రసీదత। అస్మాకమిన్ద్ర ఉభయం జుజోషతి* యత్సోమ్యస్యాన్ధసో బుబోధతి । అనృక్షరా ఋజవస్సన్తు పన్థా యేభిస్సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్ । సమర్యమా సం భగో నో నినీయాత్సం జాస్పత్యగ్ం సుయమమస్తు దేవాః । అభ్రాతృఘ్నీం వరుణాపతిఘ్నీం బృహస్పతే । ఇన్ద్రాపుత్రఘ్నీం లక్ష్మ్యం తామస్యై సవితస్సువ। అఘోరచక్షురపతిఘ్న్యేధి శివా పతిభ్యస్సుమనాస్సువర్చాః। జీవసూర్దేవకామా స్యోనా శన్నో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే। ఇదన్త్వహం యా త్వయి పతిఘ్న్యలక్ష్మిస్తాం నిర్దిశామి । జీవాగ్ం రుదన్తి వి మయన్తే అధ్వరే దీర్ఘామను ప్రసితిం దీధియుర్నరః। వామం పితృభ్యో య ఇదగ్ం సమేరిరే మయః పతిభ్యో జనయః పరిష్వజే। వ్యుక్షత్క్రూరముదచన్త్వాప ఆఽస్యై బ్రాహ్మణాస్స్నపనగ్ం హరన్తు। అవీరఘ్నీరుదచన్త్వాపః । అర్యమ్ణో అగ్నిం పరియన్తు క్షిప్రం ప్రతీక్షన్తాగ్ం శ్వశ్రువో దేవరాశ్చ । ఖేఽనసః ఖేరథః

శేయుగస్య శచీపతే। అపాలామిన్ద్ర త్రిఃపూత్వ్యకృణోః సూర్యవర్చసమ్
శం తే హిరణ్యగ్ం సము సన్త్వాపశ్శం తే మేథీ భవతు శం యుగస్య తృద్మ।
శం త ఆపశ్శతపవిత్రా భవన్త్వథా పత్యా తన్వగ్ం సగ్ంసృజస్వ॥ ౧ ॥

ద్విధియునర్ద్రొష్టాచ ॥౧॥

హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాః ప్రచక్రముర్హిత్వావద్య
మాపః । శతం పవిత్రా వితతా హ్యాసు తాభిష్ట్వా దేవస్సవితా పునాతు ।
హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్వగ్నిః।
యా అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు।
యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యఞ్జనానా
మ్। యా అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు।
యాసాం దేవా దివి కృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధా నివిష్టాః। యా
అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు। శివేన త్వా
చక్షుషా పశ్యన్త్వాపశ్శివయా తన్వోప స్పృశన్తు త్వచం తే। ఘృతశ్చుత
శ్శుచయో యాః పావకాస్తాస్త ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు। పరి త్వా గిర్వణో
గిర ఇమా భవన్తు విశ్వతః। వృద్ధాయుమను వృద్ధయో జుష్టా భవన్తు జుష్ట
యః। ఆశాసానా సౌమనసం ప్రజాం సౌభాగ్యం తనూమ్। అగ్నేరనువ్రతా భూత్వా సం నహ్యే సుకృతాయ కమ్।
*యథోష్మణ్యా పాఠాన్తరమ్. [Note: this line appears as footnote below]

అగ్నిష్టే పతిస్తురీయస్తే మనుష్యజాః। సోమోఽదదద్గన్ధర్వాయ। గన్ధ
ర్వోఽదదదగ్నయే। రయించ పుత్రాగ్ంశ్చాదాదగ్నిర్మహ్యమ
థో ఇమామ్। గృభ్ణామి తే సుప్రజాస్త్వాయ హస్తం మయా పత్యా
జరదష్టిర్యథాఽసః। భగో అర్యమా సవితా పురన్ధిర్మహ్యం త్వాఽ
దుర్గార్హపత్యాయ దేవాః। తే హ పూర్వే జనాసో యత్ర పూర్వ
వహో హితాః। మూర్ధన్వాన్ యత్ర సౌభ్రవః పూర్వో దేవేభ్య
ఆతపత్। సరస్వతి ప్రేదమవ సుభగే వాజినీవతి। తాం త్వా విశ్వస్య
భూతస్య ప్రగాయామస్యగ్రతః। య ఏతి ప్రదిశస్సర్వా దిశోఽను
పవమానః। హిరణ్యహస్త ఐరమ్మస్స త్వా మన్మనసం కృణోతు। ఏక
మిషే విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు ద్వే ఊర్జే త్రీణి వ్రతాయ చత్వారి మాయో
భవాయ పఞ్చ పశుభ్యష్షడృతుభ్యస్సప్త సప్తభ్యో హోత్రాభ్యో
విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు। సఖా సప్తపదా భవ సఖాయౌ సప్తపదా బభూవ
సఖ్యం తే గమేయగ్ం సఖ్యాత్తే మా యోషగ్ం సఖ్యాన్మే మా యో
ష్ఠాస్సమయావ సంకల్పావహై సంప్రియౌ రోచిష్ణూ సుమనస్య
మానౌ। ఇషమూర్జమభి సంవసానౌ సం నౌ మనాగ్ంసి సం
వ్రతా సము చిత్తాన్యాకరమ్। సా త్వమస్యమూహమమూహమస్మి సా
త్వం ద్యౌరహం పృథివీ త్వగ్ం రేతోఽహగ్ం రేతోభృత్త్వం మ
నోఽహమస్మి వాక్త్వగ్ం సామాహమస్మ్యృక్త్వగ్ం సా మామ
నువ్రతా భవ పుగ్ంసే పుత్రాయ వేత్తవై శ్రియై పుత్రాయ వేత్తవ
ఏహి సూనృతే॥ 3॥ అద్రితషట్చ॥ 3॥

సోమాయ జనివిదే స్వాహా గన్ధర్వాయ జనివిదే స్వాహాఽగ్నయే జనివిదే స్వాహా । కన్యలా పితృభ్యో యతీపతిలోకమవదీక్షామదాస్థ స్వాహా ॥ ప్రేతో ముఞ్చాతి నాముతస్సుబద్ధామముతస్కరత్ । యథేయమిన్ద్ర మీఢ్వస్సుపుత్రా సుభగాఽసతి ॥ ఇమాం త్వమిన్ద్ర మీఢ్వస్సుపుత్రాగ్ం సుభగాం కృణు । దశాస్యాం పుత్రానాధేహి పతిమేకాదశం కృధి ॥ అగ్నిరైతు ప్రథమో దేవతానాగ్ం సోఽస్యై ప్రజాం ముఞ్చతు మృత్యుపాశాత్ । తదయగ్ం రాజా వరుణోఽనుమన్యతాం యథేయగ్ం స్త్రీ పౌత్రమఘం న రోదాత్ । ఇమామగ్నిస్త్రాయతాం గార్హపత్యః ప్రజామస్యై నయతు దీర్ఘమాయుః ॥ అశూన్యోపస్థా జీవతామస్తు మాతా పౌత్రమానన్దమభి ప్రబుధ్యతామియమ్ । మా తే గృహే నిశి ఘోష ఉత్థాదన్యత్ర త్వద్రుదత్యస్సంవిశన్తు । మా త్వం వికేశ్యుర ఆవధిష్ఠా జీవపత్నీ పతిలోకే విరాజ పశ్యన్తీ ప్రజాగ్ం సుమనస్యమానామ్ । ద్యౌస్తే పృష్ఠగ్ం రక్షతు వాయురూరూ అశ్వినౌ చ స్తనం ధయన్తగ్ం సవితాఽభిరక్షతు । ఆవాససః పరిధానాద్బృహస్పతిర్విశ్వేదేవా అభిరక్షన్తు పశ్చాత్ । అప్రజస్తాం పౌత్రమృత్యుం పాప్మానముత వాఽఘమ్ । శీర్ష్ణస్స్రజమివోన్ముచ్య ద్విషద్భ్యః ప్రతి ముఞ్చామి పాశమ్ । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽస్యయాసన్మనసా హితః ॥ అయాసన్ హవ్యమూహిషేఽయా నో ధేహి భేషజమ్ ॥ ౮ ॥

ఇయమష్టౌ చ ॥ ౮ ॥

ఆతిష్ఠేమమశ్మానమశ్మేవ త్వగ్ం స్థిరా భవ । అభితిష్ఠ పృతన్యతస్సహస్వ పృతనాయతః । ఇయం నార్యుపబ్రూతే కుల్పాన్యావపన్తికా । దీర్ఘాయురస్తు మే పతిర్జీవాతు శరదశ్శతమ్ । తుభ్యమగ్నే పర్యవహన్త్సూర్యాం వహతునా సహ । పునః పతిభ్యో జాయాం దా అగ్నే ప్రజయా సహ । పునః పత్నీమగ్నిరదాదాయుషా సహ వర్చసా । దీర్ఘాయురస్యా యః పతిస్స ఏతు శరదశ్శతమ్ । విశ్వా ఉత త్వయా వయం ధారా ఉదన్యా ఇవ । అతిగాహేమహి ద్విషః । ఆతిష్ఠేమమశ్మానమ్ । అర్యమణన్ను దేవం కన్యా అగ్నిమయక్షత । స ఇమాం దేవో అధ్వరః ప్రేతో ముఞ్చాతి నాముతస్సుబద్ధామముతస్కరత్ । తుభ్యమగ్నే పర్యవహన్త్సూర్యాం పునః పత్నీమగ్నిరదాద్విశ్వా ఉత త్వయా వయమ్ । ఆతిష్ఠేమమశ్మానమ్ । త్వమర్యమా భవసి యత్కనీనాం నామ స్వధావథ్స్వర్య గ్బిభర్షి । అఞ్జన్తి వృక్షగ్ం సుధితం న గోభిర్యద్దమ్పతీ సమనసా కృణోషి । తుభ్యమగ్నే పర్యవహన్త్సూర్యాం పత్నీమగ్నిరదాద్విశ్వా ఉత త్వయా వయమ్ । ప్రత్వా ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాద్యేన త్వాఽబధ్నాథ్సవితా సుకేతః । ధాతుశ్చ యోనౌ సుకృతస్య లోకే స్యోనం తే సహ పత్యా కరోమి । ఇమం విష్యామి వరుణస్య పాశం యమబధ్నీత సవితా సుశేవః । ధాతుశ్చ యోనౌ సుకృతస్య లోకేఽరిష్టాం త్వా సహ పత్యా కృణోమి । అయాశ్చాగ్నేఽస్యనభిశస్తీశ్చ సత్యమిత్త్వమయా అసి । అయసా మనసా ధృతోఽయసా హవ్యమూహిషేఽయానో ధేహి భేషజ... ॥ ౫ ॥

ద్విషస్సు శేష స్త్రీణి చ॥౫॥

సత్యేనో త్తభితా భూమిస్సూర్యేణో త్తభితా ద్యౌః। ఋతేనా దిత్యాస్తిష్ఠన్తిదివి సోమో అధిశ్రితః। యుఞ్జన్తిబ్రధ్నం యోగే యోగే। సుకిగ్ంశుకగ్ం శల్మలిం విశ్వరూపగ్ంహిరణ్యవర్ణగ్ం సువృతగ్ం సుచక్రమ్। ఆరోహ వధ్వమృతస్య లోకగ్ స్యోనంపత్యే వహతుం కృణుష్వ ॥ ఉదుత్తరమారోహ న్తీ వ్యస్య న్తీ పృతన్యతః। మూర్ధానం పత్యురారోహ ప్రజయా చవిరాడ్భవ।సమ్రాజ్ఞీ శ్వశురే భవ సమ్రాజ్ఞీ శ్వశ్ర్వాం భవ। ననాన్దరి సమ్రాజ్ఞీ భవ సమ్రాజ్ఞీ అధి దేవృషు। స్నుషాణాగ్ం శ్వశురాణాంప్రజాయాశ్చ ధనస్యచ। పతీనాంచ దేవృణాం చ సజాతానాం విరాడ్భవ। నీలలోహితే భవతః కృత్యా సక్తిర్వ్యజ్యతే। ఏధన్తేఽస్యా జ్ఞాతయః పతిర్బన్ధేషుబధ్యతే। యేవధ్వశ్చన్ద్రం వహతుం యక్ష్మాయన్తిజనాగ్ం అను। పునస్తాన్ యజ్ఞియాదేవా నయన్తి యతఆగతాః। మావిదన్పరిపన్థినో య ఆసీదన్తిదమ్పతీ। సుగేభిర్దుర్గమతీతామపద్రాన్త్వరాతయః। సుగం పన్థానమారుక్షమరిష్టగ్ స్వస్తివాహనమ్।యస్మిన్వీరో నరిష్యత్యన్యేషాం విన్దతేవసు ॥౬॥

ధనస్య చ నవ చ ॥౬॥

తా మన్దసానా మనుషో దురోణ ఆధత్తగ్ం రయిం దశవీరం వచస్యవే। కృతం తీర్థగ్ం సుప్రపాణగ్ంశుభస్పతీ స్థాణుం పథేష్ఠామప దుర్మతిగ్ంహతమ్॥ అయం నో మహ్యాః పారగ్ స్వస్తినేష

ద్వనస్పతిః । సీరానస్సునరాభవ దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే। అస్య ప్రారేనిర్ ఋతస్యజీవా జ్యోతిరశీమహి । మహ్యమిన్ద్రస్స్వస్తయే। యద్ధ్రుతే చిదభిశ్రిషః పురాజర్తృభ్య ఆతృదః । సంధాతా సన్ధిం మఘవా పురోవసుర్నిష్కర్తా విహ్రుతంపునః। ఇడామగ్న ఇమంమే వరుణ తత్త్వా యామిత్వం నో అగ్నే సత్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽసి। యేగన్ధర్వా అప్సరసశ్చ దేవీరేషువృక్షేషు వానస్పత్యే ష్వాసతే । శివాస్తే అస్యై వధ్వై భవన్తు మాహిగ్ంసిషుర్వహతు మూహ్యమానామ్ । యా ఓషధయో యానద్యో యాని ధన్వాని యేవనా । తేత్వావధు ప్రజావతీం ప్రత్వేముఞ్చన్త్వగ్ంహసః । సంకాశయామి వహతుం బ్రహ్మణాగృహైరఘోరేణచక్షుషా మైత్రేణ పర్యాణద్ధం విశ్వరూపం యదస్యాగ్ స్స్యోనం పతిభ్యస్సవితాకృణోతు తత్। ఆ వామగన్సుమతిర్వాజనీవసూన్యశ్వినా హృత్సు కామాగ్ం అయగ్ంసత। అభూతం గోపామిథునా శుభస్పతీప్రియా అర్యమ్ణో దుర్యాగ్ం అశీమహి । అయం నో దేవ స్సవితా బృహస్పతిరిన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణా స్వస్తయే। త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయా సగ్ంరరాణః కామ ఆయాతం కామాయత్వా విముఞ్చతు॥2॥

అసత్తేనవచ॥ 2 ॥

శర్మ వర్మేదమాహరాస్యై నార్యా ఉపస్తిరే । సినీవాలి ప్రజాయతాం భగస్యసుమతా అసత్। గృహాన్భద్రాన్సుమనస ప్రపద్యేఽవీరఘ్నీ వీరవతస్సువీరాన్। ఇరాంవహతో ఘృతముక్షమాణా

మాగ్నాస్తేష్వహాగ్ం సుమనాస్యం విశామి । అగన్గోష్ఠం మహిషీగోభి
రశ్వైరాయుష్మత్పత్నీ ప్రజయా స్వర్విత్ । బహ్వీంప్రజాంజనయన్తీ
సురత్నే మమగ్నిగ్ం శతహిమాస్సపర్యాత్। అయమగ్నిర్గృహపతి
స్సుసగ్ంసత్పుష్టివర్ధనః॥యథాభగస్యాభ్యాం*దదద్రయింపుష్టిమథో
ప్రజామ్। ప్రజాయాఅభ్యాం ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మయచ్ఛతమ్।
యథైనయోర్న ప్రమీయాతా ఉభయోర్జీవతోః ప్రజాః । తేనభూ
తేన హవిషాఽయమాప్యాయతాంపునః। జాయాం యామస్మా ఆవా
క్షుస్తాగ్ం రసేనాభి వర్ధతామ్ । అభివర్ధతాం పయసాఽభిరాష్ట్రేణ
వర్ధతామ్ । రయ్యా సహస్రపోషసేమౌ స్తామనపేక్షితౌ । ఇహైవ
స్తం మా వియౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ । మహ్యా ఇన్ద్రస్స్వ
స్తయే।త్రివైధిపోష్యామమహ్యంత్వాఽదాద్బృహస్పతిః।మయా
పత్యా ప్రజావతీ సం జీవ శరదశ్శతమ్। త్వష్టా జాయామజనయత్త్వ
ష్టాఽస్యై త్వాం పతిమ్। త్వష్టాసహస్రమాయూగ్ంషి దీర్ఘమా
యుః కృణోతు వామ్ । ఇమం మే వరుణతత్త్వా యామిత్వం నో
అగ్నే సత్వంనోఅగ్నేత్వమగ్నే అయాఽసి॥౮॥ జీవతోఃప్రజానామేకం
చ ॥౮॥ ఇహగావః ప్ర జాయధ్వమిహాశ్వా ఇహ పూరుషాః। ఇహో
సహస్రదక్షిణో రాయస్పోషోనిషీదతు। సోమేనాదిత్యాబలినస్సోమేన
పృథివీదృఢా । అథో నక్షత్రాణామేషాముపస్థే సోమ ఆహితః।ప్రస్వ

---

* దధద్రయిం॥ ఇతిప్రాచీనపాఠః

స్థూనా ప్రేయం ప్రజయా భువనే శోచేష్ట । ఇహ ప్రియం ప్రజయా తే
సమృధ్యతామస్మిన్గృహే గార్హపత్యాయ జాగృహి । ఏనా పత్యా తనువ
గ్ంసగ్ంసృజస్వాథా జిర్వీ విదథమావదాసి । సుమఙ్గలీరియం వధూరి
మాగ్ంసమేత పశ్యత । సౌభాగ్యమస్యై దత్త్వాయాథాస్తం విపరేతన ।
ధ్రువక్షితిర్ధ్రువయోనిర్ధ్రువమసి ధ్రువతస్స్థితమ్ । త్వం నక్షత్రా
ణాం మేథ్యసి స మా పాహి పృతన్యతః ॥ సప్తర్షయః ప్రథమాం కృత్తి
కానామరున్ధతీం యద్ధ్రువతాగ్ం హ నిన్యుః । షట్కృత్తికా ముఖ్య
యోగం వహన్తీయమస్మాకమేధత్వష్టమీ ॥ సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియ
మిన్ద్రస్య కామ్యమ్ । సనిం మేధామయాసిషమ్ । ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదో
ఽపఘ్నన్నిరృతిం మమ । పశూగ్ంశ్చ మహ్యమావహ జీవనఞ్చ
*దిశో దిశ । మా నో హిగ్ంసీజ్జాతవేదో గామశ్వం పురుషం జగత్ । అబి
భ్రదగ్న ఆగహి శ్రియా మా పరిపాతయ ॥ ౯ ॥ ధ్రువతస్స్థితం నవ చ ॥ ౯ ॥

ఉదీర్ష్వాతో విశ్వావసో నమసేడామహే త్వా । అన్యామిచ్ఛ
ప్రఫర్వ్యగ్ం సఞ్జాయాం పత్యా సృజ । ఉదీర్ష్వాతః పతివతీ హ్యేషా
విశ్వావసుం నమసా గీర్భిరీట్టే । అన్యామిచ్ఛ పితృషదం వ్యక్తాగ్ం స తే
భాగో జనుషా తస్య విద్ధి । అగ్నే ప్రాయశ్చిత్తే త్వం దేవానాం ప్రాయశ్చి
త్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వా నాథకామః ప్రపద్యే యాఽస్యాం పతిఘ్నీ తనూః
ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మిఘ్నీ జారఘ్నీమస్యై తాం కృణోమి స్వాహా ॥
వాయో ప్రాయశ్చిత్తే ఆదిత్య ప్రాయశ్చిత్తే ప్రజాపతే ప్రాయశ్చిత్తే త్వం

---

* దిశోదశ । మా నో హిగ్ంసీర్జాతవేదః ఇతి ద్రావిడపాఠః

దేవానాంపాయుశ్చ త్రిరసి బ్రాహ్మణస్త్వానాకశాకుస పశస్త్యోయాః.
స్యాం పతిఘ్నీ తనూగ్ం ప్రజాఘ్నీం పశుఘ్నీం లక్ష్మీఘ్నీం జారఘ్నీం తామస్యై
తాంకృణోమిస్వాహా। ప్రసవశ్చోపయామశ్చ కాటశ్చార్ణవశ్చ
ధర్ణసిశ్చ ద్రవిణంచ భగశ్చాంతరిక్షంచసింధుశ్చసముద్రశ్చసరస్వా
గ్శ్చ విశ్వవ్యచాశ్చ తే యంద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే
దధ్మస్స్వాహా। మధుశ్చ మాధవశ్చ శుక్రశ్చ శుచిశ్చ నభశ్చనభ
స్యశ్చేషశ్చోర్జశ్చ సహశ్చ సహస్యశ్చ తపశ్చ తపస్యశ్చ తేయం
ద్విష్మోయశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాంజమ్భేదధ్మస్స్వాహా। చిత్తంచచిత్తి
శ్చాకూతంచాకూతిశ్చాధీతంచాధీతిశ్చ విజ్ఞాతంచవిజ్ఞానంచనామ
చక్రతుశ్చదర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చ తేయంద్విష్మోయశ్చ నో ద్వేష్టి
తమేషాం జమ్భేదధ్మస్స్వాహా। భూస్స్వాహా భువస్స్వాహా సువస్స్వా
హాగ్ం స్వాహా॥౧౦॥ ఉద్దిష్టాః దశ॥౧౦॥

అపశ్యంత్వా మనసా చేకితానం తపసో జాతం తపసో విభూతమ్
ఇహ ప్రజామిహరయిగ్ం రరాణః ప్రజాయస్వ ప్రజయా పుత్రకామ।
అపశ్యంత్వా మనసా దీధ్యానాగ్ం స్వాయాం *తనూగ్ం ఋత్వియే నాధ-
మానామ్। ఉప మాముచ్చా యువతిర్భూయాః ప్రజాయస్వ ప్రజయా
పుత్రకామే। సమఞ్జన్తు విశ్వే దేవాస్సమాపో హృదయాని నౌ। సం

---

* తనూ ఇతి, తనూగ్ం ఇతి చ పాఠో దృశ్యతే.

మాతరిశ్వా సం ధాతా సముదేష్ట్రీ *దిదేష్టునా । ప్రజాపతే తన్వం మే జుషస్వ త్వష్టర్దేవేభిస్సహసామ ఇన్ద్ర । విశ్వైర్దేవై రాతిభిస్సꣳరరాణః పుꣳసాం బహూనాం మాతరస్స్యామ । ఆనః ప్రజాం జనయతు ప్రజాపతిరాజరసాయ సమనక్త్వర్యమా । అదుర్మఙ్గలీః పతిలోకమావిశ శంనో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే । తాంపూషఞ్ఛివతమామేరయస్వ యస్యాం బీజం మనుష్యా వపన్తి । యా న ఊరూ ఉశతీ * విశ్రయాతే యస్యాముశన్తః ప్రహరేమ శేఫమ్ ॥౧౧॥

శం చతుష్పదేచ ॥౧౧॥

ఆరోహోరుముపబర్హస్వ బాహుం పరిష్వజస్వ జాయాꣳ సుమనస్యమానః । తస్యాం పుష్యతం మిథునా సయోనీ బహ్వీం ప్రజాం జనయన్తా సరేతసా । ఆర్ద్రయాఽరణ్యా యత్రామన్థత్పురుషం పురుషేణ శక్రః । తదేతౌ మిథునా సయోనీ ప్రజయాఽమృతేనేహాగచ్ఛతమ్ । అహం గర్భమదధామోషధీష్వహం విశ్వేషు భువనేష్వన్తః । అహం ప్రజా అజనయన్ పితౄణా మహం జనిభ్యో ! అపరీషు పుత్రాన్ । పుత్రిణేమా కుమారిణా విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ । ఉభా హిరణ్యపేశసా వీతిహోత్రా కృతద్వసూ । దశస్యన్తాఽమృతాయ కꣳ శమూధో రోమశꣳహథో దేవేషు కృణుతో దువః ॥ ఆరోహానవ ॥ ౧౨ ॥

విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా రూపాణి పిꣳశతు । ఆసి

(* దిదేష్టి.) (* విశ్రయాతై యస్యాముశన్తః ప్రహారామ శేఫమ్.)

(! అపరీషు, కేచిత్పాఠః.)

ఞ్చతు ప్రజాపతి ర్ధాతా గర్భం దధాతు తే । గర్భం ధేహి
సినీవాలి గర్భం ధేహి సరస్వతి । గర్భం తే *అశ్వినా దేవావా
ధత్తాం పుష్కరస్రజా॥ హిరణ్యయీ అరణీ యం నిర్మన్థతో అశ్వినా।
తం తే గర్భం హవామహే దశమే మాసి సూతవే । యథేయం
పృథివీ మహీ తిష్ఠన్తీ గర్భమాదధే । ఏవం త్వం గర్భ మాధత్స్వ దశమే
మాసి సూతవే। యథా పృథివ్యగ్నిగర్భా ద్యౌర్యథేన్ద్రేణ గర్భిణీ।
వాయుర్యథా దిశాం గర్భ ఏవం గర్భం దధామి తే । విష్ణోః శ్రేష్ఠేన
రూపేణాస్యాం నార్యాం గవీన్యామ్। పుమాగ్ంసం గర్భమాధేహి
దశమే మాసి సూతవే । నేజమేష పరాపత సపుత్రః పునరాపత।అ
స్యై మే పుత్రకామాయై గర్భమాధేహి యః పుమాన్। వ్యస్య యో
నిం ప్రతిరేతో గృహాణ పుమాన్పుత్రో ధీయతాం గర్భో అన్తః॥ తం
మాతా దశమాసో బిభర్తు స జాయతాం వీరతమ స్స్వానామ్ । ఆ
తే గర్భో యోనిమేతు పుమాన్బాణ ఇవేషుధిమ్। ఆవీరో జాయతాం
పుత్రస్తే దశమాస్యః* అశ్వినావుభావాధత్తామితి.*గర్భం దధామి తే౽
ష్టౌ చ ౧౩॥ కరోమి తే ప్రాజాపత్యమా గర్భో యోనిమేతు తే। అనూనః
పూర్ణో జాయతామశ్లోణో౽పిశాచధీతః॥ పుమాగ్ంస్తే పుత్రో నారి తం
పుమాననుజాయతామ్ । తాని భద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయన్తు నౌ
యాని భద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయన్తు నః । తైస్త్వం పుత్రాన్ వి
న్దస్వ సా ప్రసూర్ధేనుకా భవ। కామస్సమృధ్యతాం మహ్యమపరాజి
తమేవ మే॥ యం కామం కామయే దేవ తం మే వాయో సమర్ధయ।

అనుహూతం పరిహూతం పరీవాదం పరిక్షవమ్। దుస్స్వప్నం దురుదితం తద్ద్విష
ద్భ్యో దిశామ్యహమ్। అనుహూతం పరిహూతగ్ం శకునేర్యద్వాశిత
మ్। మృగస్య సృతమక్ష్ణయా తద్ద్విషద్భ్యో దిశామ్యహమ్। ఆరా
త్తే అగ్నిరస్త్వారాత్పరశురస్తు తే। నివాతే త్వాఽభివర్షతు స్వస్తి
తేఽస్తు వనస్పతే స్వస్తి మేఽస్తు వనస్పతే। నమశ్శకృత్సదే రుద్రాయ
నమో రుద్రాయ శకృత్సదే। గోష్ఠమసి నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ం
సీః। సిగ్ంహే వ్యాఘ్ర ఉత యా పృదాకౌ నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః। ఉద్గాతేవ శకు
నే సామ గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శగ్ంససి। స్వస్తి నశ్శ
కునే అస్తు ప్రతి నస్సుమనా భవ॥ ౧౪॥ అహామప్వాచ॥౧౪॥

ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రగ్ం హవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణా
ప్రాతరశ్వినా। ప్రాతర్భగం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతస్సోమము
త రుద్రగ్ం హువేమ॥ ప్రాతర్జితం భగముగ్రగ్ం హువేమ వయం పుత్ర
మదితేర్యో విధర్తా। ఆధ్రశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిద్రాజా చిద్యం
భగం భక్షీత్యాహ। భగ ప్రణేతర్భగ సత్యరాధో భగేమాం ధియ
ముదవా దదన్నః। భగ ప్రణో జనయ గోభిరశ్వైర్భగ ప్రనృభిర్నృ
వన్తస్స్యామ। ఉతేదానీం భగవన్తస్స్యామోత ప్రపిత్వ ఉత మధ్యే
అహ్నామ్। ఉతోదితా మఘవన్సూర్యస్య వయం దేవానాగ్ం సుమతౌ
స్యామ। భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవాస్తేన వయం భగవన్తస్స్యా
మ। తం త్వా భగ సర్వ ఇజ్జోహవీమి స నో భగ పురఏతా భవేహ।
సమధ్వరాయోషసో నమన్త దధిక్రావేవ శుచయే పదాయ। అర్వాచీ

నం వసువిదం భగమిన్ద్రో రథమివాశ్వా వాజిన ఆవహన్తు। అశ్వావతీర్గోమతీర్న ఉషాసో వీరవతీస్సదముచ్ఛన్తు భద్రాః। ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీనా యూయం పాత స్వస్తిభిస్సదా నః॥ భద్రేవాశ్వాశ్చ॥ ౧౫॥ ఇమాం ఖనామ్యోషధిం వీరుధం బలవత్తమామ్। యయా సపత్నీం బాధతే యయా సంవిన్దతే పతిమ్। ఉత్తానపర్ణే సుభగే దేవజూతే సహస్వతి। సపత్నీం మే పరాధమ పతిం మే కేవలం కృధి। ఉత్తరాఽహముత్తర ఉత్తరేదుత్తరాభ్యః। అథా సపత్నీ యా మమాఽధరా సాఽధరాభ్యః। నహ్యస్యా నామగృభ్ణామినో అస్మిన్రమతే జనే। పరామేవ పరావతగ్ం సపత్నీం గమయామసి। అహమస్మి సహమానాథ త్వమసి సాసహిః। ఉభే సహస్వతీ భూత్వా సపత్నీం మే సహావహై। ఉప తేఽధాగ్ం సహమానామభి త్వాఽధాగ్ం సహీయసా। మామను ప్ర తే మనో వత్సం గౌరివ ధావతు పథా వారివ ధావతు ॥౧౬॥

సహావహై ద్వే చ॥౧౬॥

ఉదసౌ సూర్యో అగాదుదయం మామకో భగః। అహం తద్విద్వలా పతిమభ్యసాక్షి విషాసహిః। అహం కేతురహం మూర్ధాఽహముగ్రా వివాచనీ। మమేదనుక్రతుం పతిస్సేహానాయా ఉపాచరేత్। మమ పుత్రాశ్శత్రుహణోఽథో మే దుహితా విరాట్। ఉతాహమస్మి సంజయా పత్యౌ మే శ్లోక ఉత్తమః। యేనేన్ద్రో హవిషా కృత్వ్యభవద్ద్యుమ్న్యుత్తమః। అహం తదక్రి దేవా అసపత్నా కిలాభవమ్। అసపత్నా సపత్నిఘ్నీ జయన్త్యభిభూవరీ। ఆవిక్షి సర్వాసాగ్ం రాధో వర్చో

అక్షీయపామివ। నమ్యైషమిమా అహగ్ం సపత్నీరభిభూవరీః। యథాఽహమస్య వీరస్య విరాజామిధనస్యచ॥ ౧౭॥ అక్షీయపామివ ద్వేచ॥౧౭॥ అక్షీభ్యాం తే నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం చుబుకాదధి। యక్ష్మగ్ం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వాయా వివృహామి తే। గ్రీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః కీకసాభ్యోఽనూక్యాత్। యక్ష్మం దోషణ్యమగ్ంసాభ్యాం బాహుభ్యాం వివృహామి తే। ఆన్త్రేభ్యస్తే గుదాభ్యో వనిష్ఠోర్హృదయాదధి। యక్ష్మం మతస్నాభ్యాం యక్నః ప్లాశిభ్యో వివృహామి తే। ఊరుభ్యాం తేఽష్ఠీవద్భ్యాం జఙ్ఘాభ్యాం ప్రపదాభ్యామ్। యక్ష్మగ్ం శ్రోణిభ్యాం భాసదాద్భగ్ంససో వివృహామి తే। మేహనాద్వలఙ్కరణాల్లోమభ్యస్తే నఖేభ్యః। యక్ష్మగ్ం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిమం వివృహామి తే। అఙ్గాదఙ్గాల్లోమ్నో లోమ్నో జాతం పర్వణి పర్వణి। యక్ష్మగ్ం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిమం వివృహామి తే। పరా దేహి శాబల్యం బ్రహ్మభ్యో విభజా వసు। కృత్యైషా పద్వతీ భూత్వా జాయాఽఽవిశతే పతిమ్। అశ్లీలా తనూర్భవతి రుశతీ పాపయాఽముయా। పతిర్యద్వధ్వో వాససా స్వమఙ్గమభిధిత్సతి। క్రూరమేతత్కటుకమేతదపాష్ఠవద్విషవన్నైతదత్తవే। సూర్యాం యః ప్రత్యేతుం విద్యాద్ధ్రువ తత్ప్రతి గృహ్ణీయాత్। ఆశసనం విశసనమథో అధివికర్తనమ్। సూర్యాయాః పశ్య రూపాణి తాని బ్రహ్మా తు శగ్ంసతి॥౧౮॥ ఇమం వివృహామి తే శగ్ంసతి॥౧౮॥

అక్షీభ్యాం గ్రీవాభ్య ఆన్త్రేభ్య ఊరుభ్యాం మేహనాదఙ్గాదఙ్గాత్పరా దేహి సప్త॥

ప్రిస్తుగ్మన్తాఽష్టాదశహిరణ్యవర్ణాఃపఞ్చదశసోమఃప్రథమ షోడశసోమాయజనివిదేఽష్టాదశాతిష్ఠేమంగ్రభోవిగ్ంశతి స్సగ్త్వో నతాఽమధ్యస్థానా నాన్న విగ్ంశతిరేకాన్న విగ్ంశతిశ్శగ్గ్మవర్త్మైకవిగ్ంశతిరిహా గావపకాన్నవిగ్ంశతిరుదీర్ష్వాతోదశాపశ్యం త్వాద్వాదశారోహోరుంనవవిష్ణుర్యోనింకరోమి తేఽష్టాదశాఽష్టాదశప్రాతరగ్నించతుర్దశేమాంఖనామ్యుదసౌసూర్యోద్వాదశద్వాదశాక్షీభ్యాం తేవిగ్ంశతిరష్టాదశ॥ ౧౮॥

అక్షీభ్యాం తేనాసికాభ్యామ్। ఉదసౌసూర్యోఅగాత్। ఇమాం ఖనామ్యోషధీమ్। ప్రాతరగ్నిమ్। కరోమి తే ప్రాజాపత్యమ్। విష్ణుర్యోనింకల్పయతు। ఆరోహోరుమ్। అపశ్యంత్వామనసా చేకితానమ్। ఉదీర్ష్వాతో విశ్వావసో। ఇహాగావఃప్రజాయధ్వమ్। శమ్మఆవహేదమాహార। తామధ్యస్థానామనుషోదుగో నే। సత్యేనోత్తభితా భూమిః। ఆతిష్ఠేమమశ్మానమ్। సోమాయజనివిదేస్వాహా। సోమః ప్రథమో వివిదేగన్ధర్వః। హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాః। ప్రిస్తుగ్మన్తాధియసానస్యసక్షణి ॥౧౮॥ ప్రిస్తుగ్మన్తాఽపశ్యంత్వాఽష్టాదశ॥ ౧౮॥ప్రిస్తుగ్మన్తాతాసి బ్రిహాన్మతశగ్ంసతి॥

ఇతి ప్రథమ ప్రశ్నస్సమాప్తః.

మన్త్రప్రశ్నః.

ద్వితీయప్రశ్న ప్రారమ్భః.

హరిః ఓమ్॥ ఉష్ణేన వాయ ఉదకేనేహ్యదితిః కేశాన్వపతు। ఆప ఉన్దన్తు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే। జ్యోక్చ సూర్యం దృశే। యేనావపత్సవితా క్షురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య విద్వాన్। తేన బ్రహ్మాణో వపతేదమస్యాయుష్మాఞ్జరదష్టిర్యథాఽసదయమసౌ। యేన పూషా బృహస్పతేరగ్నేరిన్ద్రస్య చాయుషేఽవపత్। తేనాస్యాయుషే వప సౌశ్లోక్యాయ స్వస్తయే। యేన భూయశ్చ రాత్ర్యాం జ్యోక్చ పశ్యాతి సూర్యమ్। తేనాస్యాయుషే వప సౌశ్లోక్యాయ స్వస్తయే। యేన పూషా బృహస్పతేరగ్నేరిన్ద్రస్య చాయుషేఽవపత్। తేన తే వపామ్యసావాయుషా వర్చసా యథా జ్యోక్సుమనా అసాః। యత్క్షురేణ మర్చయతా సుపేశసా వప్త్రా వపసి కేశాన్। శున్ధి శిరో మాఽస్యాయుః ప్రమోషీః। ఉప్త్వాయ కేశాన్వరుణస్య రాజ్ఞో బృహస్పతిస్సవితా సోమో అగ్నిః। తేభ్యో నిధానం బహుధాఽన్వవిన్దన్నన్తరా ద్యావాపృథివీ అపస్సువః॥ ౧॥ ఆయుషేఽవపత్పఞ్చ॥

ఆయుర్దా దేవ జరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృతపృష్ఠో అగ్నే। ఘృతం పిబన్నమృతం చారు గవ్యం పితేవ పుత్రం జరసే నయేమమ్। ఆతిష్ఠేమమశ్మానమశ్మేవ త్వగ్ స్థిరో భవ। అభితిష్ఠ పృతన్యతః

తస్సహస్త్వభృతనాయతః। రేవతీస్త్వావ్యక్ష్ణన్కృత్తికాశ్చాకృన్తన్థ్స్వా। ధియో౽వయన్నవగ్నా అవృజ్జన్త్సహస్రమన్తాగ్ం అభితో అయచ్ఛన్న్। దేవీర్దేవాయ పరిధీ సవిత్రే మహత్తదాసామభవన్మహిత్వనమ్। యా అకృన్తన్నవయన్ యా అతన్వత యాశ్చ దేవీరన్తానభితో౽దదన్త। తాస్త్వా దేవీర్జరసే సంవ్యయన్త్వాయుష్మానిదం పరిధత్స్వ వాసః। పరిధత్త ధత్త వాససైనగ్ం శతాయుషం కృణుత దీర్ఘమాయుః। బృహస్పతిః ప్రాయచ్ఛద్వాస ఏతత్సోమాయ రాజ్ఞే పరిధాతవా ఉ। జరాంగచ్ఛాసి పరిధత్స్వ వాసో భవా కృష్టీనామభిశస్తిపావా। శతంచ జీవ శరదస్సువర్చా రాయశ్చ పోషముప సంవ్యయస్వ। పరీదం వాసో అధిథాస్స్వస్తయే౽భూరాపీనామభిశస్తిపావా। శతంచ జీవ శరదః పురూచీర్వసూని చార్యో విభజాసి జీవన్న్। ఇయం దురుక్తాత్పరిబాధమానా శర్మ వరూథం పునతీన ఆగాత్। ప్రాణాపానాభ్యాం బలమాభరన్తీ ప్రియా దేవానాగ్ం సుభగా మేఖలేయమ్। ఋతస్య గోప్త్రీ తపసః పరస్వీ ఘ్నతీ రక్షస్సహమానా అరాతీః। సా నస్సమన్తమను పరీహి భద్రయా భర్తారస్తే మేఖలే మా రిషామ। మిత్రస్య చక్షుర్ధరుణం బలీయస్తేజో యశస్వి స్థవిరగ్ం సమిద్ధమ్। అనాహనస్యం వసనం జరిష్ణు పరీదం వాజ్యజినం దధే౽హమ్॥ ౧॥

దీర్ఘమాయుస్సమిద్ధమేకం చ ॥ ౧ ॥

ఆగన్త్రా సమగన్మహి ప్రసుమృత్యం యుయోతన। అరిష్టాస్సంచరేమహి స్వస్తి చరతాదిహ స్వస్త్యా గృహేభ్యః। సముద్రాదూ

ర్భిర్మధుమాగ్ం ఉదారదుపాగ్ంశునా సమమృతత్వమశ్యామ్। ఇమ
ము తేసశ్మ్రయస్సూనర్యస్య యేభస్సపిత్వంపితరోన ఆయణ్న। అగ్నిష్టే హా
స్తమగ్రభీథ్సోమస్తే హస్తమగ్రభీత్సవితా తే హస్తమగ్రభీత్సరస్వతీ తే
హస్తమగ్రభీత్పూషా తే హస్తమగ్రభీద్బృహస్పతిస్తే ÷ భీదర్యమా తే
÷ భీదగ్ంశుస్తే హస్తమగ్రభీద్భగస్తే హస్తమగ్రభీన్మిత్రస్తే హస్తమగ్ర
భీన్మిత్రస్త్వమసి ధర్మణా ఽగ్నిరాచార్యస్తవ। అగ్నయే త్వా పరిద దా
మ్యసౌ సోమాయ త్వా పరిద దామ్యసౌ సవిత్రే త్వా పరిద దామ్యసౌ సర
స్వత్యై త్వా పరిద దామ్యసౌ మృత్యవే త్వా పరిద దామ్యసౌ యమాయ
త్వా పరి దదామ్యసౌ గదాయ త్వా పరిద దామ్యసావన్తకాయ త్వా
పరి దదామ్యసావద్భ్యస్త్వా పరి దదామ్యసావోషధీభ్యస్త్వా పరిద దా
మ్యసౌ పృథివ్యై త్వా స వైశ్వానరాయై పరి దదామ్యసౌ। దేవస్య
త్వా సవితుః ప్రసవ ఉపనయేఽసౌ। సుప్రజాః ప్రజయా భూయాస్సు
వీరో వీరైస్సువర్చా వర్చసా సుపోషః పోషైః। బ్రహ్మచర్యమాగా
ముప మా నయస్వ దేవేన సవిత్రా ప్రసూతః। కో నామాస్యసౌ
నామాస్మి కస్య బ్రహ్మచార్యస్యసౌ ప్రాణస్య బ్రహ్మచార్యస్మ్యసావేష
తే దేవ సూర్య బ్రహ్మచారీ తం గోపాయ స మా మృతైష తే సూర్య
* పుత్రస్స దీర్ఘాయుస్స మా మృత। యాగ్ం స్వస్తిమగ్నిర్వాయు
స్సూర్యశ్చన్ద్రమా ఆపోఽను సంచరన్తి తాగ్ం స్వస్తిమను సంచరా
సావధ్వనామధ్వపతే శ్రేష్ఠస్యాధ్వనః పారమశీయ॥ 3॥ ఆగన్త్రా దశ॥ 3॥

÷ హా స్తమగ్ర ÷ హా స్తమగ్ర * "పుత్రస్స" ఇతి

ఆయో గేఽయో గేత్రవ స్తరమిమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధీతి ద్వే । శతమిన్ను శరదో అన్తి దేవా యత్రా నశ్చక్రా జరసం తనూనామ్। పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మా నో మధ్యా రీరిషతాయుర్గన్తోః । అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధాత్వగ్నిష్టే పుష్టిం ప్రతరాం కృణోతు । ఇన్ద్రో మరుద్భిర్ ఋతుధా కృణోత్వాదిత్యైస్తే వసుభిరా దధాతు। మేధాం మహ్యమఙ్గిరసో మేధాగ్ం సప్తర్షయో దదుః । మేధాం మహ్యం ప్రజాపతిర్మేధామగ్నిర్దదాతు మే। అప్సరాసు చ యా మేధా గన్ధర్వేషు చ యద్యశః(చ యన్మనః) దైవీ యా మానుషీ మేధా సా మామా విశతాదిహ। ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽసి। ప్రాష్టౌభృదస్యాచార్యాస్త్రీమా త్వాద్యోషమ్। తత్సవితుర్వరేణ్యమిత్యేషా। అపృథమసౌ సౌమ్య ప్రాణ స్వం మే గోపాయ । బ్రహ్మణ ఆణీస్థః ॥౮॥

త్వమగ్నే అయాఽసి చత్వారి చ ॥౮॥

సుశ్రవస్సుశ్రవసం మా కురు యథా త్వగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవా అస్యేవమహగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవా భూయాసం యథా త్వగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవో దేవానాం నిధిగోపోఽస్యేవమహం బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణో నిధిగోపో భూయాసమ్। స్మృతం చ మేఽస్మృతం చ మే తన్మ ఉభయం వ్రతం నిన్దా చ మేఽనిన్దా చ మే తన్మ ఉభయం

ప్రీతగ్ంశ్రద్ధా చ మేఽశ్రద్ధా చ మే తస్మా ఉభయం ప్రీతం విద్యా చ మేఽవిద్యా చ మే తస్మా ఉభయం ప్రీతగ్ంశ్రుతం చ మేఽశ్రుతం చ మే తస్మా ఉభయం ప్రీతగ్ంసత్యంచ మేఽనృతంచ మే తస్మా ఉభయం ప్రీతం తపశ్చ మేఽతపశ్చ మే తస్మా ఉభయం ప్రీతం వ్రతంచ మేఽవ్రతంచ మే తస్మా ఉభయం ప్రీతం యద్బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణి వ్రతం యదగ్నే స్సేన్ద్రియస్య సప్రజాపతికస్య సదేవస్య సదేవరాజస్య సమనుష్యస్య సమనుష్యరాజస్య సపితృకస్య సపితృరాజస్య సగన్ధర్వాప్సరస్కస్య య ఆస్మ ఆత్మన ఆత్మని వ్రతం తేనాహగ్ంసర్వవ్రతో భూయాసమ్। ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ంరసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ంఅను। తచ్చక్షుర్దేవహితంపురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్। పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నన్దామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమజీతాస్స్యామ శరదశ్శతంజ్యోక్చసూర్యందృశే। యస్మిన్ భూతంచభవ్యం చ సర్వే లోకాస్సమాహితాః। తేన గృహ్ణామి త్వామహం మహ్యం గృహ్ణామి త్వామహంప్రజాపతినా త్వా మహ్యం గృహ్ణామ్యసౌ॥ ౫॥ స్త్రీవస్స్న శ్రీవసను*ష్టౌ॥ ౫॥

పరిత్వాఽగ్నే పరిమృజామ్యాయుషా చ ధనేనచ। సుప్రజాః ప్రజయా భూయాసగ్ం సువీరో వీరైస్సువర్చా వర్చసా సుపోషః పోషైస్సుగృహో గృహైస్సుపతిః పత్యా సుమేధా మేధయా సుబ్రహ్మా బ్రహ్మచారిభిః। అగ్నయే సమిధమాహార్షం బృహతే జాతవేదసే

యథాత్వమగ్నే సమిధా సమిధ్యస ఏవం మామాయుషా వర్చసా సన్యామేధయా ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన సమేధయ స్వాహా । ఏధోఽస్యేధిషీమహి స్వాహా । సమిదసి సమేధిషీమహి స్వాహా । తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి స్వాహా । అపో అద్యాన్వచారిషగ్ం రసేన సమసృక్ష్మహి । పయస్వాగ్ం అగ్న ఆగమం తం మా సగ్ం సృజ వర్చసా స్వాహా । సంమాఽగ్నే వర్చసా సృజ ప్రజయా చ ధనేన చ స్వాహా । విద్యున్మే అస్య దేవా ఇన్ద్రో విద్యాత్సహ ఋషిభిః స్వాహా। అగ్నయే బృహతే నాకాయ స్వాహా। ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ స్వాహా। ఏషా తే అగ్నే సమిత్తయా వర్ధస్వ చాప్యాయస్వ చ తయాఽహం వర్ధమానో భూయాస మాప్యాయమానశ్చ స్వాహా। యో మాఽగ్నే భాగినగ్ం సన్తమథాభాగం చికీర్షత్యభాగమగ్నే తం కురు మామగ్నే భాగినం కురు స్వాహా *సమిధమాధాయాగ్నే సర్వవ్రతో భూయాసగ్ం స్వాహా। బ్రహ్మచార్యస్యపోశాన। కర్మకురు మాసుషుప్థాః । భిక్షాచర్యం చరాచార్యాధీనో భవ । యస్య తే ప్రథమవాస్యగ్ం హరామస్తం త్వా విశ్వే అవన్తు దేవాః। తం త్వా భ్రాతరస్సువృధో వర్ధమానమనుజాయన్తాం బహవస్సుజాతమ్ ॥౬॥ సహ ఋషిభిస్స్వాహానవచ ॥౬॥

ఇమగ్గ్ స్తోమమర్హతే జాతవేదసే రథమివ సంమహేమా మనీషయా । భద్రా హి నః ప్రమతిరస్య సగ్ం సద్యగ్నే సఖ్యే మారిషామా వయం తవ । త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్।

* సమిధమాదాయ ఇతి కేచిత్పాఠః.

యద్దేవానాం త్ర్యాయుషం తన్మే అస్తు త్ర్యాయుషమ్। శివో నామాసి
స్వధితిస్తే పితా నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః। ఉష్ణేన వాయవు
దకేనేహ్యేమః॥ ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య పాప్మానముపగూ
హామ్యుత్తరో౭సౌ ద్విషద్భ్యః॥ ఆపో హిష్ఠా మయోభువ ఇతి తిస్రో హిర
ణ్యవర్ణాః శుచయః పావకా ఇతి తిస్రః॥ అన్నాద్యాయ వ్యూహధ్వం
దీర్ఘాయురహమన్నాదో భూయాసమ్। సోమో రాజాయమాగమత్స
మే ముఖం ప్రవేక్ష్యతి భగేన సహ వర్చసా। సోమస్య తనూరసి తనువం
మే పాహి స్వా మా తనూరావిశ। నమో గ్రహాయ చాభిగ్రహాయ
చ నమః శాకజఞ్జభాభ్యాం నమస్తాభ్యో దేవతాభ్యో యా అభిగ్రాహి
ణీః॥ అప్సరస్సు యో గన్ధో గన్ధర్వేషు చ యద్యశః। దైవ్యో యో మానుషో
గన్ధస్స మా గన్ధస్సురభిర్జుషతామ్। ఇయ * మోషధీ త్రాయమాణా
సహమానా సరస్వతీ। సా మా హిరణ్యవర్చసం బ్రహ్మవర్చసినం మా
కరోతు। అపాశో౭స్యురో మే మా సగ్ం శారీశ్శ్వో మోపతిష్ఠస్వ
దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ। శతగ్ం శరద్భ్య ఆయుషే వర్చసే
జీవాత్వై పుణ్యాయ। రేవతీస్త్వా వ్యక్ష్ణన్ని * త్యేతాః॥ సహ వర్చసా న వచ॥

ఆయుష్యం వర్చస్యగ్ం సువీర్యగ్ం రాయస్పోషమౌద్భిద్యమ్।
ఇదగ్ం హిరణ్యం జైత్ర్యాయావిశతాం మామ్। ఉచ్చైర్వాది పృత
నాజి సత్రా సాహం ధనఞ్జయమ్। సర్వాస్సమృద్ధీర్ ఋద్ధయో హిరణ్యే
స్మిన్ప్రమాహితాః శున్సహం హిరణ్యస్య పితురివ నామాగ్రభైషమ్

---

* మోష. ధే. త్యేషా పాఠాంతరమ్.

తం మాహిరణ్యవర్చసం పూరుషప్రియంకురు । ప్రియంమాదేవే
షు కురుప్రియంమా బ్రహ్మణేకురు । ప్రియం విశ్వేషు శూద్రేషు
ప్రియగ్ం రాజసు మాకురు। యాతిరశ్చీనిపద్యసేఽహంవిధరణీఇతి
తాం త్వాఘృతస్యధారయా యజేసగ్ంరాధనీమహామ్ । సగ్ంరా
ధన్యైదేవ్యైస్వాహా। ప్రసాధన్యైదేవ్యైస్వాహా। సమ్రాజంచవిరా
జంచాభి శ్రీర్యాచనోగృహే । లక్ష్మీరాష్ట్రస్య యాముఖే తయా
మా సగ్ంసృజామసి । శుభికేశిర ఆరోహ శోభయన్తీముఖంమమ।
ముఖగ్ం హిమమ శోభయ భూయాగ్ంసంచభగంకురు। యామా
హరజ్జమదగ్నిశ్శ్రద్ధాయై కామాయాన్యై।ఇమాం తామపినహ్యేఽ
హం భగేన సహ వర్చసా।యదాఞ్జనం త్రైకకుదం జాతగ్ంహిమవత
ఉపరి। తేనవామాంగతేజసేవర్చసేబలాయచ ॥౮॥ సగ్ంరాధనీమహాంవ
వచ॥౮॥మయి పర్వతపూరుషం మయి పర్వతవర్చసం మయి పర్వ
తభేషజం మయి పర్వతాయుషమ్। యస్మై వశ్ఛగ పరాగతమాత్మా
న ముష*తిష్ఠతు । ఇదం తత్పునరాదదే దీర్ఘాయుత్వాయవర్చసే।
ప్రతిష్ఠే స్థో దేవతానాం మా మా సంతాప్తమ్ । ప్రజాపతేశ్శ
రణమసి బ్రహ్మణశ్ఛదిర్విశ్వజనస్యచ్ఛాయాఽసి సర్వతో మాపాహి।
దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తా
భ్యామాదదే।ద్విషతో వధా యోస్పర్ధస్య వజ్రోసి వార్త్రఘ్నశ్శర్మ
మే భవ యత్పాపం తన్ని*వారయ। దేవిష్షదుర్వీరిత్యేషా। రాష్ట్రభృ

* తిష్ఠతి. * వారయఇతివాపాఠః.

దస్యాచార్యాసన్దీ మా త్వద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృదసి సమ్రాడాసన్దీ మా
త్వద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృదస్యధిపత్న్యాసన్దీ మా త్వద్యోషమ్। ఆపః
పాదావనేజనీర్ద్విషన్తం నాశయన్తు మే। అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్య
సాని। మయి మహో మయి యశో మయీన్ద్రియం వీర్యమ్। ఆ
మా గన్ యశసా వర్చసా సగ్ంసృజ పయసా తేజసా చ। తం మా
ప్రియం ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్। విరాజో దోహోఽసి
విరాజో దోహమశీయ మయి పద్యాయై విరాజః। సముద్రం వః ప్రహి
ణోమి స్వాం యోనిమపి గచ్ఛత। అచ్ఛిద్రః ప్రజయా భూయాసం
మా పరాసేచి మత్పయః ॥౯॥ అస్తాన్యష్టౌ ॥౯॥

త్రయ్యై విద్యాయై యశోఽసి యశసో యశోఽసి బ్రహ్మణో దీప్తి
రసి। తం మా ప్రియం ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్। ఆమాగ
న్కీర్త్యైషా। అమృతోపస్తరణమస్యమృతాపిధానమసి। యన్మధునో
మధవ్యం పరమన్నాద్యం వీర్యమ్। తేనాహం మధునో మధవ్యేన
పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోఽన్నాదో మధవ్యోఽసాని। గౌర
స్యపహత పాప్మాఽప పాప్మానం జహి మమ చాముష్య చ। అగ్నిః ప్రా
శ్నాతు ప్రథమస్స హి వేద యథా హవిః। అనష్టమస్మాకం కృణ్వన్బ్రా
హ్మణో బ్రాహ్మణేభ్యః। యజ్ఞో వర్ధతాం యజ్ఞస్య వ్యృద్ధిమనువర్ధతామ్।
అపచితిరస్యపచితిం మా కుర్వపచితోఽహం మనుష్యేషు భూయాసమ్।
గౌర్ధేనుభవ్యా మాతా రుద్రాణాం దుహితా వసూనాగ్ం స్వసాఽఽ
దిత్యానామమృతస్య నాభిః। ప్రణువోచం చికితుషే జనాయ మా

గామనాగామదితిం వధిష్ట। పిబతూదకం తృణాన్యత్తు। ఓముత్సృజత।
భూతమ్। సా విరాట్। తన్మా క్షాయి తస్య తేఽశీయ తన్మ ఊర్జం
ధాః। ఓం కల్పయత॥౧౦॥ భూయాసమస్మై చ॥౧౦॥

ధాతా దదాతు నో రయిమితి చతస్రో యస్త్వా హృదా కీరిణేతి
చతస్రః। భూర్భువస్సువో రాకామహం యాస్తే రాకే। యాగఙ్గూ యా సినీవాలీ
నో రాకేతి సావిత్ర్యాదిషు। వివృత్తచక్రా ఆసీనాస్తీరేణ యమునే
తవ। సోమ ఏవ నో రాజేత్యాహు బ్రాహ్మణీః ప్రజాః। వివృత్తచక్రా
ఆసీనాస్తీరేణాసౌ తవ। పుగ్ం* సువనమసి। అభిష్ట్వాఽహం దశభిరభి
మృశామి దశమాస్యాయ సూతవే। యథైవ సోమః పవతే యథా
సముద్ర ఏజతి। ఏవం తే గర్భ ఏజతు సహ జరాయుణా నిష్క్రమ్య
ప్రతితిష్ఠత్వాయుషి బ్రహ్మవర్చసి యశసి వీర్యేఽన్నాద్యే। దశమాసాం
చ ఛశయానో ధాతా హి తథాకృతమ్। ఐతు గర్భో అక్షితో జీవో
జీవన్త్యాః॥ అయమసీర్ధ్యమయుత్త గర్భమాపో దేవీస్సరస్వతీః। ఐతు గర్భో
అక్షితో జీవో జీవన్త్యాః॥ తిలదేఽవ పద్యస్వ న మాగ్ంసమసి నో
దలమ్। స్త్రావ్రిత్యవపద్యస్వ న మాగ్ంసేషు న స్నావసు న బద్ధమసి మజ్జసు।
నిరైతు పృశ్ని శ్శేవలగ్ం శునే జరాయ్వత్తవే। వి ఇన్ద్ర స్పరిత్ర్యేషోఽను
వాతః। అస్మిన్నహగ్ంసహస్రం పుష్యాస్మ్యే[illegible] మా నా స్వ్వ వశే
అఙ్గాదఙ్గాత్సం భవసి హృదయాదధిజా[illegible] [illegible] నే పుత్రనామా
సి స జీవ శరదశ్శతమ్॥ ౧౧॥ అస్నా[illegible] ॥౧౧॥

---

* సవన.

అశ్మాభవ పరశుర్భవహిరణ్యమస్తృతంభవ। పశూనాంత్వా హింకారేణాభిజిఘ్రామ్యసా । మేధాంతేదేవస్సవితా మేధాందేవీసరస్వతీ। మేధాం తేఅశ్వినా దేవావాధత్తాం పుష్కరస్రజా । త్వయి మేధాంత్వయి ప్రజాంత్వయ్యగ్నిస్తేజోదధాతు త్వయిమేధాంత్వయి ప్రజాంత్వయీన్ద్రఇన్ద్రియం దధాతు త్వయి మేధాంత్వయి ప్రజాం త్వయి సూర్యో భ్రాజోదధాతు । క్షేత్రియైత్వా నిర్ ఋత్యై త్వా ద్రుహోముఞ్చామివరుణస్యపాశాత్। అనాగసం బ్రహ్మణేత్వాకరోమి శివేతేద్యావాపృథివీ ఉభేఇమే । శంతే అగ్నిస్సహాద్భిరస్తుశం ద్యావాపృథివీసహౌషధీభిః। శమన్తరిక్షగ్ంసహవాతేన తేశంతేచతస్రః ప్రదిశోభవన్తు। యాదైవీశ్చతస్రః ప్రదిశో వాతపత్నీరభిసూర్యోవిచష్టే । తాసాంత్వాఽఽజరసఆదధామిప్రయక్ష్మఏతునిర్ ఋతింపరాచైః । అమోచియక్ష్మాద్దురితాదవర్త్యైద్రుహఃపాశాన్నిర్ ఋత్యై చోదమోచి । అహాఅవర్తిమవిదత్స్యోనమప్యభూద్భద్రేసుకృతస్య లోకే।సూర్యమృతం తమసోగ్రాహ్యా యద్దేవాఅముఞ్చన్నసృజన్వ్యేనసః। ఏవమహామిమం క్షేత్రియాజ్జామి శగ్ంసాద్ద్రుహోముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్। భూస్స్వాహా భువస్స్వాహాసువస్స్వాహాగ్ం స్వాహా॥౧౭॥

విచష్టే.షట్చ॥౧౭॥

మా తేకుమారగ్ం రక్షోవధీన్మా ధేనురత్యాసారిణీ। ప్రియా ధనస్య భూయా ఏధమానా స్వేగృహే। అయంకుమారోజరాంధయతు

తుద్దీర్ఘమాయుః। *యస్సైత్వగ్ం స్తనప్రప్యాయాయుర్వర్చోయశో
బలమ్। యద్భూమేర్హృదయం దివిచన్ద్రమసిశ్రితమ్। తదుర్వ్యపశ్యం
మాఽహం పౌత్రమఘగ్ంరుదమ్। యత్తే ‡ సుశీమే హృదయం
వేదాహం తత్ప్రజాపతౌ। వేదాస్తుతస్య తేనయం మాఽహంపౌత్ర
మఘగ్ం రుదమ్। నామయతి నరుదతి యత్ర వయం వదామసి యత్ర
చాభిమృశామసి। ఆపస్సుప్తేషు జాగ్రత రక్షాగ్ంసి నిరితో నుదధ్వమ్।
అయం కలిం పతయన్తగ్ం శ్వానమివోద్వృద్ధమ్। అజాం వాశితామివ
మరుతః పర్యాధ్వగ్ం స్వాహా। శణ్డేరథశ్శణ్డికేర ఉలూఖలః। చ్యవనో
నశ్యతాదితస్స్వాహా। ఆయుస్ఖ్యోమశ్శుణ్డ ఉపవీర ఉలూఖలః। చ్యవ
నో నశ్యతాదితస్స్వాహా। కేశినీశ్వలోమినః ఖజాపోఽజోపకాశినీః
ఆపేతనశ్యతాదితస్స్వాహా। మిశ్రవాససః కౌబేరకా రక్షోరాజేన ప్రేషి
తాః। గ్రామగ్ం సజానయో గచ్ఛన్తీచ్ఛన్తోఽపరిదాకృతాన్థ్స్వాహా
ఏతాన్ఘ్నతైతాన్గృహ్ణీతేత్యయం బ్రహ్మణస్పుత్రః। తానగ్నిః పర్యసర
త్తానిన్ద్రస్తాన్బృహస్పతిః। తానహం వేద బ్రాహ్మణః ప్రమృశతః
కూటదన్తాన్వికేశాన్లమ్బనస్తనాన్థ్స్వాహా॥ ౧౩॥ నిరితో నుదధ్వగ్ం
స్వాహా త్రీణి చ॥ ౧౩॥ నక్తంచారిణ ఉరస్పేశాఞ్ఛూలహస్తాన్కపాల
పాః। పూర్వ ఏషాం పితేత్యుచ్చైశ్శ్రావ్యకర్ణకః। మాతా జఘ
న్యా సర్పతి గ్రామే విధురమిచ్ఛన్తీ స్వాహా। నిశీథచారిణీ స్వసా సన్ధి
నా ప్రేక్షతే కులమ్। యా స్వపన్తం బోధయతి యస్యై విజాతాయాం

---

* లె సైస్మె   ‡ సుక్షీమె.

షసః। తాస్తాంత్వాం కృష్ణవర్త్మనే క్లేమానసగ్ం హృదయం యకృత్
అగ్నే అక్షిశిరోదరం స్వాహా। అఙ్గాదఙ్గాత్సంభవసి హృదయాదధి
జాయసే। వేదో వై పుత్రనామాసి స జీవ శరదశ్శతమ్। అశ్మాభవే
త్యేషా। అగ్నిరాయుష్మానితి పఞ్చ। సర్వస్మాదాత్మనస్సంభూతాఽసి
సా జీవ శరదశ్శతమ్। భూరపాం త్వౌషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామి శివా
స్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వనమీవాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వసౌ భువోఽ
పాగ్ం స్వరపాం భూర్భువస్సువరపాం త్వౌషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయా
మి శివాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వనమీవాస్త ఆప ఓషధయస్సన్త్వసౌ।
ఉష్ణేన వాయ ఉదకేనేత్యేషః॥ ౧౪॥ ఏషా చత్వారి చ॥ ౧౪॥

యద్భూమేః క్రూరం తదితో హరామి పరాచీం నిరృతిం
నిర్వాహయామి। ఇదగ్ం శ్రేయోఽవసానమాగన్మ దేవా గోమదశ్వ
వదిదమస్తు ప్రభూమ। స్యోనా పృథివి భవా నృక్షరా నివేశనీ। యచ్ఛా
నశ్శర్మ సప్రథాః। ఇహైవ తిష్ఠ నిమితా తిల్వలా స్యాదిరావతీ। మధ్యే
తాల్ప్యస్య తిష్ఠాన్మాత్వా ప్రాపన్నఘాయవః। ఆత్వా కుమారస్తరుణ
ఆవత్సో జగతా సహ। ఆత్వా పరిస్రుతః కుమ్భ ఆదధ్నః కలశైరయ
న్। ఋతేన స్థూణావధిరోహవగ్ం శోగోష్ఠిరాజన్నప సేధ శత్రూన్।
బ్రహ్మ చ తే క్షత్రం చ పూర్వే స్థూణా అభిరక్షతు। యజ్ఞశ్చ దక్షి
ణాశ్చ దక్షిణా। ఇషశ్చోర్జశ్చాపరే మిత్రశ్చ వరుణశ్చోత్తరే ధర్మస్తే
స్థూణారాజశ్శ్రీస్స్తూపః। ఉద్ధ్రియమాణ ఉద్ధర పాప్మనో మాయద

*సర్వత్ర "శివాస్తా ఇతి కేచిత్పాఠః"

విద్వాగ్ంసశ్చావిద్వాగ్ంసశ్చ చకార | అహ్నా యదేనః కృతమస్తి పాపగ్ం రాత్ర్యా యదేనః కృతమస్తి పాపగ్ం సర్వస్మాదేనసో ముఞ్చ తస్మాత్ | ఇన్ద్రస్య గృహో౽సి వసుమన్తో వరూథస్తమహగ్ం సుమనసః ప్రపద్యే | అమృతాహుతిమమృతాయాం జుహోమ్యగ్నిం పృథివ్యామమృతస్య జిత్యై తయా౽నన్తం కామమహం జయాని ప్రజాపతిర్యం ప్రథమో జిగాయాగ్నావగ్నౌ స్వాహా | అన్నపత ఇత్యేషా | అరిష్టా అస్మాకం వీరాస్సన్తు మా పరాసేచి మే ధనమ్ | భూమిర్భూమిమగాన్మాతా మాతరమప్యగాత్ | భూయాస్మ పుత్రైః పశుభిర్యో నో ద్వేష్టి స భిద్యతామ్ | వాస్తోష్పత ఇతి ద్వే | వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న ఏధి గోభిరశ్వేభిరిన్దో | అజరాస్తే సఖ్యే స్యామ పితేవ పుత్రాన్ప్రతి నో జుషస్వ | అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వా రూపాణ్యావిశన్ | సఖా సుశేవ ఏధి నః | శివగ్ం శివమ్ ||౧౫|| అభిరక్షతు భిద్యతాగ్ం షట్చ ||౧౫||

కూర్కురస్సుకూర్కురః కూర్కురో బాలబన్ధనః | ఉపరిష్టాపస్య దేజాయ తృతీయస్యామితో దివః | ఔలబ ఇత్తముపాహ్వాయ తాంశ్ఖ్యామశ్చ బలః | అథో రామ ఉలుమ్బలస్సరమే యో హ ధావతి సముద్రమివ చాకశత్ | బిభ్రన్నిష్కం చ రుక్మం చ శునాం మ్రగగ్ం సుబీజినః | సుబీజిన సృజ సృజ శునక సృజైకవ్రాత్య సృజచ్ఛత్ | తత్సత్యం యత్తే దేవో౽బ్రవీద్దేవాస్త్వా శయస్వేతి తా స్త్వగ్గ్ సావఖిత్వా౽౽గచ్ఛత్తం త్వా౽బ్రవీదవిద్వానితి ఇత్యవిదగ్ం హేతి వరం వృణీష్వేతి కుమారమేవాహం వరం వృణ ఇత్యబ్రవీద్గృహ్య గృహ్యాపహ్నవస్తే

ద్యామన్వచాకశత్ । బిభ్రన్నిష్కంచరుక్మంచ శునామగ్రగ్ంసుబీ
రిణః॥సుబీరిణ సృజ సృజ శునక సృజైకవ్రాత్యసృజచ్ఛత్। తత్సత్యం
యత్తేసరమామాతా లోహితఃపితా । అమీపకేసరస్యకాఅవధా
వతి తృతీయస్యాఇతోదివః। తేకశ్చసనగ మత్తద్దాశ్చతూలశ్చవితూ
లశ్చార్జునశ్చ లోహితశ్చ। దులాహనామ వోమాతామన్థాక్తకోహ
వఃపితా । సంతతూ హన్తి చక్రీవో న సీసరీదత । భద్రపేహి సీస
రమసారమేయ నమస్తే అస్తుసీసర । నమశ్శ్వా వృషణఃప్రదోనసీసరీ
దత। భద్రపేహిసీసరమ సారమేయ నమస్తే అస్తుసీసర । శ్వానమి
చ్ఛ్వఉద్దన్నపురుషం భత । ఏతే తే ప్రతిదృశ్యేతే సమానవసనే
ఉభే। తేఅహాగ్ం సారమేయాముసలైనావహన్మ్యులూఖలే । హాత
శ్శ్వజో హాతశ్శ్వజపితాహాతశ్శ్వజకుతువ్రాకః॥ అప్యేషాగ్ంస్థపతిర్హాతః॥
ఋషిర్భోభగ ప్రబోధస్వేష్ణో మాతరిశ్వా । తేతేప్రాణాన్థసపరిష్య
న్తిమాభైషీర్న మరిష్యసి । జఙ్ఘో పశకో జగ్ధా విత్రప్తిర్జగ్ధోవ్య
ధ్వరస్స్వాహా జఙ్ఘోవ్యధ్వరో జఙ్ఘోమశకో జగ్ధావితృప్తి స్స్వాహా జగ్ధావి
తృప్తిర్జగ్ధోవ్యధ్వరోజఙ్ఘోమశకస్స్వాహా॥౧౬॥ పితాఽవహన్మ్యులూ
ఖలేపశ్చ॥౧౬॥ ఇన్ద్రజహి దన్దశూకం పక్షిణంయస్సరీసృపః॥దంష్ట్రి
స్తంచదశ స్తంచసర్వాగ్ంస్తాసిన్ద్రజమ్భయస్వాహా॥అప్సుజాతస(౧)రీవృ
ద్ధదైవానామసి హాస్య । త్వమగ్న ఇన్ద్రప్రేషితస్సర్పో మాహిగ్ంసీ
స్వాహా। త్రాణమసి పరిత్రాణమసి పరిహరసి। అన్నైనమనుష్యాగ్ం

(౧) కేచిత్పాఠః.

స్త్రియస్సి తృప్తాః పశూన్గతేన సర్పాన్యుష్మద్దేవాస్త్వథయా
పైతృ్యాన్స్వాహా। తథ్సత్యంయత్తేఽమావాస్యాయాం చపౌర్ణమా
స్యాం చ విషబలిగ్ం హరన్తి సర్వ ఉదరసర్పిణః। తత్తేపేరతేత్వయి
సంవిశన్తిత్వయి సన్న్యసన్త్వయి సదోభ్యవక్షాభ్యోనః పరిదేహి।
నమోఅస్తుసర్పేభ్యఇతి తిస్రః। నమో అస్తుసర్పేభ్యో యే పార్థివా
య అన్తరిక్ష్యా యే దివ్యా యేదిశ్యాః। తేభ్యఇమంబలిగ్ం హరి
ష్యామి తేభ్యఇమంబలిముపాకరోమి। తక్షక వైశాలేయధృతరాష్ట్రై
రావత తేజీవాస్త్వయిసన్న్యస్తాస్త్వయి సదోభ్యవక్షాభ్యోనః పరిదేహి
ధృతరాష్ట్రైరావత తక్షక వైశాలేయస్తేజీవాస్త్వయి సన్న్యస్తాస్త్వయి
సదోభ్యవక్షాభ్యోనః పరి దేహి అహింస్రాంతిబలస్తే జీవాస్త్వయి
సన్న్యస్తాస్త్వయిసదోభ్యవక్షాభ్యోనః పరి దేహి। అతిబలాహింస్రస్తే
జీవాస్త్వయిసన్న్యస్తాస్త్వయి సదోభ్యవక్షాభ్యోనః పరిదేహి। యే
దన్దశూకాః పార్థివాస్తాగ్ం స్త్వమితః పరోగవ్యూతినివేశయ। సన్తిహ
సశ్శృపిత్రస్సన్తిదన్దశూకస్త్వో నేదిష్ఠాన్ష్మే వ్యద్మాయమస్మాకం హింసీః। స
ఉదీచీనామాసి ప్రాచీదిగ్జితయో నామ్నస్సేతి ద్వాదశ కర్త్యాయాః॥
అప శ్వేతపదా జహి పూర్వేణ చాపరేణ చ। సప్తచమానుషీగ్రీ
మాస్తిస్రశ్చ రాజబన్ధవిః। నవై శ్వేతస్యాధ్యాచారేఽహిర్జఘానకిం
చన। శ్వేతాయవైదర్వాయనమోనమశ్శ్వేతాయవైదర్వాయ॥౧౭॥

ద్విశ్యారాజబన్ధవీర్ద్వేచ॥౧౭

పరమేష్ఠ్యసిపరమాంమాగ్ంశ్రియంగమయప్రేత్యవరూథో

నో హాస్తు । ప్రతిక్షత్రే ప్రతితిష్ఠామి రాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి
తిష్ఠామి గోషు । ప్రతిప్రజాయాం ప్రతితిష్ఠామి భవ్యే । ఇహ ధృతి
రిహ విధృతిరిహ రన్తిరిహ రమతిః । ఉగ్రా వా పృథివి బహిష్ఠా పర్వతా
నామిత్రీ ద్వే । ఆ త్వా వహన్తు హరయస్సచేతస శ్శ్వేతైరశ్వైస్సహ
కేతుమద్భిః॥ వాతాజిరై రాయాహి మమ హవ్యాయ శర్వోం ఉపస్పృశతు
మీఢ్వాన్మీఢుషే స్వాహా ఉపస్పృశతు మీఢుషీ మీఢుష్యై స్వాహా
జయన్తోపస్పృశ జయన్తాయ స్వాహా భవాయ దేవాయ స్వాహా శర్వా
య దేవాయ స్వాహేశానాయ దేవాయ స్వాహా పశుపతయే దేవాయ
స్వాహా రుద్రాయ దేవాయ స్వాహోగ్రాయ దేవాయ స్వాహా భీమా
య దేవాయ స్వాహా మహతే దేవాయ స్వాహా భవస్య దేవస్య
పత్న్యై స్వాహా శర్వస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహేశానస్య దేవస్య
పత్న్యై స్వాహా పశుపతేర్దేవస్య పత్న్యై స్వాహా రుద్రస్య దేవస్య
పత్న్యై స్వాహోగ్రస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహా భీమస్య దేవస్య
పత్న్యై స్వాహా మహతో దేవస్య పత్న్యై స్వాహా జయన్తాయ
స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే సుహుతహుదాహుతీనాం కామానాగ్ం
సమర్ధయిత్రే స్వాహా॥ స్వస్తి నః పూర్ణముఖః పరిక్రామతు గృహా
పోపస్పృశ గృహపాయ స్వాహా గృహపత్న్యుపస్పృశ గృహపత్న్యై స్వాహా॥
ఘోషిణ ఉపస్పృశత ఘోషిభ్యస్స్వాహా శ్వాసిన ఉపస్పృశత శ్వాసి
భ్యస్స్వాహా విచిన్వన్త ఉపస్పృశత విచిన్వద్భ్యస్స్వాహా ప్రపున్వన్త
ఉపస్పృశత ప్రపున్వద్భ్యస్స్వాహా సమశ్నన్త ఉపస్పృశత సమశ్నద్భ్యః

స్వాహా దేవసేనా ఉపస్పృశత దేవసేనాభ్యస్స్వాహా యా ఆఖ్యాతా
యాశ్చానాఖ్యాతా దేవసేనా ఉపస్పృశత దేవసేనాభ్యస్స్వాహా ద్వార
పా ఉపస్పృశ* ద్వారపాయ స్వాహా * ద్వారపత్యుపస్పృశ* ద్వారపత్యై
స్వాహాఽన్వాసారిణ ఉపస్పృశతాన్వాసారిభ్యస్స్వాహా నిషఙ్గిన్నుప
స్పృశ నిషఙ్గిణే స్వాహా నమో నిషఙ్గిణ ఇషుధిమతే క్షేత్రస్య పతినా
వయమితి ద్వే। ౧౮। పరమేష్ఠ్యసి పరమాం మా ష్ఠా॥ ౧౮॥

యన్మే మాతా ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా। తన్మే రేతః పితా
వృఙ్క్తామాభురన్యోఽపపద్యతామముష్మై స్వాహా। యాస్తిష్ఠన్తి యా
ధావన్తి యా ఆర్ద్రఘ్నీః పరితస్థుషీః। అద్భిర్విశ్వస్య భర్త్రీభిరన్త
రన్యం పితుర్దధేఽముష్మై స్వాహా। యన్మే పితామహీ ప్రలులోభ చర
త్యననువ్రతా। తన్మే రేతః పితామహో వృఙ్క్తామాభురన్యోఽప
పద్యతామముష్మై స్వాహా। అన్తర్దధే పర్వతైరన్తర్మహ్యా పృథివ్యా।
ఆభిర్దిగ్భిరనన్తాభిరన్తరన్యం పితామహాద్దధేఽముష్మై స్వాహా। యన్మే
ప్రపితామహీ ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా। తన్మే రేతః ప్రపితామ
హః।*వృఙ్క్తామాభురన్యోఽప పద్యతామముష్మై స్వాహా। అన్తర్దధ
ఋతుభిరహోరాత్రైస్ససన్ధిభిః। అర్ధమాసైశ్చ మాసైశ్చాన్తర

* వృఙ్క్తాం మాఽఽభురన్యోఽపపద్యతామితి పాఠః. వ్యాఖ్యా
నతోఽవగమ్యతే.

న్యం ప్రపితామహాద్దధేఽముష్మై స్వాహా। యే చేహ పితరో యే చ నే

* ద్వారా

హోయాగ్ంశ్చ విద్ధయాగ్ం ఉచ్చప్రవిద్ధ్య। అగ్నేస్తాః వేత్థయది తే పరాస్య స్వధయా త్వగ్ంస్వధయా మదన్తుస్వాహా। స్వాహాపిత్రే। పిత్రే స్వాహా। స్వాహాపిత్రే। పిత్రేస్వాహా। స్వధాస్వాహా। అగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా స్వాహా। ఏష తే తత మధుమాగ్ం ఊర్మిస్సరస్వాన్ యావానగ్నిశ్చపృథివీచ తావత్యస్య మాత్రా తావతీంత ఏతాం మాత్రాం దదామి యథాఽగ్నిరక్షితోఽనుపదస్త ఏవం మహ్యం పిత్రేఽక్షితోఽనుపదస్తస్స్వధా భవతాంత్వగ్ంస్వధాం తైస్సహోపజీవర్చస్తేమహిమైష తే పితామహ మధుమాగ్ం ఊర్మిస్సరస్వాన్ యావాన్ వాయుశ్చాన్తరిక్షంచ తావత్యస్య మాత్రా తావతీంత ఏతాం మాత్రాం దదామి యథా వాయురక్షితోఽనుపదస్త ఏవంమహ్యం పితామహాయాక్షితోఽనుపదస్తస్స్వధా భవతాం త్వగ్ం స్వధాం తైస్సహోపజీవసామాని తేమహిమైష తే ప్రపితామహ మధుమాగ్ం ఊర్మిస్సరస్వాన్ యావానాదిత్యశ్చ ద్యౌశ్చ తావత్యస్య మాత్రా తావతీంత ఏతాం మాత్రాం దదామి యథాఽఽదిత్యోఽక్షితోఽనుపదస్త ఏవంమహ్యం ప్రపితామహాయాక్షితోఽనుపదస్తస్స్వధా భవతాంత్వగ్ంస్వధాం తైస్సహోపజీవ యజూగ్ంషి తే మహిమా। ౧౯॥ అముష్మైస్వాహా స్వధా స్వాహాకారంచ॥ ౧౯॥ ఋధ్యై తేప త్రిం ద్యావాపృథివ్యోర్బ్రహ్మణస్త్వా ... జుహోమి బ్రాహ్మణానాంత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్య ... క్షితమసి మైషాం క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్లోకే। మాస్యయ

నాం మమపితరో మార్జయన్తాం మమ పితామహా మార్జయన్తాం మమప్రపితామహా మార్జయన్తాం మమమాతరో మార్జయన్తాం మమపితామహ్యో మార్జయన్తాం మమప్రపితామహ్యః* ఏతత్తే తతాసౌ యేచ త్వామన్వేతత్తే పితామహాసౌ యేచ త్వామన్వేతత్తే ప్రపితామహాసౌ యేచ త్వామన్వేతత్తే మాతరసౌ యాశ్చ త్వామన్వేతత్తే పితామహ్యసౌ యాశ్చ త్వామన్వేతత్తే ప్రపితామహ్యసౌ యాశ్చ త్వామను। మార్జయన్తాం మమపితర ఇత్యేతే*। యేచవో ఽత్రయే చాస్మాస్వాశగ్ం సన్తే యాశ్చవో ఽత్రయాశ్చాస్మాస్వాశగ్ం సన్తే తేచ వహన్తాం తాశ్చ వహన్తాం తృప్యన్తు భవన్తస్తృప్యన్తు భవత్యస్తృప్యత తృప్యత తృప్యత। పుత్రాన్పౌత్రానభితర్పయన్తీ రాపో మధుమతీరిమాః। స్వధాం పితృభ్యో అమృతం దుహానా ఆపో దేవీరుభయాగ్ం స్తర్పయన్తు। తృప్యత తృప్యత తృప్యత। ప్రాణే నివిష్టో ఽమృతం జుహోమి బ్రహ్మణి మ ఆత్మా ఽమృతత్వాయ। యాం జనాః ప్రతినన్దన్తి రాత్రిం ధేనుమివాయతీమ్। సంవత్సరస్య యా పత్నీ సా నో అస్తు సుమఙ్గలీ స్వాహా। వహ వపాం జాతవేదః పితృభ్యో యత్రైతాన్ వేత్థ నిహితాన్పరాకే। మేదసః కుల్యా ఉప తాన్ స్రవన్తు సత్యా ఏతా ఆశిషః సన్తు కామైః స్వాహా। యాం జనాః ప్రతినన్దన్తీత్యేషా। ఇయమేవ సా యా ప్రథమా వ్యౌచ్ఛదితి తిస్రః। ఏకాష్టకాం పశ్యత దోహమానా మన్నం మాగ్ంసవద్ఘృతవత్స్వధావత్। తద్బ్రాహ్మణైరతిపూతమన్న మక్షయ్య మస్మిన్లోకేస్మిగంశ్చ తు మే పితృభ్యః స్వాహా. డౌ

ఋభూఖలా గ్రావాణో ఘోషా మక్రోత్తావిగక్షన్త్వాన్తగపరివత్సరీణామ్ ।
ప్రత్యాష్ట్రకేసు ప్రజావీరవన్తో వయగ్గ్ం స్యామపతిమోరయీణామ్ । ప్ర
త్యాష్ట్రకా తపసా తప్యమానాసం వత్సరస్య పత్నీ దుదుహ్రే ప్రపీనా ।
తం దోహముపజీవాథ పితరస్సహస్రధారమముష్మిన్లోకే స్వాహా ॥ ౨౦

ఆయతీం ప్రపీనైకం చ ॥ ౨౦ ॥

ఉక్థ్యశ్చాత్యతిరాత్రశ్చ సాద్యస్క్రిః ఛన్దసా సహ । అపూప
ఘృతాహుతే నమస్తే అస్తు మాగ్ంసపీవ్ర్వ తే స్వాహా । భూః పృథివ్యగ్ని
ర్ఋచాఽముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా । భువో వాయునాఽన్తరి
క్షేణ సామ్నాఽముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా । స్వర్దివాఽ
దిత్యేన యజుషాఽముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా । జనదద్భి
రథర్వాఙ్గిరోభిరముం మయి కామం నియునజ్మి స్వాహా । రోచనాయాజి
రాయాగ్నయే దేవజాతవే స్వాహా । కేతవే మనవే బ్రహ్మణే దేవజాతవే
స్వాహా । స్వధా స్వాహాఽగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా స్వాహా ।
అన్నమివ తే దృశే భూయాసం వస్త్రమివ తే దృశే భూయాసం విత్తమి
వ తే దృశే భూయాసమాశేవ తే దృశే భూయాసగ్ం శ్రీరివ తే
దృశే భూయాసగ్ం సగ్ంశ్రీవన్తు దిశో మహీస్సమాశావన్తు స్వాహాకృతాః
పనైః కామా అభియన్తు మా ప్రియా అభిరక్షన్తు మా ప్రియాః ।
యశోఽసి యశోఽహం త్వయి భూయాసమసౌ । అజాం న్యజాం పథి
తః ఇత్యేషా । అశ్వనామశ్వపతే స్వస్తిమాం సంపారయ । అయం వామ
శ్విద్వారథో మా దుఃఖే మా సుఖే రిషత్ । అరిష్టస్స్వస్తిగచ్ఛతు వివి

షుస్పృతనాయతః। అశ్వోఽసి హయోఽస్యత్యోఽసి నరోఽస్యర్వాఽసి సప్తిరసి వాజ్యసి వృషాఽసి నృమణా అసి యయుర్నామాఽస్యాదిత్యానాం పత్వాఽన్విహి। హస్తియశసమసి హస్తియశసీ భూయాసం వహ శ్రియం మా ఽభివహ। ఇన్ద్రస్య త్వా వజ్రేణాభి నిదధామ్యసౌ। అవ జిహ్వక నిజిహ్వకావ త్వా హవిషా యజే। తథ్సత్యం యదహం బ్రవీమ్యధరో మత్పద్యస్వాసౌ। ఆ తే వాచమాస్యాం దద ఆ మనస్యాగ్ం హృదయాదధి। యత్ర యత్ర తే జిహ్వా తత్తత్ ఆ దదే। తథ్సత్యం యదహం బ్రవీమ్యధరో మత్పద్యస్వాసౌ ॥౨౧॥

సూనృతా హవిషా యజే ప్రత్వారి చ ॥౨౧॥

యా త ఏషా రరాట్యా తనూర్మన్యోః క్రోధస్య నాశినీ। తాం దేవా బ్రహ్మచారిణో వినయన్తు సుమేధసః। యత్తే తన్మఖే అన్తరగ్ం రరాట్యముదితం విధ్యతి। వి తే క్రోధం నయామసి గర్భమశ్వతర్యా ఇవ। అవ జ్యామివ ధన్వనో హృదో మన్యుం తనోమి తే। ఇన్ద్రాపాన్య పలిగమస్యేభ్యగ్రిపురుషేభ్యోఽన్యత్ర మత్। యదహం ధనేన ప్రపణం చరామి ధనేన దేవా ధనమిచ్ఛమానః। తస్మిన్ సోమో రుచమాదధాత్వగ్నిరిన్ద్రో బృహస్పతిశ్చ స్వాహా। పరి త్వా గిరేరమిహం పరి భ్రాతుః పరి ష్వసుః। పరి సర్వేభ్యో జ్ఞాతిభ్యః పరిషీతః క్వేష్యసి। శశ్వత్పరికుపితేన సంక్రామేణావిచ్ఛిదా। ఉలేన పరిషీతోఽసి పరిషీతోఽస్యులేన। ఆవర్తన వర్తయేత్యేషా। ఆవర్తనే నివర్తన ఆవర్తన వర్తనాయ స్వాహా। అనుహాఽహ్వాదనుహ్వయో నివర్తోఽపోన్యవీవృతత్। ఐన్ద్రాగ్నః క్రోశో

స్వర్గపరిక్రామతు సర్వతః॥ యద్దిమాంమతిమన్యాథా వ్యఅదేవాద్దేవవ్రతీక

మ్। ఇన్ద్రాగ్గపా శేనసిక్త్వావ్యో మహ్యామిద్వ్యశమానయాథాన్వ్యహా। యది

వృక్షాద్యద్య న్తరిక్షాత్ఫలమభ్యపత్తత్తదువాయురేవ। యత్రాస్పృక్ష

త్తనువ యత్ర వాస ఆపో బాధన్తాం నిర్ ఋతింపరాచైః॥ యేషతీనాః

ప్రతయన్తి బిభ్యతో నిర్ ఋత్యైసహ। తేమాశివేన శగ్మనతేజసా

స్తువర్చసా। దివ్యానుమాబృహస్పతే అన్తరిక్షాద్దపాగం సస్త్రౌ అభ్య

వతచ్చిద్రవేన। సమహమిన్ద్రియేణమనసాఽహమాగాం। బ్రాహ్మణాసం

వృచ్చానస్సుకృతాకృతేన। ఇమామేవరుణశత్వాయామిత్యం నో అగ్నే

సత్యంనో అగ్నేత్వమగ్నే అయాఽసి ప్రజాపతే। సమాదిం చ

వ్యాహృతీర్విహృతాః। ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామిమైషాంను

గాదపరో అర్థమేతమ్। శతం జీవన్తుశరదః పురూచీ స్తిరో మృత్యుం

దధతాం పర్వతేన॥ ౧౦॥

శ్రేష్ఠ్యసిపర్యాచేరష్టౌచ॥ ౧౦॥

ఉష్ణిక్కకుప్ దశాయుధా ఏకవిగ్ంశతిరాగన్త్రి దశయోగే

యోగేత్రియోదశస్త్రవస్స్రవసమష్టౌ పఃత్వాఽగ్న ఇమగ్గ్ంస్తోమ

మాయుష్యమేకాన్నవిగ్ంశతిరేకాన్నవిగ్ం శతిమఽయపర్వతపూర్ధ

షగ్ం షోడశత్రిమైత్ర్యవిద్యాయా అష్టాదశధాతా దదాతునోరయి

మేకవిగ్ంశతి రశ్మిభవషోడశ మా తేకుమారంత్రయోవిగ్ంశతిర్న

క్తంచాత్రిణాస్ప్తదశ యద్వాభ్యామిష్టద్వగ్ం శతిఃకూర్మ్యఃవష్ణ్వవిగ్ం

శతిరిన్ద్రజహిద్వావిగ్ంశతిః వరమిష్వ్యసిపరమామష్టౌయస్మమాతా

పృథివీస్థే పాత్రమేకవిగ్ంశతిరేకవిగ్ంశతిర్యుక్ష్యశ్చత్రయోవిగ్ంశతి ర్యాత ప్రమాఽష్టావిగ్ంశతిర్ద్వావిగ్ంశతిః॥ ౨౨॥ ఉష్ణేన ధాతోక్ష్య శ్చద్వావిగ్ంశతిః॥ ఉష్ణేన పర్వతేన.

అథ నక్షత్రేష్టి.

హరిః ఓమ్॥ అగ్నిర్నః పాతు కృత్తికాః । నక్షత్రం దేవమింద్రియమ్ । ఇదమాసాం విచక్షణమ్ । హవిరాసం జుహోతన । యస్య భాంతి రశ్మయో యస్య కేతవః । యస్యేమా విశ్వా భువనాని సర్వా । స కృత్తికాభిరభి సంవసానః । అగ్నిర్నో దేవస్సువితే దధాతు॥ ప్రజాపతే రోహిణీ వేతు పత్నీ । విశ్వరూపా బృహతీ చిత్రభానుః । సా నో యజ్ఞస్య సువితే దధాతు । యథా జీవేమ శరదస్సవీరాః॥ రోహిణీ దేవ్యుదగాత్పురస్తాత్ । విశ్వా రూపాణి ప్రతిమోదమానా । ప్రజాపతిగ్ం హవిషా వర్ధయంతీ । ప్రియా దేవానాముపయాతు యజ్ఞమ్। సోమో రాజా మృగశీర్షేణ ఆగన్ । శివం నక్షత్రం ప్రియమస్య ధామ । ఆప్యాయమానో బహుధా జనేషు । రేతః ప్రజాం యజమానే దధాతు। యత్తే నక్షత్రం మృగశీర్షమస్తి । ప్రియగ్ం రాజన్ప్రియతమం ప్రియాణామ్। తస్మై తే సోమ హవిషా విధేమ । శం న ఏధి ద్విపదే శం చతుష్పదే॥ ఆర్ద్రయా రుద్రప్రథమాన ఏతి। శ్రేష్ఠో దేవానాం పతిరఘ్నియానామ్ । నక్షత్రమస్య హవిషా విధేమ। మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషన్మోత వీరాన్ । హేతీ రుద్రస్య పరిణో వృణక్తు। ఆర్ద్రా నక్షత్రం జుషతాగ్ం హవిర్నః । ప్రముంచమానౌ దురితాని విశ్వా। అపాఘశగ్ంసన్నుదతామరాతిమ్ । పునర్నో

ద్దేవ్యదితిశ్శృణోతు। పునర్వసూ నః పునరేతాం యజ్ఞమ్। పునర్నో దేవా అభియంతు సర్వే। పునః పునర్వో హవిషా యజామః॥ ఏవా న దేవ్యదితిరనర్వా। విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా। పునర్వసూ హవిషా వర్ధయంతీ। ప్రియం దేవానామప్యేతు పాథః॥ బృహస్పతిః ప్రథమం జాయమానః। తిష్యం నక్షత్రమభిసంబభూవ। శ్రేష్ఠో దేవానాం పృతనాసు జిష్ణుః। దిశోఽను సర్వా అభయన్నో అస్తు। తిష్యః పురస్తాదుత మధ్యతో నః। బృహస్పతిర్నః పరిపాతు పశ్చాత్। బాధేతాం ద్వేషో అభయంకృణుతామ్। సువీర్యస్య పతయస్స్యామ॥ ఇదగ్ంసర్పేభ్యో హవిరస్తు జుష్టమ్। ఆశ్రేషా యేషామనుయంతి చేతః। యే అంతరిక్షంపృథివీం క్షియంతి। తేనస్సర్పాసో హవమాగమిష్ఠాః। యే రోచనే సూర్యస్యాపి సర్పాః। యే దివం దేవీమనుసంచరంతి। యేషామాశ్రేషా అనుయంతి కామమ్। తేభ్యస్సర్పేభ్యో మధుమజ్జుహోమి॥ ఉపహూతాః పితరో యే మఘాసు। మనోజవసస్సుకృతస్సుకృత్యాః। తే నో నక్షత్రే హవమాగమిష్ఠాః। స్వధాభిర్యజ్ఞం ప్రయతంజుషంతామ్। యే అగ్నిదగ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధాః। యేఽముంలోకంపితరః క్షియంతి। యాగ్శ్చవిద్మయాగ్ం ఉ చ న ప్రవిద్మ। మఘాసు యజ్ఞగ్ం సుకృతంజుషంతామ్॥ గవాంపతిః ఫల్గునీనామసి త్వమ్। తదర్యమన్ వరుణమిత్రచారు। తంత్వా వయగ్ం సనితారగ్ం సనీనామ్। జీవాజీవంతముపసంవిశేమ। యేనేమా విశ్వా భువనాని సంజితా। యస్య దేవా అనుసంయంతి చేతః। అర్యమా రాజాఽజరస్తువిష్మాన్। ఫల్గునీనామృషభో రోరవీతి॥ శ్రేష్ఠో దేవానాం భగవో

భగాసి। తత్త్వా విదుః ఫల్గునీస్తస్య విత్తాత్। అస్మభ్యం క్షత్రమజరగ్ం సు
వీర్యమ్। గోమదశ్వవదుపసన్నుదేహ। భగో హ దాతా భగ ఇత్ప్రదా
తా। భగో దేవీః ఫల్గునీరావివేశ। భగస్యేత్తం ప్రసవంగమేమ। య
త్ర దేవైస్సధమాదం మదేమ॥ ఆయాతు దేవస్సవితోపయాతు। హిరణ్య
యేన సువృతా రథేన। వహా హస్తగ్ం సుభగం విద్మనాపసమ్। ప్ర
యచ్ఛన్తం పపురిం పుణ్యమచ్ఛ। హస్తః ప్రయచ్ఛత్వమృతం వసీయః। ద
క్షిణేన ప్రతిగృభ్ణీమ ఏనత్। దాతారమద్య సవితా విదేయ। యో నో హస్తా
య ప్రసువాతి యజ్ఞమ్॥ త్వష్టా నక్షత్రమభ్యేతి చిత్రామ్। సుభగ్ం ససం
యువతిగ్ం రోచమానామ్। నివేశయన్నమృతాన్మర్త్యాగ్శ్చ। రూపా
ణి పిగ్ంశన్ భువనాని విశ్వా। తన్నస్త్వష్టా తదు చిత్రా విచష్టామ్। తన్నక్ష
త్రం భూరిదా అస్తు మహ్యమ్। తన్నః ప్రజాం వీరవతీగ్ం సనోతు। గోభి
ర్నో అశ్వైస్సమనక్తు యజ్ఞమ్॥ వాయుర్నక్షత్రమభ్యేతి నిష్ట్యామ్। తిగ్మ
శృంగో వృషభో రోరువాణః। సమీరయన్ భువనా మాతరిశ్వా। అప
ద్వేషాగ్ం సి నుదతామరాతీః। తన్నో వాయుస్తదు నిష్ట్యా శృణోతు।
తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తు మహ్యమ్। తన్నో దేవాసో అనుజానన్తు కామ
మ్। యథా తరేమ దురితాని విశ్వా॥ దూరమస్మచ్ఛత్రవో యన్తు భీతాః।
తదిన్ద్రాగ్నీ కృణుతాం తద్విశాఖే। తన్నో దేవా అనుమదన్తు యజ్ఞమ్॥ ప
శ్చాత్పురస్తాదభయన్నో అస్తు। నక్షత్రాణామధిపత్నీ విశాఖే। శ్రేష్ఠావిం
ద్రాగ్నీ భువనస్య గోపౌ। విషూచశ్శత్రూనపబాధమానా। అప క్షు
ధన్నుదతామరాతిమ్॥ పూర్ణా పశ్చాదుత పూర్ణా పురస్తాత్। ఉన్

గ్న్యతః పౌర్ణమాసీ జిగాయ। తస్యాం దేవా అధి సంవసంతః। ఉత్తమే
నాక ఇహ మాదయంతామ్। పృథ్వీ సువర్చా యువతిః సజోషాః। పౌర్ణ
మాస్యుదగాచ్ఛోభమానా। ఆప్యాయయంతీ దురితాని విశ్వా। ఉరుందు
హాం యజమానాయ యజ్ఞమ్॥ చిత్రభానుర్యజమానే దధాతు హవిష్ణః
పాథశ్చైతో జుషంతాం చేతో మదేమ రోచమానా మరాతీర్గోపాయ
జ్ఞమ్॥ ఋద్ధ్యాస్మ హవ్యైర్నమసోపసద్య। మిత్రం దేవం మిత్రధేయం
నో అస్తు। అనూరాధాన్ హవిషా వర్ధయంతః। శతం జీవేమ శర
దస్సవీరాః। చిత్రం నక్షత్రముదగాత్పురస్తాత్। అనూరాధాస
ఇతి యద్వదంతి। తన్మిత్ర ఏతి పథిభిర్దేవయానైః। హిరణ్యయైర్విత
తైరంతరిక్షే। ఇంద్రో జ్యేష్ఠామను నక్షత్రమేతి। యస్మిన్వృత్రం
వృత్రతూర్యే తతార॥ తస్మిన్వయమమృతం దుహానాః। క్షు
ధంతరేమ దురితిం దురిష్టిమ్। పురందరాయ వృషభాయ ధృష్ణవే।
అషాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే। ఇంద్రాయ జ్యేష్ఠా మధుమ
ద్దుహానా। ఉరుం కృణోతు యజమానాయ లోకమ్॥ మూలం ప్రజాం
వీరవతీం విదేయ। పరాచ్యేతు నిరృతిః పరాచా। గోభిర్నక్షత్రం
పశుభిస్సమక్తమ్। అహర్భూయాద్యజమానాయ మహ్యమ్। అహ
ర్నో అద్య సువితే దధాతు। మూలం నక్షత్రమితి యద్వదంతి। పరాచీం
వాచా నిరృతిం నుదామి। శివం ప్రజాయై శివమస్తు మహ్యమ్॥ యా
దివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః। యా అంతరిక్ష ఉత పార్థివీర్యాః। యాసా
మషాఢా అనుయంతి కామమ్। తా న ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు। యాశ్చ

కూప్యాయాశ్చనాద్యాస్సముద్రియాః । యాశ్చవైశన్తీరుత ప్రాసచీ
ర్యాః। యా నామషాఢా మధుభక్షయన్తి। తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవన్తు।
తన్నో విశ్వే ఉపశృణ్వన్తు దేవాః। తదషాఢా అభిసంయన్తు యజ్ఞమ్। త
న్నక్షత్రం ప్రథతాం పశుభ్యః। కృషిర్వృష్టిర్యజమానాయ కల్పతామ్।
శుభ్రాః కన్యా యువతయస్సుపేశసః। కర్మకృతస్సుకృతో వీర్యావతీః। వి
శ్వాన్దేవాన్ హవిషా వర్ధయన్తీః। అషాఢాః కామముపయాన్తు యజ్ఞమ్।
యస్మిన్బ్రహ్మాభ్యజయత్సర్వమేతత్ । అముంచ లోకమిదమూచసర్వ
మ్। తన్నో నక్షత్రమభిజిద్విజిత్య। శ్రియం దధాత్వహృణీయమానమ్। ఉభౌ
లోకౌ బ్రహ్మణా సంజితేమా। తన్నో నక్షత్రమభిజిద్విచష్టామ్। తస్మిన్వ
యం పృతనాస్సంజయేమ। తన్నో దేవాసో అనుజానన్తు కామమ్। శృ
ణ్వన్తి శ్రోణామమృతస్య గోపామ్। పుణ్యామస్యా ఉపశృణోమి వాచమ్।
మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీమజూర్యామ్। ప్రతీచీమేనాగ్ం హవిషాయ
జామః। త్రేధా విష్ణురురుగాయో విచక్రమే। మహీం దివం పృథివీమన్
తరిక్షమ్। తచ్ఛ్రోణైతి శ్రవ ఇచ్ఛమానా। పుణ్యగ్గ్ శ్లోకం యజమా
నాయ కృణ్వతీ। అష్టౌ దేవా వసవస్సోమ్యాసః చతస్రో దేవీరజరా
శ్శ్రవిష్ఠాః। తే యజ్ఞం పాన్తు రజసః పురస్తాత్। సంవత్సరీణమమృతగ్గ్ స్వస్తి
యజ్ఞన్నః పాన్తు వసవః పురస్తాత్। దక్షిణతోఽభియన్తు శ్రవిష్ఠాః। పు
ణ్యం నక్షత్రమభిసంవిశామ। మా నో అరాతిరఘశగ్ంసాఽగన్। క్షత్ర
స్య రాజా వరుణోఽధిరాజః। నక్షత్రాణాగ్ం శతభిషగ్వసిష్ఠః। తౌ దేవే
భ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః। శతగ్ం సహస్రా భేషజాని ధత్తః। యజ్ఞన్నో రా

ణావరుణ ఉపయాతు। తన్నో విశ్వే అభిసంయంతు దేవాః। తన్నో నక్ష
త్రగ్ం శతభిషగ్జుషాణమ్ । దీర్ఘమాయుః ప్రతిరద్భేషజాని। అజ
ఏకపాదుదగాత్పురస్తాత్ । విశ్వాభూతాని ప్రతిమోదమానః । తస్య
దేవాః ప్రసవంయంతి సర్వే । ప్రోష్ఠపదాసో అమృతస్య గోపాః । వి
భ్రాజమానస్సమిధానఉగ్రః । ఆంతరిక్షమరుహదగంద్యామ్। తగ్ం
సూర్యం దేవమజమేకపాదమ్। ప్రోష్ఠపదాసో అనుయంతి సర్వే।
అహిర్బుధ్నియః ప్రథమానఏతి । శ్రేష్ఠో దేవానాముత మానుషా
ణామ్। తం బ్రాహ్మణాస్సోమపాస్సోమ్యాసః। ప్రోష్ఠపదాసో అభిరక్షం
తి సర్వే। చత్వార ఏకమభికర్మదేవాః। ప్రోష్ఠపదాస ఇతియాన్ వదం
తి। తే బుధ్నియం పరిషద్యగ్ం స్తువంతః । అహిగ్ంరక్షంతి నమసోప
సద్య। పూషా రేవత్యన్వేతి పంథామ్ । పుష్టిపతీ పశుపా వాజబస్త్యౌ।
ఇమాని హవ్యా ప్రయతా జుషాణా। సుగైర్నో యానైరుపయాతాం య
జ్ఞమ్। క్షుద్రాన్ పశూన్ రక్షతు రేవతీనః । గావో నో అశ్వాగ్ం అ
న్వేతు పూషా। అన్నగ్ంరక్షంతౌ బహుధా విరూపమ్। వాజగ్ం సను
తాం యజమానాయ యజ్ఞమ్ ॥ తదశ్వినావశ్వయుజోపయాతామ్।
శుభంగమిష్ఠౌ సుయమేభిరశ్వైః। స్వంనక్షత్రగ్ం హవిషా యజంతౌ।
మధ్వా సంపృక్తౌ యజుషా సమక్తౌ। యౌ దేవానాం భిషజౌ హవ్య
వాహౌ । విశ్వస్య దూతావమృతస్య గోపౌ । తౌ నక్షత్రం జుజు
షాణోపయాతామ్। నమోఽశ్విభ్యాం కృణుమోఽశ్వయుగ్భ్యామ్। అప
పాప్మానం భరణీర్భరంతు। తద్యమో రాజా భగవాన్ విచష్టామ్। లోకస్య

రాజామహాశ్రోత్రో మహాంహి। సుగన్నఃపంథామభయంకృణోతు। యస్మి
న్నక్షత్రేయమపతిరాజా। యస్మిన్నేనమభ్యషించంతదేవాః। తదస్యచి
త్రగ్ంహవిషాయజామ। అపపాప్మానంభరణీర్భరంతు॥ నివేశనీయ
త్తైదైవాఅదదుః॥ (తత్రారమహ్యాం ప్రాసచీర్యయాంతు యజ్ఞంవాచ
గ్ంస్వస్తి దేవాఅనుయంతిసర్వేవాజబస్త్యసమక్తాదేవాశ్రీణేచ॥)

నవోనవోభవతి జాయమానోయ మాదిత్యాఅగ్ంశుమా
ప్యాయయంతి। యేవిరూపె సమనసాసంవ్యయంతీ। సమానం తం
తుంపరితాతనాతే॥ విభూప్రభూ అనుభూవిశ్వతోహువే। తెనోనక్ష
త్రైహవమాగమెతమ్। వయందేవీ బ్రహ్మణా సంవిదానాః। సుర
త్నాసోదేవవీతిం దధానాః। అహైరాత్రేహవిషావర్ధయంతః। అ
తిపాప్మానమతిముక్త్యాగమేమ్॥ ప్రత్యువ దృశ్యాయతీ। వ్యుచ్ఛంతీ
దుహితాదివః। అపోమహీవృణుతె చక్షుషా। తమో జ్యోతి
ష్కృణోతిసూనరీ। ఉదుస్రియాస్సచతెసూర్యః। సచాఉద్యంన
క్షత్రమర్చిమత్। తవేదుషో వ్యుషిసూర్యస్యచ। సమ్భక్తేనగమేము
హి। తన్నోనక్షత్రమర్చిమత్। భానుమత్తేజఉచ్చరత్। ఉపయ
జ్ఞమిహాగమత్॥ ప్రనక్షత్రాయ దేవాయ। ఇంద్రాయేందుగ్ంహ
వామహె। సనస్సవితా సువత్సనిమ్। పుష్టిదాం వీరవత్తమమ్। ఉ
దుత్యంచిత్రమ్। అదితిర్న ఉరుష్యతు మహీమ్మూషు మాతరమ్॥
ఇదంవిష్ణుః ప్రతద్విష్ణుః। అగ్నిర్మూర్ధాభువః। అనునోద్యానుమతి
రన్విదనుమతెత్వమ్। హవ్యవాహగ్ంస్విష్టమ్॥ ఆయుత్యగమత్స్వష్ట

మ॥ అగ్నిర్వా అకామయత । అన్నాదో దేవానాగ్ స్యామితి। స ఏతమగ్నయే కృత్తికాభ్యః పురోడాశ మష్టాకపాలం నిరవపత్ । తతో వైసోన్నాదో దేవానా మభవత్ । అగ్నిర్వై దేవానామన్నాదః। యథాహవా అగ్ని ర్దేవానా మన్నాదః । ఏవగ్ంహ వా ఏష మనుష్యాణాం భవతి ॥ య ఏతేన హవిషాయజతే । య ఉచైన దేవం వేద। సోత్రజుహోతి। అగ్నయే స్వాహా కృత్తికాభ్యస్స్వాహా । అంబాయై స్వాహా దులాయైస్వాహా । నితత్న్యైస్వాహా భ్రయంత్యైస్వాహా । మేఘయంత్యైస్వాహా । వర్షయంత్యైస్వాహా । చుపుణీకాయైస్వాహేతి॥

ప్రజాపతిః ప్రజాఅసృజత । తా అస్మాథ్సృష్టాః పరాచీరాయన్ । తాసాగ్ం రోహిణీమభ్యధ్యాయత్ । సోకామయత। ఉప మావర్తేత। సమేనయాగచ్ఛేయేతి।సఏతంప్రజాపతయే రోహిణ్యై చరుం నిరవపత్ । తతో వైసాత ముపావర్తత।సమేన యాగచ్ఛత। ఉప హవా ఏనం ప్రియమావర్తతే । సంప్రియేణగచ్ఛతే। య ఏతేనహవిషాయజతే । య ఉచైనదేవంవేద । సోత్రజుహోతి। ప్రజాపతయే స్వాహా । రోహిణ్యైస్వాహా । రోచమానాయైస్వాహా ప్రజాభ్యస్స్వాహేతి॥

సోమోవా అకామయత। ఓషధీనాగ్ం రాజ్యమభిజయేయమితి । సఏతగ్ం సోమాయ మృగశీర్షాయ శ్యామాకంచరుం పయసి నిరవపత్ । తతోవైస ఓషధీనాగ్ం రాజ్యమ భ్యజయత్ । స

ష్యమాణానాగ్ం హ వైరాజ్య మభిజయతి। య ఏతేన హవిషా యజతే।
య ఉ చైన దేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। సోమాయ స్వాహా మృ
గశీర్షాయ స్వాహా। ఇన్వకాభ్యస్స్వాహౌషధీభ్యస్స్వాహా। రా
జ్యాయ స్వాహా భిజిత్యై స్వాహేతి॥

రుద్రో వా అకామయత। పశుమాన్థ్స్యామితి। స ఏతగ్ం రు
ద్రాయార్ద్రాయై ప్రైయంగవం చరుం పయసి నిరవపత్। తతో వై స
పశుమానభవత్। పశుమాన్హ వై భవతి। య ఏతేన హవిషా యజతే।
య ఉ చైన దేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। రుద్రాయ స్వాహార్ద్రాయై
స్వాహా। పిన్వమానాయై స్వాహా పశుభ్యస్స్వాహేతి॥

ఋక్షా వా ఇయమలోమకాసీత్। సాకామయత। ఓషధీభి
ర్వనస్పతిభిః ప్రజాయేయేతి। సైతమదిత్యై పునర్వసుభ్యాం చరుం ని
రవపత్। తతో వా ఇయమోషధీభిర్వనస్పతిభిః ప్రాజాయత। ప్రజా
యతే హ వై ప్రజయా పశుభిః। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ
చైన దేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। అదిత్యై స్వాహా పునర్వసుభ్యాగ్ం
స్వాహా భూత్యై స్వాహా ప్రజాత్యై స్వాహేతి॥

బృహస్పతిర్వా అకామయత। బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి। స ఏ
తం బృహస్పతయే తిష్యాయ నైవారం చరుం పయసి నిరవపత్। తతో
వై స బ్రహ్మవర్చస్యభవత్। బ్రహ్మవర్చసీ హ వై భవతి। య ఏతేన
హవిషా యజతే। య ఉ చైన దేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। బృహస్పతయే
స్వాహా తిష్యాయ స్వాహా। బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి॥

దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్। తేదేవాస్సర్పేభ్య ఆశ్రే షాభ్య ఆజ్యేకరమ్భం నిరవపన్। తానేతాభిరేవ దేవతాభిరుపానయన్। ఏతాభిర్హవై దేవతాభిర్ద్విషన్తం భ్రాతృవ్యముపనయతి। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవం వేద। సోఽత్రజుహోతి। సర్పేభ్యస్స్వాహా శ్రేషాభ్యస్స్వాహా। దన్దశూకేభ్యస్స్వాహేతి॥

పితరోవా అకామయన్త। పితృలోక ఋధ్నుయామేతి। తఏతం పితృభ్యో మఘాభ్యః పురోడాశగ్ం షట్కపాలం నిరవపన్। తతోవైతే పితృలోక ఆర్ధ్నువన్। పితృలోకేహవా ఋధ్నోతి। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవం వేద। సోఽత్రజుహోతి। పితృభ్యస్స్వాహా మఘాభ్యః స్వాహాఽనఘాభ్యస్స్వాహాఽగదాభ్యః స్వాహాఽరున్ధతీభ్యస్స్వాహేతి॥

అర్యమావా అకామయత పశుమాన్థ్స్యామితి। సఏతమర్యమ్ణే ఫల్గునీభ్యాం చరుం నిరవపత్। తతో వైసపశుమానభవత్। పశుమాన్హవై భవతి। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవం వేద। సోఽత్రజుహోతి। అర్యమ్ణే స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ం స్వాహా। పశుభ్యస్స్వాహేతి॥

భగోవా అకామయత। భగీ శ్రేష్ఠీ దేవానాగ్ం స్యామితి। సఏతంభగాయ ఫల్గునీభ్యాం చరుంనిరవపత్। తతోవైసభగీ శ్రేష్ఠీ దేవానామభవత్। భగీహవై శ్రేష్ఠీ సమానానాంభవతి। యఏతేన హవిషా

యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । భగాయ స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ం స్వాహా । శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహేతి ॥

సవితా వా అకామయత । శ్రన్మే దేవా దధీరన్ । సవితా స్యామితి । స ఏతగ్ం సవిత్రే హస్తాయ పురోడాశం ద్వాదశకపాలం నిరవపత్ । తతో వై తస్మై శ్రద్ధాం దేవా అదధత । సవితాఽభవత్ । శ్రద్ధ వా అస్మై మనుష్యా దధతే । సవితా సమానానాం భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । సవిత్రే స్వాహా హస్తాయ । స్వాహా దదతే స్వాహా పృణతే । స్వాహా ప్రయచ్ఛతే స్వాహా ప్రతిగృభ్ణతే స్వాహేతి ॥

త్వష్టా వా అకామయత । చిత్రం ప్రజాం విన్దేయేతి । స ఏతం త్వష్ట్రే చిత్రాయై పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । తతో వై స చిత్రం ప్రజామవిన్దత । చిత్రగ్ం హ వై ప్రజాం విన్దతే । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి త్వష్ట్రే స్వాహా చిత్రాయై స్వాహా । చైత్రాయ స్వాహా ప్రజాయై స్వాహేతి ॥

వాయుర్వా అకామయత । కామచారమేషు లోకేష్వభిజయేయమితి । స ఏతం వాయవే నిష్ట్యాయై గృష్ట్యై దుగ్ధం పయో నిరవపత్ । తతో వై స కామచారమేషు లోకేష్వభ్యజయత్ । కామచారగ్ం హ వా ఏషు లోకేష్వభిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । వాయవే స్వాహా నిష్ట్యాయై స్వాహా । కామచారాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి ॥

ఇన్ద్రాగ్నీ వా అకామయేతామ్। శ్రైష్ఠ్యం దేవానామభిజయేవేతి। తావేతమిన్ద్రాగ్నిభ్యాం విశాఖాభ్యాం పురోడాశమేకాదశకపాలం నిరవపతామ్। తతో వై తౌ శ్రైష్ఠ్యం దేవానామభ్యజయతామ్। శ్రైష్ఠ్యగ్ం హ వై సమానానామభిజయతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాగ్ం స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్ం స్వాహా। శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి॥

అథైతత్పౌర్ణమాస్యా ఆజ్యం నిర్వపతి। కామో వై పౌర్ణమాసీ। కామ ఆజ్యమ్। కామేనైవ కామగ్ం సమర్ధయతి। క్షిప్రమేనగ్ం స కామ ఉపనమతి। యేన కామేన యజతే। సోఽత్ర జుహోతి। పౌర్ణమాస్యై స్వాహా కామాయ స్వాహాఽఽగత్యై స్వాహేతి॥

మిత్రో వా అకామయత। మిత్రధేయమేషు లోకేష్వభిజయేయమితి। స ఏతం మిత్రాయానూరాధేభ్యశ్చరుం నిరవపత్। తతో వై స మిత్రధేయమేషు లోకేష్వభ్యజయత్। మిత్రధేయగ్ం హ వా ఏషు లోకేష్వభిజయతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। మిత్రాయ స్వాహాఽనూరాధేభ్యస్స్వాహా। మిత్రధేయాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి॥

ఇన్ద్రో వా అకామయత। జ్యైష్ఠ్యం దేవానామభిజయేయమితి। స ఏతమిన్ద్రాయ జ్యేష్ఠాయై పురోడాశమేకాదశకపాలం నిరవపన్మహావ్రీహీణామ్। తతో వై స జ్యైష్ఠ్యం దేవానామభ్యజయత్। జ్యైష్ఠ్యగ్ం హ వై సమానానామభిజయతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదే

వం వేద । సోత్ర జుహోతి । ఇన్ద్రాయ స్వాహా జ్యేష్ఠాయై స్వాహా
జ్యైష్ఠ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహేతి ॥

ప్రజాపతిర్వా అకామయత । మూలం ప్రజాం విన్దేయేతి । స ఏ
తం ప్రజాపతయే మూలాయ చరుం నిరవపత్ । తతో వై స మూలం ప్రజా
మవిన్దత । మూలగ్ం హ వై ప్రజాం విన్దతే । య ఏతేన హవిషా యజతే ।
య ఉ చైనదేవం వేద । సోత్ర జుహోతి । ప్రజాపతయే స్వాహా మూలా
య స్వాహా । ప్రజాయై స్వాహేతి ॥

అపో వా అకామయన్త । సముద్రం కామమభిజయేమేతి । తా ఏత
మద్భ్యః షాఢాభ్యశ్చరుం నిరవపన్ । తతో వై తాః సముద్రం కామమ
భ్యజయన్ । సముద్రగ్ం హ వై కామమభిజయతి । య ఏతేన హవిషా
యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోత్ర జుహోతి । అద్భ్యః స్వాహా ।
షాఢాభ్యః స్వాహా । సముద్రాయ స్వాహా కామాయ స్వాహా । అభిజి
త్యై స్వాహేతి ॥

విశ్వే వై దేవా అకామయన్త । అనపజయ్యం జయేమేతి । త ఏ
తం విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః షాఢాభ్యశ్చరుం నిరవపన్ । తతో వై తేనపజ
య్యమజయన్ । అనపజయ్యగ్ం హ వై జయతి । య ఏతేన హవిషా
యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోత్ర జుహోతి । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః
స్వాహా షాఢాభ్యః స్వాహా । అనపజయ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహేతి

బ్రహ్మ వా అకామయత । బ్రహ్మలోకమభిజయేయమితి । తదే
తం బ్రహ్మణేభిజితే చరుం నిరవపత్ । తతో వై తద్బ్రహ్మలోకమభ్యజ

యత్। బ్రహ్మలోకగ్‍ం హ వా అభిజయతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। బ్రహ్మణే స్వాహాఽభిజితే స్వాహా। బ్రహ్మలోకాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహేతి॥

విష్ణుర్వా అకామయత। పుణ్యగ్‍ం శ్లోకగ్‍ం శృణ్వీయ। న మా పాపీ కీర్తిరాగచ్ఛేదితి। స ఏతం విష్ణవే శ్రోణాయై పురోడాశం త్రికపాలం నిరవపత్। తతో వై స పుణ్యగ్‍ం శ్లోకమశృణుత। నైనం పాపీ కీర్తిరాగచ్ఛత్। పుణ్యగ్‍ం హ వై శ్లోకగ్‍ం శృణుతే। నైనం పాపీ కీర్తిరాగచ్ఛతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। విష్ణవే స్వాహా। శ్రోణాయై స్వాహా। శ్లోకాయ స్వాహా। శ్రుతాయ స్వాహేతి॥

వసవో వా అకామయన్త। అగ్రం దేవతానాం పరియామేతి। త ఏతం వసుభ్యః శ్రవిష్ఠాభ్యః పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపన్। తతో వై తేఽగ్రం దేవతానాం పర్యాయన్। అగ్రగ్‍ం హ వై సమానానాం పర్యేతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। వసుభ్యః స్వాహా। శ్రవిష్ఠాభ్యః స్వాహా। అగ్రాయ స్వాహా। పరీత్యై స్వాహేతి॥

ఇన్ద్రో వా అకామయత। దృఢోఽశిథిలః స్యామితి। స ఏతం వరుణాయ శతభిషజే భేషజేభ్యః పురోడాశం దశకపాలం నిరవపన్మహా‌వ్రీహీణామ్। తతో వై స దృఢోఽశిథిలోఽభవత్। దృఢో హ వా అశిథిలో భవతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద।

సోఽత్రజుహోతి। వరుణాయస్వాహా శతభిషజే స్వాహా। భేషజేభ్య
స్స్వాహేతి॥

అజోవా ఏకపాదకామయత। తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీస్యామితి।
సఏతమజాయైకపదే ప్రోష్ఠపదేభ్యశ్చరుం నిరవపత్। తతో వై। సతేజ
స్వీ బ్రహ్మవర్చస్యభవత్। తేజస్వీహవై బ్రహ్మవర్చసీభవతి। యఏ
తేనహవిషా యజతే। యఉచైనదేవం వేదసోఽత్రజుహోతి। అజా
యైకపదేస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్స్వాహా। తేజసేస్వాహా బ్రహ్మవర్చసా
యస్వాహేతి॥

అహిర్వైబుధ్నియోఽకామయత। ఇమాంప్రతిష్ఠాంవిందేయేతి।
సఏతమహయే బుధ్నియాయ ప్రోష్ఠపదేభ్యః పురోడాశం భూమికపా
లం నిరవపత్। తతోవైసఇమాం ప్రతిష్ఠామవిందత। ఇమాగ్ంహవై
ప్రతిష్ఠాంవిందతే। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవం వేద।
సోఽత్రజుహోతి। అహయే బుధ్నియాయ స్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్స్వా
హా। ప్రతిష్ఠాయైస్వాహేతి॥

పూషావా అకామయత। పశుమాన్థ్స్యామితి। సఏతంపూష్ణే
రేవత్యైచరుంనిరవపత్। తతోవైసపశుమానభవత్। పశుమాన్హ
వైభవతి। యఏతేనహవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోఽత్రజు
హోతి। పూష్ణేస్వాహా రేవత్యైస్వాహా। పశుభ్యస్స్వాహేతి॥

అశ్వినౌవా అకామయేతామ్। శ్రోత్రస్వినావబధిరౌస్యావేతి।
తావేతమశ్విభ్యామశ్వయుగ్భ్యాంపురోడాశంద్వికపాలంనిరవపతామ్

తత్తో వైతౌ శ్రోత్రస్విన్నావబధిరావభవతామ్। శ్రోత్రస్వీ హ వా అబధిరో భవతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సో(అ)త్ర జుహోతి। అశ్విభ్యాగ్ం స్వాహాశ్వయుగ్భ్యాగ్ం స్వాహా। శ్రోత్రాయ స్వాహా శ్రుత్యై స్వాహేతి॥

యమో వా అకామయత। పితృణాగ్ం రాజ్యమభిజయేయమితి। స ఏతం యమాయాపభరణీభ్యశ్చరుం నిరవపత్। తతో వై స పితృణాగ్ం రాజ్యమభ్యజయత్। సమానానాగ్ం హ వై రాజ్యమభిజయతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సో(అ)త్ర జుహోతి। యమాయ స్వాహాపభరణీభ్యస్స్వాహా। రాజ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహేతి॥

అథైతదమావాస్యాయా ఆజ్యం నిర్వపతి। కామో వా అమావాస్యా। కామ ఆజ్యమ్। కామేనైవ కామగ్ం సమర్ధయతి। క్షిప్రమేనగ్ం స కామ ఉపనమతి। యేన కామేన యజతే। సో(అ)త్ర జుహోతి। అమావాస్యాయై స్వాహా కామాయ స్వాహాగత్యై స్వాహేతి॥

చంద్రమా వా అకామయత। అహోరాత్రానర్ధమాసాన్మాసానృతూన్థ్సంవత్సరమాప్త్వా। చంద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నుయామితి। స ఏతం చంద్రమసే ప్రతీదృశ్యాయై పురోడాశం పంచదశకపాలం నిరవపత్। తతో వై సో(అ)హోరాత్రానర్ధమాసాన్మాసానృతూన్థ్సంవత్సరమాప్త్వా। చంద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోత్। అహోరాత్రాన్హ వా అర్ధమాసాన్మాసానృతూన్థ్సంవత్సరమా

ష్ట్వా। చంద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। చంద్రమసే స్వాహా ప్రతీదృశ్యాయై స్వాహా। అహోరాత్రేభ్యస్స్వాహార్ధమాసేభ్యస్స్వాహా। మాసేభ్యస్స్వాహర్తుభ్యస్స్వాహా। సం...తి॥

అహోరాత్రే వా అకామయేతామ్। అత్యహోరాత్రే ముచ్యేవహి। న నావహోరాత్రే ఆప్నుయాతామితి। తే ఏతమహోరాత్రాభ్యాం చరుం నిరవపతామ్। ద్వయానాం వ్రీహీణామ్। శుక్లానాంచ కృష్ణానాంచ। సవాత్యోర్దుగ్ధే। శ్వేతాయై చ కృష్ణాయై చ। తతో వై తే అత్యహోరాత్రే అముచ్యేతే। నైనే అహోరాత్రే అప్నుతామ్। అతి హ వా అహోరాత్రే ముచ్యతే। నైనమహోరాత్రే ఆప్నుతః। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। అహ్నే స్వాహా రాత్రియై స్వాహా। అతిముక్త్యై స్వాహేతి॥

ఉషా వా అకామయత। ప్రియాదిత్యస్య సుభగా స్యామితి। సైతముషసే చరుం నిరవపత్। తతో వై సా ప్రియాదిత్యస్య సుభగాభవత్। ప్రియో హ వై సమానానాగ్ం సుభగో భవతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। ఉషసే స్వాహా వ్యుష్ట్యై స్వాహా। వ్యూషుష్యై స్వాహా వ్యుచ్ఛన్త్యై స్వాహా। వ్యుష్టాయై స్వాహేతి॥

అథైతస్మై నక్షత్రాయ చరుం నిర్వపతి। యథా త్వం దేవానామసి। ఏవమహం మనుష్యాణాం భూయాసమితి। యథా హ వా ఏతద్దేవానామ్। ఏవగ్ం హ వా ఏష మనుష్యాణాం భవతి। య ఏతేన హవిషా యజతే।

యఉచైనదైవం వేద । సోఽత్రజుహోతి । నక్షత్రాయస్వాహా దేవ్య
తేస్వాహా। ఉద్యతేస్వాహాదితాయస్వాహా । హరసేస్వాహాభరసే
స్వాహా। భ్రాజసేస్వాహా తేజసేస్వాహా। తపసేస్వాహా బ్రహ్మవ...తి॥

సూర్యోవా అకామయత। నక్షత్రాణాంప్రతిష్ఠాస్యామితి। సఏ
తగ్ంసూర్యాయనక్షత్రేభ్యశ్చరుంనిరవపత్ । తతో వైసనక్షత్రాణాంప్ర
తిష్ఠాభవత్ । ప్రతిష్ఠాహ వై సమానానాంభవతి । యఏతేనహవిషా
యజతే । యఉచైనదేవం వేద । సోఽత్రజుహోతి । సూర్యాయస్వాహా
నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా । ప్రతిష్ఠాయైస్వాహేతి॥

అథైతమదిత్యైచరుంనిర్వపతి । ఇయంవా అదితిః। అస్యామేవ
ప్రతితిష్ఠతి। సోఽత్రజుహోతి। అదిత్యైస్వాహా ప్రతిష్ఠాయైస్వాహేతి।
అథైతంవిష్ణవేచరుం నిర్వపతి। యజ్ఞో వై విష్ణుః। యజ్ఞఏవాంతతః ప్రతితి
ష్ఠతి । సోఽత్రజుహోతి । విష్ణవేస్వాహా యజ్ఞాయస్వాహా। ప్రతిష్ఠా
యైస్వాహేతి॥

అగ్నిఃపంచదశ ప్రజాపతిష్షోడశస్సోమ ఏకాదశరుద్రోదశత్రైఃకా
దశబృహస్పతిర్దశ దేవాసురానవ పితర ఏకాదశార్యమా భగోదశ
దశసవితాచతుర్దశత్వష్టావాయురింద్రాగ్నీదశద్వాదశాధైతత్పూషాస్య
అష్టౌపంచదశ। మిత్ర ఇంద్రః ప్రజాపతిర్దశద్వాదశాష ఏకాదశవిశ్వే బ్రహ్మ
దశదశవిష్ణుస్త్రయోదశ వసవఇంద్రాగ్నీజోహిర్బుధ్నియః పూషాశ్వి
నాయమోదశద్వాదశాధైతదమావాస్యాయా అష్టౌపంచదశ। చంద్రమాః
పంచదశాహోరాత్రేసప్తదశోషా ఏకాదశాధైతస్సైనక్షత్రాయత

యోదశ సూర్యోదశాద్దైత మదిత్యై పంచాశైతం విష్ణవేషట్ క్సప్తు॥

సవితాశూనాం ప్రీహీణా మింద్రో మసా ప్రీహీణామింద్రః కృష్ణా
నాం ప్రీహీణామహో రాత్రెద్వయానాం ప్రీహీణామ్। పితరఃషట్క పాల
గ్ంసవితా ద్వాదశక పాలమింద్రాగ్నీ ఏకాదశక పాలమింద్రఏ కాదశక పా
లంవిష్ణు స్త్రికపాల మంనోదశక పాల మహిర్బుధ్నికపాలమశ్వినాద్వి
కపాలంచంద్రమాఃప చదశకపాల మగ్ని స్త్వష్టావస త్రోష్టాకపాలము
న్యత్రిచరుమ్। రుద్రోర్యమాపూషా పశుమ క్షాష్య గ్ంసోమోస్తు
ద్రో బృహస్పతిఃపయసి వాయుఃపయసో మోవాయురింద్రాగ్నీ మిత్రఇం
ద్రో ఆపా బ గ్మా సుమోభిజిత్యైత్వష్టా ప్రజాపతిః ప్రజాయైపౌర్ణమాస్యై
అమావాస్యాయై ఆగ్నిత్రైపి శ్వేజిత్యా అశ్విభ్యా శుక్లైబహ్మాత దైతం
విష్ణుస్సప్తతం వాయుస్సప్తతదా పసః। పితరోవిశ్వేవసవో కామయంత
మేతితస్తతం నిరవపన్। ఆపో కామయంత మేతితా స్తతం నిరవపన్।ఇం
ద్రాగ్నీ అశ్వినా [illegible] కామయే [illegible] నిరవపతామ్। అహోరా
త్రే [illegible] అకామయేతా [illegible] నిరవపతామ్। అన్యత్రౌ కామయే
తమితి సప్తతం నిరవపత్। ఇంద్రాగ్నీ శ్రైష్ఠ్య మింద్రో జ్యేష్ఠ్యమింద్రో
వృత్రః। అహోస్సూర్యోదిత్యై విష్ణవే ప్రతిష్ఠాయై। సోమోయమస్స
మానానామ్। అగ్నిర్నో [illegible] నన్యత్రరీరిషః॥ అగ్నిర్హ బుధ్న్యాస్స
నహో నవాగ్ని మిత్రశ్చంద్రమాష్షట్॥ అగ్నిర్హ స్తనో వాయుర
హిర్బుధ్నియబుభుక్షావా ఇయమదితిత్పౌర్ణమాస్యై అష్టవా ఏకపా
ధూస్సర్వస్త్రిషష్టిః॥ నక్షత్రేష్టిః సమాప్తః.

చిత్తిపన్నమ్.

ఓమ్॥ తచ్ఛంయో రావృణీమహే। గాతుం యజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయే। దైవీ స్వస్తిరస్తునః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్। శంనో అస్తు ద్విపదే। శంచతుష్పదే। ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥

హరిః ఓమ్॥ చిత్తిస్స్రుక్। చిత్తమాజ్యమ్। వాగ్వేదిః।ఆధీతం బర్హిః। కేతో అగ్నిః। విజ్ఞాత మగ్నిః। వాక్పతిర్ హోతా। మన ఉపవక్తా। ప్రాణో హవిః। సామాధ్వర్యుః। వాచస్పతేవిధే నామన్। విధేమ తే నామ। విధేస్త్వమస్మాకంనామ। వాచస్పతిస్సోమం పిబతు। ఆఽస్మాసు నృమ్ణం ధాత్స్వాహా॥ అధ్వర్యుః పఞ్చ॥౧॥

పృథివీ హోతా। ద్యౌరధ్వర్యుః। రుద్రోఽగ్నీత్। బృహస్పతిరుపవక్తా। వాచస్పతే వాచో వీర్యేణ।సంభృతతమేనాయక్ష్యసే। యజమానాయ వార్యమ్। ఆసువస్కర స్మై। వాచస్పతిస్సోమంపిబతి। జజనదిన్ద్రమిన్ద్రియాయ స్వాహా॥ పృథివీ హోతా దశ॥౨

అగ్నిర్ హోతా। అశ్వినాఽధ్వర్యూ। త్వష్టాఽగ్నీత్।మిత్ర ఉపవక్తా। సోమస్సోమస్య పురోగాః। శుక్రశ్శుక్రస్య పురోగాః।శ్రాతాస్త ఇన్ద్ర సోమాః। వాతాపేర్ హవన శ్రుతస్స్వాహా॥ ౩॥

అగ్నిర్ హోతాఽష్టౌ॥ ౩॥

సూర్యంతే చక్షుః। వాతం ప్రాణః। ద్యాం పృష్ఠమ్। అన్తరిక్షమాత్మా అఙ్గైర్యజ్ఞమ్। పృథివీగ్ం శరీరైః। వాచస్పతేఽచ్ఛిద్ర

యావాచా। అచ్ఛిద్రయాజుహ్వా। దివిదేవావృధగ్ంహోత్రామేరయస్వస్వాహా ॥ ౪ ॥ సూర్యంతేనవ ॥ ౪ ॥

మహాహవిర్హోతా। సత్యహవిరధ్వర్యుః । అచ్యుతపాజా అగ్నీత్ । అచ్యుతమనా ఉపవక్తా । అనాధృష్యశ్చ ప్రతిధృష్యశ్చ యజ్ఞస్యాభిగరౌ । అయాస్య ఉద్గాతా। వాచస్పతే హృద్విధే నామన్। విధేమ తే నామ। విధేస్త్వమస్మాకం నామ। వాచస్పతిస్సోమం పాత్। మా దైవ్యస్తన్తుశ్ఛేది మా మనుష్యః । నమో దివే । నమః పృథివ్యై స్వాహా ॥ ౫ ॥ అపాత్త్రీణిచ ॥ ౫ ॥

వాగ్ఘోతా । దీక్షా పత్నీ । వాతోఽధ్వర్యుః । ఆపోఽభిగరః । మనో హవిః । తపసి జుహోమి। భూర్భువస్సువః । బ్రహ్మస్వయమ్భు । బ్రహ్మణేస్వయమ్భువేస్వాహా ॥ ౬ ॥ వాగ్ఘోతానవ ॥ ౬ ॥

బ్రాహ్మణఏకహోతా। సయజ్ఞః। సమేదదాతుప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । యజ్ఞశ్చ మేభూయాత్ । అగ్నిర్ద్విహోతా । సభర్తా। సమెదదాతుప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। భర్తాచమెభూయాత్ । పృథివీత్రిహోతా। సప్రతిష్ఠా । సమెదదాతుప్రజాం పశూన్పుష్టింయశః । ప్రతిష్ఠాచమెభూయాత్ । అన్తరిక్షంచతుర్హోతా। సవిష్ఠాః। సమెదదాతుప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। విష్ఠాశ్చమెభూయాత్ । వాయుఃపఞ్చహోతా। సప్రాణః । సమెదదాతుప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । ప్రాణశ్చమెభూయాత్ ॥ ౭ ॥ చన్ద్రమాష్షడ్ఢోతా । సఋతూన్కల్పయాతి । సమెదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । ఋతవశ్చమే

కల్పన్తామ్। అన్నగ్ం సప్తహోతా । స ప్రాణస్య ప్రాణః । స మేదదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । ప్రాణస్య చ మే ప్రాణో భూయాత్ । ద్యౌరష్టహోతా । సోఽనాధృష్యః ॥ ౯ ॥ స మేద దాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః అనాధృష్యశ్చ భూయాసమ్ । ఆదిత్యో నవహోతా । స తేజస్వీ । స మేద దాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । తేజస్వీ చ భూయాసమ్ । ప్రజాపతిర్దశహోతా । స ఇదగ్ం సర్వమ్ । స మేదదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః సర్వం చ మే భూయాత్ ॥ ౧౦ ॥

ప్రతిష్ఠా ప్రాణశ్చ మే భూయాద నాధృష్యస్సర్వం చ మే భూయాత్ ॥ ౭ ॥

బ్రాహ్మణో యజ్ఞోఽగ్నిర్భర్తాఽ పృథివీ ప్రతిష్ఠాఽన్తరిక్షం విష్ఠా వాయుగ్ం ప్రాణశ్చన్ద్రమా ఋతూనన్నగ్ం స ప్రాణస్య ప్రాణో ద్యౌరనాధృష్య ఆదిత్యస్స తేజస్వీ ప్రజాపతిస్స ఇదగ్ం సర్వగ్ం సర్వం చ మే భూయాత్ ॥

అగ్నిర్యజుర్భిః । సవితా స్తోమైః । ఇన్ద్ర ఉక్థామదైః । మిత్రావరుణావాశిషా । అఙ్గిరసో ధిష్ణియైరగ్నిభిః । మరుతస్సదోహవిర్ధానాభ్యామ్ । ఆపః ప్రోక్షణీభిః । ఓషధయో బర్హిషా । అదితిర్వేద్యా । సోమో దీక్షయా ॥ ౧౧ ॥ త్వష్టేధ్మేన । విష్ణుర్యజ్ఞేన । వసవ ఆజ్యేన । ఆదిత్యా దక్షిణాభిః । విశ్వేదేవా ఊర్జా । పూషా స్వాహాకారేణ । బృహస్పతిః పురోధయా । ప్రజాపతిరుద్గీథేన । అన్తరిక్షం పవిత్రేణ । వాయుః పాత్రైః । అహగ్ం శ్రద్ధయా ॥ ౧౨ ॥ దీక్షయా పాత్రైకం చ ॥ ౮ ॥

సేనేన్ద్రస్య । ధేనా బృహస్పతేః । పథ్యా పూష్ణః । వాగ్వాయోః ।

ద్రిత్యై సోమస్య । ప్రృథివ్యా అగ్నేః । వసూనాం గాయత్రీ । రుద్రాణాం త్రి
ష్టుక్ । ఆదిత్యానాం జగతీ । విష్ణోరనుష్టుక్ ॥ ౧౩ ॥ వరుణస్య విరాట్ ।
యజ్ఞస్య పఙ్క్తిః । ప్రజాపతేరనుమతిః । మిత్రస్య శ్రద్ధా । సవితుః ప్రసూ
తిః । సూర్యస్య మరీచిః । చన్ద్రమసో రోహిణీ । ఋషీణామరున్ధతీ ।
పర్జన్యస్య విద్యుత్ । చతస్రో దిశః । చతస్రోఽవాన్తరదిశాః । అహశ్చ
రాత్రిశ్చ । కృషిశ్చ వృష్టిశ్చ । త్విషిశ్చాపచితిశ్చ । ఆపశ్చౌషధయ
శ్చ । ఊర్క్చ సూనృతా చ దేవానాం పత్నయః ॥ ౧౪ ॥

అనుష్టుగ్దిశ్చ షట్చ ॥ ౯ ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూష్ణో
హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి । రాజా త్వా వరుణో నయతు దేవి దక్షిణేఽగ్న
యే హిరణ్యమ్ । తేనామృతత్వమశ్యామ్ । వయో దాత్రే । మయో మ
హ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే । క ఇదం కస్మా అదాత్ । కామః కామాయ ।
కామో దాతా ॥ ౧౫ ॥ కామః ప్రతిగ్రహీతా । కామగ్ం సముద్రమా
విశ । కామేన త్వా ప్రతిగృహ్ణామి । కామైతత్తే । ఏషా తే కామ దక్షిణా ।
ఉత్తానస్త్వాఽఽఙ్గీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు । సోమాయ వాసః । రుద్రాయ గా
మ్ । వరుణాయాశ్వమ్ । ప్రజాపతయే పురుషమ్ ॥ ౧౬ ॥ మనవే తల్పమ్ ।
త్వష్ట్రేఽజామ్ । పూష్ణేఽవిమ్ । నిరృత్యా అశ్వతరగర్దభౌ । హిమ
వతో హస్తినమ్ । గన్ధర్వాప్సరాభ్యస్స్రగలఙ్కరణే । విశ్వేభ్యో
దేవేభ్యో ధాన్యమ్ । వాచేఽన్నమ్ । బ్రహ్మణ ఓదనమ్ । సముద్రాయా
పః ॥ ౧౭ ॥ ఉత్తానాయాఙ్గీరసాయానః । వైశ్వానరాయ రథమ్ । వైశ్వా

నరశ్చ ప్రత్నథా నాకమారుహత్ । దివః పృష్ఠం భన్దమానస్సుమన్మభిః । స పూర్వవజ్జనయఞ్జన్తవే ధనమ్ । సమానమజ్మం పర్యేతి జాగృవిః । రాజా త్వా వరుణో నయతు దేవి దక్షిణే వైశ్వానరాయ రథమ్ । తేనామృతత్వమశ్యామ్ । వయో దాత్రే । మయో మహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే ॥ ౧౮ ॥

క ఇదం కస్మా అదాత్ । కామః కామాయ । కామో దాతా । కామః ప్రతిగ్రహీతా । కామగ్ం సముద్రమావిశ । కామేన త్వా ప్రతిగృహ్ణామి । కామైతత్తే । ఏషా తే కామ దక్షిణా । ఉత్తానస్త్వాఽఽఙ్గీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు ॥ ౧౯ ॥

దాతా పురుషమాపః ప్రతిగ్రహీతేనవచ ॥ ౧౦ ॥

సువర్ణం ఘర్మం పరి వేద వేనమ్ । ఇన్ద్రస్యాత్మానం దశధా చరన్తమ్ । అన్తస్సముద్రే మనసా చరన్తమ్ । బ్రహ్మాన్వవిన్దద్దశ హోతారమర్ణే । అన్తః ప్రవిష్టశ్శాస్తా జనానామ్ । ఏకస్సన్బహుధా విచారః । శతగ్ం శుక్రాణి యత్రైకం భవన్తి । సర్వే వేదా యత్రైకం భవన్తి । సర్వే హోతారో యత్రైకం భవన్తి । స మానసీన ఆత్మా జనానామ్ ॥ ౨౦ ॥ అన్తః ప్రవిష్టశ్శాస్తా జనానాగ్ం సర్వాత్మా । సర్వాః ప్రజా యత్రైకం భవన్తి । చతుర్హోతారో యత్ర సమ్పదం గచ్ఛన్తి దేవైః । స మానసీన ఆత్మా జనానామ్ । బ్రహ్మేన్ద్రమగ్నిం జగతః ప్రతిష్ఠామ్ । దివ ఆత్మానగ్ం సవితారం బృహస్పతిమ్ । చతుర్హోతారం ప్రదిశోఽనుక్లృప్తమ్ । వాచో వీర్యం తపసాఽన్వవిన్దత్ । అన్తః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । త్వష్టారగ్ం రూపాణి వికుర్వన్తం విపశ్చిమ్ ।

౨౧ ॥ అమృతస్య ప్రాణం యజ్ఞమేతమ్ । చతుర్హోతృణామాత్మానం కవయో నిచిక్యుః । అన్తః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । దేవానాం బన్ధు నిహితం గుహాసు । అమృతేన క్లృప్తం యజ్ఞమేతమ్ । చతుర్హోతృణామాత్మానం కవయో నిచిక్యుః । శతం నియుతః పరి వేదా విశ్వా విశ్వవారః । విశ్వమిదం వృణాతి । ఇన్ద్రస్యాత్మా నిహితః పఞ్చహోతా । అమృతం దేవానామాయుః ప్రజానామ్ । ౨౨ ॥ ఇన్ద్రగ్ం రాజానగ్ం సవితారమేతమ్ । వాయోరాత్మానం కవయో నిచిక్యుః । రశ్మిగ్ం రశ్మీనాం మధ్యే తపన్తమ్ । ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి । య ఆణ్డకోశే భువనం బిభర్తి । అనిర్భిన్నస్సన్నథ లోకాన్ విచష్టే । యస్యాణ్డకోశగ్ం శుష్మమాహుః ప్రాణముల్బమ్ । తేన క్లృప్తోఽమృతేనాహమస్మి । సువర్ణం కోశగ్ం రజసా పరీవృతమ్ । దేవానాం వసుధానీం విరాజమ్ ॥ ౨౩ ॥ అమృతస్య పూర్ణాం తాము కలాం విచక్షతే । పాదగ్ం షడ్ఢోతుర్న కిలావివిత్సే । యేనర్తవః పఞ్చధోత క్లృప్తాః । ఉత వా షడ్ధా మనసోత క్లృప్తాః । తగ్ం షడ్ఢోతారమృతుభిః కల్పమానమ్ । ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి । అన్తః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । అన్తశ్చన్ద్రమసి మనసా చరన్తమ్ । సహైవ సన్తం న విజానన్తి దేవాః । ఇన్ద్రస్యాత్మానగ్ం శతధా చరన్తమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఇన్ద్రో రాజా జగతో య ఈశే । సప్తహోతా సప్తధా విక్లృప్తః । పరేణ తన్తుం పరిషిచ్యమానమ్ । అన్తరాదిత్యే మనసా చరన్తమ్ । దేవానాగ్ం హృదయం బ్రహ్మాన్వవిన్దత్ । బ్రహ్మైతద్బ్రహ్మణ ఉజ్జభార । అర్కగ్ం శ్చోతన్తగ్ం సరిరస్య మధ్యే । ఆ యస్మిన్త్సప్త పేరవః । మేహన్తి బహులాం

లాగ్ంశ్రియమ్। బహ్వీశ్వామిన్ద్రగోమతీమ్ ॥ ౨౫ ॥ అచ్యుతాంబహు
లాగ్ం శ్రియమ్। సహరిర్వసువిత్తమః। పేరురిన్ద్రాయపిన్వతే। బహ్వీ
శ్వామిన్ద్ర గోమతీమ్ ।అచ్యుతాం బహులాగ్ం శ్రియమ్। మహ్యమి
న్ద్రోనియచ్ఛతు । శతగ్ం శతా అస్యయుక్తాహారీణామ్ । అర్వాఙా
యాతువసుభీర శ్మిరిన్ద్రః ।ప్రమగ్ంహమాణోబహులాగ్ంశ్రియమ్।
రశ్మిరిన్ద్రస్సవితామేనియచ్ఛతు ॥ ౨౬ ॥ఘృతంతేజోమధుమదిన్ద్రియ
మ్। మయ్యయమగ్నిర్దధాతు।హరిఃపతఙ్గఃపటరీసుపర్ణః ।దివిక్షయో
నభసాయఏతి । సన ఇన్ద్రః కామవరం దదాతు । పఞ్చారంచక్రం
పరివర్తతేపృథు।హిరణ్యజ్యోతిస్సరిరస్యమధ్యే।అజస్రంజ్యోతిర్నభ
సాసర్పదేతి । సనఇన్ద్రః కామవరం దదాతు । సప్తయుఞ్జన్తిరథమేక
చక్రమ్ ॥ ౨౭ ॥ఏకోఅశ్వోవహతిసప్తనామా । త్రినాభిచక్రమజర
మనర్వమ్। యేనేమా విశ్వాభువనానితస్థుః ।భద్రంపశ్యన్తఉపసేదు
రగ్రే। తపోదీక్షామృషయస్సువర్విదః ।తతః క్షత్త్రం బలమోజశ్చజా
తమ్ । తదస్మైదేవా అభిసం నమన్తు । శ్వేతగ్ంరశ్మింబోభుజ్యమాన
మ్। అపాంనేతారం భువనస్య గోపామ్। ఇన్ద్రం నిచిక్యుఃపరమే వ్యో
మన్ ॥ ౨౮ ॥ రోహిణీః పిఙ్గలాఏకరూపాః క్షరన్తీఃపిఙ్గలాఏకరూ
పాః ।శతగ్ం సహస్రాణి ప్రయుతాని నావ్యానామ్। అయంయశ్శ్వే
తోరశ్మిః ।పరిసర్వమిదంజగత్ । ప్రజాంపశూన్ధనాని ।అస్మాకందదా
తు। శ్వేతోరశ్మిః పరిసర్వం బభూవ । సువన్మహ్యం పశూన్ విశ్వ
రూపాన్।పతఙ్గమక్తమసురస్యమాయయా॥ ౨౯ ॥హృదాపశ్యన్తిమ

తసా మనీషిణః । సముద్రే అన్తః కవయో విచక్షతే । మరీచీనాం పద
మిచ్ఛన్తి వేధసః । పతఙ్గో వాచం మనసా బిభర్తి । తాం గన్ధర్వోఽవ
దద్గర్భే అన్తః । తాం ద్యోతమానాగ్ం స్వర్యం మనీషామ్ । ఋతస్య పదే
కవయో నిపాన్తి । యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో
బహుధైకరూపాః । అగ్నిస్తాగ్ం అగ్రే ప్రముమోక్తు దేవః ॥ ౩౦ ॥ ప్రజా
పతిః ప్రజయా సంవిదానః । నితగ్గ్ంస్తుకేస్తుకే । యువమస్మాను నియచ్ఛ
తమ్ । ప్రప్రయజ్ఞపతిం తిర । యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూ
పాస్సన్తో బహుధైకరూపాః । తేషాగ్ం సప్తానామిహ రన్తిరస్తు । రాయ
స్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ । య ఆరణ్యాః పశవో విశ్వ
రూపాః । విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః ॥ ౩౧ ॥ వాయుస్తాగ్ం అగ్రే
ప్రముమోక్తు దేవః । ప్రజాపతిః ప్రజయా సంవిదానః । ఇడాయై సృప్తం
ఘృతవచ్చరాచరమ్ । దేవా అన్వవిన్దన్గుహాహితమ్ । య ఆరణ్యాః పశ
వో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః । తేషాగ్ం సప్తానా
మిహ రన్తిరస్తు । రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ ౩౧ ॥ ౩-౨

ఆత్మా జనానాం వికుర్వన్తం విపశ్చిం ప్రజానాం వసుధానీం విరా
జం చరన్తం గోమతీం మేనియచ్ఛత్త్వేకచక్రం వ్యోమన్నాయయా దేవ
ఏకరూపా అష్టౌ చ ॥ ౧౧ ॥

సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । స భూమిం
విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ । పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ ।
యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతిరో

హతి । ఏతావానస్య మహిమా । అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః ॥ ౩౨ ॥ ౩౩ ॥ పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని । త్రిపాదస్యామృతం దివి । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యేహాఽఽభవాత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనే అభి । తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధి పూరుషః । స జాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ ౩౩ ॥ ౩౪ ॥ యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసన్తో అస్యాసీదాజ్యమ్ । గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః । సప్తాస్యాసన్పరిధయః । త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ । తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ । పురుషం జాతమగ్రతః ॥ ౩౪ ॥ ౩౫ ॥ తేన దేవా అయజన్త । సాధ్యా ఋషయశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । సంభృతం పృషదాజ్యమ్ । పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజుస్తస్మాదజాయత ॥ ౩౫ ॥ ౩౬ ॥ తస్మాదశ్వా అజాయన్త । యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్ । తస్మాజ్జాతా అజావయః । యత్పురుషం వ్యదధుః । కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ । కావూరూ పాదావుచ్యేతే । బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్ । బాహూ రాజన్యః కృతః ॥ ౩౬ ॥ ౩౭ ॥ ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత । చన్ద్రమా మనసో జాతః । చక్షోస్సూర్యో అజాయత । ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయురజాయత । నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షమ్ । శీర్ష్ణో ద్యౌస్సమవర్తత । పద్భ్యాం

భూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్ । తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్॥ 32॥30॥

వేదాహ మేతం పురుషం మహాన్తమ్। ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తుపారే।
సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః॥ నామాని కృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే॥
ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార। శక్రః ప్రవిద్వాన్ప్రదిశశ్చతస్రః॥ తమేవం
విద్వానమృత ఇహ భవతి। నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే। యజ్ఞేన
యజ్ఞమయజన్త దేవాః॥ తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్। తే హ నా
కం మహిమానస్సచన్తే। యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః॥31॥32॥

పురుషస్య ప్రతో ... లోకాన్ కల్పయన్నాస్తేచ॥

ఓం ... జ్యాయానతిపురుషః । అన్యత్ ... పురుషః॥

అద్భ్యస్సమ్భూతః పృథివ్యై రసాచ్చ। విశ్వకర్మణస్సమవర్త
తాధి। తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి। తత్పురుషస్య విశ్వమాజాన
మగ్రే। వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్। ఆదిత్యవర్ణం తమసః
పరస్తాత్। తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి। నాన్యః పన్థా విద్యతేఽ
యనాయ। ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః। అజాయమానో బహుధా
విజాయతే। 3౯॥ తస్య ధీరాః పరిజానన్తి యోనిమ్। మరీచీనాం
పదమిచ్ఛన్తి వేధసః। యో దేవేభ్య ఆతపతి। యో దేవానాం పురో
హితః। పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః। నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే।
రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తః। దేవా అగ్రే తదబ్రువన్। యస్త్వైవం
బ్రాహ్మణో విద్యాత్। తస్య దేవా అసన్ వశే। హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ।
అహోరాత్రే పార్శ్వే। నక్షత్రాణి రూపమ్। అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్।

ఇష్టం మనిషాణ । అముం మనిషాణ । సర్వం మనిషాణ॥ ౪౦॥౪౧॥
జాతుతే వశే సపచ॥ ౧౩॥

భర్తా సన్భ్రియమాణో బిభర్తి । ఏకో దేవో బహుధా నివిష్టః॥ యదా భారం తన్ద్రయతే స భర్తుమ్ । నిధాయ భారం పునరస్తమేతి । తమేవ మృత్యుమమృతం తమాహుః॥ తం భర్తారం తము గోప్తారమాహుః । స భృతో భ్రియమాణో బిభర్తి । య ఏనం వేద సత్యేన భర్తుమ్। సద్యోజాతముత జహాత్యేషః । ఉతో జరన్తం న జహాత్యేకమ్॥ ౪౧॥ ఉతో బహూనేకమహర్జహార। అతన్ద్రో దేవస్సదమేవ ప్రార్థః। యస్తద్వేద యత ఆబభూవ। సన్ధాం చ యాం సన్దధే బ్రహ్మణైషః। రమతే తస్మిన్నుత జీర్ణే శయానే। నైనం జహాత్యహస్సు పూర్వ్యేషు। త్వామాపో అను సర్వాశ్చరన్తి జానతీః। వత్సం పయసా పునానాః। త్వమగ్నిం హవ్యవాహం సమిన్ధే । త్వం భర్తా మాతరిశ్వా ప్రజానామ్ ॥ ౪౨ ।
త్వం యజ్ఞస్త్వము వేవాసి సోమః। తవ దేవా హవమాయన్తి సర్వే। త్వమేకోఽసి బహూననుప్రవిష్టః। నమస్తే అస్తు సుహవో మ ఏధి। నమో వామస్తు శృణుతం హవం మే। ప్రాణాపానావజిరం సఞ్చరన్తౌ। హ్వయామి వాం బ్రహ్మణా తూర్తమేతమ్। యో మాం ద్వేష్టి తం జహితం యువానా। ప్రాణాపానౌ సంవిదానౌ జహితమ్। అముష్యాసునా మా సంగసాథామ్ । ౪౩॥ తం మే దేవా బ్రహ్మణా సంవిదానౌ। వధాయ దత్తం తమహం హనామి। అసజ్జజాన సత ఆబభూవ । యం యం జజాన స ఉ గోపో అస్య । యదా భారం తన్ద్రయతే స భర్తుమ్ । పరాస్య భారం

పుష్కర స్తమేతి। తద్వై త్వం ప్రాణో అభవః। మహాన్భోగః ప్రజాపతేః। భుజః కరిష్యమాణః। యద్దేవాన్ప్రాణయో నవ॥౨౨॥

ఏకం ప్రజానాంగ్ం సాథా నవ॥౧౨॥

హరిగ్ంహర న్తమనుయన్తి దేవాః। విశ్వస్యేశానం వృషభం మతీనామ్। బ్రహ్మసరూపమను మేదమాగాత్। అయనం మా వివధీర్విక్రమస్వ। మా ఛిదో మృత్యో మా వధీః। మా మే బలం వివృహో మా ప్రమోషీః। ప్రజాం మా మే రీరిష ఆయురుగ్ర। నృచక్షసం త్వా హవిషా విధేమ। సద్యశ్చకమానాయ। ప్రవేపానాయ మృత్యవే॥ ౨౫ ॥ ప్రాస్మా ఆశా అశృణ్వన్। కామేనా జనయన్పునః। కామేన మే కామ ఆగాత్। హృదయాద్ధృదయం మృత్యోః। యదమీషామదః ప్రియమ్। తదైతూప మామభి। పరం మృత్యో అనుపరేహి పన్థామ్। యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్। చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి। మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్। ప్రపూర్వ్యం మనసా వన్దమానః। నాధమానో వృషభం చర్షణీనామ్। యః ప్రజానామేకరాణ్మానుషీణామ్। మృత్యుం యజే ప్రథమజామృతస్య ॥౨౬॥౨౭॥

మృత్యవే పీరాగ్శ్చత్వారి చ ॥౧౫॥

తరణిర్విశ్వ దర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య। విశ్వమాభాసి రోచనమ్। ఉపయామగృహీతోఽసి సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వత ఏష తే యోనిస్సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వతే॥ ౨౭॥౨౮॥౨౯॥

ఆప్యాయస్వ మదిన్తమ సోమ విశ్వాభిరూతిభిః। భవా నస్సప్రథ

స్తమః॥ ౪౮॥ ౪౯॥ ౧౭॥ తేయుష్టే యే పూర్వతరామపశ్యన్వ్యుచ్ఛ న్తీముషసం మర్త్యాసః అస్మాభిరూనుప్రతిచక్ష్యా౽భూదో తేయన్తి యే అపరీషుపశ్యా౯॥ ౪౯॥ ౫౦॥ ౧౮॥

జ్యోతిష్మతీంత్వాసాదయామిజ్యోతిష్కృతంత్వాసాదయామి జ్యోతిర్విదంత్వాసాదయామి భాస్వతీంత్వాసాదయామి జ్వలన్తీంత్వా సాదయామిమల్మలాభవన్తీంత్వా సాదయామిదీప్యమానాంత్వాసాద యామి రోచమానాంత్వా సాదయామ్యజస్రాం త్వాసాదయామి బృహజ్జ్యోతిషం త్వాసాదయామి బోధయన్తీంత్వాసాదయామిజాగ్ర తీంత్వా సాదయామి॥ ౫౧॥ ౧౯॥

ప్రయాసాయస్వాహా ఆయాసాయస్వాహావియాసాయస్వాహా సంయాసాయస్వాహోద్యాసాయస్వాహా౽వయాసాయస్వాహాశు చేస్వాహాశోకాయస్వాహాతప్యత్వైస్వాహా తపతేస్వాహాబ్రహ్మహ త్యాయైస్వాహా సర్వస్మైస్వాహా॥ ౫౨॥ ౨౦॥ చిత్తగ్ం సంతానేన భవంయక్నారుద్రంతనిమ్నా పశుపతిగ్ం స్థూలహృదయేనాగ్నిగ్ం హృదయేనరుద్రంలోహితేన శర్వంమతస్నాభ్యాం మహాదేవమన్తః పార్శ్వేనౌషిష్ఠహనగ్ం శిఙ్గీనికోశ్యాభ్యామ్॥ ౫౨॥ ౫౩॥ ౨౧॥

చిత్తిగ పృథివ్యగ్నిస్సూర్యం తేచక్షుర్మహాహవిర్హోతా తా వా ఘోతా బ్రాహ్మణవక హోతా౽గ్నిర్యజుర్భిస్సేనేన్ద్రస్య దేవస్య సు వర్ణం ఘర్మగ్ం సహస్రశీర్షా౽దోర్భ్యత్రతా॥ హరింతరణిరాప్యాయా స్వేయుష్టే యే జ్యోతిష్మతీం ప్రయాసాయచిత్తమేకవిగ్ంశతిః॥ ౨౧॥

చిత్తిరగ్నిర్యజుర్భిరన్తగ్ంప్రవిష్టః ప్రజాపతిర్భర్తానఃప్రయసా యుద్వ్యపశ్చాశత్ ॥ ౯౦॥ హరిః ఓమ్.

తచ్ఛంయోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీస్స్వస్తిరస్తు నః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్ । శంనో అస్తు ద్విపదే । శంచతుష్పదే ॥ ఓం శాన్తిః... న్తిః ॥

చిత్తిప్రశ్నమ్ సమాప్తమ్. చ॥అ॥మ॥ఋ॥

పితృమేధప్రశ్నమ్.

ఓమ్ సంత్వాసిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనంచ ॥

ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః.

హరిః ఓమ్ ॥ పరేయువాగ్ంసంప్రవతో మహీరను బహుభ్యః పన్థామనుపస్పశానమ్ । వైవస్వతగ్ం సంగమనం జనానాం యమగ్ం రాజానగ్ం హవిషా దువస్యత । ఇదంత్వా వస్త్రం ప్రథమం న్వాగన్నపైతదూహ యదిహాబిభః పురా । ఇష్టాపూర్తమనుసంపశ్య దక్షిణాం యథా తే దత్తం బహుధా విబన్ధుషు । ఇమౌ యునజ్మి తే వహ్నీ అసునీథాయ వోఢవే । యాభ్యాం యమస్య సాదనగ్ం సుకృతాం చాపి గచ్ఛతాత్ । పూషా త్వేతశ్చ్యావయతు ప్రవిద్వానన్నష్టపశుర్భువనస్య గోపాః । స త్వైతేభ్యః పరిదదాత్పితృభ్యోఽగ్నిర్దేవేభ్యస్సువిద

త్రేభ్యః। పూషేమా ఆశా అనువేద సర్వాస్సో అస్మాగ్ం అభయతమేన నేషత్। స్వస్తిదా అఘృణిస్సర్వవీరోఽప్రయుచ్ఛన్పుర ఏతు ప్రవిద్వాన్॥ ౧॥ ఆయుర్విశ్వాయుః పరిపాసతి త్వా పూషా త్వా పాతు ప్రపథే పురస్తాత్। యత్రాసతే సుకృతో యత్ర తే యయుస్తత్ర త్వా దేవస్సవితా దధాతు। భువనస్య పత ఇదగ్ం హవిః। అగ్నయే రయిమతే స్వాహా। పురుషస్య సయావర్యపేదఘాని మృజ్మహే। యథా నో అత్ర నాపరః పురా జరస ఆయతి। పురుషస్య సయావరి వి తే ప్రాణమసిస్రసమ్। శరీరేణ మహీమిహి స్వధయేహి పితౄనుప ప్రజయాఽస్మానిహావహ। మైవం మాగ్ంస్తా ప్రియేఽహం దేవీ సతీ పితృలోకం యదైషి। విశ్వవారా నభసా సంవ్యయన్త్యుభౌ నో లోకౌ పయసాఽభ్యావవృత్స్వ॥ ౨॥ ఇయం నారీ పతిలోకం వృణానా నిపద్యత ఉప త్వా మర్త్యప్రేతమ్। విశ్వం పురాణమను పాలయన్తీ తస్యై ప్రజాం ద్రవిణం చేహ ధేహి। ఉదీర్ష్వ నార్యభి జీవలోకమితాసుమేతముప శేష ఏహి। హస్తగ్రాభస్య దిధిషోస్త్వమేతత్పత్యుర్జనిత్వమభి సంబభూవ। సువర్ణగ్ం హస్తాదాదదానా మృతస్య శ్రియై బ్రహ్మణే తేజసే బలాయ। అత్రైవ త్వమిహ వయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్స్పృధో అభిమాతీర్జయేమ। ధనుర్హస్తాదాదదానా మృతస్య శ్రియై క్షత్రాయౌజసే బలాయ। అత్రైవ త్వమిహ వయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్స్పృధో అభిమాతీర్జయేమ। మణిగ్ం హస్తాదాదదానా మృతస్య శ్రియై విశే పుష్ట్యై బలాయ। అత్రైవ త్వమిహ వయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్స్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥ ౩॥

ఇమమగ్నే చమసం మా విజీహ్వరః ప్రియో దేవానాముత సోమ్యా
నామ్। ఏష యశ్చమసో దేవపానస్తస్మిన్దేవా అమృతా మాదయన్తామ్।
అగ్నేర్వర్మ పరిగోభిర్వ్యయస్వ సం ప్రోర్ణుష్వ మేదసా పీవసా చ। నేత్త్వా
ధృష్ణుర్హరసా జర్హృషాణో దధద్విధక్ష్యన్ పర్యఙ్ఖయాతై।
మైనమగ్నే విదహో మాఽభిశోచో మాఽస్య త్వచం చిక్షిపో
మా శరీరమ్। యదా శృతం కరవో జాతవేదోఽథేమేనం ప్రహిణుతా
త్పితృభ్యః। శృతం యదా కరసి జాతవేదోఽథేమేనం పరిదత్తాత్పి
తృభ్యః। యదాగచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవాతి।
సూర్యం తే చక్షుర్గచ్ఛతు వాతమాత్మా ద్యాం చ గచ్ఛ పృథివీం చ
ధర్మణా। అపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా
శరీరైః। అజో భాగస్తపసా తం తపస్వ తం తే శోచిస్తపతు తం తే
అర్చిః। యాస్తే శివాస్తనువో జాతవేదస్తాభిర్వహేమం సుకృతాం
యత్ర లోకాః। అయం వై త్వమస్మాదధి త్వమేతదయం వై తదస్య
యోనిరసి। వైశ్వానరః పుత్రః పిత్రే లోకకృజ్జాతవేదో వహేమం
సుకృతాం యత్ర లోకాః ॥౪॥

విద్వాఽభ్యావవృధాస్వాభీమాతీర్ణయేమ శరీరైశ్చత్వారి చ॥౧॥

యస్త ఏతస్య పథో గోప్తారస్తేభ్యస్స్వాహా య ఏతస్య పథో రక్షితా
రస్తేభ్యస్స్వాహా య ఏతస్య పథోఽభిరక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహాఽఽ
ఖ్యాత్రే స్వాహాఽపాఖ్యాత్రే స్వాహాఽభిలాలపతే స్వాహాఽపలాలప
తే స్వాహాఽగ్నయే కర్మకృతే స్వాహా యమత్ర నాధీమస్తస్మై స్వాహా।

యస్తే ప్రాణం జఠరం తృష్ణిదానో మూర్ధానం వా తతపతే త్వాయా। దివో విశ్వస్మాథ్సీమఘాయత ఉరుష్యః। అస్మాత్త్వమధిజాతో౽సి త్వదయం జాయతాం పునః। అగ్నయే వైశ్వానరాయ సువర్గాయ లోకాయ స్వాహా॥౧॥

యస్తే ... త్వత్ప ...॥౩॥

ప్రకేతునా బృహతా భాత్యగ్నిరా రోదసీ వృషభో రోరవీతి। దివశ్చిదన్తాదుపమాముదానడపాముపస్థే మహిషో వవర్ధ। ఇదం త ఏకం పర ఊత ఏకం తృతీయేన జ్యోతిషా సంవిశస్వ। సంవేశనస్తనువై చారురేధి ప్రియో దేవానాం పరమే సధస్థే। నాకే సుపర్ణముప యత్పతన్తం హృదా వేనన్తో అభ్యచక్షత త్వా। హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం యమస్య యోనౌ శకునం భురణ్యుమ్। అతిద్రవ సారమేయౌ శ్వానా చతురక్షౌ శబలౌ సాధునా పథా। అథా పితౄన్థ్సువిదత్రాగ్ం అపీహి యమేన యే సధమాదం మదన్తి। యౌ తే శ్వానౌ యమ రక్షితారౌ చతురక్షౌ పథిరక్షీ నృచక్షసా। తాభ్యాగ్ం రాజన్పరి దేహ్యేనగ్గ్ స్వస్తి చాస్మా అనమీవం చ ధేహి॥౬॥ ఉరుణసావసుతృపావులుమ్బలౌ యమస్య దూతౌ చరతో వశాగ్ం అను। తావస్మభ్యం దృశయే సూర్యాయ పునర్దాతామసుమద్యేహ భద్రమ్। సోమ ఏకేభ్యః పవతే ఘృతమేక ఉపాసతే। యేభ్యో మధు ప్రధావతి తాగ్ంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాత్। యే యుధ్యన్తే ప్రధనేషు శూరాసో యే తనుత్యజః। యే వా సహస్రదక్షిణాస్తాగ్ంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాత్। తపసా యే అనా

ఘృతస్య స్తపసా యే సువర్గతాః । తపో యే చక్రిరే మహత్తాగ్గ్స్చ దేవాపిగచ్ఛతాత్ ।అశ్మన్వతీ రేవతీసగ్ంరభధ్వముత్తిష్ఠత ప్రతరతా సఖాయః।అత్రాజహామ యే అసన్నశేవాశ్శివాన్వయమభి వాజానుత్తరేమ ॥2॥ యద్దైవ్యం దేవస్య సవితుః పవిత్రగ్ం సహస్రధారం వితతమన్తరిక్షే। యేనాపునాదిన్ద్రమనార్తమార్త్యై తేనాహం మాగ్ంసర్వతనుం పునామి। యా రాష్ట్రాత్పన్నాదపయన్తి శాఖా అభిమృతా నృపతిమిచ్ఛమానాః।ధాతుస్తాస్సర్వాః పవనేన పూతాః ప్రజయాఽస్మాన్రయ్యా వర్చసా సగ్ంసృజాథ। ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్। ధాతా పునాతు సవితా పునాతు। అగ్నేస్తేజసా సూర్యస్య వర్చసా॥4॥

ధేహ్యుత్తరేమాష్టౌ చ ॥3॥

యం తే అగ్నిమమన్థామ వృషభాయేవ పక్తవే। ఇమం తగ్ం శమయామసి క్షీరేణ చోదకేన చ । యం త్వమగ్నే సమదహస్త్వము నిర్వాపయా పునః॥ క్యామ్బూరత్ర జాయతాం పాకదూర్వా వ్యల్కశా। శీతికే శీతికావతి హ్లాదికే హ్లాదికావతి । మణ్డూక్యా సుసఙ్గమయేమగ్ం స్వగ్నిగ్ం శమయ।శం తే ధన్వన్యా ఆపశ్శము తే సన్త్వనూక్యాః।శం తే సముద్రియా ఆపశ్శము తే సన్తు వర్ష్యాః। శం తే స్రవన్తీస్తనువే శము తే సన్తు కూప్యాః ।శం తే నీహారో వర్షతు శం పుష్వాఽవశీయతామ్॥5॥ అవసృజ పునరగ్నే పితృభ్యో యస్త ఆహుతశ్చరతి స్వధాభిః।ఆయుర్వసాన ఉపయాతు శేషగ్ం సంగచ్ఛతాం తనువా జాతవేదః । సంగచ్ఛ

స్వపితృభిస్సగ్ం స్వధాభిస్సమిస్టాపూర్తేన పరమేవ్యోమ్న్. యత్ర భూమ్యైవృణసే తత్రగచ్ఛతత్రత్వా దేవస్సవితాదధాతు ।యత్తేకృష్ణశ్శకున ఆతుతోద పిపీలస్సర్ప ఉతవాశ్వాపదః। అగ్నిష్టద్విశ్వాదనృణంకృణోతు సోమశ్చ యోబ్రాహ్మణమావివేశ। ఉత్తిష్ఠాతస్తనువగ్ంసమ్భరస్వ మేహ గాత్రమవహామాశరీరమ్ । యత్రభూమ్యైవృణసేతత్రగచ్ఛ తత్రత్వా దేవస్సవితాదధాతు। ఇదంతఏకంపరఊతఏకం తృతీయేనజ్యోతిషాసంవిశస్వ। సంవేశన స్తనువైచారురేధి ప్రియోదేవానాంపరమేసధస్థే। ఉత్తిష్ఠ ప్రేహిప్రద్రవౌకఃకృణుష్వపరమేవ్యోమన్।యమేనత్వంయమ్యాసంవిదానో త్తమంనాకమధిరోహేమమ్। అశ్మన్వతీ రేవతీర్యద్ధైర్దేవస్య సవితుఃపవిత్రం యారాష్ట్రాత్పన్నాదుదద్వయం తమసస్పరిధాతా పునాతు। అస్మాత్త్వమధిజాతోఽసి త్వదయంజాయతాం పునః అసౌస్వర్గాయలోకాయస్వాహా। అగ్నయేవైశ్వానరాయ సువర్గాయ లోకాయస్వాహా॥౧౦॥

అవశీయతాగ్ం సధస్థే పఞ్చచ ॥౪॥

ఆయాతుదేవస్సుమనాభిరూతిభి ర్యమోహనైహప్రయతాభిరక్తా ఆసీదతాగ్ం సుప్రయతేహ బర్హిషి యూర్జాయ జాత్యై మమశత్రుహత్యై। యమేఇవయతమానేయదైతం ప్రవాంభ్రన్మానుషా దేవయన్తః। ఆసీదతగ్ంస్వముల్లోకం విదానేస్వాసస్థే భవతమిన్దవేనః। యమాయసోమగ్ం సునుత యమాయజుహుతాహవిః। యమగ్ం హయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః। యమాయఘృతవద్ధవిర్జు

హోతప్రచతిష్ఠత । సనోదేవేష్వాయమద్దీర్ఘమాయుః ప్రజీవసే । యమాయ మధుమత్తమగ్ం రాజ్ఞే హవ్యం జుహోతన । ఇదం నమ ఋషిభ్యః పూర్వజేభ్యః పూర్వేభ్యః పథికృద్భ్యః ॥ ౧౧ ॥ యోఽస్య కౌష్ఠ్యజగతః పార్థివస్యైక ఇద్వశీ । యమం భఙ్గ్యశ్రవో గాయ యో రాజాఽనపరోధ్యః । యమం గాయ భఙ్గ్యశ్రవో యో రాజాఽనపరోధ్యః । యేనాపో నద్యో ధన్వాని యేన ద్యౌః పృథివీ దృఢా । హిరణ్యకక్ష్యాన్త్సుధురాన్ హిరణ్యాక్షానయశ్శఫాన్ । అశ్వాననశ్యతో దానం యమో రాజాఽభితిష్ఠతి । యమో దాధార పృథివీం యమో విశ్వమిదం జగత్ । యమాయ సర్వమిత్తస్థే యత్ప్రాణద్వాయురక్షితమ్ । యథా పఞ్చ యథా షడ్యథా పఞ్చదశర్షయః । యమం యో విద్యాత్స బ్రూయాద్యథైక ఋషిర్విజానతే ॥ ౧౨ ॥ త్రికద్రుకేభిః పతతి షడుర్వీరేకమిద్బృహత్ । గాయత్రీ త్రిష్టుప్ఛన్దాగ్ంసి సర్వా తా యమ ఆహితా । అహరహర్నయమానో గామశ్వం పురుషం జగత్ । వైవస్వతో న తృప్యతి పఞ్చభిర్మానవైర్యమః । వైవస్వతే వివిచ్యన్తే యమే రాజని తే జనాః । యే చేహ సత్యేనేచ్ఛన్తే య ఉ చానృతవాదినః । తే రాజన్నిహ వివిచ్యన్తేఽథాయన్తి త్వాముప । దేవాగ్ంశ్చ యే నమస్యన్తి బ్రాహ్మణాగ్ంశ్చాపచిత్యతి । యస్మిన్వృక్షే సుపలాశే దేవైస్సంపిబతే యమః । అత్రా నో విశ్పతిః పితా పురాణాగ్ం అను వేనతి ॥ ౧౩ ॥

పథికృద్భ్యో విజానతేఽను వేనతి ॥ ౪ ॥

వైశ్వానరే హవిరిదం జుహోమి సాహస్రముత్సగ్ం శతధార

త్రైతమ్ । తస్మిన్స్నేవస్థితర్షం పితామహం ప్రపితామహం బిభర్త్రిన్వ
మానే। ద్రప్సశ్చస్కన్దపృథివీమను ద్యామిమంచ యోనిమనుయశ్చ
పూర్వః। తృతీయం యోనిమను సంచరన్తం ద్రప్సం జుహోమ్యను
సప్తహోత్రాః। ఇమగ్ంసముద్రగ్ం శతధారముత్సం వ్యచ్యమానం
భువనస్య మధ్యే। ఘృతం దుహానామదితిం జనాయాగ్నే మాహి
గ్ంసీః పరమే వ్యోమన్న్ । అపేతవీతవిచసర్పతాతో యేఽత్రస్థపు
రాణా యేచనూతనాః । అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తం యమోదదా
త్వవసానమస్మై । సవితైతాని శరీరాణి పృథివ్యైమాతురుపస్థఆదధే
తేభిర్యుజ్యన్తామఘ్నియాః॥౧౪॥ శునంవాహాశ్శునంనారాశ్శునంకృష
తులాఙ్గలమ్।శునంవరత్రాబధ్యన్తాగ్ంశునమష్ట్రాముదిఙ్గయ శునాసీరా
శునమస్మాసు ధత్తమ్ । శునాసీరావిమాం వాచం యద్దివిచక్రథుః
పయః; తేనేమాముపసిఞ్చతమ్ । సీతేవన్దామహేత్వాఽర్వాచీసుభ
గేభవ । యథానస్సుభగా ససియథానస్సుఫలాససి । సవితైతానిశరీ
రాణి పృథివ్యైమాతురుపస్థ ఆదధే । తేభిరదితేశంభవ । విముచ్య
ధ్వమఘ్నియా దేవయానాఅతారిష్మతమసస్పారమస్య।జ్యోతిరాపామ
సువరగన్మ। ప్రవాతావాన్తిపతయన్తి విద్యుతఉదోషధిర్జిహతేపిన్వ
తేసువః। ఇరావిశ్వస్మై భువనాయజాయతేయత్పర్జన్యఃపృథివీగ్ం
రేతసాఽవతి । యథాయమాయ హార్మ్యమవపన్పఞ్చమానవాః॥
ఏవంవపామి హార్మ్యంయథాఽసామజీవలోకేభూరయః । చితస్థప
రిచితఊర్ధ్వచిచ్ఛ్రయధ్వంపితరోదేవతా।ప్రజాపతిర్వస్సాదయతు

తయా దేవతయా। ఆప్యాయస్వ సంతే ॥౧౬॥

అఘ్నిర్యా అగ్నిస్సప్త చ ॥౬॥

ఉత్తేతభ్నోమి పృథివీంత్వత్పరీమంలోకం నిదధన్మో అహగ్ం రిషమ్। ఏతాగ్ం స్థూణాం పితరో ధారయన్తు తేఽత్రా యమస్సాదనా తే మినోతు। ఉపసర్ప మాతరం భూమిమేతామురువ్యచసం పృథివీగ్ం సుశేవామ్। ఊర్ణమ్రదా యువతిర్దక్షిణావత్యేషా త్వా పాతు నిర్ఋత్యా ఉపస్థే। ఉచ్ఛ్వఞ్చస్వ పృథివి మా వి బాధథాః సూపాయనాస్మై భవ సూపవఞ్చనా। మాతా పుత్రం యథా సిచాఽభ్యేనం భూమి వృణు। ఉచ్ఛ్వఞ్చమానా పృథివీ హి తిష్ఠసి సహస్రం మిత ఉప హి శ్రయన్తామ్। తే గృహాసో మధుశ్చుతో విశ్వాహాఽస్మై శరణాస్సన్త్వత్ర। ఏణీర్ధానా హరిణీరర్జునీస్సన్తు ధేనవః। తిలవత్సా ఊర్జమస్మై దుహానా విశ్వాహా సన్త్వనపస్ఫురన్తీః ॥౧౭॥ ఏషా తే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహే। అక్షితిర్నామ తే అసౌ। ఇదం పితృభ్యః ప్రభరేమ బర్హిర్దేవేభ్యో జీవన్త ఉత్తరం భరేమ। తత్త్వమారోహాసో మేధ్యో భవం యమేన త్వం యమ్యా సంవిదానః। మా త్వా వృక్షౌ సంబాధిష్టాం మా మాతా పృథివి త్వమ్। పితౄన్ హ్యత్ర గచ్ఛాస్యేధాసం యమరాజ్యే। మా త్వా వృక్షౌ సంబాధేథాం మా మాతా పృథివీ మహీ। వైవస్వతగ్ం హి గచ్ఛాసి యమరాజ్యే విరాజసి। నళం ప్లవమారోహైతం నళేన పథోఽన్విహి। స త్వం నళప్లవో భూత్వా సంతర ప్రతరోత్తర ॥౧౮॥ సవితైతాని శరీరాణి పృథివ్యై మాతురుపస్థ ఆదధే। తేభ్యః పృథివి శం భవ। షడ్ఢోతా

సూర్యం తే చక్షుర్గచ్ఛతు వాతమాత్మా ద్యాం చ గచ్ఛ పృథివీం చ
ధర్మణా। అపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా
శరీరైః। పరం మృత్యో అనుపరేహి పన్థాం యస్తే స్వ ఇతరో దేవయా
నాత్। చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత
వీరాన్॥ శం వాత శ్శగ్ం హి తే ఘృణిశ్శము తే సన్త్వోషధీః। కల్పన్తాం మే ది
శశ్శగ్మాః॥ పృథివ్యాస్త్వా లోకే సాదయామ్యముష్య శర్మాసి పితరో
దేవతా। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయా। అన్తరిక్షస్య త్వా
దివస్త్వా దిశాం త్వా నాకస్య త్వా పృష్ఠే బ్రధ్నస్య త్వా విష్టపే సాదయా
మ్యముష్య శర్మాసి పితరో దేవతా। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
దేవతయా॥ ౧౬॥

అనువస్స్వర స్త్రీరు త్తర దేవతయాద్వేచ ॥ ౭ ॥

అపూపవాన్ఘృతవాగ్ంశ్చరురేహ సీదతూత్తభ్నువన్పృథివీం
ద్యాముతోపరి। యోనికృతః పథికృతస్సపర్యత యే దేవానాం ఘృత
భాగా ఇహ స్థ। ఏష తే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహే ఽసౌ। అ
క్షితాస్తా తాగ్ం రక్షస్వ తాం గోపాయస్వ తాం తే పరిదదామి తస్యాం త్వా
మా దభన్పితరో దేవతా। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయా
అపూపవాన్ఘృతవాన్క్షీరవాన్దధివాన్మధుమాగ్ంశ్చరురేహ సీదతూత్త
భ్నువన్పృథివీం ద్యాముతోపరి। యోనికృతః పథికృతస్సపర్యత యే దే
వానాగ్ం ఘృతభాగాః క్షీరభాగా దధిభాగా మధుభాగా ఇహ స్థ।
ఏషా తే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహే ఽసౌ। అక్షితాతురాసతా

ప్రాణరాఽయుతాక్షరాఽచ్యుతాక్షరా తాగ్ం రక్షస్వ తాం గోపాయస్వ తాం తే పరిదదామి తస్యాం త్వా మా దభన్పితరో దేవతాః। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయా॥ ౨౦॥

అపూపవాన సాదనః॥౮॥

ఏతాస్తే స్వధా అమృతాః కరోమి యాస్తే ధానాః పరికిరామ్యత్ర తాస్తే యమః పితృభిస్సంవిదానోఽత్ర ధేనూః కామదుఘాః కరోతు। త్వామర్జునౌషధీనాం పయో బ్రహ్మణ ఇద్వ్యానః। తాసాం త్వా మధ్యాదాదదే చరుభ్యోఽపిధాతవే। దూర్వాణాగ్ం స్తమ్బమాహరైతాం ప్రియతమాం మమ। ఇమాం దిశం మనుష్యాణాం భూయిష్ఠాఽనువిరోహతు। కాశానాగ్ం స్తమ్బమాహర రక్షసామపహత్యై। య ఏతస్యై దిశః పరాభవన్నఘాయవో యథా తే నాభవాన్పునః। దర్భాణాగ్ం స్తమ్బమాహర పితౄణామోషధీం ప్రియామ్। అన్వస్యై మూలం జీవాదను కాణ్డమథో ఫలమ్॥ ౨౧॥ లోకం పృణతా అస్య సూదదోహసః। తం వా త్రిశ్నగ్ం హి తే ఘృతశ్చ్యుతస్సన్త్వోషధీః। కల్పన్తాం తే దిశస్సర్వాః। ఇదమేవ మేఽతో పరా మాతిరోమా రామకాం చన। తథా తదశ్విభ్యాం కృతం మిత్రేణ వరుణేన చ। వరుణో హారయాద్రితం దేవో వనస్పతిః। ఆర్త్యై నిర్ఋత్యై ద్వేషాచ్చ వనస్పతిః। విష్కృతిరసి వి ధారయాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి నిష్కాసనమసి నియాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి యవసి యవయాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి పృథివీం గచ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ దివం గచ్ఛ దిశో గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ దిశో గచ్ఛ దివం గచ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ

పృథివీం గచ్ఛాపో గచ్ఛ యది వాత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా
శరీరైః। అశ్మన్వతీ రేవతీర్యద్వై దేవస్య సవితుః పవిత్రం యా రాష్ట్రా
త్పన్నాదుదద్వయం తమసస్పరి ధాతా పునాతు॥ ౨౨॥

అథో ఫలం ధాతా పునాతు॥

ఆరోహతాయుర్జరసం గృణానా అనుపూర్వం యతమానా
యతిష్ఠ। ఇహ త్వష్టా సుజనిమా సజోషా దీర్ఘమాయుః కరతు జీవ
సే వః। యథాఽహాన్యనుపూర్వం భవంతి యథర్తవ ఋతుభిర్యంతి
క్లృప్తాః। యథా న పూర్వమపరో జహాత్యేవా ధాతరాయూంషి కల్ప
యైషామ్। న హి తే అగ్నే తనువై క్రూరం చకార మర్త్యః। కపిర్బభస్తి
తేజనం పునర్జరాయు గౌరివ। అప నః శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యా ర
యిమ్। అప నః శోశుచదఘం మృత్యవే స్వాహా। అనడ్వాహమన్వారభా
మహే స్వస్తయే। స న ఇంద్ర ఇవ దేవేభ్యో వహ్నిః సంతారణో భవ ॥ ౨౩॥
ఇమే జీవా వి మృతైరావవర్తిన్నభూద్భద్రా దేవహూతిర్నో అద్య
ప్రాంచోఽగామ నృతయే హసాయ ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరాం
దధానాః॥ మృత్యోః పదం యోపయంతో యదైమ ద్రాఘీయ ఆయుః
ప్రతరాం దధానాః। ఆప్యాయమానాః ప్రజయా ధనేన శుద్ధాః పూతా
భవథ యజ్ఞియాసః॥ ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మైషాం ను గాదపరో
అర్థమేతమ్। శతం జీవంతు శరదః పురూచీస్తిరో మృత్యుం దధ్మహే పర్వ
తేన। ఇమా నారీరవిధవాః సుపత్నీరాంజనేన సర్పిషా సంమృశంతామ్।
అనశ్రవో అనమీవాః సురత్నా ఆరోహంతు జనయో యోనిమగ్రే।

యదాఞ్జనం త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవతస్పరి । తేనామృతస్య మూలే
నారాతీర్జమ్భయామసి । యథా త్వముద్భినథ్స్యోషధే పృథివ్యా అధి ।
ఏవమిమ ఉద్భిన్దన్తు కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అజోఽస్య
జాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి యవోఽసి యవయాస్మద్ద్వేషాగ్ంసి ॥ ౨౮

భవజమ్భయామసి త్రీణి చ ॥ ౧౦ ॥

అప నః శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యా రయిమ్ । అప నః శోశుచదఘమ్ । సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయా చ యజామహే । అప నః శోశుచదఘమ్ । ప్ర యద్భన్దిష్ఠ ఏషాం ప్రాస్మాకాసశ్చ సూరయః । అప నః శోశుచదఘమ్ । ప్ర యదగ్నే సహస్వతో విశ్వతో యన్తి సూరయః । అప నః శోశుచదఘమ్ । ప్ర యత్తే అగ్నే సూరయో జాయేమహి ప్ర తే వయమ్ । అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౨౯ ॥ త్వగ్ం హి విశ్వతోముఖ విశ్వతః పరిభూరసి । అప నః శోశుచదఘమ్ । ద్విషో నో విశ్వతోముఖాతి నావేవ పారయ । అప నః శోశుచదఘమ్ । స నః సిన్ధుమివ నావయాతి* పర్‌షా స్వస్తయే । అప నః శోశుచదఘమ్ । ఆపః ప్రవణాదివ యతీరపాస్మథ్స్యన్దతామఘమ్ । అప నః శోశుచదఘమ్ । ఉద్ద్వనాదుదకానీవాపాస్మథ్స్యన్దతామఘమ్ । అప నః శోశుచదఘమ్ । ఆనన్దాయ ప్రమోదాయ పునరాగాగ్ం స్వాన్గృహాన్ । అప నః శోశుచదఘమ్ । న వై తత్ర ప్రమీయతే గౌరశ్వః పురుషః పశుః । యత్రేదం బ్రహ్మ క్రియతే పరిధిర్జీవనాయ కమప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౩౦ ॥

* తమసా. * స్వనం.

అనుష్టుభం చత్వారిచ ॥ ౧౧ ॥

అపశ్యామ యువతిమాచరన్తీం మృతాయ జీవాం పరిణీయమానామ్। అన్ధేన యా తమసా ప్రావృతాఽసి ప్రాచీమవాచీమవయన్నరిష్ట్యై। మహ్యైతాం మార్గస్త్వం ధ్రియమాణా దేవీ సతీ పితృలోకం యదైషి। విశ్వే నా గాసభస్తా సంవ్యయస్వ్యభానోలోకా పయసాఽఽవృణీహి। రయిష్ఠామగ్నిం మధుమన్తమూర్మిణః యూర్జస్సన్తం త్వాపయసోపసగ్ంసదేమ। సగ్ంరయ్యా సముపర్చసా సచస్వా నస్స్వస్తయే॥ యే జీవా యే చ మృతా యే జాతా యే చ జన్త్యాః। తేభ్యో ఘృతస్య ధారయితుం మధుధారా వ్యున్దతీ। మాతా రుద్రాణాం దుహితా వసూనాగ్ం స్వసాఽఽదిత్యానామమృతస్య నాభిః। ప్రణువోచం చికితుషే జనాయ మాగామనాగామదితిం వధిష్ట। పిబతూదకం తృణాన్యత్తు। ఓముత్సృజత ॥ ౨౮ ॥ సదిష్టద్వే చ ॥ ౧౨ ॥

పర్ణేయు వాగ్ంసం ప్రవిద్వాన్స్యవ నస్పాత్యభ్యావవృతాన్వ జో భాగోయాం వై చతుశ్చత్వారిగ్ంశద్య ఏతస్య త్వాప్వష్చ ప్రకేతునే హన్తే వాకేసుక్షణాంయా తేయే యుద్య స్నేతపసాఽగ్నే వ్రతీ కేవతి స్వర్గం రభధ్వమష్టావిగ్ంశతిర్యాం తేయు తత త్రిష్టేదం త ఉ త్రిష్ట ప్రేహ్యాశ్మనా యద్వావద్వయమయం పఞ్చవిగ్ంశతిరాయాతు త్రిగ్ంశద్వ్యేశ్వాన రేతస్మిన్ ద్విష్టిమమ ప్రేతా పాభిర్య్యజ్యన్తామఘ్నియా అది తేప్తారం వత పాయయస్వ సప్తవిగ్ంశతిరుత్తే తభ్నామ్యత్తి ష్టిభ్యః కృతిప్ర పక్ష్తో తావరం మేదగ్నాగపృథివ్యా అన్తరిక్ష స్యద్వాత్రిగ్ంశత

పూషాపవానస్తా దశశతదక్షైతాస్త్రైతేదిశస్ప వః ఇదమున్మన్విగ్ంశ్రకతా
రోహత తనువైక్రూరం చకార్తపునమ్మృత్యవైమానోను గాద్దమ్మహా
ఇమా నారీరపరిత్రతమోషిగ్ంశతిరపనస్సుత్తేత్రియా ప్రయుద్భుద్దిష్టగ
ప్రయుద్ధగ్నేగప్రయత్తే అగ్నేత్వాగ్ంహిద్విషస్సనస్సిష్ఠుమాపల్ప్రపద్ణా
దుద్వనాదాస్తన్నాయుసవైతత్రియత్తేదం చతుర్విగ్ంశతిరషశ్యావా
వృణీహి ద్వాదశ ద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

షడ్రేయువాగ్ం సమ్మాయాత్వేతాస్తే సప్తవిగ్ంశతిః ॥ ౨౭ ॥

సంత్వాసిఞ్చామియజుషా ప్రజామాయుర్ధనంచ॥

ఓం శాన్తి శాన్తి శ్శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్॥

సుమఙ్గలీరియం వధూరిమాగ్ం సమేతపశ్యత । సౌభాగ్యమస్యై
దత్వా యాథాస్తం విపరేతన ॥ హరిః ఓమ్॥

ఇతి పితృమేధ స్సమాప్తః. చే॥ ల

శీక్షావల్లీ.

హరిః ఓమ్। శంనో మిత్రశ్శం వరుణః। శంనో భవత్వర్యమా। శంన ఇన్ద్రో బృహస్పతిః। శంనో విష్ణురురుక్రమః। నమో బ్రహ్మణే। నమస్తే వాయో। త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి। త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మ వదిష్యామి। ఋతం వదిష్యామి। సత్యం వదిష్యామి। తన్మామవతు। తద్వక్తారమవతు। అవతు మామ్। అవతు వక్తారమ్॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః॥౧॥ శీక్షాం వ్యాఖ్యాస్యామః। వర్ణస్స్వరః। మాత్రా బలమ్। సామ సన్తానః। ఇత్యుక్తశ్శీక్షాధ్యాయః॥౨॥ శీక్షాం వల్లీ॥౨॥

సహ నౌ యశః। సహ నౌ బ్రహ్మవర్చసమ్। అథాతస్సగ్ంహితాయా ఉపనిషదం వ్యాఖ్యాస్యామః। పఞ్చస్వధికరణేషు। అధిలోకమధిజ్యౌతిషమధివిద్యమధిప్రజమధ్యాత్మమ్। తా మహాసగ్ంహితా ఇత్యాచక్షతే। అథాధిలోకమ్। పృథివీ పూర్వరూపమ్। ద్యౌరుత్తరరూపమ్। ఆకాశస్సన్ధిః॥ 3 ॥ వాయుస్సన్ధానమ్। ఇత్యధిలోకమ్। అథాధిజ్యౌతిషమ్। అగ్నిః పూర్వరూపమ్। ఆదిత్య ఉత్తరరూపమ్। ఆపస్సన్ధిః। వైద్యుతస్సన్ధానమ్। ఇత్యధిజ్యౌతిషమ్। అథాధివిద్యమ్। ఆచార్యః పూర్వరూపమ్॥౪॥ అన్తేవాస్యుత్తరరూపమ్। విద్యాసన్ధిః। ప్రవచనగ్ం సన్ధానమ్। ఇత్యధివిద్యమ్। అథాధిప్రజమ్। మాతా పూర్వరూపమ్। పితోత్తరరూపమ్। ప్రజాసన్ధిః। ప్రజననగ్ం సన్ధానమ్। ఇత్యధిప్రజమ్॥౫॥ అథాధ్యాత్మమ్। అధరా హనుః పూర్వరూపమ్। ఉత్తరా హనురుత్తరరూపమ్। వాక్సన్ధిః। జిహ్వా సన్ధానమ్। ఇత్యధ్యా

త్సమ్। ఇతీమామహాసగ్ంహితాః। యఏవమేతా మహాసగ్ంహితా
వ్యాఖ్యాతా వేద। సన్ధీయతే ప్రజయా పశుభిః। బ్రహ్మవర్చసేనాన్నా
ద్యేన సువర్గేణ లోకేన॥౬॥

సన్ధిరాచార్యగపూర్వరూపమిత్యధిప్రజంలోకేన॥౩॥

యశ్ఛన్దసామృషభో విశ్వరూపః। ఛన్దోభ్యోఽధ్యమృతాత్సంబ
భూవ। సమేన్ద్రో మేధయా స్పృణోతు। అమృతస్య దేవధారణో భూ
యాసమ్। శరీరం మే విచర్షణమ్। జిహ్వా మే మధుమత్తమా। కర్ణా
భ్యాం భూరివిశ్రువమ్। బ్రహ్మణః కోశోఽసి మేధయాపిహితః। శ్రుతం మే
గోపాయ। ఆవహన్తీ వితన్వానా॥ 2 ॥ కుర్వాణా చీరమాత్మనః। వా
సాగ్ంసి మమ గావశ్చ। అన్నపానే చ సర్వదా। తతో మే శ్రియమావహ।
లోమశాం పశుభిస్సహ స్వాహా। ఆమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా।
*విమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా। ప్రమాయన్తు బ్రహ్మచారిణ
స్స్వాహా। దమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా। శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణ
స్స్వాహా॥౮॥ యశో జనేఽసాని స్వాహా। శ్రేయాన్ వస్యసోఽసాని స్వా
హా। తం త్వా భగ ప్రవిశాని స్వాహా। స మా భగ ప్రవిశ స్వాహా। తస్మిన్ సహ
స్రశాఖే। నిభగాఽహం త్వయి మృజే స్వాహా। యథాఽఽపః ప్రవతా
యన్తి। యథా మాసా అహర్జరమ్। ఏవం మాం బ్రహ్మచారిణః। ధాత
రాయన్తు సర్వతస్స్వాహా। ప్రతివేశోఽసి ప్రమా భాహి ప్రమా పద్యస్వ॥౯॥

వితన్వానా శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా ధాతరా

---

*విమాయన్త్విత్యాది వాక్యచతుష్టయం ద్రావిడైర్న పఠ్యతే

యన్తు సర్వతస్స్వాహైకంచ॥౮॥

భూర్భువస్సువరితి వా ఏతాస్తిస్రో వ్యాహృతయః । తాసాము
హ స్మైతాం చతుర్థీం । మాహాచమస్యః ప్రవేదయతే । మహ ఇతి ।
తద్బ్రహ్మ । స ఆత్మా । అఙ్గాన్యన్యా దేవతాః । భూరితి వా అయం లోకః ।
భువ ఇత్యన్తరిక్షమ్ । సువరిత్యసౌ లోకః ॥ ౧౦ ॥ మహ ఇత్యాదిత్యః ।
ఆదిత్యేన వావ సర్వే లోకా మహీయన్తే । భూరితి వా అగ్నిః । భువ ఇతి
వాయుః । సువరిత్యాదిత్యః । మహ ఇతి చన్ద్రమాః । చన్ద్రమసా వావ
సర్వాణి జ్యోతీꣳషి మహీయన్తే । భూరితి వా ఋచః । భువ ఇతి
సామాని । సువరితి యజూꣳషి ॥ ౧౧ ॥ మహ ఇతి బ్రహ్మ । బ్రహ్మణా వావ
సర్వే వేదా మహీయన్తే । భూరితి వై ప్రాణః । భువ ఇత్యపానః । సువరితి
వ్యానః । మహ ఇత్యన్నమ్ । అన్నేన వావ సర్వే ప్రాణా మహీయన్తే ।
తా వా ఏతాశ్చతస్రశ్చతుర్ధా । చతస్రశ్చతస్రో వ్యాహృతయః । తా యో
వేద । స వేద బ్రహ్మ । సర్వేఽస్మై దేవా బలిమావహన్తి ॥ ౧౨ ॥

అసౌ లోకో యజూꣳషి వేద ద్వే చ ॥ ౫ ॥

స య ఏషోఽన్తర్హృదయ ఆకాశః । తస్మిన్నయం పురుషో
మనోమయః । అమృతో హిరణ్మయః । అన్తరేణ తాలుకే । య ఏష
స్తన ఇవావలమ్బతే । సేన్ద్రయోనిః । యత్రాసౌ కేశాన్తో వివర్తతే ।
వ్యపోహ్య శీర్షకపాలే । భూరిత్యగ్నౌ ప్రతితిష్ఠతి । భువ ఇతి
వాయౌ ॥ ౧౩ ॥ సువరిత్యాదిత్యే । మహ ఇతి బ్రహ్మణి । ఆప్నోతి

వితస్స్వానావిశస్వాహా సప్త చ ఇతి ద్రావిడానాంపాఠః

స్వారాజ్యమ్। ఆప్నోతి మనసస్పతిమ్। వాక్పతిశ్చక్షుష్పతిః। శ్రోత్ర
పతిర్విజ్ఞానపతిః। ఏతత్తతో భవతి। ఆకాశశరీరం బ్రహ్మ। సత్యాత్మ
ప్రాణారామం మన ఆనన్దమ్। శాన్తిసమృద్ధమమృతమ్। ఇతి ప్రాచీన
యోగ్యోపాస్స్వ ॥౧౪॥ వాయావమృతమేకం చ ॥౬॥

పృథివ్యన్తరిక్షం ద్యౌర్దిశోఽవాన్తరదిశాః। అగ్నిర్వాయు
రాదిత్యశ్చన్ద్రమా నక్షత్రాణి। ఆప ఓషధయో వనస్పతయ ఆకాశ
ఆత్మా। ఇత్యధిభూతమ్। అథాధ్యాత్మమ్। ప్రాణో వ్యానోఽపాన
ఉదానస్సమానః * చక్షుశ్శ్రోత్రం మనో వాక్త్వక్। చర్మమాగ్ం
సగ్ంస్నావాఽస్థిమజ్జా। ఏతదధివిధాయ ఋషిరవోచత్। పాఙ్క్తం
వా ఇదగ్ం సర్వమ్। పాఙ్క్తేనైవ పాఙ్క్తగ్గ్ స్పృణోతీతి ॥౧౫॥
సర్వమేకంచ ॥౭॥

ఓమితి బ్రహ్మ। ఓమితీదగ్ం సర్వమ్। ఓమిత్యేతదనుకృతిహ
స్మ వా అప్యో శ్రావయేత్యాశ్రావయన్తి। ఓమితి సామాని గాయన్తి।
ఓగ్ం శోమితి శస్త్రాణి శగ్ంసన్తి। ఓమిత్యధ్వర్యుః ప్రతిగరం ప్రతిగృ
ణాతి। ఓమితి బ్రహ్మా ప్రసౌతి। ఓమిత్యగ్నిహోత్రమనుజానాతి।
ఓమితి బ్రాహ్మణః ప్రవక్ష్యన్నాహ బ్రహ్మోపాప్నవానీతి। బ్రహ్మైవో
పాప్నోతి ॥౧౬॥ ఓందశ ॥౮॥

ఋతం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ। సత్యం చ స్వాధ్యాయప్రవ

---

* చక్షుశ్శ్రోత్రం మనో వాక్। త్వక్చర్మమాగ్ంసగ్ం స్నావాఽ
స్థిమజ్జా। ఇతి ద్రావిడాః పఠన్తి.

చనేచ। తపశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। దమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। శమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। అగ్నయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। అగ్నిహోత్రంచ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। అతిథయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। మానుషంచ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। ప్రజాచ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। ప్రజనశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే। ప్రజాతిశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ। సత్యమితి సత్యవచా రాథీతరః। తపఇతితపోనిత్యః పౌరుశిష్టిః। స్వాధ్యాయప్రవచనే ఏవేతి నాకో మౌద్గల్యః। తద్ధి తపస్తద్ధి తపః ॥ ౧౨ ॥

ప్రజాచ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ షట్చ ॥ ౯ ॥

అహం వృక్షస్య రేరివా। కీర్తిః పృష్ఠంగిరేరివ। ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీవ స్వమృతమస్మి। ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్। సుమేధా అమృతోఽక్షితః। ఇతి త్రిశంకోర్వేదానువచనమ్॥౧౫॥ అహగ్ంషట్॥ ౧౦

వేదమనూచ్యాచార్యోఽన్తేవాసినమనుశాస్తి। సత్యంవద। ధర్మంచర। స్వాధ్యాయాన్మాప్రమదః।ఆచార్యాయప్రియంధనమాహృత్య ప్రజాతన్తుంమావ్యవచ్ఛేత్సీః।సత్యాన్నప్రమదితవ్యమ్।ధర్మాన్నప్రమదితవ్యమ్।కుశలాన్నప్రమదితవ్యమ్।భూత్యైన ప్రమదితవ్యమ్। స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాన్నప్రమదితవ్యమ్। ॥౧౯॥ దేవపితృకార్యాభ్యాన్నప్రమదితవ్యమ్।మాతృదేవోభవ। పితృదేవోభవ। ఆచార్యదేవోభవ। అతిథిదేవోభవ। యాన్యనవద్యాని కర్మాణి। తానిసేవితవ్యాని। నోఇతరాణి। యాన్యస్మాకగ్ంసుచరితాని। తానిత్వయో

పాస్యాని ॥౨౦॥ నోఇతరాణి। యే కే చాస్మచ్ఛ్రేయాగ్ంసో బ్రాహ్మణాః। తేషాం త్వయాఽఽసనేన ప్రశ్వసితవ్యమ్। శ్రద్ధయా దేయమ్। అశ్రద్ధయాఽదేయమ్। శ్రియా దేయమ్। హ్రియా దేయమ్। భియా దేయమ్। సంవిదా దేయమ్। అథ యది తే కర్మవిచికిత్సా వా వృత్తవిచికిత్సా వా స్యాత్ ॥౨౧॥ యే తత్ర బ్రాహ్మణాస్సమ్మర్శినః। యుక్తా ఆయుక్తాః। అలూక్షా ధర్మకామాస్స్యుః। యథా తే తత్ర వర్తేరన్। తథా తత్ర వర్తేథాః। అథాభ్యాఖ్యాతేషు। యే తత్ర బ్రాహ్మణాస్సమ్మర్శినః। యుక్తా ఆయుక్తాః। అలూక్షా ధర్మకామాస్స్యుః। యథా తే తేషు వర్తేరన్। తథా తేషు వర్తేథాః। ఏష ఆదేశః। ఏష ఉపదేశః। ఏషా వేదోపనిషత్। ఏతదనుశాసనమ్। ఏవముపాసితవ్యమ్। ఏవము చైతదుపాస్యమ్॥౨౨॥

స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం న ప్రమదితవ్యం తాని త్వయోపాస్యాని స్యాత్తేషు వర్తేరన్నష్టౌ చ॥ ౧౧ ॥

శం నో మిత్రశ్శం వరుణః। శం నో భవత్వర్యమా। శం న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః। శం నో విష్ణురురుక్రమః। నమో బ్రహ్మణే। నమస్తే వాయో। త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి। త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మావాదిషమ్। ఋతమవాదిషమ్। సత్యమవాదిషమ్। తన్మామావీత్। తద్వక్తారమావీత్। ఆవీన్మామ్। ఆవీద్వక్తారమ్। ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥౨౩॥

సత్యమవాదిషం పఞ్చ చ॥౧౨॥

* శం నశ్శీక్షాగ్ం సహ నౌ యశ్ఛన్దసాం భూస్స యః పృథివ్య

మిత్యృతంబ్రాహం వేదమనూచ్య శంనొద్వాదశ ॥౧౨॥

శంనోమహా ఇత్యాదిశోన్యనో ఇతిత్రాణిత్రయోవిగ్ంశతి॥౨౩

శంనోమిత్రశ్శంవరుణః। ...అవతువక్తారమ్ ॥ ఓంశాన్తిశ్శాన్తి

శ్శాన్తిః. హరిఃఓమ్॥ తైత్తిరీయోపనిషది ప్రథమః ప్రశ్న

స్సమాప్తః. చ॥ ౮॥

---

* ద్రావిడాస్తుఆనన్దబ్రహ్మభృగ్వాఖ్యవల్లిత్రియ విశిష్టవకవేవ ప్రపాఠిక ఇత్యాహుః అతః సత్యమువాదిష్మంపఖ్యతి' ఇత్యస్మాదనన్త రం సహనావవత్విత్యేతత్పఠన్తి.

ఆనన్దవల్లీ.

హరిఃఓమ్॥సహనావవతు। సహనౌభునక్తు। సహవీర్యంకరవా వహై। తేజస్వినావధీతమస్తుమావిద్విషావహై।ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశాన్తిః॥

ఓమ్। బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్। తదేషాఽభ్యుక్తా। సత్యం జ్ఞానమనన్తంబ్రహ్మ। యోవేదనిహితంగుహాయాంపరమేవ్యోమన్। సోఽశ్నుతే సర్వాన్కామాన్సహ।బ్రహ్మణావిపశ్చితేతి। తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః।ఆకాశాద్వాయుః। వాయోరగ్నిః అగ్నేరాపః। అద్భ్యఃపృథివీ। పృథివ్యా ఓషధయః। ఓషధీభ్యోఽ న్నమ్। అన్నాత్పురుషః। సవా ఏషపురుషోఽన్నరసమయః। తస్యేద మేవశిరః। అయందక్షిణఃపక్షః। అయముత్తరఃపక్షః।అయమాత్మా। ఇదం పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా। తదప్యేషశ్లోకోభవతి॥౧॥

అన్నాద్వై ప్రజాః ప్రజాయన్తే। యాః కాశ్చ పృథివీగ్ం శ్రితాః।
అథో అన్నేనైవ జీవన్తి। అథైనదపియన్త్యన్తతః॥ అన్నగ్ం హి భూతా
నాం జ్యేష్ఠమ్। తస్మాథ్సర్వౌషధముచ్యతే। సర్వం వై తేఽన్నమాప్ను
వన్తి। యేఽన్నం బ్రహ్మోపాసతే। అన్నగ్ం హి భూతానాం
జ్యేష్ఠమ్। తస్మాథ్సర్వౌషధముచ్యతే। అన్నాద్భూతాని జాయన్తే।
జాతాన్యన్నేన వర్ధన్తే। అద్యతేఽత్తి చ భూతాని। తస్మాదన్నం తదుచ్యత
ఇతి। తస్మాద్వా ఏతస్మాదన్నరసమయాత్। అన్యోఽన్తర ఆత్మా ప్రాణమ
యః। తేనైష పూర్ణః। స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ। తస్య పురుషవిధ
తామ్। అన్వయం పురుషవిధః। తస్య ప్రాణ ఏవ శిరః। వ్యానో దక్షిణః
పక్షః। అపాన ఉత్తరః పక్షః। ఆకాశ ఆత్మా। పృథివీ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా।
తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥2॥

ప్రాణం దేవా అను ప్రాణన్తి। మనుష్యాః పశవశ్చ యే। ప్రాణో
హి భూతానామాయుః। తస్మాథ్సర్వాయుషముచ్యతే। సర్వమేవ త
ఆయుర్యన్తి। యే ప్రాణం బ్రహ్మోపాసతే। ప్రాణో హి భూతానా
మాయుః। తస్మాథ్సర్వాయుషముచ్యత ఇతి। తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా।
యః పూర్వస్య। తస్మాద్వా ఏతస్మాత్ప్రాణమయాత్। అన్యోఽన్తర ఆత్మా
మనోమయః। తేనైష పూర్ణః। స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ। తస్య పురు
షవిధతామ్। అన్వయం పురుషవిధః। తస్య యజురేవ శిరః। ఋగ్దక్షిణః
పక్షః। సామోత్తరః పక్షః। ఆదేశ ఆత్మా। అథర్వాఙ్గిరసః పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా।
తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥3॥

యతో వాచో నివర్తన్తే । అప్రాప్య మనసా సహ । ఆనన్దం బ్రహ్మణో విద్వాన్ । న బిభేతి కదాచనేతి । తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా । యః పూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాన్మనోమయాత్ । అన్యోఽన్తర ఆత్మా విజ్ఞానమయః । తేనైష పూర్ణః । స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధతామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్య శ్రద్ధైవ శిరః । ఋతం దక్షిణః పక్షః । సత్యముత్తరః పక్షః । యోగ ఆత్మా । మహః పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥4॥

విజ్ఞానం యజ్ఞం తనుతే । కర్మాణి తనుతేఽపి చ । విజ్ఞానం దేవాః సర్వే । బ్రహ్మ జ్యేష్ఠముపాసతే । విజ్ఞానం బ్రహ్మ చేద్వేద । తస్మాచ్చేన్న ప్రమాద్యతి । శరీరే పాప్మనో హిత్వా । సర్వాన్కామాన్సమశ్నుత ఇతి । తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా । యః పూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాద్విజ్ఞానమయాత్ । అన్యోఽన్తర ఆత్మాఽఽనన్దమయః । తేనైష పూర్ణః । స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధతామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్య ప్రియమేవ శిరః । మోదో దక్షిణః పక్షః । ప్రమోద ఉత్తరః పక్షః । ఆనన్ద ఆత్మా । బ్రహ్మ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥5॥

అసన్నేవ స భవతి । అసద్బ్రహ్మేతి వేద చేత్ । అస్తి బ్రహ్మేతి చేద్వేద । సన్తమేనం తతో విదురితి । తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా । యః పూర్వస్య । అథాతోఽనుప్రశ్నాః । ఉతావిద్వానముం లోకం ప్రేత్య । కశ్చన గచ్ఛతీ3 । ఆహో విద్వానముం లోకం ప్రేత్య । కశ్చిత్సమశ్నుతా 3 ఉ । సోఽకామయత । బహు స్యాం ప్రజాయేయేతి । స తపో

తప్యత। సతప స్తప్త్వా। ఇదగ్ం సర్వమసృజత। యదిదంకించ। తథ్సృష్ట్వా। తదేవానుప్రావిశత్। తదనుప్రవిశ్య। సచ్చ త్యచ్చాభవత్ నిరుక్తం చానిరుక్తంచ। నిలయనంచానిలయనంచ। విజ్ఞానంచావిజ్ఞానంచ। సత్యంచానృతంచ సత్యమభవత్। యదిదంకించ। తథ్సత్యమిత్యాచక్షతే। తదప్యేష శ్లోకో భవతి॥౬॥

అసద్వా ఇదమగ్ర ఆసీత్। తతో వై సదజాయత। తదాత్మానగ్ం స్వయమకురుత। తస్మాత్తథ్సుకృతముచ్యత ఇతి। యద్వై తథ్సుకృతమ్। రసో వై సః। రసగ్ం హ్యేవాయం లబ్ధ్వాఽఽనన్దీ భవతి। కో హ్యేవాన్యాత్కః ప్రాణ్యాత్। యదేష ఆకాశ ఆనన్దో న స్యాత్। ఏష హ్యేవానన్దయాతి॥ యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నదృశ్యేఽనాత్మ్యేఽనిరుక్తేఽనిలయనేఽభయం ప్రతిష్ఠాం విన్దతే। అథ సోఽభయంగతో భవతి। యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నుదరమన్తరం కురుతే। అథ తస్య భయంభవతి। తత్త్వేవ భయం విదుషోఽమన్వానస్య। తదప్యేష శ్లోకో భవతి॥౭॥

భీషాఽస్మాద్వాతః పవతే। భీషోదేతి సూర్యః। భీషాఽస్మాదగ్నిశ్చేన్ద్రశ్చ। మృత్యుర్ధావతి పఞ్చమ ఇతి। సైషాఽఽనన్దస్య మీమాగ్ంసా భవతి॥ యువా స్యాథ్సాధు యువాఽధ్యాయికః। ఆశిష్ఠో దృఢిష్ఠో బలిష్ఠః। తస్యేయం పృథివీ సర్వా విత్తస్య పూర్ణా స్యాత్। స ఏకో మానుష ఆనన్దః॥* తే యే శతం మానుషా ఆనన్దాః॥ స ఏకో మనుష్యగన్ధర్వాణామానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య।

తేయేశతంమనుష్యగన్ధర్వాణామానన్దాః। సఏకోదేవగన్ధర్వాణామా
నన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య। తేయేశతం దేవగన్ధర్వాణా
మా*నన్దాః। సఏకఃపితౄణాం చిరలోకలోకానామానన్దః। శ్రోత్రియ
స్యచాకామహతస్య। తేయే శతం పితౄణాం చిరలోకలోకానామా
నన్దాః। సఏక ఆజానజానాం దేవానామానన్దః। శ్రోత్రియస్య చాకా
మహతస్య। తేయేశతమాజానజానాం దేవానామానన్దాః। సఏకః
కర్మదేవానాం దేవానామానన్దః। యేకర్మణాదేవానపియన్తి। శ్రోత్రి
యస్యచాకామహతస్య। తేయేశతంకర్మదేవానాం దేవానామానన్దాః।
సఏకో దేవానామానన్దః। శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య। తేయేశతం
దేవానామానన్దాః। సఏక ఇన్ద్రస్యానన్దః। శ్రోత్రియస్యచాకామహ
తస్య। తేయేశతమిన్ద్రస్యానన్దాః। సఏకో బృహస్పతేరానన్దః। శ్రోత్రి
యస్యచాకామహతస్య। తేయేశతం బృహస్పతేరానన్దాః। సఏకః
ప్రజాపతేరానన్దః। శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య। తేయేశ తంప్రజా
పతేరానన్దాః। సఏకో బ్రహ్మణ ఆనన్దః। శ్రోత్రియస్యచాకామహ
తస్య। సయశ్చాయం పురుషే। యశ్చాసావాదిత్యే। సఏకః। సయ
ఏవంవిత్। అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య। ఏతమన్నమయమాత్మానముపసం
క్రామతి। ఏతం ప్రాణమయమాత్మానముప సంక్రామతి। ఏతంమనో
మయమాత్మానముపసంక్రామతి।ఏతంవిజ్ఞానమయమాత్మానముపసం

---

* అత్ర మనుష్యపర్యాయేఽపి— శ్రోత్రియస్య చాకామ
హతస్య। ఇతివాక్యం ద్రావిడాఃపఠన్తి.

క్రామతి। ఏతమానన్దమయమాత్మానముపసంక్రామతి। తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥౮॥

*యతో వాచో నివర్తన్తే। అప్రాప్య మనసా సహ।ఆనన్దం బ్రహ్మణో విద్వాన్। న బిభేతి కుతశ్చనేతి।ఏతగ్ంహ వావ న తపతి। కిమహగ్ంసాధు నాకరవమ్। కిమహం పాపమకరవమితి। స య ఏవం విద్వానేతే ఆత్మానగ్గ్ స్పృణుతే। ఉభే హ్యేవైష ఏతే ఆత్మానగ్గ్ స్పృణుతే। య ఏవం వేద। ఇత్యుపనిషత్ ॥౯॥ * అత్రానువాకాదిబోధకం వాక్యజాతం ద్రావిడైర్న పఠ్యతే ప్రపాఠకస్య సమాప్తత్వాత్।

సహ నావవతు। సహ నౌ భునక్తు। సహ వీర్యం కరవావహై। తేజస్వి నావధీతమస్తు మా విద్విషావహై। ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః॥

బ్రహ్మవిదిదమయమిదమేకవిగ్ంశతిరన్నాదన్నరసమయాత్ప్రాణో వ్యానోపానఆకాశఃపృథివీపుచ్ఛగ్ంషడ్విగ్ంశతిఃప్రాణాం యజుర్ఋక్సామాదేశోఽథర్వాఙ్గిరసఃపుచ్ఛం ద్వావిగ్ంశతిర్యతశ్శ్రద్ధర్తగ్ం సత్యం యోగో మహో ఽష్టాదశ విజ్ఞానం ప్రియంమోదః ప్రమోద ఆనన్దో బ్రహ్మపుచ్ఛం ద్వావిగ్ంశతిరసన్నేవాథాష్టావిగ్ంశతిరసత్షోడశ భీషాఽస్మాన్మానుషో మనుష్యగన్ధర్వాణాం దేవగన్ధర్వాణాం పితృణాం చిరలోకలోకానామాజానజానాం కర్మదేవానాం యే కర్మణా దేవానామిన్ద్రస్య బృహస్పతేః ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణ స్స యశ్చసంక్రామత్యేకపఞ్చాశద్యతః కుతశ్చనైతమేకాదశనవ॥౯॥ బ్రహ్మవిన్నవ॥౯॥ హ్రీః ఓమ్। ఇతి తైత్తిరీయోపనిషది ద్వితీయః ప్రశ్నః సమాప్తః. చ॥౮॥

భృగువల్లీ.

హరిః ఓమ్। భృగుర్వై వారుణిః। వరుణం పితరముపససార। అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి। తస్మా ఏతత్ప్రోవాచ। అన్నం ప్రాణం చక్షుః శ్రోత్రం మనో వాచమితి। తగ్ం హోవాచ। యతో వా ఇమాని భూతాని జాయన్తే। యేన జాతాని జీవన్తి। యత్ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తి। తద్విజిజ్ఞాసస్వ। తద్బ్రహ్మేతి। స తపోఽతప్యత। స తపస్తప్త్వా॥ ౧॥

అన్నం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్। అన్నాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే। అన్నేన జాతాని జీవన్తి। అన్నం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి। తద్విజ్ఞాయ। పునరేవ వరుణం పితరముపససార। అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి। తగ్ం హోవాచ। తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ। తపో బ్రహ్మేతి। స తపోఽతప్యత। స తపస్తప్త్వా॥ ౨॥

ప్రాణో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్। ప్రాణాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే। ప్రాణేన జాతాని జీవన్తి। ప్రాణం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి। తద్విజ్ఞాయ। పునరేవ వరుణం పితరముపససార। అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి। తగ్ం హోవాచ। తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ। తపో బ్రహ్మేతి। స తపోఽతప్యత। స తపస్తప్త్వా॥ 3॥

మనో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్। మనసో హ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే। మనసా జాతాని జీవన్తి। మనః ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి। తద్విజ్ఞాయ। పునరేవ వరుణం పితరముపససార। అధీహి భగవో

బ్రహ్మేతి। తగ్ం హోవాచ। తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ। తపో బ్రహ్మేతి। స తపోఽతప్యత। స తపస్తప్త్వా॥ ౪॥

విజ్ఞానం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్। విజ్ఞానాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే। విజ్ఞానేన జాతాని జీవన్తి। విజ్ఞానం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి। తద్విజ్ఞాయ। పునరేవ వరుణం పితరముపససార। అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి। తగ్ం హోవాచ। తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ। తపో బ్రహ్మేతి। స తపోఽతప్యత। స తపస్తప్త్వా॥ ౫॥

ఆనన్దో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్। ఆనన్దాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే। ఆనన్దేన జాతాని జీవన్తి। ఆనందం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి। సైషా భార్గవీ వారుణీ విద్యా। పరమే వ్యోమన్ప్రతిష్ఠితా। య ఏవం వేద ప్రతితిష్ఠతి। అన్నవానన్నాదో భవతి। మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన। మహాన్కీర్త్యా॥ ౬॥

అన్నం న నిన్ద్యాత్। తద్వ్రతమ్। ప్రాణో వా అన్నమ్। శరీరమన్నాదమ్। ప్రాణే శరీరం ప్రతిష్ఠితమ్। శరీరే ప్రాణః ప్రతిష్ఠితః। తదేతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్। స య ఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతితిష్ఠతి। అన్నవానన్నాదో భవతి। మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన। మహాన్కీర్త్యా॥ ౭॥

అన్నం న పరిచక్షీత। తద్వ్రతమ్। ఆపో వా అన్నమ్। జ్యోతిరన్నాదమ్। అప్సు జ్యోతిః ప్రతిష్ఠితమ్। జ్యోతిష్యాపః ప్రతిష్ఠితాః। తదేతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్। స య ఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతి

తిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభిర్బ్ర
హ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా॥ ౮ ॥

అన్నం బహు కుర్వీత । తద్వ్రతమ్ । పృథివీ వా అన్నమ్। ఆకా
శోఽన్నాదః। పృథివ్యామాకాశః ప్రతిష్ఠితః । ఆకాశే పృథివీ ప్రతిష్ఠి
తా । తదేతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్। స య ఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం
వేద ప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి। మహాన్భవతి ప్రజయా పశు
భిర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా॥ ౯ ॥

న కంచన వసతౌ ప్రత్యాచక్షీత । తద్వ్రతమ్ । తస్మాద్యయా
కయా చ విధయా బహ్వన్నం ప్రాప్నుయాత్ । అరాధ్యస్మా అన్నమిత్యా
చక్షతే । ఏతద్వై ముఖతోఽన్నగ్ం రాద్ధమ్ । ముఖతోఽస్మా అన్నగ్ం
రాధ్యతే। ఏతద్వై మధ్యతోఽన్నగ్ం రాద్ధమ్ । మధ్యతోఽస్మా అన్నగ్ం
రాధ్యతే। ఏతద్వా అన్తతోఽన్నగ్ం రాద్ధమ్। అన్తతోఽస్మా అన్నగ్ం
రాధ్యతే। య ఏవం వేద । క్షేమ ఇతి వాచి । యోగక్షేమ ఇతి ప్రాణా
పానయోః । కర్మేతి హస్తయోః । గతిరితి పాదయోః ।విముక్తిరితి
పాయౌ । ఇతి మానుషీః సమాజ్ఞాః। అథ దైవీః । తృప్తిరితి వృష్టౌ।బల
మితి విద్యుతి । యశ ఇతి పశుషు । జ్యోతిరితి నక్షత్రేషు। ప్రజాతిరమృత
మానన్ద ఇత్యుపస్థే । సర్వమిత్యాకాశే। తత్ప్రతిష్ఠేత్యుపాసీత । ప్ర
తిష్ఠావాన్భవతి । తన్మహ ఇత్యుపాసీత । మహాన్భవతి।తన్మన ఇత్యు
పాసీత। మానవాన్భవతి । తన్నమ ఇత్యుపాసీత। నమ్యన్తేఽస్మై కా
మాః। తద్బ్రహ్మేత్యుపాసీత। బ్రహ్మవాన్భవతి। తద్బ్రహ్మణః పరిమర

ఇత్యుపాసీత । పర్యేణ మ్రియన్తే ద్విషన్తస్సపత్నాః । పరి యే౽ప్రియా
భ్రాతృవ్యాః। సయశ్చాయంపురుషే । యశ్చాసావాదిత్యే । స ఏకః।
సయఏవంవిత్ । అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య। ఏతమన్నమయమాత్మానముపసం
క్రమ్య। ఏతంప్రాణమయమాత్మానముపసంక్రమ్య। ఏతంమనోమయ
మాత్మానముపసంక్రమ్య। ఏతంవిజ్ఞానమయమాత్మానముపసంక్రమ్య
ఏతమానన్దమయమాత్మానముపసంక్రమ్య। ఇమాన్లోకాన్కామాన్నీ
కామరూప్యనుసఞ్చరన్ । ఏతథ్సామగాయన్నాస్తే। హా 3 వుహా
3 వుహా 3 వు । అహమన్నమహమన్నమహమన్నమ్ । అహమన్నా
దో౽ 3 హమన్నాదో౽ 3 హమన్నాదః। అహగ్గ్ శ్లోకకృదహగ్గ్
శ్లోకకృదహగ్గ్ శ్లోకకృత్ । అహమస్మి ప్రథమజా ఋతా 3 స్య।
పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్య నా 3 భాయి। యోమాదదాతి సఇదే
వమా 3 వాః । అహమన్నమన్నమదన్తమా 3 ద్మి । అహంవి
శ్వం భువనమభ్యభవామ్ । సువర్నజ్యోతీః । యఏవంవేద। ఇత్యుప
నిషత్ ॥ ౧౦ ॥ సహనావవతు। సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవా
వహై। తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై । ఓంశాన్తిః శ్శాన్తిః
శ్శాన్తిః ॥

భృగుస్త్రయో దశాన్నం ప్రాణోమనో విజ్ఞానమితి విజ్ఞానం
ద్వాదశ ద్వాదశానన్దో దశాన్నంనన్నిన్ద్యా దన్నం నపరిచక్షీతాన్నం
బహుకుర్వీతపృథివ్యాకాశ ఏకాదశైకాదశైనకంచనైకమష్టిర్దశ ॥౧౦॥
హరిఃఓమ్॥ ఇతి తైత్తిరీయోపనిషది తృతీయప్రశ్నః సమాప్తః. చే॥౮॥

నారాయణప్రశ్నః ।

హరిః ఓమ్ ॥ సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై । ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥

అమ్భస్యపారే భువనస్య మధ్యే నాకస్య పృష్ఠే మహతో మహీయాన్ । శుక్రేణ జ్యోతీగ్ంషి సమనుప్రవిష్టః ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః ॥ యస్మిన్నిదగ్ం సంచ విచైతి సర్వం యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః ॥ తదేవ భూతం తదు భవ్యమా ఇదం తదక్షరే పరమే వ్యోమన్ । యేనావృతం ఖం చ దివం మహీం చ యేనాదిత్యస్తపతి తేజసా భ్రాజసా చ ॥ యమన్తస్సముద్రే కవయో వయన్తి యదక్షరే పరమే ప్రజాః । యతః ప్రసూతా జగతః ప్రసూతీ తోయేన జీవాన్ వ్యచసర్జ భూమ్యామ్ । యదోషధీభిః పురుషాన్ పశూగ్ంశ్చ వివేశ భూతాని చరాచరాణి । అతః పరం నాన్యదణీయసగ్ంహి పరాత్పరం యన్మహతో మహాన్తమ్ । యదేకమవ్యక్తమనన్తరూపం విశ్వం పురాణం తమసః పరస్తాత్ ; ౧ ॥

తదేవర్తం తదు సత్యమాహుస్తదేవ బ్రహ్మ పరమం కవీనామ్ । ఇష్టాపూర్తం బహుధా జాతం జాయమానం విశ్వం బిభర్తి భువనస్య నాభిః । తదేవాగ్నిస్తద్వాయుస్తత్సూర్యస్తదు చన్ద్రమాః ॥ తదేవ శుక్రమమృతం తద్బ్రహ్మ తదాపస్స ప్రజాపతిః । సర్వే నిమేషా జజ్ఞిరే విద్యుతః పురుషాదధి । కలా ముహూర్తాః కాష్ఠాశ్చాహోరాత్రాశ్చ సర్వశః । అర్ధమాసా మాసా ఋతవస్సంవత్సరశ్చ

కల్పన్తామ్ । స ఆపః ప్రదుధే ఉభే ఇమే అన్తరిక్షమథో సువః ॥ నైనమూ
ర్ధ్వం న తిర్యఞ్చం న మధ్యే పరిజగ్రభత్ । న తస్యేశే కశ్చన తస్య
నామ మహద్యశః ॥ ౨ ॥ న సన్దృశే తిష్ఠతి రూపమస్య న చక్షుషా పశ్యతి
కశ్చనైనమ్ । హృదా మనీషా మనసాఽభిక్లృప్తో య ఏనం విదురమృతా
స్తే భవన్తి । అద్భ్యస్సమ్భూతో హిరణ్యగర్భ ఇత్యష్టౌ । ఏష హి దేవః
ప్రదిశోఽను సర్వాః పూర్వో హి జాతస్స ఉ గర్భే అన్తః । స విజాయమా
నస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః । విశ్వతశ్చ
క్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్త ఉత విశ్వతస్పాత్ । సం బా
హుభ్యాం నమతి సం పతత్రైర్ద్యావాపృథివీ జనయన్దేవ ఏకః । వేన
స్తత్పశ్యన్విశ్వా భువనాని విద్వాన్ యత్ర విశ్వం భవత్యేకనీడమ్ ।
యస్మిన్నిదగ్ంసం చ వి చైకగ్ంస ఓతః ప్రోతశ్చ విభుః ప్రజాసు । ప్రత
ద్వోచే అమృతం ను విద్వాన్గన్ధర్వో నామ నిహితం గుహాసు ॥ ౩ ॥ త్రీ
ణి పదా నిహితా గుహాసు యస్తద్వేద సవితుః పితాఽసత్ । స నో బ
న్ధుర్జనితా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా । యత్ర దేవా
అమృతమానశానాస్తృతీయే ధామాన్యభ్యైరయన్త । పరి ద్యావా
పృథివీ యన్తి సద్యః పరి లోకాన్పరి దిశః పరి సువః । ఋతస్య తన్తుం వి
తతం విచృత్య తదపశ్యత్తదభవత్ప్రజాసు । పరీత్య లోకాన్పరీత్య భూతాని
పరీత్య సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ । ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్యాత్మనాఽ
త్మానమభిసంబభూవ । సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యమ్ । స
నిం మేధామయాసిషమ్ । ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్నిరృతిం మమ

ళ॥ప్రశూగ్ంశ్చ మహ్యామావహ జీవనంచదిశోదిశ। మానోహింగ్ంసీజ్జాత
వేదో గామశ్వం పురుషంజగత్ । అబిభ్రదగ్న ఆగహిశ్రియామా
పరిపాతయ ॥ పురుషస్య విద్మ సహస్రాక్షస్య మహాదేవస్యధీమహి।
తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్। తత్పురుషాయ విద్మహేమహాదేవాయ
ధీమహి। తన్నో రుద్రఃప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్మహేవక్ర
తుణ్డాయ ధీమహి । తన్నో దన్తిః ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ
విద్మహేచక్రతుండాయ ధీమహి ॥ ౫ ॥ తన్నోనన్దిః ప్రచోదయాత్।
తత్పురుషాయవిద్మహే మహాసేనాయధీమహి । తన్నష్షణ్ముఖః ప్ర
చోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్మహే సువర్ణపక్షాయధీమహి। త
న్నో గరుడః ప్రచోదయాత్।వేదాత్మనాయవిద్మహే హిరణ్యగర్భా
యధీమహి । తన్నో బ్రహ్మ ప్రచోదయాత్ । నారాయణాయ విద్మ
హే వాసుదేవాయధీమహి । తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ । వజ్రన
ఖాయవిద్మహేతీక్ష్ణ దగ్గ్ంష్ట్రాయధీమహి॥౬॥ తన్నో నారసింగ్ంహః ప్ర
చోదయాత్ । భాస్కరాయవిద్మహే మహద్ద్యుతికరాయధీమహి।
తన్నో ఆదిత్యః ప్రచోదయాత్ । వైశ్వానరాయవిద్మహే లాలీలా
యధీమహి । తన్నో అగ్నిః ప్రచోదయాత్ । కాత్యాయనాయవి
ద్మహే కన్యకుమారిధీమహి । తన్నోదుర్గిః ప్రచోదయాత్ । సహ
స్రపరమాదేవీశతమూలాశతాఙ్కురా।సర్వగ్ంహరతుమేపాపందూ
ర్వాదుస్స్వప్ననాశనీ।కాణ్డాత్కాణ్డాత్ప్రరోహన్తీపరుషఃపరుషఃపరి॥౭॥
ఏవానోదూర్వే ప్రతనుసహస్రేణశతేనచ। యాశతేనప్రతనోషిసహ

శ్రేణవిరోహాసి । తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్ । అశ్వ
క్రాన్తే రథక్రాన్తే విష్ణుక్రాన్తే వసున్ధరా । శిరసా ధారయిష్యామి
రక్షస్వ మాం పదే పదే । భూమిర్ధేనుర్ధరణీ లోకధారిణీ। ఉద్ధృతాఽ
సి వరాహేణ కృష్ణేన శతబాహునా । మృత్తికే హన మే పాపం యన్మ
యా దుష్కృతం కృతమ్। మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాఽసి కాశ్యపేనాభి
మన్త్రితా । మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్॥ ౮॥
మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే నిర్ణుద మృత్తికే। తయా హతేన పా
పేన గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్ । యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో
అభయంకృధి । మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే విద్విషో విమృధో జహి।
స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ। వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నస్స్వ
స్తిదా అభయంకరః॥ స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా
విశ్వవేదాః॥ స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ।
ఆపాన్తమన్యుస్తృపలప్రభర్మా ధునిశ్శిమీవాఞ్ఛరుమాగ్ం ఋ
జీషీ। సోమో విశ్వాన్యతసా వనాని నార్వాగిన్ద్రం ప్రతిమానాని దేభుః॥
౯॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతస్సురుచో వేన ఆవః।
స బుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివః।
స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛా నశ్శర్మ సప్ర
థాః । గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్ ।
ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥
శ్రీర్మే భజతు । అలక్ష్మీర్మే నశ్యతు। విష్ణుముఖా వై దేవాశ్ఛన్దోభి

మాల్లోకానవపజయ్యామభ్యజయన్న్। మహాగ్ంఇన్ద్రోవజ్రబాహు
ష్షోడశీ శర్మయచ్ఛతు॥౧౦॥ స్వస్తినో మఘవాకరోతు హన్తుపాప్మా
నంయోఽస్మాన్ద్వేష్టి। సోమానగ్ంస్వరణం కృణుహిబ్రహ్మణస్ప
తే। కక్షీవన్తం యఔశిజమ్। శరీరం యజ్ఞశమలం కుసీదంతస్మిన్సీద
తుయోఽస్మాన్ద్వేష్టి। చరణం పవిత్రంవితతంపురాణంయేనపూతస్త
రతి దుష్కృతాని। తేనపవిత్రేణ శుద్ధేనపూతా అతిపాప్మానమరా
తింతరేమ। సజోషా ఇన్ద్రసగణోమరుద్భిస్సోమంపిబవృత్రహఞ్ఛూర
విద్వాన్। జహిశత్రూగ్ంరపమృధోనుదస్వాఽథాభయంకృణుహి
విశ్వతో నః। సుమిత్రాన ఆప ఓషధయస్సన్తుదుర్మిత్రాస్తస్మైభూ
యాసుర్యోఽస్మాన్ద్వేష్టియం చవయంద్విష్మః। ఆపోహిష్ఠామయో
భువస్తానఊర్జే దధాతన॥ ౧౧॥ మహేరణాయచక్షసే। యోవశ్శి
వతమో రస స్తస్యభాజయతేహనః। ఉశతీరివమాతరః। తస్మాఅరంగ
మామవోయస్యక్షయాయజిన్వథ। ఆపోజనయథాచనః। హిరణ్య
శృఙ్గం వరుణంప్రపద్యేతీర్థంమే దేహియాచితః। యన్మయాభుక్తమ
సాధూనాం పాపేభ్యశ్చప్రతిగ్రహః। యన్మేమనసావాచాకర్మణా
వా దుష్కృతంకృతమ్। తన్న ఇన్ద్రోవరుణో బృహస్పతిస్సవితాచ
పునన్తు పునఃపునః। నమోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ ఇన్ద్రాయనమో
నమో వరుణాయ నమోవారుణ్యై నమోఽద్భ్యః॥ ౧౨॥ యదపాంక్రూరం
యదమేధ్యంయదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్। అత్యాశనాదతీపానాద్య
చ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్। తన్నోవరుణో రాజా పాణినాహ్యవమర్శతు

శతు । సో౭హానపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః । నాకస్య పృ
ష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్ । యశ్చాప్సు వరుణస్స పునా
త్వఘమర్షణః । ఇమం మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమగ్ం స
చతా పరుష్ణియా । అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయా౭౭ర్జీకీయే
శృణుహ్యా సుషోమయా । ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధాత్తపసో౭ధ్యజాయ
త । తతో రాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః ॥౧౩॥ సముద్రా
దర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వ
స్య మిషతో వశీ । సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వమకల్ప
యత్ । దివం చ పృథివీం చాన్తరిక్షమథో సువః । యత్పృథివ్యాగ్ం రజ
స్స్వమాన్తరిక్షే విరోదసీ । ఇమాగ్ంస్తదాపో వరుణః పునాత్వఘమర్
షణః । పునన్తు వసవః పునాతు వరుణః పునాత్వఘమర్షణః । ఏష
భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా । ఏష పుణ్యకృతాం లోకానేష మృత్యో
ర్హిరణ్మయమ్ । ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ం సగ్ంశ్రితగ్ం
సువః ॥౧౪॥ స నస్సువస్సగ్ంశిశాధి । ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహ
మస్మి । జ్యోతిర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి । యో౭హమస్మి బ్రహ్మాహ
మస్మి । అహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమేవాహం మాం జుహోమి
స్వాహా । అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహా గురుతల్పగః । వరుణో౭
పామఘమర్షణ స్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే । రజోభూమిస్త్వమాగ్ం
రోదయస్వ ప్రవదన్తి ధీరాః । ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మఞ్జ

వయస్త్వ్రిజాభువనస్య రాజా । వృషా పవిత్రే అధిసానో అవ్యే బృహత్సోమో వావృధే సువాన ఇన్దుః॥

పరస్తాద్యశో గుహాసు మనుచక్రతుర్ధ్యాయధీమహి తీక్ష్ణదగ్ష్ట్రాయ ధీమహి పరిప్రతిష్ఠితం దేభుర్యచ్ఛతు దధాతనాదో భ్యర్ణ వస్సుప్రోశాన్తైకం చ॥౧॥

రుద్రోరుద్రశ్చ దన్తిశ్చ నన్దిష్షణ్ముఖ ఏవ చ । గరుడో బ్రహ్మవిష్ణుశ్చ నారసిగ్ంహస్తథైవ చ । ఆదిత్యోఽగ్నిశ్చ దుర్గిశ్చ క్రమేణ ద్వాదశామ్భసి । సుముఖ చమసు వైనాన్తభావైకాత్యాయనాయ ॥౧॥

జాతవేదసే సునవామ సోమమరాతీయతో నిదహాతి వేదః । స నః పర్‌షదతి దుర్గాణి విశ్వా నావేవ సిన్ధుం దురితాఽత్యగ్నిః॥ తామగ్నివర్ణాం తపసా జ్వలన్తీం వైరోచనీం కర్మఫలేషు జుష్టామ్ । దుర్గాం దేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యే సుతరసి తరసే నమః॥ అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్థ్స్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా । పూశ్చ పృథ్వీ బహులా న ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శంయోః । విశ్వాని నో దుర్గహా జాతవేదస్సిన్ధుం న నావా దురితాఽతిపర్షి । అగ్నే అత్రివన్మనసా గృణానోఽస్మాకం బోధ్యవితా తనూనామ్ । పృతనాజితగ్ం సహమానముగ్రమగ్నిగ్ం హువేమ పరమాథ్సధస్థాత్ । స నః పర్‌షదతి దుర్గాణి విశ్వా క్షామద్దేవో అతి దురితాఽత్యగ్నిః । ప్రత్నోషి కమీడ్యో అధ్వరేషు సనాచ్చ హోతా నవ్యశ్చ సత్సి । స్వాంచాగ్నే తనువం పిప్రయస్వాస్మభ్యం చ సౌభగమాయజస్వ । గోభిర్జుష్ట మ

యుజ్ఞోనిషిక్తం తవేన్ద్రవిష్ణోరనుసంచరేమ । నాకస్యపృష్ఠమభిసంవసానో వైష్ణవీం లోక ఇహామాదయన్తామ్ ॥ ౧౬ ॥ ౨ ॥

భూరన్నమగ్నయే పృథివ్యైస్వాహాభువోఽన్నం వాయవేఽన్తరిక్షాయస్వాహా సువరన్న మాదిత్యాయదివేస్వాహాభూర్భువస్సువరన్నం చన్ద్రమసే దిగ్భ్యస్స్వాహానమోదేవేభ్యస్స్వధా పితృభ్యో భూర్భువస్సువరన్న మోమ్ ॥ ౧౭ ॥ ౩॥

భూరగ్నయే పృథివ్యైస్వాహా భువో వాయవే ఽన్తరిక్షాయ స్వాహా సువరాదిత్యాయ దివేస్వాహా భూర్భువస్సు వశ్చన్ద్రమసే దిగ్భ్యస్స్వాహా నమోదేవేభ్యస్స్వధాపితృభ్యో భూర్భువస్సువరగ్న ఓమ్ ॥ ౧౮ ॥ ౪ ॥

భూరగ్నయేచ పృథివ్యైచ మహతేచ స్వాహా భువోవాయవేచాన్తరిక్షాయచమహతేచస్వాహాసువరాదిత్యాయచ దివేచమహతేచ స్వాహా భూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసేచ నక్షత్రేభ్యశ్చదిగ్భ్యశ్చమహతేచ స్వాహా నమో దేవేభ్యస్స్వధాపితృభ్యో భూర్భువస్సువ మహరోమ్ ॥ ౧౯ ॥ ౫ ॥

పాహినో అగ్నఏనసే స్వాహా । పాహినోవిశ్వవేదసేస్వాహా। యజ్ఞంపాహివిభావసోస్వాహా। సర్వంపాహిశతక్రతోస్వాహా॥ ౨౦॥౬

పాహినోఅగ్నఏకయా।పాహ్యుతద్వితీయయా।పాహ్యూర్జం తృతీయయా । పాహిగీర్భిశ్చతసృభిర్వసో స్వాహా॥ ౨౧॥ ౭॥

యశ్ఛన్దసామృషభోవిశ్వరూపశ్ఛన్దోభ్యశ్ఛన్దాగ్ంస్యావివేశ।

సచాగ్ం శిక్యఃపురో వాచోపనిషదిన్ద్రో జ్యేష్ఠ ఇన్ద్రియాయర్షిభ్యో
నమోగ్రేవేభ్యస్స్వధా పితృభ్యో భూర్భువస్సువశ్ఛన్ద ఓమ్॥ ౨౨॥౮॥

నమో బ్రహ్మణే ధారణంమే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా భూ
యాసంకర్ణయోశ్శ్రుతంమాచ్యోఢ్వం మమాముష్య ఓమ్॥ ౨౩॥ ౯॥

ఋతంతపస్సత్యం తపశ్శ్రుతంతపశ్శాన్తం తపోదమస్తపశ్శ
మస్తపో దానం తపో యజ్ఞం తపో భూర్భువస్సువర్బ్రహ్మైతదుపాస్స్వై
తత్తపః॥ ౨౪॥ ౧౦॥

యథావృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరాద్గన్ధో వాత్యేవం పుణ్య
స్య కర్మణో దూరాద్గన్ధో వాతి యథాఽసిధారాంకర్తేఽవహితామ
వక్రామే యద్యువేయువే హవా విహ్వయిష్యామి కర్తం పతిష్యా
మీత్యేవమమృతాదాత్మానం జుగుప్సేత్॥ ౨౫॥ ౧౧॥

అణోరణీయాన్మహతో మహీయానాత్మా గుహాయాం నిహి
తోఽస్య జన్తోః। తమక్రతుం పశ్యతి వీతశోకో ధాతుః ప్రసాదాన్మహి
మానమీశమ్। సప్తప్రాణాః ప్రభవన్తి తస్మాత్సప్తార్చిషస్సమిధస్స
ప్తజిహ్వాః। సప్తఇమే లోకా యేషు చరన్తి ప్రాణా గుహాశయాన్ని
హితాస్సప్త సప్త। అతస్సముద్రా గిరయశ్చ సర్వేఽస్మాత్స్యన్దన్తే సిన్ధవ
స్సర్వరూపాః। అతశ్చ విశ్వా ఓషధయో రసాచ్చ యేనైష భూతస్తిష్ఠత్య
న్తరాత్మా। బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషో
మృగాణామ్। శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్ర
మత్యేతిరేభన్। అజామేకాం లోహితశుక్లకృష్ణాం బహ్వీం ప్రజాం

జనయన్తీగ్ం సరూపామ్। అజో హ్యేకో జుషమాణోఽనుశేతే జహా
త్యేనాం భుక్తభోగామజోఽన్యః ॥౨౩॥ హగ్ంసశ్శుచిషద్వసురన్త
రిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ । నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమ
సదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ । ఘృతం మిమిక్షిరే ఘృ
తమస్య యోనిర్ఘృతే శ్రితో ఘృతమువస్య ధామ । అనుష్వధమావ
హ మాదయస్వ స్వాహాకృతం వృషభ వక్షి హవ్యమ్। సముద్రాదూర్మి
ర్మధుమాగ్ం ఉదారదుపాగ్ంశునా సమమృతత్వమానట్ । ఘృతస్య
నామ గుహ్యం యదస్తి జిహ్వా దేవానామమృతస్య నాభిః। వయం నామ
ప్రబ్రవామా ఘృతేనాస్మిన్ యజ్ఞే ధారయామా నమోభిః। ఉప బ్రహ్మా
శృణవచ్ఛస్యమానం చతుశ్శృఙ్గోఽవమీద్గౌర ఏతత్ । చత్వారి శృఙ్గా
త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య । త్రిధా బద్ధో వృష
భో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ ॥౨౪॥ త్రిధా హితం పణి
భిర్గుహ్యమానం గవి దేవాసో ఘృతమన్వవిన్దన్ । ఇన్ద్ర ఏకగ్ం సూర్య
ఏకం జజాన వేనాదేకగ్ం స్వధయా నిష్టతక్షుః। యో దేవానాం ప్రథమం
పురస్తాద్విశ్వాధియో రుద్రో మహర్షిః। హిరణ్యగర్భం పశ్యత జాయ
మానగ్ం స నో దేవశ్శుభయా స్మృత్యా సంయునక్తు। యస్మాత్పరం నా
పరమస్తి కిఞ్చిద్యస్మాన్నాణీయో న జ్యాయోఽస్తి కశ్చిత్ । వృక్ష ఇవ స్త
బ్ధో దివి తిష్ఠత్యేకస్తేనేదం పూర్ణం పురుషేణ సర్వమ్ । న కర్మణా
న ప్రజయా ధనేన త్యాగేనైకే అమృతత్వమానశుః। పరేణ నాకం నిహి
తం గుహాయాం విభ్రాజదేతద్యతయో విశన్తి । వేదాన్తవిజ్ఞానసునిశ్చి

తార్థాస్సన్న్యాసయోగాద్యతయశ్శుద్ధసత్త్వాః । తే బ్రహ్మలోకేతు ప
రాన్తకాలే పరామృతాత్పరిముచ్యన్తి సర్వే । దహ్రం విపాపం పరమేశ్మ
భూతం యత్పుణ్డరీకం పురమధ్యసగ్ంస్థమ్ । తత్రాపి దహ్రం గగనం విశోక
స్తస్మిన్ యదన్తస్తదుపాసితవ్యమ్ । యో వేదాదౌ స్వరః ప్రోక్తో వేదా
న్తే చ ప్రతిష్ఠితః । తస్య ప్రకృతిలీనస్య యః పరస్స మహేశ్వరః ॥౨౮॥

అజోఽన్య ఆవివేశ సర్వే చత్వారి చ ॥౧౨॥

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశమ్భువమ్ । విశ్వం నారా
యణం దేవమక్షరం పరమం పదమ్ । విశ్వతః పరమాన్నిత్యం విశ్వం నా
రాయణగ్ం హరిమ్ । విశ్వమేవేదం పురుషస్తద్విశ్వముపజీవతి । పతిం
విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివమచ్యుతమ్ । నారాయణం మహా
జ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్ । నారాయణపరో జ్యోతిరాత్మా
నారాయణః పరః । నారాయణపరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః ।
నారాయణపరో ధ్యాతా ధ్యానం నారాయణః పరః । యచ్చ కించిజ్జగ
త్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా ॥౨౮॥ అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం
వ్యాప్య నారాయణస్స్థితః । అనన్తమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రేఽన్తం
విశ్వశమ్భువమ్ । పద్మకోశప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యధోముఖమ్ ।
అధో నిష్ట్యా వితస్త్యాన్తే నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి । జ్వాలమాలాకులం భాతి
విశ్వస్యాయతనం మహత్ । సన్తతగ్ం శిలాభిస్తు లమ్బత్యాకోశసన్ని
భమ్ । తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ । తస్య
మధ్యే మహానగ్నిర్విశ్వార్చిర్విశ్వతోముఖః । సోఽగ్రభుగ్విభజన్తి

ష్ఠన్నాహారమజరః కవిః। తిర్యగూర్ధ్వమధశ్శాయీ రశ్మయస్తస్య సన్తతా। సన్తాపయతి స్వం దేహమాపాదతలమస్తకః। తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః। నీలతోయదమధ్యస్థా*ద్విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా। నీవారశూకవత్తన్వీ పీతా భాస్వత్యణూపమా। తస్యాః శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః। స బ్రహ్మ స శివస్స హరిస్సేన్ద్రస్సోఽక్షరః పరమస్స్వరాట్ ॥ ౩౦ ॥ అపిగా సన్తాపాట్చ ॥ ౧౩

ఆదిత్యో వా ఏష ఏతన్మణ్డలం తపతి తత్ర తా ఋచస్తదృచా మణ్డలగ్ం స ఋచాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిర్దీప్యతే తాని సామాని స సామ్నాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిషి పురుషస్తాని యజూగ్ంషి స యజుషా మణ్డలగ్ం స యజుషాం లోకస్సైషా త్రయ్యేవ విద్యా తపతి య ఏషోఽన్తరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషః ॥ ౩౧ ॥ ౧౪

ఆదిత్యో వై తేజ ఓజో బలం యశశ్చక్షుశ్శ్రోత్రమాత్మా మనో మన్యుర్మనుర్మృత్యుస్సత్యో మిత్రో వాయురాకాశః ప్రాణో లోకపాలః కః కిం కం తత్సత్యమన్నమమృతో జీవో విశ్వః కతమస్స్వయంభు బ్రహ్మైతదమృత ఏష పురుష ఏష భూతానామధిపతిర్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోత్యేతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్ ॥ ౩౨ ॥ ౧౫ ॥

* ద్విద్యుల్లేఖే॥ అనునది నాదుకలో నున్నను, విద్యుల్లేఖే అనునది ప్రాచీన గ్రంథములో నున్నది,

నిధనపతయే నమః। నిధనపతాన్తికాయ నమః। ఊర్ధ్వాయ నమః। ఊర్ధ్వలిఙ్గాయ నమః। హిరణ్యాయ నమః। హిరణ్యలిఙ్గాయ నమః। సువర్ణాయ నమః। సువర్ణలిఙ్గాయ నమః। దివ్యాయ నమః। దివ్యలిఙ్గాయ నమః। భవాయ నమః ॥ ౩౩॥ భవలింగాయ నమః। శర్వాయ నమః। శర్వలింగాయ నమః। శివాయ నమః। శివలింగాయ నమః। జ్వలాయ నమః। జ్వలలింగాయ నమః। ఆత్మాయ నమః। ఆత్మలింగాయ నమః। పరమాయ నమః। పరమలింగాయ నమః। ఏతథ్సోమస్య సూర్యస్య సర్వలిఙ్గగ్ం స్థాపయతి పాణిమన్త్రం పవిత్రమ్॥ ౩౪ ॥ ౧౬ ॥

సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమో నమః। భవే భవే నాతిభవే భవస్వ మామ్। భవోద్భవాయ నమః॥ ౩౫॥ ౧౭ ॥

వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ॥ ౩౬ ॥ ౧౮ ॥

అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః। సర్వేభ్యస్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥ ౩౭॥ ౧౯ ॥

తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి। తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥ ౩౮ ॥ ౨౦ ॥

ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాఽధిపతిర్బ్రహ్మణోఽధిపతిర్బ్రహ్మా శివో మే అస్తు సదాశివోమ్ ॥ ౩౯ ॥ ౨౧ ॥

నమో హిరణ్యబాహవే హిరణ్యవర్ణాయ హిరణ్యరూపాయ
హిరణ్యపతయేఽమ్బికాపతయ ఉమాపతయే పశుపతయే నమో నమః
॥ ౪౦॥ ౨౨॥ ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపిఙ్గలమ్। ఊర్ధ్వరే
తం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమో నమః ॥ ౪౧॥ ౨౩॥ సర్వో వై రుద్ర
స్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు। పురుషో వై రుద్రస్సన్మహో నమో నమః
విశ్వం భూతం భువనం చిత్రం బహుధా జాతం జాయమానం చ యత్।
సర్వో హ్యేష రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥ ౪౨॥ ౨౪॥ కద్రు
ద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే। వోచేమ శన్తమగ్ం హృ
దే। సర్వో హ్యేష రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥ ౪౩॥ ౨౫॥ యస్య
వైకఙ్కత్యగ్నిహోత్రహవణీ భవతి ప్రత్యేవాస్యాహుతయస్తిష్ఠన్త్య
థో ప్రతిష్ఠిత్యై ॥ ౪౪॥ ౨౬॥ కృణుష్వపాజ ఇతి పఞ్చ ॥ ౪౫॥ ౨౭॥ అదితి
ర్దేవా గన్ధర్వా మనుష్యాః పితరోఽసురాస్తేషాగ్ం సర్వభూతానాం
మాతా మేదినీ మహతా మహీ సావిత్రీ గాయత్రీ జగత్యుర్వీ పృథ్వీ
బహులా విశ్వా భూతా కతమా కాయా సా సత్యేత్యమృతేతి వసిష్ఠః॥
౪౬॥ ౨౮॥ ఆపో వా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః
పశవ ఆపోఽన్నమాపోఽమృతమాపస్సమ్రాడాపో విరాడాపస్స్వ
రాడాపశ్ఛన్దాగ్స్యాపో జ్యోతీగ్ష్యాపో యజూగ్ష్యాపస్సత్య
మాపస్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువస్సువరాప ఓమ్॥ ౪౭॥ ౨౯॥

ఆపః పునన్తు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతు మామ్। పునన్తు
బ్రహ్మణస్పతిర్బ్రహ్మపూతా పునాతు మామ్। యదుచ్ఛిష్టమభోజ్యం

యద్వాద్దుశ్చరితం మమ। సర్వం పునన్తు మామాపోఽసతాం చ ప్రతి
గ్రహగ్గ్ స్వాహా॥ ౪౮॥ ౩౦॥ అగ్నిశ్చ మా మన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ
మన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షన్తామ్। యదహ్నా పాపమకార్ష
మ్। మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్। పద్భ్యాముదరేణ*శిశ్నా। అహ
స్తదవలుమ్పతు। యత్కిఞ్చ దురితం మయి। ఇదమహం మామమృత
యోనౌ। సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా॥ ౪౯॥ ౩౧॥ సూర్యశ్చ
మామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షన్తా
మ్। యద్రాత్రియా పాపమకార్షమ్। మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్
పద్భ్యాముదరేణ శిశ్నా। రాత్రి స్తదవలుమ్పతు। యత్కిఞ్చ దురి
తం మయి। ఇదమహం మామమృతయోనౌ। సూర్యే జ్యోతిషి జుహో
మి స్వాహా॥ ౫౦॥ ౩౨॥ ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ। అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ
ఇత్యార్షమ్। గాయత్రం ఛన్దం పరమాత్మం సరూపమ్। సాయుజ్యం
వినియోగమ్॥ ౫౧॥ ౩౩॥

* శిశ్నా ఇతి భాష్యే ఇత్యుక్తమ్.

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసంమితమ్। గాయత్రీం
ఛన్దసాం మాతేదం బ్రహ్మ జుషస్వ మే। యదహ్నాత్కురుతే పాపం తద
హ్నాత్ప్రతిముచ్యతే। యద్రాత్రియాత్కురుతే పాపం తద్రాత్రి
యాత్ప్రతిముచ్యతే। సర్వవర్ణే మహాదేవి సంధ్యావిద్యే సరస్వతి॥
౫౨॥ ౩౪॥ ఓజోఽసి సహోఽసి బలమసి భ్రాజోఽసి దేవానాం ధామనా
మాసి విశ్వమసి విశ్వాయుస్సర్వమసి సర్వాయురభిభూరోం గాయత్రీమా

వాహయామి సావిత్రీమావాహయామి సరస్వతీమావాహయామిఛ
న్దర్షీనావాహయామి శ్రియమావాహయామి గాయత్రీయాగా
యత్రీచ్ఛన్దో విశ్వామిత్రఋషిస్సవితా దేవతాఽగ్నిర్ముఖం బ్రహ్మాశి
రో విష్ణుర్హృదయగ్ం రుద్రశ్శిఖా పృథివీ యోనిః ప్రాణాపాన వ్యా
నోదానసమానా సప్రాణా శ్వేతవర్ణా సాంఖ్యాయనసగోత్రా గాయత్రీ
చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పఞ్చశీర్షోపనయనే వి
నియోగః ఓం భూః। ఓం భువః। ఓగ్ం సువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః।
ఓగ్ం సత్యమ్। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో
యో నః ప్రచోదయాత్। ఓమాపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ
భూర్భువస్సువరోమ్॥ ౫౩॥ ౩౫॥

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని। బ్రాహ్మణే
భ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛ దేవి యథాసుఖమ్। స్తుతో మయా వరదా వేద
మాతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా। ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం
బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్త్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్॥ ౫౪॥ ౩౬॥

ఘృణిస్సూర్య ఆదిత్యో న ప్రభా వాత్యక్షరమ్। మధుక్షరన్తి
తద్రసమ్। సత్యం వై తద్రసమాపో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మభూ
ర్భువస్సువరోమ్॥ ౫౫॥ ౩౭॥

బ్రహ్మమేతు మామ్। మధుమేతు మామ్। బ్రహ్మమేవ మధుమేతు
మామ్। యాస్తే సోమ ప్రజావత్సోఽభిసో అహమ్। దుష్వప్నహన్దురు
ష్షహ। యాస్తే సోమ ప్రాణాగ్ంస్తాఞ్జుహోమి। త్రిసుపర్ణమయా

ణోతు। ప్రణ్ణాం వనస్పతేరభి శీయతాꣳ రయిస్సచతాన్నశ్శచీపతిః॥ ౬౩॥ ౪౫॥ పరం మృత్యో అను పరేహి పన్థాం యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్। చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి మా నః ప్రజాꣳ రీరిషో మోత వీరాన్॥ ౬౪॥ ౪౬॥ వాతం ప్రాణం మనసాఽన్వారభామహే ప్రజాపతిం యో భువనస్య గోపాః। స నో మృత్యోస్త్రాయతాం పాత్వꣳహసో జ్యోగ్జీవా జరామశీమహి॥ ౬౫॥ ౪౭॥

అముత్రభూయాదధ యద్యమస్య బృహస్పతే అభిశస్తేరముఞ్చః। ప్రత్యౌహతామశ్వినా మృత్యుమస్మాద్దేవానామగ్నే భిషజా శచీభిః॥ ౬౬॥ ౪౮॥

హరిꣳ హరన్తమనుయన్తి దేవా విశ్వస్యేశానం వృషభం మతీనామ్। బ్రహ్మ సరూపమనుమేదమాగాదయనం మా వివధీర్విక్రమస్వ॥ ౬౭॥ ౪౯॥ శల్కైరగ్నిమిన్ధాన ఉభౌ లోకౌ సనేమహమ్। ఉభయోర్లోకయోర్ ఋద్ధ్వాఽతి మృత్యుం తరామ్యహమ్॥ ౬౮॥ ౫౦॥

మాఛిదో మృత్యో మా వధీర్మా మే బలం వివృహో మా ప్రమోషీః। ప్రజాం మా మే రీరిష ఆయురుగ్ర నృచక్షసం త్వా హవిషా విధేమ॥ ౬౯॥ ౫౧॥ మా నో మహాన్తముత మా నో అర్భకం మా న ఉక్షన్తముత మా న ఉక్షితమ్। మా నో వధీః పితరం మోత మాతరం ప్రియా మా నస్తనువో రుద్ర రీరిషః॥ ౭౦ ॥ ౫౨ ॥

మా నస్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః। వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే॥

౭౧॥ ౫౩॥ ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితా బభూవ। యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్ం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౭౨ ॥ ౫౪ ॥

స్వస్తిదా విశస్పతి ర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నస్స్వస్తిదా అభయంకరః ॥ ౭౩ ॥ ౫౫ ॥

త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వారుకమివ బన్ధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥ ౭౪ ॥ ౫౬ ॥

యే తే సహస్రమయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హన్తవే । తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా సర్వానవయజామహే ॥ ౭౫ ॥ ౫౭ ॥

మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా ॥ ౭౬ ॥ ౫౮ ॥

దేవకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా। మనుష్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా। పితృకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా। ఆత్మకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా। అన్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా। అస్మత్కృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా। యద్దివా చ నక్తం చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా। యత్స్వపన్తశ్చ జాగ్రతశ్చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా। యత్సుషుప్తశ్చ జాగ్రతశ్చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా। యద్విద్వాగ్ంసశ్చావిద్వాగ్ంసశ్చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా। ఏనస ఏనసోఽవయజనమసి స్వాహా ॥ ౭౭ ॥ ౫౯ ॥

యద్వో దేవాశ్చకృమ జిహ్వయా గురు మనసో వా ప్రయుతీ

దేవ* హేడనమ్। అరావ్ణో అభిదుచ్ఛునాయతే తస్మింత దేవో వసృఙ్నిధేతిస్వ స్వాహా ॥ ౭౮ ॥ ౬౦ ॥

కామోకార్షీన్నమోనమః। కామోకార్షీత్కామః కరోతి నాహంకరోమి కామః కర్తా నాహంకర్తా కామః కారయితా నాహం కారయితా ఏష తే కామ కామాయ స్వాహా ॥ ౭౯ ॥ ౬౧ ॥

మన్యురకార్షీన్నమోనమః। మన్యురకార్షీన్మన్యుః కరోతి నాహంకరోమి మన్యుః కర్తా నాహంకర్తా మన్యుః కారయితా నాహం కారయితా। ఏష తే మన్యో మన్యవే స్వాహా॥ ౮౦॥ ౬౨॥

తిలాఞ్జుహోమి సరసాగ్ం సపిష్టాన్గన్ధార మమ చిత్తే రమన్తు స్వాహా। గావో హిరణ్యం ధనమన్నపానగ్ం సర్వేషాగ్ం శ్రియై స్వాహా॥ శ్రియంచ లక్ష్మీంచ పుష్టించ కీర్తించానృణ్యతామ్। బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతాం। శ్రద్ధామేధే ప్రజాస్సందదాతు స్వాహా ॥౮౧॥౬౩॥

తిలాః కృష్ణాస్తిలాశ్శ్వేతాస్తిలాస్సౌమ్యావశానుగాః। తిలాః పునన్తు మే పాపం యత్కిఞ్చిద్దురితం మయి స్వాహా। చోరస్యాన్నం నవశ్రాద్ధం బ్రహ్మహా గురుతల్పగః। గోస్తేయగ్ం సురాపానం భ్రూణహత్యా తిలా శాన్తిగ్ం శమయన్తు స్వాహా। శ్రీశ్చ లక్ష్మీశ్చ పుష్టిశ్చ కీర్తించానృణ్యతామ్। బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్। శ్రద్ధామేధే ప్రజ్ఞాతు జాతవేదస్సం దదాతు స్వాహా॥౮౨॥౬౪॥

ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం

---

* హేళనమ్ ఇతి కేచిత్.

విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణరేతో బుద్ధ్యాకూతిస్సఙ్కల్పా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। త్వక్చర్మమాగ్ంసరుధిరమేదోమజ్జాస్నాయవోఽస్థీని మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। శిరఃపాణిపాదపార్శ్వపృష్ఠోరూదరజఙ్ఘాశిశ్నోపస్థపాయవో మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। ఉత్తిష్ఠ పురుష హరిత పిఙ్గల లోహితాక్షి దేహి దేహి దదాపయితా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా॥౧-౩॥౬౯॥

పృథివ్యాప స్తేజో వాయురాకాశా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। శబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। మనోవాక్కాయకర్మాణి మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। అవ్యక్తభావైరహఙ్కారై ర్జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। ఆత్మా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా॥ అన్తరాత్మా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా పరమాత్మా మే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ స్వాహా। క్షుధే స్వాహా। క్షుత్పిపాసాయ స్వాహా। వివిట్యై స్వాహా। ఋగ్విధానాయ స్వాహా। కషోత్కాయ స్వాహా। క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీర్నాశయామ్యహమ్। అభూతి

మనసమృద్ధించ సర్వాన్నిర్ణుద మేపాప్మానగ్ం స్వాహా। అన్నమయ ప్రాణయమ మనోమయ విజ్ఞానమయమానన్దమయమాత్మామేశుధ్యన్తాం జ్యోతిరహంవిరజా విపాప్మాభూయాసగ్ం స్వాహా ॥౮౪ ॥౬౬ ॥

అగ్నయేస్వాహా । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్స్వాహా । ధ్రువాయ భూమాయ స్వాహా। ధ్రువక్షితయె స్వాహా । అచ్యుతక్షితయెస్వాహా । అగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహా । ధర్మాయ స్వాహా । అధర్మాయ స్వాహా । అద్భ్యస్స్వాహా । ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహా ॥ ౬౭ ॥

రక్షో దేవజనేభ్యస్స్వాహా । గృహ్యాభ్యస్స్వాహా। అవసానేభ్యస్స్వాహా। అవసానపతిభ్యస్స్వాహా। సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా। కామాయస్వాహా । అన్తరిక్షాయ స్వాహా । యదేజతిజగతియచ్చ చేష్టతినామ్నోభాగోయన్నామ్నె స్వాహా । పృథివ్యైస్వాహా । అన్తరిక్షాయ స్వాహా॥ ౮౬ ॥ దివే స్వాహా। సూర్యాయ స్వాహా। చన్ద్రమసె స్వాహా । నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా । ఇన్ద్రాయస్వాహా । బృహస్పతయె స్వాహా । ప్రజాపతయె స్వాహా। బ్రహ్మణె స్వాహా। స్వధాపితృభ్యస్స్వాహా । నమోరుద్రాయ పశుపతయె స్వాహా ॥౮౭ ॥

దేవేభ్యస్స్వాహా।పితృభ్యస్స్వధాஉస్తు । భూతేభ్యోనమః। మనుష్యేభ్యోహన్తా। ప్రజాపతయె స్వాహా । పరమేష్ఠినే స్వాహా । యథాకూపశ్శతధారస్సహస్రధారో అక్షితః । ఏవామెఅస్తుధాన్యగ్ం సహస్రధారమక్షితమ్ । ధనధాన్యైస్స్వాహా। యేభూతాః ప్రచరన్తి దివానక్తం బలిమిచ్ఛన్తోవితుదస్యప్రేష్యాః । తేభ్యో బలిం పుష్టికా

మో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాతు స్వాహా ॥౮౮॥

ఓం ఓషధీనన్నస్పతిభ్యస్స్వాహా ఽన్తరిక్షాయ స్వాహా నమో రుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా వితుదస్య ప్రేష్యా ఏకం చ ॥౯౭॥

ఓం తద్బ్రహ్మ । ఓం తద్వాయుః । ఓం తదాత్మా । ఓం తత్సత్యమ్ । ఓం తత్సర్వమ్ । ఓం తత్పురోర్నమః । అన్తశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు । త్వం యజ్ఞస్త్వం వషట్కారస్త్వమిన్ద్రస్త్వగ్ం రుద్రస్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః । త్వం తదాప ఆపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ౮౯ ॥౯౮॥

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ । అమృతోపస్తరణమసి । శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ । ప్రాణాయ స్వాహా ॥ ౯౦॥ శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ । అపానాయ స్వాహా । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ । వ్యానాయ స్వాహా । శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ । ఉదానాయ స్వాహా ॥ శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా విశాప్రదాహాయ । సమానాయ

స్వాహా। బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ। అమృతాపిధానమసి॥ ౯౦
ప్రాణాయ స్వాహా సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి చత్వారి చ॥ ౯౬॥

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్। ప్రాణమన్నే నాప్యాయస్వ। శ్రద్ధాయామపానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్। అపానమన్నే నాప్యాయస్వ। శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్। వ్యానమన్నే నాప్యాయస్వ। శ్రద్ధాయాముదానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్। ఉదానమన్నే నాప్యాయస్వ। శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్। సమానమన్నే నాప్యాయస్వ॥ ౯౧॥ ౨౦॥ అఙ్గుష్ఠమాత్రః పురుషోఽఙ్గుష్ఠం చ సమాశ్రితః। ఈశః సర్వస్య జగతః ప్రభుః ప్రీణాతి విశ్వభుక్॥ ౯౩॥ ౨౧॥

వాఙ్మ ఆసన్। నసోః ప్రాణః। అక్ష్యోశ్చక్షుః। కర్ణయోః శ్రోత్రమ్। బాహువోర్బలమ్। ఊరువోరోజః। అరిష్టా విశ్వాన్యఙ్గాని తనూః। తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః॥ ౯౪॥ ౨౨॥

వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః। అప ధ్వాన్తమూర్ణుహి పూర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేఽవ బద్ధాన్॥ ౯౫॥ ౨౩॥ ప్రాణానాం గ్రన్థిరసి రుద్రో మా విశాన్తకః। తేనాన్నే నాప్యాయస్వ॥ ౯౬॥ ౨౪॥ నమో రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మే పాహి॥ ౯౭॥ ౨౫॥ త్వమగ్నే ద్యుభిస్త్వమాశుశుక్షణిస్త్వమద్భ్యస్త్వమశ్మనస్పరి। త్వం వనేభ్యస్త్వమోషధీభ్యస్త్వం నృణాం నృపతే జాయసే శుచిః॥ ౯౮॥ ౨౬॥

శివేన మేనం తిష్ఠస్వ స్యోనేన మేసంతిష్ఠస్వ సువర్చసా మే సంతిష్ఠస్వ బ్రహ్మవర్చసేన మేసంతిష్ఠస్వ యజ్ఞస్యర్ధిమనుసంతిష్ఠస్వోప తే యజ్ఞ నమ ఉప తే నమ ఉప తేనమః ॥ ౨౨ ॥

సత్యం పరం పరగ్ంసత్యగ్ంసత్యేన న సువర్గాల్లోకాచ్చ్యవన్తే కదాచన సతాగ్ంహి సత్యం తస్మాత్సత్యే రమన్తేఽతప ఇతి తపో నానశనాత్పరం యద్ధి పరం తపస్తద్దుర్ధర్షం తద్దురాధర్షం తస్మాత్తపసి రమన్తే దమ ఇతి నియతం బ్రహ్మచారిణస్తస్మాద్దమే రమన్తే శమ ఇత్యరణ్యే మునయస్తస్మాచ్ఛమే రమన్తే దానమితి సర్వాణి భూతాని ప్రశగ్ంసన్తి దానాన్నాతిదుష్కరం తస్మాద్దానే రమన్తే ధర్మ ఇతి ధర్మేణ సర్వమిదం పరిగృహీతం ధర్మాన్నాతి దుష్కరం తస్మాద్ధర్మే రమన్తే ప్రజన ఇతి భూయాగ్ంసస్తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్రజాయన్తే తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్రజననే రమన్తేఽగ్నయ ఇత్యాహ తస్మాదగ్నయ ఆధాతవ్యా అగ్నిహోత్రమిత్యాహ తస్మాదగ్నిహోత్రే రమన్తే యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో హి దేవాస్తస్మాద్యజ్ఞే రమన్తే మానసమితి విద్వాగ్ంసస్తస్మాద్విద్వాగ్ంస ఏవ మానసే రమన్తే న్యాస ఇతి బ్రహ్మా బ్రహ్మా హి పరః పరో హి బ్రహ్మా తాని వా ఏతాన్యవరాణి పరాగ్ంసి న్యాస ఏవాత్యరేచయద్య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్ ॥

ప్రాజాపత్యో హారుణిస్సుపర్ణేయః ప్రజాపతిం పితరముపససార కిం భగవన్తః పరమం వదన్తీతి తస్మై ప్రోవాచ సత్యేన వాయురావాతి సత్యేనాదిత్యో రోచతే దివి సత్యం వాచః ప్రతిష్ఠా సత్యే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్సత్యం పరమం వదన్తి తపసా దేవా. దేవ

తామగ్ర ఆయన్ తపసర్షయస్సువరన్వవిన్దన్ తపసా సపత్నాన్ప్రణు
దామారాతీ స్తపసి సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్తపః పరమం వదన్తి ద
మేన దాన్తాః కిల్బిషమవధూన్వన్తి దమేన బ్రహ్మచారిణస్సువరగచ్ఛ
న్దమో భూతానాం దురాధర్షం దమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దమః
పరమం వదన్తి శమేన శాన్తాశ్శివమాచరన్తి శమేన నాకం మునయో
ఽన్వవిన్దఞ్ఛమో భూతానాం దురాధర్షం శమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం
తస్మాచ్ఛమః పరమం వదన్తి దానం యజ్ఞానాం వరూథం దక్షిణా లోకే
దాతారగ్ం సర్వభూతాన్యుపజీవన్తి దానేనారాతీరపానుదన్త దా
నేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి దానే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దానం పరమం
వదన్తి ధర్మో విశ్వస్య జగతః ప్రతిష్ఠా లోకే ధర్మిష్ఠం ప్రజా ఉపస
ర్పన్తి ధర్మేణ పాపమపనుదతి ధర్మే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్ధర్మం
పరమం వదన్తి ప్రజననం వై ప్రతిష్ఠా లోకే సాధు ప్రజాయా స్తన్తుం త
న్వానః పితృణామనృణో భవతి తదేవ తస్యా అనృణం తస్మాత్ప్రజననం
పరమం వదన్త్యగ్నయో వై త్రయీ విద్యా దేవయానః పన్థా గార్హ
పత్య ఋక్పృథివీ రథన్తరమన్వాహార్యపచనం యజురన్తరిక్షం వామదే
వ్యమాహవనీయస్సామ సువర్గో లోకో బృహత్తస్మాదగ్నీన్పరమం
వదన్త్యగ్నిహోత్రగ్ం సాయంప్రాతర్గృహాణాం నిష్కృతిస్స్విష్ట
గ్ం సుహుతం యజ్ఞక్రతూనాం ప్రాయణగ్ం సువర్గస్య లోకస్య
జ్యోతిస్తస్మాదగ్నిహోత్రం పరమం వదన్తి యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞేన హి దేవా
దివంగతా యజ్ఞేనాసురానపానుదన్త యజ్ఞేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి

జ్ఞే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్యజ్ఞం పరమం వదన్తి మానసం వై ప్రా
జాపత్యం పవిత్రం మానసేన మనసా సాధు పశ్యతి మానసా ఋష
యః ప్రజా అసృజన్త మానసే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాన్మానసం పర
మం వదన్తి న్యాస ఇత్యాహుర్మనీషిణో బ్రహ్మాణం బ్రహ్మా విశ్వః
కతమస్స్వయమ్భుః ప్రజాపతిస్సంవత్సర ఇతి సంవత్సరోఽసావాదిత్యో
య ఏష ఆదిత్యే పురుషస్స పరమేష్ఠీ బ్రహ్మాత్మా యాభిరాదిత్య
స్తపతి రశ్మిభిస్తాభిః పర్జన్యో వర్షతి పర్జన్యేనౌషధివనస్పతయః
ప్రజాయన్త ఓషధివనస్పతిభిరన్నం భవత్యన్నేన ప్రాణాః ప్రాణైర్బలం
బలేన తపస్తపసా శ్రద్ధా శ్రద్ధయా మేధా మేధయా మనీషా మనీష
యా మనో మనసా శాన్తిశ్శాన్త్యా చిత్తం చిత్తేన స్మృతిగ్ం స్మృత్యా
స్మారగ్ం స్మారేణ విజ్ఞానం విజ్ఞానేనాత్మానం వేదయతి తస్మాదన్నం
దదన్సర్వాణ్యేతాని దదాత్యన్నాత్ప్రాణా భవన్తి భూతానాం ప్రా
ణైర్మనో మనసశ్చ విజ్ఞానం విజ్ఞానాదానన్దో బ్రహ్మ యోనిస్స వా
ఏష పురుషః పఞ్చధా పఞ్చాత్మా యేన సర్వమిదం ప్రోతం పృ
థివీ చాన్తరిక్షం చ ద్యౌశ్చ దిశశ్చావాన్తరదిశాశ్చ స వై సర్వమి
దం జగత్స సభూతగ్ం స భవ్యం జిజ్ఞాసక్లృప్త ఋతజా రయిష్ఠాశ్శ్రద్ధా స
త్యో మహస్వాన్తపసో వరిష్ఠాత్ జ్ఞాత్వా తమేవం మనసా హృదా చ
భూయో న మృత్యుముప యాహి విద్వాన్తస్మాన్న్యాసమేషాం తప
సామతిరిక్తమాహుర్వసురణ్వో విభూరసి ప్రాణే త్వమసి సన్ధాతా బ్ర
హ్మన్త్వమసి విశ్వధృత్తేజోదాస్త్వమస్యగ్నిరసి వర్చోదాస్త్వ

మసి సూర్యస్య ద్యుమ్నోదాస్త్వమసి చన్ద్రమస ఉపయామగృహీతోఽసి బ్రహ్మణే త్వా మహస ఓమిత్యాత్మానం యుఞ్జీతైతద్వై మహోపనిషదం దేవానాం గుహ్యం య ఏవం వేద బ్రహ్మణో మహిమానమాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమాన మిత్యుపనిషత్ ॥

తస్యైవం విదుషో యజ్ఞస్యాత్మా యజమానశ్శ్రద్ధా పత్నీ శరీర మిధ్మమురో వేదిర్లోమాని బర్హిర్వేదశ్శిఖా హృదయం యూపః కామ ఆజ్యం మన్యుః పశుస్తపోఽగ్నిర్దమశ్శమయితా దక్షిణా వాగ్ఘోతా ప్రాణ ఉద్గాతా చక్షురధ్వర్యుర్మనో బ్రహ్మా శ్రోత్రమగ్నీద్యావద్ధ్రియతే సా దీక్షా యదశ్నాతి తద్ధవిర్యత్పిబతి తదస్య సోమపానం యద్రమతే తదుపసదో యత్సంచరత్యుపవిశత్యుత్తిష్ఠతే చ స ప్రవర్గ్యో యన్ముఖం తదాహవనీయో యా వ్యాహృతిరాహుతిర్యదస్య విజ్ఞానం తజ్జుహోతి యత్సాయం ప్రాతరత్తి తత్సమిధం యత్ప్రాతర్మధ్యన్దినగ్ం సాయంచ తాని సవనాని యే అహోరాత్రే తే దర్శపూర్ణమాసౌ యేఽర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చ తే చాతుర్మాస్యాని య ఋతవస్తే పశుబన్ధా యే సంవత్సరాశ్చ పరివత్సరాశ్చ తేఽహర్గణాస్సర్వవేదసం వా ఏతత్సత్రం యన్మరణం తదవభృథ ఏతద్వై జరామర్యమగ్నిహోత్రగ్ం సత్త్రం య ఏవం విద్వానుదగయనే ప్రమీయతే దేవానామేవ మహిమానం గత్వాఽఽదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛత్యథ యో దక్షిణే ప్రమీయతే పితృణామేవ మహిమానం గత్వా చన్ద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోత్యేతౌ వై సూర్యా

చన్ద్రమసో మహిమానో బ్రహ్మణో విద్వానభిజయతి తస్మాద్బ్రా
హ్మణో మహిమానమాప్నోతి తస్మాద్బ్రాహ్మణో మహిమానమ్॥

అంభస్యైకపంచాశచ్చతంజాతవేదసైచతుర్దశ భూరన్నం భూ
రగ్నయే భూరగ్నయే చైకమేకం పాహి పాహి చత్వారి చత్వారి యశ్ఛన్ద
సాం ద్వే నమో బ్రహ్మణ ఋతం తపో యథా వృక్షస్యైకమేకమణోరణీ
యాగ్ం శ్చతుస్త్రిగ్ం శత్సహస్రశీర్ష షగ్ం షడ్విగ్ంశతిరాది
త్యో వా ఏష ఆదిత్యో వై తేజ ఏకమేకం నిధనపతయే త్రయో
విగ్ంశతిస్సద్యోజాతం త్రీణి వామదేవాయైకమఘోరేభ్యస్తత్పురు
షాయ ద్వేద్వే ఈశానో నమో హిరణ్యబాహవ ఏకమేకమృతగ్ంస
త్యం ద్వే సర్వో వై రుద్రశ్చత్వారి కద్రుద్రాయ తిస్రో యస్య వైక
ఙ్కతీ కృణుష్వ పాజోఽదితిరాపో వా ఇదగ్ం సర్వ మేకమేకమా
పః పునన్తు చత్వార్యగ్నిశ్చ సూర్యశ్చ నవ నవోమితి చత్వార్యా
యాతు పఞ్చాజోఽసి దశోత్తమే చత్వారి ఘృణిస్త్రిస్త్రిబ్రహ్మమేతు
మాం యాస్తే బ్రహ్మహత్యాం ద్వాదశ బ్రహ్మమేధయాఽద్యాన
ఇమం భ్రూణహా త్యాం బ్రహ్మమేధవా బ్రహ్మ దేవానామిదం విర
హత్యా మేకాన్న విగ్ంశతి రేకాన్న విగ్ంశతిర్మేధా దేవీమేధాం
మ ఇన్ద్రశ్చత్వారి చత్వా త్యామాం మేధాద్వేమయి మేధా
మేకమపైతు పరం వాతం ప్రాణమ ముత్రి భూ మూర్ధరిగ్ం
శల్లై రగ్నింమా భిదో మృత్యోమానో మహాన్తం మానస్తోకే
పజాపతే స్వస్తిదా త్ర్యమ్బకం యే తే సహస్రమయుతం ద్వేద్వే

మృత్యవే స్వాహైకం॥ దేవకృతస్యైకాదశ యద్దేవాః కామోఽ
కార్షీన్మన్యురకార్షీద్ద్వేద్వే తిలాఞ్జుహోమి గావశ్శ్రియంప్రి
జాః పఞ్చతిలాః కృష్ణాశ్శ్వేరస్యశ్రీః ప్రజ్ఞాతు జాతవేదస్సన్తప్రాణ
వాక్త్వక్చక్షుర ఉత్తిష్ఠ పురుష పఞ్చ పృథివీ శబ్దమనోవాగవ్యక్తాత్మా
ఽన్తరాత్మా పరమాత్మా మేక్షుధేఽన్నమయ పఞ్చదశాగ్న యే
స్వాహైకచత్వారిగ్ంశందోం తద్బ్రహ్మానవశ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిష్టో
ఽమృతంజుహోమిచతుర్విగ్ంశతిశ్శ్రద్ధాయాందశాంగుష్ఠమాత్రః
పురుషోద్వేవాఙ్మఆసన్నష్టౌ వయస్సప్రణాః ప్రాణానాం గ్రన్థి
రసిద్వేద్వే నమో రుద్రాయైకం త్వమగ్నేద్యుభిర్ద్వే శివేనమే సం
తిష్ఠస్వసత్యం ప్రాజాపత్యస్తస్యైవమేక మేకమశీతిః ॥౮౦॥

అమ్భస్యపారే స్వస్తినః పాహినోఅగ్నఏకయాఽఽద్రిత్యోవా
ష్టపఖులగ్ం సత్యమోమిత్యామాంమేధామానస్తోకేతిలాఞ్జుహోమి
శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టః ప్రాజాపత్యోద్వ్యశీతరశీతిమ్॥ ౧౦౩॥

సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై।
తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥
హరిః ఓమ్ ॥ శ్రీబ్రహ్మార్పణమస్తు.

ఇ తి నా రా య ణ మ్ సమా ప్తమ్. చే॥ ల॥

నారాయణోపనిషత్ప్రారమ్భః.

హరిః ఓమ్ । అథ పురుషో హ వై నారాయణోఽకామయత ప్రజా
స్సృజేయేతి । నారాయణాత్ప్రాణో జాయతే । మనస్సర్వేన్ద్రియాణి చ ।
ఖం వాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీ విశ్వస్య ధారిణీ । నారాయణాద్బ్రహ్మా
జాయతే । నారాయణాద్రుద్రో జాయతే । నారాయణాదిన్ద్రో జాయతే ।
నారాయణాత్ప్రజాపతయః ప్రజాయన్తే । నారాయణాద్ద్వాదశాదిత్యా
రుద్రా వసవస్సర్వాణి చ ఛన్దాగ్ంసి । నారాయణాదేవ సముత్పద్యన్తే ।
నారాయణాత్ప్రవర్తన్తే । నారాయణే ప్రలీయన్తే ॥

ఓమ్ । అథ నిత్యో నారాయణః । బ్రహ్మా నారాయణః । శివశ్చ
నారాయణః । శక్రశ్చ నారాయణః । ద్యావాపృథివ్యౌ చ నారాయణః ।
కాలశ్చ నారాయణః । దిశశ్చ నారాయణః । ఊర్ధ్వశ్చ నారాయణః
అధశ్చ నారాయణః । అన్తర్బహిశ్చ నారాయణః । నారాయణ ఏవేద
గ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । నిష్కలఙ్కో నిరఞ్జనో నిర్వి
కల్పో నిరాఖ్యాతశ్శుద్ధో దేవ ఏకో నారాయణః । న ద్వితీయోఽస్తి
కశ్చిత్ । య ఏవం వేద । స విష్ణురేభవతి స విష్ణురేవ భవతి ॥

ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ । నమ ఇతి పశ్చాత్ । నారాయణా
యేత్యుపరిష్టాత్ । ఓమిత్యేకాక్షరమ్ । నమ ఇతి ద్వే అక్షరే । నారా
యణాయేతి పఞ్చాక్షరాణి । ఏతద్వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమ్ ।
యో హ వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమధ్యేతి । అనపబ్రువస్సర్వ

మాయురేతి। విన్దతే ప్రాజాపత్యగ్ం* రాయస్పోషం గౌపత్యమ్। తతో ఽమృతత్వమశ్నుతే తతో ఽమృతత్వమశ్నుత ఇతి। య ఏవం వేద॥

ప్రత్యగానన్దం బ్రహ్మపురుషం ప్రణవస్వరూపమ్। అకార ఉకార మకార ఇతి। తానేకధా సమభరత్ తదేతదోమితి। యముక్త్వా ముచ్యతే యోగీ జన్మ సంసారబన్ధనాత్। ఓం నమో నారాయణాయేతి మన్త్రోపాసకః। వైకుణ్ఠ భువనలోకం గమిష్యతి। తదిదం పరం పుణ్డరీకం విజ్ఞానఘనమ్। తస్మాత్తడిదాభమాత్రమ్। బ్రహ్మణ్యో దేవకీపుత్రో బ్రహ్మణ్యో మధుసూదనోమ్। సర్వభూతస్థమేకం నారాయణమ్। కారణరూపమకార పరబ్రహ్మోమ్। ఏతదథర్వశిరో యో ఽధీతే। ప్రాతరధీయానో రాత్రికృతం పాపం నాశయతి। సాయమధీయానో దివసకృతం పాపం నాశయతి। మాధ్యన్దినమాదిత్యాభిముఖో ఽధీయానః పఞ్చపాతకఉపపాతకాత్ప్రముచ్యతే। సర్వ వేద పారాయణపుణ్యం లభతే। నారాయణ సాయుజ్య మవాప్నోతి నారాయణసాయుజ్య మవాప్నోతి। య ఏవం వేద। ఇత్యుపనిషత్ ॥

ఇతి నారాయణోపనిషత్సమాప్తా. చ॥ ల॥

మన్యుసూక్తమ్.

యస్తేమన్యోఽవిధద్వజ్రసాయకసహఓజః పుష్యతివిశ్వమా నుషక్। సాహ్యామదాసమార్యన్త్వయాయుజాసహస్కృతేనసహసా సహస్వతా ॥౧॥ మన్యురిన్ద్రోమన్యురేవాసదేవోమన్యుర్హోతావరుణో జాతవేదాః। మన్యుం విశఈళతే మానుషీర్యాః పాహినో మన్యో తపసాసజోషాః ॥౨॥ అభీహిమన్యో తవసస్తవీయాన్తపసాయుజావిజ హిశత్రూన్। అమిత్రహావృత్రహా దస్యుహాచ విశ్వావసూన్యాభ రాత్వన్నః॥౩॥ త్వంహిమన్యో అభిభూత్యోజాస్స్వయమ్భూర్భామో అభిమాతిషాహః। విశ్వచర్షణిస్సహురిస్సహావానస్మాస్వోజఃపృత నాసుధేహి॥౪॥ అభాగస్సన్నపపరేతో అస్మితవక్రత్వాతవిషస్యప్ర చేతః। తన్త్వా మన్యో అక్రతుర్జిహీళాహంస్వాతనూర్బలదేయాయమే హి॥౫॥ అయన్తేఅస్మ్యుపమేహ్యర్వాఙ్ప్రతీచీనస్సహురేవిశ్వధాయః। మన్యోవజ్రిన్నభిమామావవృత్స్వహనావదస్యూఀరుతబోధ్యాపేః॥౬॥ అభిప్రేహిదక్షిణతో భవామేఽధావృత్రాణి జఙ్ఘనావభూరి। జుహోమి తేధరుణమ్మధ్వోఅగ్రముభాఉపాంశుప్రథమాపిబావ ॥౭॥ త్వయామన్యోసరథమారుజన్తోహర్షమాణా సోధృషితామరుత్వః। తిగ్మేషవ ఆయుధాసంశిశానా అభిప్రయన్తునరో అగ్నిరూపాః॥౮॥ అగ్నిరివమన్యోత్విషిత స్సహస్వసేనానీర్నస్సహురే హూతఏధి। హత్వాయశత్రూన్విభజస్వవేద ఓజోమిమానోవిమృధోనుదస్వ॥౯॥ సహస్వమన్యోఅభిమాతిమస్మేరుజన్మృణన్ప్రమృణన్ప్రేహిశత్రూన్॥

ఉగ్రస్తే పాజో నన్వారురుధ్రే వశీ వశన్నయస ఏకజత్వమ్॥ ౧౦॥ ఏకో
బహూనామసి మన్యవీళితో విశంవిశం యుధయే సంశిశాధి। అకృత్త
రుక్త్వయా యుజా వయన్ద్యుమన్తం ఘోషం విజయాయ కృణ్మహే॥౧౧॥

విజేషకృదిన్ద్ర ఇవానవబ్రవో3స్మాకం మన్యో అధిపా భవేహ।
ప్రియన్తే నామ సహురే గృణీమసి విద్మాతముత్సం యత ఆబభూథ॥ ౧౨॥
ఆభూత్యా సహజా వజ్రసాయక సహో బిభర్ష్యభిభూత ఉత్తరమ్। క్ర
త్వానో మన్యో సహ మేద్యేధి మహాధనస్య పురుహూత సంసృజి॥౧౩॥
సంసృష్టం ధనముభయం సమాకృత మస్మభ్యన్దత్తాం వరుణశ్చ మన్యుః॥
భియన్దధానా హృదయేషు శత్రవః పరాజితాసో అపనిలయన్తామ్॥౧౪॥

ధన్వనాగా ధన్వనాజిం జయేమ ధన్వనా తీవ్రాస్సమదో జయేమ
ధనుశ్శత్రోరపకామం కృణోతి ధన్వనా సర్వాః ప్రదిశో జయేమ॥

ఇతి మన్యుసూక్తమ్ స్సమాప్తమ్. చ॥ ల॥

రుద్రసూక్తమ్.

ఇమారుద్రాయ తవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామ
హే మతీం। యథానశమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామే
అస్మిన్ననాతురమ్ ॥ ౧ ॥

మృళానో రుద్రోత నో మయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా
విధేమ తే। యచ్ఛంచ యోశ్చ మనురాయజే పితా తదశ్యామ తవ
రుద్ర ప్రణీతిషు॥ ౨॥ అశ్యామ తే సుమతిం దేవయజ్యయా క్షయద్వీర
స్య తవ రుద్ర మీఢ్వః। సుమ్నాయన్నిద్విశో అస్మాకమాచరారిష్ట

వీరాజుహవామతే హవిః ॥౩॥ త్వేషం వయంరుద్రం యజ్ఞసాధంవం కుంకవిమవసేనిహ్వయామహే । ఆరేఅస్మద్దైవ్యం హేళోఅస్యతుసుమతి మిద్వయ మస్యావృణీమహే ॥౪॥ దివో వరాహ మరుషం కపర్దినం త్వేషం రూపం నమసానిహ్వయామహే । హస్తే బిభ్రద్భేషజా వార్యాణి శర్మవర్మ చ్ఛర్దిరస్మభ్యంయంసత్ ॥౫॥ ఇదంపిత్రే మరుతా ముచ్యతేవచః స్వాదోస్స్వాదీయో రుద్రాయవర్ధనమ్। రాస్వాచనో అమృత మర్తభోజన న్త్మనేతో కాయతన యాయమృళ ॥౬॥

మానో మహాన్త ముతమానో అర్భకం మాన ఉక్షన్తము తమాన ఉక్షితమ్। మానోవధీఃపితరంమోతమాతరం మానఃప్రియా స్తన్వోరుద్రరీరిషః ॥ ౭॥

మానస్తోకేతనయే మాన ఆయౌమానో గోషు మానో అశ్వేషు రీరిషః।వీరాన్మానో రుద్రభామితో వధీర్హవిష్మన్త స్సదమిత్త్వా హవామహే ॥ ౮ ॥

ఉపతేస్తోమాన్పశుపాఇవాకరంరాస్వాపితర్మరుతాంసుమ్నమస్మేభద్రాహితే సుమతిర్మృళయత్తమాథావయ మవఇత్తేవృణీమహే॥౯॥

ఆరేతే గోఘ్నముత పూరుషఘ్నం క్షయద్వీర సుమ్నమస్మేతే అస్తు। మృళాచనో అధీచ బ్రూహిదేవా ధాచనశ్శర్మయచ్ఛ ద్విబర్హాః ॥ ౧౦ ॥

అవోచామ నమో అస్మా అవస్యవః శృణోతునో హవంస్రు

ద్రో మరుత్వా౯ । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౧౧ ॥

అథ రెండవ భాగమ్.

ఆ తే పితర్మరుతాం సుమ్నమేతు మా నః సూర్యస్య సన్దృశో యుయోథాః । అభి నో వీరో అర్వతి క్షమేత ప్రజాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః ॥ ౧ ॥

త్వాదత్తేభీ రుద్ర శంతమేభిః శతం హిమా అశీయ భేషజేభిః । వ్యస్మద్ద్వేషో వితరం వ్యంహో వ్యమీవాశ్చాతయస్వా విషూచీః ॥ ౨ ॥

శ్రేష్ఠో జాతస్య రుద్ర శ్రియాసి తవస్తమస్తవసాం వజ్రబాహో । పర్షి ణః పారమంహసః స్వస్తి విశ్వా అభీతీ రపసో యుయోధి ॥ ౩ ॥

మా త్వా రుద్ర చుక్రుధామా నమోభిర్మా దుష్టుతీ వృషభ మా సహూతీ । ఉన్నో వీరాఁ అర్పయ భేషజేభిర్భిషక్తమం త్వా భిషజాం శృణోమి ॥ ౪ ॥

హవీమభిర్హవతే యో హవిర్భిరవ స్తోమేభీ రుద్రం దిషీయ । ఋదూదరః సుహవో మా నో అస్యై బభ్రుః సుశిప్రో రీరధన్మనాయై ॥ ౫ ॥

ఉన్మా మమన్ద వృషభో మరుత్వాన్త్వక్షీయసా వయసా నాధమానమ్ । ఘృణీవ చ్ఛాయామరపా అశీయా వివాసేయం రుద్రస్య సుమ్నమ్ ॥ ౬ ॥

క్వ౧స్య తే రుద్ర మృళయాకుర్హస్తో యో అస్తి భేషజో జలాషః । అపభర్తా రపసో దైవ్యస్యాభీ ను మా వృషభ చక్షమీథాః ॥ ౭ ॥

ప్రబభ్రవే వృషభాయశ్వితీచే మహోమహీగ్ం సుష్టుతి మీరయామి। నమస్యాకల్మలీకిన నమోభిర్గృణీమసి త్వేషం రుద్రస్య నామ॥ స్థిరేభిరఙ్గైః పురురూపఉగ్రో బభ్రుః శుక్రేభిః పిపిశేహిరణ్యైః। ఈశానాదస్య భువనస్య భూరేర్న వా ఉ యోషద్రుద్రాదసుర్యమ్॥ అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వార్హన్నిష్కం యజతం విశ్వరూపమ్। అర్హన్నిదం దయసే విశ్వమభ్వం న వా ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి॥౧౦॥

స్తుహి శ్రుతం గర్తసదం యువానం మృగం న భీమముపహత్నుముగ్రమ్। మృళా జరిత్రే రుద్ర స్తవానో ఽన్యం తే అస్మన్నివపన్తు సేనాః॥ ౧౧॥

కుమారశ్చిత్పితరం వన్దమానం ప్రతి నానామ రుద్రోపయన్తమ్। భూరేర్దాతారం సత్పతిం గృణీషే స్తుతస్త్వం భేషజా రాస్యస్మే॥౧౨॥

యా వో భేషజా మరుతః శుచీని యా శన్తమా వృషణో యా మయోభు। యాని మనురవృణీతా పితా నస్తా శం చ యోశ్చ రుద్రస్య వశ్మి॥ ౧౩॥

పరిణో హేతీ రుద్రస్య వృజ్యాః పరి త్వేషస్య దుర్మతిర్మహీ గాత్। అవస్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృళ॥౧౪॥

ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన యథా దేవ న హృణీషే న హంసి। హవనశ్రున్నో రుద్రేహ బోధి బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః॥౧౫॥

ఇతి రుద్రసూక్తమ్ సమాప్తమ్. చే॥ ౮॥

సర్ప సూక్తమ్.

పూర్వ వర్గము.

అమీవా వహా వాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యావిశన్ । సఖాసు శేవ ఏధిన: ॥౧॥ యదర్జున సారమేయ దతఃపిశఙ్గయచ్ఛసే । వీవభ్రాజంత ఋష్టయ ఉపస్రక్వేషు బప్సతో నిషుస్వప ॥౨॥ స్తేనంరాయసారమే యతస్కరంవా పునస్సర । స్తోతూనిన్ద్రస్యరాయసికి మస్మాన్దుచ్ఛునాయసే నిషుస్వప ॥౩॥ త్వంసూకరస్య దర్దృహితవ దర్దర్తుసూకరః స్తోతూనిన్ద్రస్య రాయసికి మస్మాన్దుచ్ఛునాయసే నిషుస్వప ॥౪॥

సస్తుమాతా సస్తు పితా సస్తుశ్వా సస్తు విశ్పతిః । ససన్తుసర్వే జ్ఞాతయస్స స్త్వయమభితో జనః ॥ ౫ ॥ యఆస్తే యశ్చచరతి యశ్చ పశ్యతి నో జనః । తేషాంసంహన్మో అక్షాణి యథేదం హర్మ్యం తథా ॥౬॥

సహస్రశృఙ్గో వృషభో యస్సముద్రాదుదాచరత్ । తేనా సహస్యేనావయం నిజనా న్స్వాపయామసి ॥ ౭ ॥

ప్రోష్ఠేశయా వహ్యేశయా నారీర్యాస్తల్పశీవరీః । స్త్రియో యాః పుణ్యగన్ధాస్తాస్సర్వాస్స్వాపయామసి ॥ ౮ ॥

ఇతి సర్పసూక్తమ్ సమాప్తమ్. చ॥ ౨॥

అథ సర్పసూక్తమ్ పరిశిష్టమ్.

స్వపన్తు స్వపస్థాధికరణే సర్వంనిస్వాపయాపునః । ఆసూర్యమన్యాన్త్స్వాపయ వ్యుష ఇజాగృయామహమ్ ॥ ౧ ॥

అజగరో నామ సర్పస్సర్పిరవిషో మహాన్ । తస్మిన్హిసర్పసుధి

తస్మైనత్వా స్వాపయామసి ॥౨॥ సత్యసర్పో అజగరః స్సర్పిరవిషోమ హాన్। తస్యసర్పాత్సింధవ స్తస్యగామశీమహి ॥౩॥ కాళికో నామస ర్పోనవనాగ సహస్రబలః। యమునహ్రదే హసోజాతో యోనారాయణవాహనః ॥౪॥ యదికాళిక దూతస్య యదికాః కాళికా ద్భయాత్। జన్మభూమి మతిక్రాన్తో నిర్విషోయాతి కాళికః ॥౫॥ ఆయాహీన్ద్రపథిభి రీళితేభిర్య జ్ఞమిమంనో భాగధేయంజుషస్వ। తృప్తాం జహుర్మాతులస్యేవయోషా భాగస్తే పైతృష్వసేయీవపామివ ॥౬॥

యశస్కరం బలవన్తం ప్రభుత్వం త మేవరాజాధిపతిర్బభూవ। సంకీర్ణ నాగాశ్వపతిర్నరాణాంసుమంగల్యం సతతందీర్ఘమాయుః॥౭॥

కర్కోటకో నామసర్పో యోదృష్టీవిషఉచ్యతే। తస్య సర్పస్య సర్పత్వం తస్మై సర్పనమోస్తుతే ॥౮॥

నమోఅస్తుసర్పేభ్యో యేకేచ పృథివీమను। యేఅన్తరిక్షే యేదివితేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః ॥౯॥ కేచిత్పారః.

యాఇషవో యాతుధానానాం యేవావనస్పతీం అను। యువావటేషు శేరతే తేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః। యెదోరోచనే దివో యేవాసూర్యస్యరశ్మిషు। యెషామప్సుసదః కృతం తేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః। నర్మదాయైనమః ప్రాతర్నర్మదాయైనమోనిశి। నమోస్తు నర్మదేతుభ్యంత్రాహిమాం విషసర్పతః। సర్పాపసర్పభద్రంతె దూరంగచ్ఛ మహాయశాః। జనమెజయస్య యాగాంతే ఆస్తీకవచనం శృణు। ఆస్తీకవచనం శృత్వా యస్సర్పోన నివర్తతె। శతధాభిద్యతె మూర్ధాగిరిర్వజ్రహతోయథా। అగస్త్యం మాధవంచైవ ముచికుందం మహా

మునిం శ్ఛశల్లమా స్తీకంచైవ తంచైతాని స్మరేనిశ ॥ జరత్కారో జరత్కార్వో ఆస్తీకః పన్నమేవచ । ఆస్తీకస్సత్య సంధూమాం పన్న గేభ్యోహిరక్షతు। పన్నగేభ్యో హిరక్షుత్యోం నమఇతి.

ఇతి సర్పసూక్తమ్ సమాప్తమ్. చ॥ ల॥

దేవీసూక్తమ్.

అహంరుద్రేభిర్వసుభిశ్చ రామ్యహమాదిత్యైరుతవిశ్వదేవైః॥ అహమ్మిత్రావరుణోభాబిభర్మ్యహమింద్రాగ్నీ అహమశ్వినోభా॥౧॥ అహం సోమమాహనసంబి భర్మ్యహం త్వష్టారముత పూషణం భగమ్। అహందధామిద్రవిణంహవిష్మతేసుప్రావ్యే౽యజమానాయ సున్వతే॥౨॥ అహంరాష్ట్రీసంగమనీవసూనాంచికితుషీ ప్రథమాయజ్ఞియానామ్ । తామ్మాదేవావ్యదధుః పురుత్రా భూరిస్థాత్రాంభూర్యావేశయంతీమ్॥ ౩ ॥ మయాసో అన్నమత్తి యోవిపశ్యతియః ప్రాణితియ ఈంశృణోత్యుక్తమ్ । అమంతవోమాంత ఉపక్షియంతి శ్రుధిశ్రుతశ్రద్ధివం తేవదామి ॥౪॥ అహమేవస్వయమిదం వదామి జుష్టందేవేభిరుతమానుషేభిః । యంకామయేతం తముగ్రంకృణోమి తం బ్రహ్మాణంతమృషింతంసుమేధామ్ ॥౫॥ అహంరుద్రాయ ధనురాతనోమిబ్రహ్మద్విషేశరవే హంతవాఉ । అహం జనాయసమదంకృణోమ్యహంద్యావాపృథివీ ఆవివేశ॥౬॥ అహంసువేపితరమస్యమూర్ధన్మమయోనిరప్స్వన్తస్సముద్రే । తతోవితిష్ఠే భువనానువి

శ్రోత్రం తాముహం వ్యామ్ వర్ష్మణో పస్పృశామి ॥ ౭ ॥ అహమేవ వాత ఇవ ప్రవామ్యారభమాణా భువనాని విశ్వా। పరో దివాపర ఏనా పృథివ్యై తావతీ మహినా సంబభూవ ॥ ౮ ॥ ఇతి ఋక్సంహితాయాం దేవీసూక్తమ్.

అథ రాత్రి సూక్తమ్.

రాత్రీ వ్యఖ్యదాయతీ పురుత్రా దేవ్య క్షభిః । విశ్వా అధి శ్రియో ఽధిత ॥ ౧ ॥ ఓర్వప్రా అమర్త్యా నివతో దేవ్యుద్వతః । జ్యోతిషా బాధతే తమః ॥ ౨ ॥ నిరు స్వసారమస్కృతోషసం దేవ్యాయతీ । అపేదుహాసతే తమః ॥ ౩ ॥ సా నో అద్య యస్యా వయం ని తే యామన్నవిక్ష్మహి। వృక్షే న వసతిం వయః ॥ ౪ ॥ ని గ్రామాసో అవిక్షత ని పద్వన్తో ని పక్షిణః। ని శ్యేనాసశ్చిదర్థినః ॥ ౫ ॥ యావయా వృక్యం వృకం యవయ స్తేనమూర్మ్యే । అథా నః సుతరా భవ ॥ ౬ ॥ ఉప మా పేపిశత్తమః కృష్ణం వ్యక్తమస్థిత। ఉష ఋణేవ యాతయ ॥ ౭ ॥ ఉప తే గా ఇవాకరం వృణీష్వ దుహితర్దివః । రాత్రి స్తోమం న జిగ్యుషే ॥ ౮ ॥

(వాజసనేయ సంహిత) (3౪-3౨) అథర్వణ వేదము

(౧౯-౪౭-౧-పుట 3౮౦)

ఆ రాత్రి పార్థివం రజః పితురప్రాయి ధామభిః। దివః సదాంసి బృహతీ వి తిష్ఠస ఆ త్వేషం వర్తతే తమః ॥ ౯ ॥ యే తే రాత్రి నృచక్షసో యుక్తాసో నవతిర్నవ। అశీతిః సన్త్వష్టా ఉతో తే సప్త సప్తతిః ॥ ౧౦ ॥

శ్లో॥ రాత్రిం ప్రపద్యే జననీం సర్వభూతనివేశనీమ్। భద్రాం భగవతీం కృష్ణాం విశ్వస్య జగతీనిశామ్॥ సంవేశనీం సంయమనీం గ్రహ

నక్షత్రమాలినీమ్। ప్రసన్నోహంశివాంరాత్రీం భద్రేపార మశీమహి॥
భద్రేపారమశీమహ్యోన్నమః॥ స్తోష్యామి ప్రయతోదేవీం శరణ్యాం
బహ్వృచప్రియామ్। సహస్రసమ్మితాందుర్గాం జాతవేదసేసునవామ
సోమమ్॥ శాన్త్యర్థం తద్ద్విజాతీనా మృషిభిస్సోమపాశ్రితాః।
ఋగ్వేదేత్వంసముత్పన్నా రాతీయతోనిదహాతివేదః॥ యేత్వాందేవిప్ర
పద్యన్తి బ్రాహ్మణాహవ్యవాహనీమ్! అవిద్యాబహువిద్యావా సానః
పర్షదతిదుర్గాణివిశ్వా॥ యేఅగ్నివర్ణాంశుభాంసౌమ్యాంకీర్తయి
ష్యంతి యేద్విజాః। తాన్తారయతి దుర్గాణి నావేవసింధుందురితాత్య
గ్నిః॥ దుర్గేషు విషమే ఘోరే సంగ్రామేరిపుసంకటే। అగ్నిచోరని
పాతేషు సర్వగ్రహనివారిణి-సర్వగ్రహనివారిణ్యోనమః॥ దుర్గేషు
విషమేషుత్వంసంగ్రామేషువనేషుచ।మోహయిత్వాప్రపద్యంతే తేషా
మ్మే అభయంకృధి- తేషామ్మే అభయంకృధి॥ కేశినీం సర్వభూతా
నాంపఞ్చమీతిచనామచ। సామాంసమానిశాదేవీసర్వతఃపరిరక్షతు-
సర్వతః పరిరక్షత్వోన్నమః॥

తామగ్నివర్ణాంతపసాజ్వలంతీం వైరోచనీం కర్మఫలేషుజు
ష్టాం। దుర్గాందేవీంశరణ మహంప్రపద్యేసుతరసి తరసేనమః॥

దుర్గాదుర్గేషుస్థానేషు శన్నోదేవీరభిష్టయే। యఇమం దుర్గా
స్తవంపుణ్యంరాత్రిసూక్తంజపేత్సదా॥

రాత్రిఃకుశికః సౌభరో రాత్రిర్వా భారద్వాజోరాత్రిస్తవం
గాయత్రమ్। రాత్రిసూక్తం జపేన్నిత్యం తత్కాల ఉపపద్యతే॥

"ఆరాత్రి" ప్రారంభించి, ఉపపద్యతేవఱకు ఖిలగమాతృకాలచే బహిష్కరింపఁబడిన ఋగ్వేదము అష్టకవాలము ఇరువయినాలుగవ పుటయందు వ్రాయఁబడినది. అయితే ఈదేశమందు పఠింపఁబడుచున్న ఖిల ఏదవమన్త్రము మొదలు భిన్నముగనుండుటవలన దానిని యిచ్చట వ్రాయుచున్నాడను.

తామగ్నివర్ణాంతపసాజ్వలంతీం వైరోచనీంకర్మఫలేషుజుష్టామ్।
దుర్గాందేవీం శరణమహంప్రపద్యేసుతరసితరసేనమః-సుతరసితరసేన
మఃపన్నమఇతి॥ దుర్గేషువిషమేఘోరేసంగ్రామేరిపుసంకటే। అగ్నిచో

రనిపాతేషు సర్వగ్రహనివారణి - సర్వగ్రహనివారణ్యోన్నమ ఇతి ॥

దుర్గేషు విషమేషు త్వం సంగ్రామేషు వనేషు చ । మోహయిత్వా ప్రపద్యంతే తేషామ్మే అభయంకురు - తేషామ్మే అభయంకురోన్నమ ఇతి ॥ దుర్గాదుర్గేషు స్థానేషు శన్నో దేవిరభిష్టయే । ఇమం దుర్గాస్తవం పుణ్యం రాత్రౌరాత్రౌ సదా పఠేత్ - రాత్రౌరాత్రౌ సదా పఠేదోన్నమ ఇతి ॥ రాత్రిః కుశిక స్సౌభరో రాత్రిర్వా భారద్వాజీ రాత్రి స్తవం గాయత్రమ్ । రాత్రీసూక్తం జపేన్నిత్యం తత్కాల ఉపపద్యతే ॥ ఉలూకయాతుం శుశులూకయాతుం జహి శ్వయాతుముత కోకయాతుమ్ । సుపర్ణయాతుముత గృధ్రయాతుం దృషదేవ ప్రమృణ రక్ష ఇన్ద్ర ॥ రక్షోణో అగ్నే తవ రక్షణేభి రారక్షాణస్సుమఖ ప్రీణానః । ప్రతిష్ఫుర విరుజ వీడ్వంహో జహి రక్షో మహి చిద్వావృధానమ్ ॥

పిశఙ్గభృష్టిమంభృణం పిశాచిమిన్ద్ర సమ్మృణ । సర్వం రక్షో నిబర్హయ । యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో అభయం కృధి । మఘవంఛగ్ధి తవ తన్న ఊతిభిర్విద్విషో విమృధో జహి ॥ స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నః సోమపా అభయంకరః ॥ బృహాత్థాన మతుత్రి భృధ్వ్యం ప్రధృష్ణ్వంత్రిష్టుభౌజశ్శుభితముగ్రవీరమ్ । ఇన్ద్రస్తోమేన పఞ్చదశేన మధ్యమిదం వాతేన సగరేణ రక్ష ॥

అపారహార్యావైతే యజమానస్యోచ్ఛ్రిద్ధయోద్వాసనాత్ప్రప్లావనాద్బిభ్యతి । తానుపతిష్ఠేతైవాఽభయం వో భయం మే అస్త్విత్యభయం హైవాస్మై భవత్యభయం హైవాస్మై భవతి ॥ క్షీరేణస్నాపితే దేవి చందనేన విలేపితే । బైల్వపత్రకృతాం మాలాం నమో దుర్గే నమోహితః ॥ రాత్రిసూక్తమ్ సమాప్తమ్.

హిరణ్యసూక్తమ్.

హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ ।
సదాధారపృథివీన్ద్యాముతేమాఙ్కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ॥ ౧
యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజాజగతో బభూవ । య
ఈశే అస్యద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ॥ ౨॥ య
ఆత్మదాబలదాయస్య విశ్వఉపాసతే ప్రశిషం యస్యదేవాః । య
స్యచ్ఛాయామృతం యస్యమృత్యుః కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ॥ ౩
యస్యేమే హిమవన్తో మహిత్వాయస్య సముద్రగ్ం రసయాసహాహుః॥
యస్యేమాః ప్రదిశో యస్యబాహూ కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ॥
౪॥ యఙ్క్రన్దసీ అవసాత స్తభానే అభ్యైక్షేతామ్మనసారేజమానే ।
యత్రాధిసూర ఉదితౌ వ్యేతి కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ ॥౫॥ యే
న ద్యౌరుగ్రా పృథివీచదృఢే యేనసువ స్తభితమ్ యేననాకః। యోఅన్త
రిక్షే రజసోవిమానః కస్మైదేవాయహవిషావిధేమ॥ ౬ ॥ ఆపోహయ
న్మహతీర్విశ్వమాయ న్దక్షన్దధానాజనయన్తీరగ్నిమ్। తతో దేవానా
న్నిరవర్తతాసురేకః కస్మైదేవాయహవిషా విధేమ॥ ౭ ॥ యశ్చిదా
పో మహినాపర్యపశ్యద్దక్షన్దధానాజనయన్తీరగ్నిమ్। యోదేవేష్వ
ధిదేవఏకఆసీత్కస్మైదేవాయహవిషావిధేమ॥ ౮॥

హిరణ్యగర్భసూక్తమ్, సమాప్తమ్. చే॥ ౧॥
(ఈసూక్తమునకుపాఠభేదములుగలవు. గ్రంథవిస్తరభీతిచేవ్రాయలేదు)

సీ తా సూ క్త మ్.

౧-ఖిలమంత్రం ॥ సీతాం దేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యే॥ ౨-మంత్రం ॥ స్తోమత్రయస్త్రింశే భువనస్య పత్ని వివస్వద్వాతే అభినోగృణాహి ॥ 3-మం ॥ ఘృతవతీ సవితరాధిపత్యైః పయస్వతీ రన్తిరాశానో అస్తు ॥ ధ్రువాదిశాం విష్ణుపత్న్యఘోరాస్యేశానా సహసో యా మనోతా। బృహస్పతిర్మాతరిశ్వోత వాయుః సన్ధువానా వాతా అభినోగృణన్తు ॥ ౪-మం ॥ విష్టమ్భో దివో ధరుణః పృథివ్యా అస్యేశానా జగతో విష్ణుపత్నీ । విశ్వవ్యచా ఇషయన్తీ సుభూతిః శివా నో అస్త్వదితిరుపస్థే॥౫-మం ॥ విష్ణుపత్నీం చ విద్మహే శ్రీభూస్థిత్యై చ ధీమహి । తన్నో సీతా ప్రచోదయాత్ ॥౬-మం॥ అర్యమణ్ణం బృహస్పతిమిన్ద్రం దానాయ చోదయ। వాచం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవితారం చ వాజినమ్। సోమగ్ం రాజానం వరుణమగ్నిమన్వారభామహే। ఆదిత్యాన్విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిమ్ ॥ ౭. మం ॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీన్ద్రస్య బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామి॥ ౮-మం ॥ నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః । పస్త్యాస్వా । సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । అశ్వినోర్భైషజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చ

సాయ్రాభిషిఞ్చామి॥౯-మం॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినో ర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణోహస్తాభ్యామ్। సరస్వత్యై భైషజ్యేన। వీర్యాయాన్నాద్యాయాభిషిఞ్చామి ॥౧౦-మం॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణోహస్తాభ్యామ్। ఇంద్రస్యేంద్రియేణ। శ్రియై యశసే బలాయాభిషించామి అమృతాభిషేకోఽస్తు॥

శ్రీ శా సూ క్త మ్.

సమా ప్త మ్. చ॥ల॥

శ్రీమహా సరస్వతీసూక్తమ్.

అస్య శ్రీమహాసరస్వతీ మహాలక్ష్మీ మహాకాళీసూక్తమహామంత్రస్య ॥ రుద్రవిష్ణు బ్రహ్మాణోఋషయః। అనుష్టుబుష్ణిగ్గాయత్ర్యశ్ఛందాంసి ॥ శ్రీమహాసరస్వతీ మహాలక్ష్మీ మహాకాళ్యో దేవతాః॥ ఐంబీజం । హ్రీంశక్తిః। క్లీంకీలకం। శ్రీదేవతాత్రియ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥ మూలమంత్రేణకరాంగన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ సంవిత్స్వరూపబిసకందళకందరూపే। సంపారసంతమసభంధవిభాతసంధ్యే। త్రియస్యకుండలినికుంకుమతామ్రదేహే । మాతస్త్రికోణమణిమంటపదీపలేఖే । ఐమిత్యాదిపంచపూజాంకుర్యాత్ । అథసూక్తానిపఠేత్ ॥ ఓంగణేశాయనమః ॥ అస్య శ్రీమహాసూక్త మహామంత్రస్య బ్రహ్మాఋషిః । గాయత్రీఛందః ॥ శ్రీమహాసరస్వతీదేవతా ॥ క్లాంబీజం । క్లీంశక్తిః ॥ క్లూంకీలకం । శ్రీమహాసరస్వతీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥ క్లామిత్యాదికరషడంగన్యాసః । లోకత్రయేణదిగ్బంధః॥ ధ్యానం ॥ దోర్భిర్యుక్తాచతుర్భి స్ఫటికమణిమయీమక్షమాలాం దధానా । హస్తేనైకేనపద్మం శితమపిచశుకం పుస్తకం చాపరేణ । భాసాకుందేందుశంఖ స్ఫటికమ

ణినిభా భాసమానాసమానా । సామేహృద్గేవతేయం నివసతువదనే
సర్వదాసుప్రసన్నా ॥ పంచోపచారాన్కుర్యాత్ । శ్రీమహాసరస్వ
తీసూక్తప్రారంభః. రాజోవాచ॥ ఓంమునేకథయంసర్వజ్ఞ భూయః
కిఞ్చిదనుత్తమమ్। తత్త్వమేతస్యసర్వస్య యేనసిద్ధిరవాప్యతే ।

ఋషిరువాచ ॥ భూయశ్శృణు మహాభాగ దేవీమాహాత్మ్య
ముత్తమమ్ । వినాయేన స్తవశ్చాయం నిర్జీవోనృపనన్దన॥

దృష్ట్వాశుమ్భంవినిహతం దారుణందేవకంటకమ్ । ఆజగ్ముః
పరమానందం బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః॥ దేవీస్తుతిసమాధాయ దే
వాస్తల్లక్ష్యసంయుతాః । ఆజ్ఞామాదాయదేవేశ్యాః కర్తుందర్శసమా
దరాత్॥ బద్ధాంజలిపుటాస్తేతుష్టువుఃప్రణతాశ్శివామ్ । లోకా
నాంచహితార్థాయదేవీసూక్తానిపార్థివ॥ బ్రహ్మసరస్వతీసూక్తంలక్ష్మీ
సూక్తంజనార్దనః। సూక్తం తథామహాకాళ్యాశ్శంకరస్స్వయమబ్రవీ
త్॥ బ్రహ్మోవాచ॥ అజాంపురాణీమమరాంసనాతనీం। చతుర్భుజాంపు
స్తకమక్షధారిణీమ్॥ వరాభయాభ్యామనుశోభిహస్తాంనమామితాంజా
డ్యజరావినాశినీమ్॥ సరస్వతీం తామనునౌమివాచం । వచఃప్రదాం
హంసవరాధిరూఢాం। ముక్తామణిద్యోతితకణ్ఠహారాం । భాగ్యైకల
భ్యాంపరమాం పవిత్రామ్॥

శ్రీకంఠశక్తిత్రయశోభమానాం । దశారసూత్రేణ కృతాను
రూపాం । పఞ్చారవాసోభృతభాగ్యహారాం । సరస్వతీంతాంప్రణ
మామిదేవీమ్॥ కళాఘ్యయన్త్రాగ్రమణికోటిహారాం । విహారయన్త్రాం
విమలైకశోభామ్ । స్వచ్ఛాంచిదాభాంస్ఫటికానురూపాం సరస్వతీం
త్వాంప్రణమామిమాతః॥ వాక్కామకామైః పరమైఃపవిత్రైః। స్మరా
మితాంహ్రీంవరదానదక్షైః। బీజైరమీంభిః కపిబీజయుక్తైః। క్లీంయు
గ్మమిశ్రైరితి మన్త్రరాజః॥ ఏకేనచైకేనచయుగ్మకేన । ద్వాభ్యామ
ద్వైకేనతథైవశేషైః॥ కరాంగక్లృప్తిః పరమోత్తమేయం । విహన్తిపా
పానిచసాధకానామ్ ॥ దృఢేనవైశృంఖలయాచసృణ్యా । విధాతృత

త్మైశ్యచసద్దైనవాచా। శ్రీంక్లీంచవహ్నేశ్శకిలశోభయాచ । న్యాసైర
మీభిః పఠితోపిశమ్యః॥ ద్రవ్యేనహాలోమాత్రకలార్థసిద్ధి । సుకీంచ
కైర్యాగపిసిద్ధిమృచ్ఛేత్। తత్స్వాహాచ స్త్యేఃరమానివాస । సృపాయ
స్సేనాపిచవేదసిద్ధిః । నత్వాంచతేమహిమానంవిదామ । స్సరస్వతీం
త్వాంప్రథితాంహిలోకే । జానన్తికింబుధ్యుదార భూమితోయే। జడా
వయంబ్రహ్మహరీశముఖ్యాః । తథైవవాచాచవయంవదామో । జ
గ్రామనస్త్వాచ తథైవజీవాః। పశ్యామహేరూపమిదం మహేశిస్వ
ఖామసాహో త్వయిసంయుతాయామ్ । స్వాదంవిదామ స్తవశక్తిరూపో
గా। స్పృహీమమహే తత్వవిదోమహేశి । గచ్ఛామహేతవశక్తిప్రభా
వా। దానస్థయుక్తా స్తవసన్నివేశాత్ । ఆత్మామన స్త్వంత్వమిహాసి
దేహా। స్త్వమేవపఞ్చేన్ద్రియపఞ్చతత్వం । త్వమేవపైవిషయాశ్చబుద్ధిము
ఖ్యాః॥ పరాపరేశీపరమాత్వమేవ॥

రవిశ్చతే। చంద్రమాశ్చతే। తారకాశ్చతే। భూశ్చతే। జలం
చతే। తేజశ్చతే। వాయుశ్చతే। వ్యోమచతే। శబ్దశ్చతే। స్పర్శశ్చతే।
రూపంచతే। రసశ్చతే। గంధశ్చతే। శ్రోత్రశ్చతే। త్వక్చతే। చక్షు
శ్చతే। రసనాచతే। ఘ్రాణంచతే। ప్రాణశ్చతే। అపానశ్చతే। వ్యాన
శ్చతే। ఉదానశ్చతే। సమానశ్చతే। నాగశ్చతే। కూర్మశ్చతే। కృకర
శ్చతే। దేవదత్తశ్చతే। ధనంజయశ్చతే। భూతాత్మాచతే। పరమా
త్మాచతే। జ్ఞానాత్మాచతే। సర్వాత్మాచతే। మమచిత్తంత్వయ్యేవవి
నివేశ్యతామ్॥

యదానచాహం భువనానిజీవా । నాహంనవిష్ణుర్నచపార్వతీ
శః । నచేశ్వరోనాపిసదాశివశ్చ । త్వమేవచాశీర్వ్యాసివాథవిష్యసి ।
కాలస్త్వమేవాసి జగత్రయాణాం । స్వభావతుర్యాదికళాత్వమేవ ।
త్వమేవవిశ్వంచపరాత్మశక్తిః రమామి తేపాదయుగంచదేవి॥ త్వమే
వవాణీ నిఖిలాశ్చవేదా । స్త్వంశబ్దశక్తిశ్చతథార్థశక్తిః । త్వంబ్రహ్మ
విద్యాసిపరాపరేశి । త్వాంబ్రహ్మశక్తిం శరణంప్రపద్యే॥ సూక్తంత
వేదం సుధగేసరస్వతి । ప్రాతశ్చమధ్యాహ్నమహేతిసాయం। పఠంతి

యోశ్రద్ధయాపూతచిత్తా స్తేభోగమోక్షౌసహసాలభంతే । నతేకు
యోనింనదరిద్రతాంచ । త్వద్ధ్యాత్మతాపంచనసంలభంతే । తఏవధ
న్యాశ్చతఏవపూజ్యా । స్సర్వత్రసంమానయుతాభవంతి॥ ఇదంపురా
ణం విగజాసుధామయం । యత్త్వాభూతాజగతాం త్రయాణామ్ ।
తేప్రాప్నువంతిప్రకటప్రభావం। త్వాంసర్వయోనిం శరణంప్రపద్యే॥

ఋషిరువాచ । స్తుత్వానయా వేదవాణ్యా సర్వసారస్వరూప
యా।ప్రసన్నా దేవదేవశీ మహాపూర్వాసరస్వతీ॥ ఆవిర్భూతామహా
దేవీ బ్రహ్మ[illegible]కారిణీ। ఉవాచవచనం దివ్యం బ్రహ్మానందప్రదా
యకమ్॥ శ్రీదేవ్యువాచ । స్తుత్వానయాచతే బ్రహ్మన్భృశంతోషన
మన్వితా। ప్రీతాస్మిప్రియతాందేవ వరస్సంతోషకారకః ॥ బ్రహ్మో
వాచ॥ తథ్యధామేమనోదేవి దృఢంభవతుసర్వదా ఏషఏవవరస్సా
తో దుత్తమోప్రియతేమయా॥ స్వసూక్తేచాపిదేవేశి దివ్యంతేజోవి
ధీయతాం। యేనకార్యాణిసిధ్యంతి సాధకానాం మహాత్మనామ్ ॥

శ్రీదేవ్యువాచ । సర్వదా తేమనోదేవ కులధర్మేసుపూజితే ।
దృఢంభవతుసూక్తంచప్రసాదాన్మేపరంతిప॥ సర్వసిద్ధిప్రదంచాస్తు ప
రమానం దదాయకం । వినాసూక్తంపఠేద్యస్తు స్తోత్రంపఠతీతిచ ॥
మాతృగామీసవిజ్ఞేయోనరకేసతత్పరః । మమాజ్ఞావరాధేనబ్ర
హ్మఘ్నానాంగతిం వ్రజేత్ ॥

ఋషిరువాచ॥ ఏవముక్త్వావచోదేవీతూష్ణీమాసిన్నృపోత్తమ॥

ఇతి శ్రీరుద్రయామళే ఘటతంత్రే దేవీమహాత్మ్యే
మహాసరస్వతీసూక్తమ్ నామసప్తదశః పటలః
ఇతి శ్రీమహాసరస్వతీసూక్తమ్ సమాప్తమ్.

శ్రీ మహాలక్ష్మీసూక్తప్రారంభః.

అస్యశ్రీ మహాలక్ష్మీసూక్త మహామంత్రస్య - విష్ణుఋషిః
ఉష్ణిక్ ఛందః - శ్రీమహాలక్ష్మీర్దేవతా - హ్రాంబీజం - హ్రీంశక్తిః

హ్రూంకీలకం- శ్రీమహాలక్ష్మీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః హ్రాం మిత్యాదికరాంగన్యాసః - భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥

ధ్యానం॥ వందేలక్ష్మీం పరశివమయీం శుద్ధజాంబూనదాభాం। తేజోరూపాంకనకవసనాం సర్వభూషోజ్జ్వలాంగీం। బీజాపూరంకనకకలశం హేమపద్మేదధానా మాద్యాంశక్తిం సకలజననీం విష్ణువామాంకసంస్థాం॥ లమిత్యాదిపంచోపచారాన్ కుర్యాత్॥

ఋషిరువాచ॥ భూయశ్శృణుమహాభాగా దేవీమాహాత్మ్యముత్తమమ్। అథాంజలింసమాధాయ హరిః ప్రోవాచవిశ్వకృత్॥

హరిరువాచ॥ పరాంపరేశాంజగదాదిభూతాం। వరాంవరేణ్యాంవరదాంవరిష్ఠామ్। వరేశ్వరీంతాంవిబుధైః ప్రగీతాం। తాంవిశ్వయోనిం శరణంప్రపద్యే॥

శ్రియంసమస్తైర్నిధివాసభూతాం। మహాసులక్ష్మీంధరణీధరాణామ్। అనాదిమాదింపరమార్థరూపాం। త్వాంవిశ్వయోనింశరణంప్రపద్యే॥ ఏకామనేకాంవివిధాంసుకార్యాం। సుకారణాంసదసద్రూపిణీంచ। కల్యాణరూపంచ శివాంశివప్రదాం। త్వాంవిశ్వయోనింశరణంప్రపద్యే॥ సర్వాశ్రయాంసర్వజగన్నివాసాం। శ్రీమన్మహాలక్ష్మీసురాదిదేవీం। శక్తిస్వరూపాంచశివస్వరూపాం త్వాంవిశ్వయోనింశరణం। ప్రపద్యే॥ కామాభిధాంత్వామధివాసభూతాం। హ్రీంరూపిణీంమన్మథబీజయుక్తామ్। కళాఢ్యబీజాం పరమార్థసంజ్ఞాం। రమాంవిశాలాం కమలాధివాసామ్॥ వైశ్వానరస్త్రీ సహితేనదేవీం। శ్రీమంతరాజేసవిరాజమానామ్। సర్వార్థదాత్రీం పరమాంపవిత్రాం। త్వాంవిశ్వయోనిం శరణంప్రపద్యే॥ త్రికోణపంచారయుగప్రభావాం। షట్కోణమిశ్రాం ద్వాదశారసంయుతాం। అష్టారచక్రాధి నివాసభూతాం। తాంవిశ్వయోనిం శరణంప్రపద్యే॥ పునర్దశారద్వితయేనసంయుతాం। పంచారకోణాం క్షితభూగృహంచ। యంత్రాధివాసా మపియంత్రరూపాం। త్వాంవిశ్వయోనింశరణంప్రపద్యే॥ సంభావితాంసర్వసురైరగమ్యాం। సర్వస్వరూపామపిసర్వసేవ్యాం। సర్వాక్షర న్యాసవశాంవ

రిష్టాం। [illegible]ంవిశ్వయోనింశరణంప్రపద్యే॥ సృష్టిస్థితిప్రళయాత్మకశ్చ
బీజై। ర్న్యాసంవిధాయప్రజపంతియేత్వాం । తఏవరాజేంద్రనిఘృష్ట
పాదా, విద్యాధరాఏవయశోలభంతే ॥ ప్రపూజయంత్రేం విధినామ
హేశి। పుణ్యాంసుపూజ్యాం పరమాంసుభాగ్యాం । జపంతియేత్వావ
వివిదార్థ శ్రీ త్రీం । తఏవధన్యాః కులమార్గనిష్ఠాః । జానంతికింపరశం
స్తేనపాపా బ్రహ్మాదిగీతం మహితంమహేశి। కేచిన్మహాంతోనిజధర్మ
భాజో।జానంతితేదేవి పరంసుధామ ॥

పునస్తువంతిప్రయతాశ్చదేవీం। స్తోత్రైరుదారైఃకులయోగయు
క్తాః । తఏవధన్యాః పరమార్థభాజో । భోగశ్చమోక్షశ్చకరస్థఏవ ॥

ఋషిరువాచ॥ ఇతిస్తుత్వాయదాదేవో మహాలక్ష్మీం దదర్శ
సః । చతుర్భుజాంత్రిణయనాం మహిషాసురఘాతినీమ్॥ అథసాశ్రీమ
హాలక్ష్మీః ప్రసన్నాస్తుతిగౌరవాత్ । ఉవాచస్మితశోభాఢ్యానారా
యణమజంవిభుమ్॥ వరంవరయదేవేశ నారాయణసనాతన। దాస్యా
మ్యదాతవ్యమపి తవస్తుతివశీకృతా॥ హరిరువాచ ॥ మాతఃపరమక
ల్యాణి మహాలక్ష్మీవరప్రదే । కులాచారేమనోమేస్తువరస్తేకృపయాం
శివే॥ తవసూక్తంతు సఫలంభవతుప్రీతికారకమ్। శ్రీదేవ్యువాచ ॥ ఏ
వమస్తు మహాభాగా నారాయణసనాతన। సూక్తమేతద్వినాయస్తుప
ఠేత్సప్తశతీంనరః । సంప్రాప్నోతిమహాఘోరం రౌరవంనరకంకిల ॥

లభతేపరమాంవ్యాధిం మమకోపవిఘూర్ణితః । లక్ష్మీసూ
క్తంపఠేద్యస్తు పూర్ణస్తోత్రంభవేదిదమ్॥ ఋషిరువాచ॥ ఏవముక్త్వా
వచోదేవీ తూష్ణీంభావంగతానృప॥ ఇతి శ్రీరుద్రయామళే ఘటతం
త్రే దేవీమహాత్మ్యే మహాలక్ష్మీసూక్తంనామాష్టాదశః పటలః

ఇతి శ్రీమహాలక్ష్మీసూక్తమ్.

సమాప్తమ్. చే॥ ల॥

అస్యశ్రీమహాకాళీసూక్త మహామంత్రస్య,

రుద్రఋషిః - అనుష్టుప్ ఛందః - శ్రీమహాకాళీదేవతా - ఆం బీజం - ఈంశక్తిః - ఊం కీలకం - మమశ్రీమహాకాళీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః - అమిత్యాదికరాంగన్యాసః - భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః. ధ్యానం॥ కాళీకపాలిని శూలిని భైరవి మాతంగి కుంచమితిత్రిపురే - వాగ్దేవివింధ్య వాసిని బాలేభువనేశిపాలయచిరంమాం అమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్॥ ఋషిరువాచ॥ భూయశ్శృణుమహాభాగ దేవీ మాహాత్మ్యముత్తమమ్। తతోంజలింసమాధాయ శివస్తోత్రముదాహరత్॥ తుష్టావవాగ్భిర్దివ్యాభిర్మహాకాళీంమహేశ్వరః। వేదవాగ్భిస్స్తుతత్వాభిర్నానాంహితకామ్యరా॥

శివఉవాచ॥ శివామనన్యాంవివిధప్రభావాం।కాళీంకళామాలినివిశ్వవంద్యాం। కపాలఖట్వాంగధరాంస్రముండ। మాలాదిభూషాం మృగచర్మభూషామ్॥ సుశుభ్రమాంసాంచశవాసనస్థాం। విభీషణైర్భీషయంతీంసు రారీన్। రక్తత్రియామాంమాం సముపావఘూర్ణాం। కాళీంశరణ్యాం శరణంప్రవజామి॥ సుఘోరబీజంచకవీశ్వరంచ చింతామణింకుబ్జికకామరాజమ్। విద్యాంచవిద్యాంచసుకామరాజం కామఃకళామాలినికామరాజమ్॥ వహ్న్యర్ణభూర్మంత్రవిరాజితేశే। విశ్వంపునాతీశ్వరివిశ్వవంద్యే। మంత్రేణవాచేనచసిద్ధయశ్చ। సుసిద్ధయస్సర్వజగన్నివాసే॥

పంచారయుగ్మంచ త్రికోణయుగ్మం। పునశ్చపంచారయుగేవసిద్ధం। కళాష్టకోణాంకితభూగృహాంచ।యంత్రేశ్వరిత్వత్పదపంకజస్థం॥ సంపూజ్యయంత్రంతవవిశ్వనాయికే। నిష్పాపినస్తేసహనాథవంతి। యేసాధకావైకులిమార్గపారిణః। కులానువృత్త్యాపరమాఃపవిత్రాః॥ తేసిద్ధిందయశోనుగమ్యాం।నృణాంవశీకృత్యభపంతిభూపాః। సమస్తమంత్రేణవిధాయచాంగ। ధ్యానాదికంభక్తిసుభావయుక్తా॥ తేకింకరీకృత్యగృణంతిదేవా।నిత్యేజగత్యేకవిభూతియుక్తే।నదామినాన్యం

నశృణోమిచాన్యం। గృహ్ణామినాన్యంనవిచిన్తయామి॥ స్మరామినాన్యంన
భజామిచాన్యం। ధ్యాయామినాన్యంనవితర్కయామి। గాయామి
నాన్యంతవపాదమన్తరా। త్వాంవిశ్వరూపాంశరణంప్రపద్యే॥ యే
షాంనదైవంత్వమిహాసిదేవి। నారాధయన్తిహాకుబుద్ధయస్తే। అన్ధం
తమోయేప్రవిశన్తిమూఢా। స్వర్గ్యంనమాస్తుదురాత్మనాంతు॥

ఋషిరువాచ॥ ఇతివాక్యంసమాకర్ణ్యపరమామృతసన్నిభం।
ప్రసన్నాభూన్మహాదేవీప్రియతామిస్మితాననః॥ ఇత్యువాచవిశాలా
క్షీశంభోరానందదాయినీ। ప్రసన్నాపరమాహ్లాదసంయుతాశివభా
షణాత్॥ శ్రీదేవ్యువాచ॥ ప్రీయతాంమనసాభీష్టోవరోజగతిదుర్లభః
దాస్యామ్యదాతవ్యమపితవస్తుతివశీకృతా॥ శివఉవాచ॥ నకులాచార
తోదేవి మతిర్మేస్తుకదాచన। శిథిలాదేవదేవేశిసూక్తంచసఫలంతవ॥

ఋషిరువాచ॥ ఏవమస్త్వితిచోక్త్వాహి తత్రైవదేవ్యస్సనాతనా॥
అన్తర్ధిమాపుః పరమామంబికాస్తిమితాభవేత్॥ అథతత్రస్తవ
తాత్దేవం స్తోత్రవాచవచనంముదా। సన్తోషయన్తీచముఖపాఽర్థ
క్తానుగ్రహతత్పరా॥ శ్రీదేవ్యువాచ॥ శృణుతప్రీతిసంయుక్తా బ్రహ్మ
విష్ణుమహేశ్వరాః॥ దేవీసూక్తం పరంధ్యేయం భవిష్యతిపరార్థకమ్॥

దేవీసూక్తంవినాదేవా యేచసపఠన్తినరాః। శోచిష్యన్తిచపతి
ష్యన్తి తేషాంశాపఃపదేపదే॥ దేవీసూక్తంవినాపాఠో వ్యారణ్యో
దనంతథా। స్తోత్రత్రయేణచానేన పూర్ణస్తోత్రంభవేదిదమ్॥ మాత
స్సప్తశతీస్తోత్ర ఫలశ్రుతిరిహోచ్యతామ్। యాంసమాకర్ణ్యజీవా
నాం విశ్వాసోజాయతేభృశమ్॥

ఋషిరువాచ॥ ఇతివాక్యం సమాకర్ణ్య బ్రహ్మవిష్ణుశివోది
తమ్। ఫలశ్రుతిమథోవాచస్తోత్రస్యాస్యమహామతే॥

ఇతి శ్రీరుద్రయామళే ఘటతన్త్రే దేవీమాహాత్మ్యే
మహాకాళీసూక్తంనామ ఏకోనవింశః పటలః

ఇతి మహాకాళీసూక్తమ్ సమాప్తమ్ చే॥ ల॥

త్రిపురోపనిషత్ప్రారమ్భః

ఓమ్ సహనావవతు - సహనౌభునక్తు - సహవీర్యం కరవావ
హై - తేజస్వినావధీతమస్తుమావిద్విషావహై - ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః
పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే - పూర్ణస్యపూ
ర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే । హరిః ఓమ్ - తిస్రః పురస్త్రిప
థావిశ్వచర్షణిః - యత్రాకథాఅక్షరాసన్నివిష్టాః । అధిష్ఠాయైనా
మజరాపురాణీ । మహత్తరామహిమాదేవతానామ్ । నవయోనిర్న
వచక్రాణిదీధిరే । నవైవయోగానవయోగినీశ్చ - నవానాంచక్రేధి
నాథాస్యోనా । నవముద్రానవభద్రామహీనాం । ఏకాసాసీత్ప్రథ
మాసానవాసీ దాసూనవింశదాసూనత్రింశత్ । చత్వారింశదథతిస్ర
స్సమిద్ధాఉశతీరివమాతరోమావిశన్తు - ఊర్ధ్వజ్వాలజ్వలనం జ్యోతిరి
న్దోశ్చతా ఉవైమణ్డలామణ్డయన్తిత్రిపశ్చ రేఖాస్సదనాని భూమేస్త్రి
విష్టపాస్త్రిగుణాస్త్రిప్రకారాః । ఏతత్పురంపూరకం పూరకాణామ్-
అత్రప్రథతేమదనోమదన్యా మదన్తికామానినీమఙ్గళాచ - సుభగా
చసాసున్దరీసిద్ధిమత్తాలజ్జామతిస్తుష్టిరిష్టాచపుష్టా । లక్ష్మీరుమాలలితా
లాలపన్తీ । ఇమాంవిజ్ఞాయసుధయామదన్తీ పరిస్రుతా తర్పయన్త
స్స్వపీఠమ్ । నాకస్యపృష్ఠే మహతోవసన్తి- పరంధామత్రైపురంచా
విశన్తి । కామోయోనిః కమలావజ్రపాణిర్గుహాహసామాతరిశ్వాభ్ర
మిన్ద్రః । పునర్గుహాసకలామాయయాచ । పురూచ్యేషా విశ్వమాతా
దివిద్యా । షష్ఠంసప్తమమథవహ్నిసారథిం చాస్యామూలం త్రికమా
వేశయన్తః । కథ్యంకవింకల్పకంకామమీశంతుష్టువాంసో అమృతత్వం
భజన్తే । త్రివిష్టపంత్రిగుణం విశ్వమాతుర్నవరేఖాస్స్వరమధ్యంతమీ
డే - బృహత్తిథిర్దశ పఞ్చాదినిత్యాసాషోడశీపురమధ్య బిభర్తి ద్వా
మణ్డలాద్వాస్తనా బింబమేకంముఖంచాధస్త్రీణి గుహాస్సదనాని కా
మీకలాంకామ్యరూపాం విదిత్వా । నరోజాయతేకామరూపస్య
కామ్యః పరిస్రుతంఝషమాద్యంఫలంచ- భక్తానియోనిస్సుపరిష్కృ
తానినివేదయన్ దేవతాయైమహాత్యై । స్వాత్మీకృత్యసుకృతీసిద్ధిమేతి ।
సృణ్యేవసితయావిశ్వచర్షణిః । పాశేనప్రతిబధ్నాత్యభీకాన్ । ఇసుభిః

పంచభిర్ఘ్నుషా చ విచ్ఛిత్త్యా చ శక్తిరరుణా చ విశ్వజన్యా। భగశ్శక్తిర్భగ
వాన్ కామ ఈశ ఉభా దాతారావిహ సౌభగానాం సమప్రధానౌ స
మసత్త్వౌ సమోతయోః। సమశక్తిరజరా విశ్వయోనిః। పరిస్రుతా హవి
షా పావితేన ప్రసంకోచే గలితే వైమనస్కః॥ సర్వస్సర్వస్య జగతో విధా
తా। భర్తా హర్తా విశ్వరూపత్వమేతి। య ఇమం మహోపనిషదం త్రి
పురాయా అక్షరే పరమే గీర్భిరీడే। ఏష ఋగ్యజుః పరమేతచ్చ సామేవా
యమథర్వేయమన్యా చ విద్యోం। య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్। పూర్ణమ
దః పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే। పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావ
శిష్యతే॥ హరిః ఓం॥ సహ నావవతు। సహ నౌ భునక్తు। సహ వీర్యం కరవావ
హై। తేజస్వి నావధీతమస్తు మా విద్విషావహై। ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః॥

ఇతి త్రిపురోపనిషత్సమాప్తః.

అన్నసూక్తమ్.

సహ వై దేవానాం చాసురాణాం చ యజ్ఞౌ ప్రతతావాస్తాం
వయగ్గ్ స్వర్గం లోకమేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురాస్సన్నహ్య
సహ సైవాచరన్బ్రహ్మచర్యేణ తపసైవ దేవాస్తేఽసురా అముహ్యగ్గ్
స్తే న ప్రాజానగ్గ్ స్తే పరాభవన్ తే న స్వర్గం లోకమాయన్ప్రసృతేన వై
యజ్ఞేన దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్నప్రసృతేనాసురాన్పరాభావ
యన్ప్రసృతో హ వై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుపవీతినో
యత్కించ బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ తత్తస్మాద్యజ్ఞోప
వీత్యేవాధీయీత యాజయేద్యజేత వా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం
వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతేఽవ ధత్తే స

వ్యమితి యజ్ఞోపవీత మేత దేవ విపరీతం ప్రాచీనావీతగ్ం సంవీతం మానుషం(౧)॥

రక్షాగ్ంసి హ వా పురోఽనువాకే తపోగ్రమతిష్ఠన్త తాన్ప్రజాపతిర్వరేణోపామన్త్రయత తాని వరమవృణీతాఽఽదిత్యో నో యోద్ధా ఇతి తాన్ప్రజాపతి రబ్రవీ ద్యోధయధ్వ మితి తస్మాదుత్తిష్ఠన్తగ్ం హ వా తాని రక్షాగ్ం స్యాదిత్యం యోధయన్తి యావద స్తమన్వగాత్తాని హ వా ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్రియాఽభిమన్త్రితేనాంభసా శామ్యన్తి తదుహ వా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభిముఖాస్సన్ధ్యాయాం గాయత్రియాఽభిమన్త్రితా ఆప ఊర్ధ్వం విక్షిపన్తి తా ఏతా ఆపో వజ్రీభూత్వా తాని రక్షాగ్ంసి మన్దేహారుణే ద్వీపే ప్రక్షిపన్తి యత్ప్రదక్షిణం ప్రక్రమన్తి తేన పాప్మాన మవధూన్వన్త్యుద్యన్త మస్తం యన్త మాదిత్యమభిధ్యాయన్కుర్వన్బ్రాహ్మణో విద్వాన్ సకలం భద్రమశ్నుతేఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవ సన్బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద(౨)॥

అహ మస్మి ప్రథమజా ఋతస్య । పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్య నాభిః । యో మా దదాతి స ఇదేవ మావాః। అహమన్న మన్న మదన్త మద్మి । పూర్వమగ్నేరపి దహత్యన్నం। యత్తౌ హాసాతే అహ ముత్తరేషు । వ్యాత్తమస్య పశవస్సుజంభమ్। పశ్యన్తి ధీరాః ప్రచరన్తి పాకాః । జహామ్యన్యం న జహామ్యన్యం । అహ మన్నం వశ మిచ్ఛరా

మి(కి)గ సమాన మర్థంపర్యేమిభుంజత్ । కో మా మన్నం మనుష్యో
దయేత । పరాకే అన్నం నిహితం లోకఏతత్ । విశ్వైర్దేవైః పితృభిర్గు
ప్తమన్నం । యదద్యతే లుప్యతే యత్పరోప్యతే । శతతమీ సాత్
నూ ర్మే బభూవ । మహాంతౌ చరూ సకృద్దుగ్ధేన పప్రౌ । దివం చ ప్రు
శ్నిం పృథివీం చ సాకం । తత్సంపిబంతో న మినంతి వేధసః । నైతద్భూ
యో భవతి నో కనీయః (4) 2. అన్నం ప్రాణమన్నమపానమాహుః ।
అన్నం మృత్యుం తము జీవాతుమాహుః । అన్నం బ్రహ్మాణో జరసం వ
దంతి । అన్నమాహుః ప్రజననం ప్రజానాం । మోఘమన్నం విందతే
అప్రచేతాః । సత్యం బ్రవీమి వధ ఇత్సతస్య । నార్యమణం పుష్యతి నో
సఖాయం । కేవలాఘో భవతి కేవలాదీ । అహం మేఘః స్తనయన్ వర్ష
న్నస్మి । మామదంత్యహమద్మ్యన్యాన్ (5) 3. అహగ్ం సదమృ
తో భవామి । మదాదిత్యా అధి సర్వే తపంతి ॥

కిగ్గ్ స్విదాసీత్పూర్వచిత్తిః కిగ్గ్ స్విదాసీద్బృహద్వయః । కిగ్గ్ స్వి
దాసీత్పిశంగిలా కిగ్గ్ స్విదాసీత్పిలిప్పిలా 1, ద్యౌరాసీత్పూర్వ చిత్తి
రశ్వ ఆసీద్బృహద్వయః । రాత్రిరాసీత్పిశంగిలా విరాసీత్పిలిప్పిలా
2. కస్విదేకాకీ చరతి క ఉస్విజ్జాయతే పునః । కిగ్గ్ స్విద్ధిమస్య భేషజం
కిగ్గ్ స్విదావపనం మహత్ 3. సూర్య ఏకాకీ చరతి చంద్రమా జాయతే
పునః (6) అగ్నిర్హిమస్య భేషజం భూమిరావపనం మహత్ 4.
పృచ్ఛామి త్వా పరమంతం పృథివ్యాః పృచ్ఛామి త్వా భువనస్య నా
భిం । పృచ్ఛామి త్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేతః పృచ్ఛామి వాచః పరమం

వ్యోమ. వేది గి. మాహుః పరమంతం పృథివ్యా యజ్ఞమాహుర్భువనస్య నాభిం । సోమమాహు ర్వృష్ణో అశ్వస్య రేతో బ్రహ్మైవ వాచః పరమం వ్యోమ. ౬.

ఓమ్ తేజసా వా ఏష బ్రహ్మవర్చసేన వ్యృధ్యతే। యో౽శ్వమేధేన యజతే। హోతా చ బ్రహ్మా చ బ్రహ్మోద్యం వదతః। తేజసైవైనం బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః (7) దక్షిణతో బ్రహ్మా భవతి। దక్షిణత ఆయతనో వై బ్రహ్మా। బార్హస్పత్యో వై బ్రహ్మా। బ్రహ్మవర్చసమేవాస్య దక్షిణతో దధాతి। తస్మాద్దక్షిణో౽ర్ధో బ్రహ్మవర్చసితరః। ఉత్తరతో హోతా భవతి. ౧. ఉత్తరత ఆయతనో వై హోతా। ఆగ్నేయో వై హోతా। తేజో వా అగ్నిః। తేజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి। (8) తస్మాదుత్తరో౽ర్ధస్తేజస్వితరః। యూపమభితో వదతః। యజమానదేవత్యో వై యూపః। యజమానమేవ తేజసా చ బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః। కిగ్గ్ స్విదాసీత్పూర్వచిత్తిరిత్యాహ । ద్యౌర్వై వృష్టిః పూర్వచిత్తిః ।౨। దివమేవ వృష్టిమవరుంధే । కిగ్గ్ స్విదాసీద్బృహద్వయ ఇత్యాహ। అశ్వో వై బృహద్వయః। అశ్వమేవావరుంధే (9) కిగ్గ్ స్విదాసీత్పిశంగిలేత్యాహ । రాత్రిర్వై పిశంగిలా । రాత్రిమేవావరుంధే। కిగ్గ్ స్విదాసీత్పిలిప్పిలేత్యాహ । శ్రీర్వై పిలిప్పిలా। అన్నాద్యమేవావరుంధే ।3। కస్స్విదేకాకీ చరతీత్యాహ। అసౌ వా ఆదిత్య ఏకాకీ చరతి। తేజ ఏవావరుంధే। క ఉస్విజ్జాయతే పునరిత్యాహ (10) చంద్రమా వై జాయతే పునః ఆయురేవావరుంధే। కిగ్గ్ స్విద్ధిమస్య భేషజమిత్యాహ । అగ్ని

ర్వై హిమస్య భేషజం। బ్రహ్మవర్చసమేవావరుంధే। కిగ్ంస్విదావపనం మహదిత్యాహ ౪. అయంవైలోక ఆవపనంమహత్। అస్మిన్నేవలోకే ప్రతితిష్ఠతి। పృచ్ఛామిత్వా పరమంతం పృథివ్యా ఇత్యాహ। వేదిర్వై పరో౽న్తః పృథివ్యాః (11) వేదిమేవావరుంధే। పృచ్ఛామి త్వా భువనస్య నాభిమిత్యాహ। యజ్ఞో వై భువనస్యనాభిః। యజ్ఞమేవావరుంధే। పృచ్ఛామిత్వావృష్ణో అశ్వస్య రేతఇత్యాహ। సోమోవైవృష్ణో అశ్వస్య రేతః। సోమపీథమేవావరుంధే। పృచ్ఛామి వాచఃపరమంవ్యోమేత్యాహ। బ్రహ్మవై వాచః పరమంవ్యోమ। బ్రహ్మవర్చసమేవావరుంధే (12) ౫.

ఆబ్రహ్మన్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీజాయతామాస్మిన్రాష్ట్రే రాజన్య ఇషవ్యశ్శూరో మహారథో జాయతాం దోగ్ధ్రీ ధేనుర్వోఢా౽నడ్వానాశుస్సప్తిః పురంధిర్యోషాజిష్ణూ రథేష్ఠాస్సభేయో యువా౽స్యయజమానస్య వీరో జాయతాంనికామేనికామేనః పర్జన్యోవర్షతు ఫలిన్యో న ఓషధయఃపచ్యన్తాం యోగక్షేమోనః కల్పతాం॥ (13)

ఆబ్రహ్మన్ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతామిత్యాహ। బ్రాహ్మణఏవబ్రహ్మవర్చసందధాతి। తస్మాత్పురాబ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చస్యజాయత ౧. ఆస్మిన్రాష్ట్రే రాజన్యఇషవ్యశ్శూరో మహారథో జాయతామిత్యాహ। రాజన్య ఏవ శౌర్యం మహిమానం దధాతి। తస్మాత్పురా రాజన్య ఇషవ్యశ్శూరో మహారథో౽జాయత॥ ౨. దోగ్ధ్రీ ధేనురిత్యాహ। ధేన్వామేవ పయో దధాతి। తస్మాత్పురా దోగ్ధ్రీ

క్షేమరజాయత. ౨. వోఢానడ్వానిత్యాహ(14) అనడుహ్యేవవీర్యం దధాతి। తస్మాత్పురా వోఢానడ్వాన జాయత। ఆశుః సప్తిరిత్యాహ అశ్వ ఏవ జవం దధాతి। తస్మాత్పురాశూ రశ్వోఽజాయత। పురంధిర్యోషేత్యాహ। యోషిత్యేవరూపందధాతి। తస్మాత్స్త్రీయువతిః ప్రియాభావుకా। జిష్ణూరథేష్ఠా ఇత్యాహ। ఆహవైతత్ర జిష్ణూరథేష్ఠా జాయతే (15) యత్రైతేన యజ్ఞేనయజంతే। సభేయోయువేత్యాహ। యోవై పూర్వవయసీ। స సభేయో యువా। తస్మాద్యువా పుమాన్ప్రియో భావుకః। అస్య యజమానస్య వీరో జాయతామిత్యాహ। ఆహావై తత్ర యజమానస్య వీరో జాయతే।యత్రైతేనయజ్ఞేనయజంతే। నికామేనికామేనః పర్జన్యో వర్షత్విత్యాహ। నికామే నికామేహవై తత్రపర్జన్యో వర్షతి। యత్రైతేనయజ్ఞేనయజంతే। ఫలిన్యోన ఓషధయః పచ్యంతామిత్యాహఫలిన్యో। హవైతత్రౌషధయః పచ్యంతే। యత్రైతేనయజ్ఞేనయజంతే। యోగక్షేమోనః కల్పతామిత్యాహ। కల్పతేహవై తత్ర ప్రజాభ్యో యోగక్షేమః। యత్రైతేన యజ్ఞేన యజంతే (16)

అన్నాద్వైప్రజాః ప్రజాయంతే। యాః కాశ్చ పృథివీగ్ంశ్రితాః। అథో అన్నేనైవ జీవంతి। అథైనదపియంత్యంతతః। అన్నగ్ంహిభూతానాం జ్యేష్ఠం। తస్మాత్సర్వౌషధ ముచ్యతే। సర్వం వై తే అన్నమాప్నువంతి। యేఽన్నంబ్రహ్మోపాసతే।అన్నగ్ంహిభూతానాం జ్యేష్ఠం। తస్మాత్సర్వౌషధ ముచ్యతే। అన్నాద్భూతాని

జాయంతే । జాతాన్యన్నేన వర్ధంతే । అద్యతేఽత్తి చ భూతాని । త స్మాదన్నం తదుచ్యత ఇతి । తస్మాద్వా ఏతస్మాదన్నరసమయాత్ । అన్యోఽంతర ఆత్మా ప్రాణమయః । తేనైష పూర్ణః । స వా ఏష పురుష విధ ఏవ । తస్య పురుష విధతాం । అన్వయం పురుష విధః । తస్య ప్రాణ ఏవ శిరః । వ్యానో దక్షిణః పక్షః । అపాన ఉత్తరః పక్షః । ఆకాశ ఆత్మా । పృథివీ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥

సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వి నావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ఓం శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః ॥

ఇత్యన్నసూక్తమ్. సమాప్తమ్. ॥ ౮ ॥

అ థ శ్ర వ ణ మ్.

యుంజతే మన ఉత యుంజతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః । వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః । సువాగ్దేవ దుర్యాగ్ం ఆవద దేవశ్రుతౌ దేవే ఆఘోషేథా । మా నో వీరో జాయతాం కర్మణ్యో యగ్ం సర్వేఽనుజీవామ యో బహూనామసద్వశీ । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం । సమూఢమస్య ॥ ౧ ॥ పాగ్ంసుర ఇరావతీ ధేనుమతీ హి భూతగ్ం సూయవసినీ మనవే యశస్యే । వ్యస్కభ్నా రోదసీ విష్ణురేతే దాధార్థ పృథివీమభితో మయూఖైః । ప్రాచీ ప్రేతమధ్వరం కల్పయంతీ ఊర్ధ్వం యజ్ఞం నయతం మా జీహ్వరతమత్ర రమేథాం వర్ష్మన్పృథివ్యా దివో వా విష్ణ ఉత వా పృథివ్యా మహో వా విష్ణ ఉత వాంతరిక్షాద్ధస్తౌ పృణస్వ బహుభిర్వ

స్తన్యై రాత్ర్య ప్రయచ్ఛ ॥2॥ దక్షిణాదోత సవ్యాత్ । విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి
ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమే రజాగ్ంసి యో అస్కభాయ దుత్త
రగ్ంసధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయో విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః
పృష్ఠమసి విష్ణోశ్న్ప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణో ర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణ
వేత్వా ॥3॥ (ప్రత్యస్తై ఛ్ఛిన్నా చత్వారిగ్ంశచ్చ) (రక్షోఘ్నాః)

కృణుష్వపాజః ప్రసితిం న పృథ్వీం యాహి రాజేవామవాగ్ం
ఇభేన । తృష్వీమను ప్రసితిం ద్రూణానో స్తాసి విధ్యరక్షసస్తపిష్ఠైః ॥
తవ భ్రమాస ఆశుయా పతంత్యనుస్పృశ ధృషతా * శోశుచానః ।
తపూగ్ంష్యగ్నే జుహ్వా పతంగానసందితో విసృజ విష్వగుల్కాః ।
ప్రతిస్పశో విసృజ తూర్ణితమో భవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః ।
యో నో దూరే అఘశగ్ంసో ॥ 4॥ యో అంత్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథి
రాదధర్షీత్ । ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రాగ్ం ఓషతా త్తిగ్మ
హేతే । యో నో అరాతిగ్ం సమిధాన చక్రేనీచాతం ధక్ష్యతసన్న
శుష్కం॥ ఊర్ధ్వో భవ ప్రతివిధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్య
గ్నే । అవస్థిరా తనుహి యాతుజూనాం జామి మజామిం ప్రమృణీహి
శత్రూన్ । స తే ॥ 5 ॥ జానాతి సుమతిం యవిష్ఠ య ఈవతే బ్రహ్మణే
గాతుమైరత్ । విశ్వాన్యస్మై సుదినాని రాయో ద్యుమ్నాన్యర్యో
విదురో అభిద్యౌత్ । సేదగ్నే అస్తు సుభగస్సుదానుర్యస్త్వా నిత్యేన
హవిషా య ఉక్థైః । పిప్రీషతి స్వ ఆయుషి దురోణే విశ్వేదస్మై సుదినా
సాసదిష్టిః । అర్చామి తే సుమతిం ఘోష్యర్వాక్సం తే వావాతా

జరతామ్॥౬॥ ఇయంగీః । స్వశ్వాస్త్వా సురథా మర్జయేమాస్మే క్ష
త్రాణి ధారయే రనుద్యూన్ । ఇహ త్వా భూర్యాచరేదుపత్మన్దోషా
వస్తర్దీదివాగ్ంసమనుద్యూన్ । క్రీడంతస్త్వా సుమనసస్సపేమాభి
ద్యుమ్నాతస్థివాగ్ంసో జనానాం। యస్త్వా స్వశ్వస్సుహిరణ్యో అగ్న
ఉపయాతి వసుమతా రథేన । తస్య త్రాతా భవసి తస్య సఖా యస్త
ఆతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్ । మహో రుజామి ॥౭॥ బంధుతా
వచోభిస్తన్మా పితుర్గోతమాదన్వియాయ । త్వం నో అస్య వచసశ్చికిద్ధి
హోతర్యవిష్ఠ సుక్రతో దమూనాః । అస్వప్నజస్తరణయస్సుశేవా
అతంద్రాసో ఽవృకా అశ్రమిష్ఠాః । తే పాయవస్సధ్రియంచో నిష
ద్యాగ్నే తవ నః పాంత్వమూర । యే పాయవో మామతేయం తే అగ్నే
పశ్యంతో అంధం దురితాదరక్షన్ । రరక్ష తాన్త్సుకృతో విశ్వవేదా
దిప్సంత ఇద్రిపవో నాహ ॥౮॥ దేభుః । త్వయా వయగ్ంసధన్య
స్త్వోతాస్తవ ప్రణీత్యశ్యామ వాజాన్ । ఉభాశగ్ంసా సూదయ సత్యతా
తే ఽనుష్ఠుయా కృణుహ్యహ్రయాణ । ఆయా తే అగ్నే సమిధా విధేమ
ప్రతిస్తోమగ్ంశస్యమానంగృభాయ । దహాశసో రక్షసః పాహ్యస్మా
ద్రుహో నిదో మిత్రమహో అవద్యాత్ । రక్షోహణం వాజినమాజి
ఘర్మి మిత్రం ప్రథిష్ఠ ముపయామి శర్మ । శిశానో అగ్నిః క్రతుభిస్సమి
ద్ధస్స నో దివా॥౯॥ సరిషః పాతు నక్తం । విజ్యోతిషా బృహతా భా

* దృషతా” ఇతి ప్రాచీనపుస్తకపాఠః అనాధుః. భాష్యే “ధృషతా=ధార్ష్ట్యేన” ఇతి స్థితత్వాత్.

త్యగ్ని రావిర్విశ్వాని కృణుతే మహిత్వా । ప్రాదేవీర్మాయాస్సహతే దురేవాః శిశీతే శృంగే రక్షసే వినిక్షే । ఉత్తే స్వానాసో దివిషంత్వగ్నే తిగ్మాయుధా రక్షసే హంతవా ఉ । మదే చిదస్య ప్రరుజంతి భామా న వరంతే పరిబాధో అదేవీః ॥ ౧౦॥

(అఘుశగ్ంసః నతే జరతాగ్ంయజామి హవిరేకచత్వారిగ్ంశచ్చ॥)

(రక్షోఘ్నమంత్రాః *)

రక్షోహణో వలగహనో వైష్ణవాన్ఖనామీదమహం తం వలగముద్వపామి యన్నస్సమానో యమసమానో నిచఖానేదమేనమధరం కరోమి యో నస్సమానో యో உసమానో உరాతీయతి గాయత్రేణ ఛందసావబాఢో వలగః కిమత్ర భద్రం తన్నౌ సహ విరాడసి సపత్నహా సమ్రాడసి భ్రాతృవ్యహా స్వరాడస్యభిమాతిహా విశ్వారాడసి విశ్వాసాం నాష్ట్రాణాగ్ం హంతా ॥౧౧॥ రక్షోహణో వలగహనః ప్రోక్షామి వైష్ణవాన్రక్షోహణో వలగహనో உవనయామి వైష్ణవాన్యవో உసి యవయాస్మద్ద్వేషో యవయారాతీ రక్షోహణో వలగహనో உవస్తృణామి వైష్ణవాన్రక్షోహణో వలగహనో உభిజుహోమి వైష్ణవాన్రక్షోహణౌ వలగహనా ఉపదధామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనా పర్యూహామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనా పరి స్తృణామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనా వైష్ణవీ బృహన్నసి బృహద్గ్రావా బృహతీమింద్రాయ వాచం వద ॥౧౨॥ (హంతేంద్రాయ ద్వే చ॥)

* ఏతస్య బ్రాహ్మణం తై॥సం॥౬॥౨॥౧౧. అనువాకః “శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య” ఇతి; స చ అనువాకః అస్మిన్నధిశ్రవణే ఉత్తరత్ర వక్ష్యతే

(పైతృకాః పితృయజ్ఞవిధిః *)

సోమాయ పితృమతే పురోడాశగ్ం షట్కపాలం నిర్వపతి పితృభ్యో బర్హిషద్భ్యో ధానాః పితృభ్యోఽగ్నిష్వాత్తేభ్యోఽభివాన్యాయై దుగ్ధే మన్థమేతత్తే తత యే చ త్వామన్వేతత్తే పితామహ ప్రపితామహ యే చ త్వామన్వత్ర పితరో యథాభాగం మందధ్వగ్ం సుసందృశం త్వా వయం మఘవన్మందిషీమహి। *ప్రనూనం పూర్ణవంధుర స్తుతో యాసి వశాగ్ం అను। యోజాన్విన్ద్ర తే హరీ॥ ౧౩ ॥ అక్షన్నమీమదన్త హ్యవప్రియా అధూషత। అస్తోషత స్వభానవో విప్రా నవిష్ఠయా మతీ। యోజాన్విన్ద్ర తే హరీ। అక్షన్పితరోఽమీమదన్త పితరోఽతీతృపన్త పితరోఽమీమృజన్త పితరః। పరేత పితరస్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః। అథా పితౄన్త్సువిదత్రాగ్ం అపీత యమేన యే సధమాదం మదన్తి। మనో న్వాహువామహే నారాశగ్ంసేన స్తోమేన పితౄణాం చ మన్మభిః॥ ౧౪ ॥ ఆ న ఏతు మనః పునః క్రత్వే దక్షాయ జీవసే। జ్యోక్చ సూర్యం దృశే। పునర్నః పితరో మనో దదాతు దైవ్యో జనః। జీవం వ్రాతగ్ం సచేమహి। యదన్తరిక్షం పృథివీము

(* ఏతస్య బ్రాహ్మణం తై. బ్రా. ౧-౬-౮.)

* ‘మంథిషీమహి’ ఇతి ప్రాచీనపుస్తకేషు ముద్రితపాఠః అసాధుః. భాష్యే, ‘మందిషీమహి=వయం తర్పయామః’ ఇతి స్థితత్వాత్.

తద్వ్యాం యన్మాతరం పితరంవాజిహిగ్ంసిమ। అగ్ని ర్మాత్మస్మాదేనసో గార్హపత్యః ప్రముంచతు దురితాయాని చకృమ కరోతు మా మనేనసం ॥౧౫॥

(పితృమంత్రాః.)

ఉశంత స్త్వా హవామహ ఉశంత స్సమిధీమహి । ఉశన్నుశత ఆవహపితౄన్ హవిషే అత్తవే। త్వగ్ంసోమప్రచికితోమనీషాత్వగ్ం రజిష్ఠ మనునేషి పంథాం । తవ ప్రణీతీ పితరోన ఇందో దేవేషురత్న మభజంతధీరాః। త్వయాహినః పితర స్సోమ పూర్వేకర్మాణి చక్రుః పవమాన ధీరాః।వన్వన్న వాతః పరిధీగ్ంరపోర్ణువీరేభిర శ్వైర్మఘవా భవ ॥ ౧౬ ॥ నః। త్వగ్ం సోమపితృభిస్సం విదానోఽను ద్యావాపృథివీఆతతంథ। తస్మైత ఇందోహవిషావిధేమ వయగ్గ్స్యామ పతయో రయీణామ్।అగ్నిష్వాత్తాః పితర ఏహగచ్ఛత్తసదస్సదస్సదతసుప్రణీత యః। అత్తాహవీగ్ంషి ప్రయతాని బర్హిష్యథారయిగ్ం సర్వవీరం దధాతన।బర్హిషదః పితర ఊత్యర్వా గిమా వోహవ్యా చకృమా జుషధ్వం। త అగ్తా వసాశంతమేనా థాస్మభ్యం ॥౧౭॥ శంయోరర పోదధాత । ఆఽహాం పితౄన్సువిద త్రాగ్ం అవిత్సినపాపం చవిక్ర మణంచ విష్ణోః । బర్హిషదో యేస్వధయా సుతస్య భజంత పిత్వ స్తఇహాఽగమిష్ఠాః। ఉపహూతాః పితర స్సోమ్యాసో బర్హిష్యేషు

నిధిషుప్రియేషు । త ఆగమన్తు త ఇహ శ్రువన్త్వధి బ్రువన్తు తేఽవన్త్వస్మాన్ । ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరః సోమ్యాసః అసుం ॥ ౧౮ ॥ య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నోఽవన్తు పితరో హవేషు । ఇదం పితృభ్యో నమో అస్త్వద్య యే పూర్వాసో య ఉపరాస ఈయుః । యే పార్థివే రజస్యా నిషత్తా యే వా నూనగ్ం సువృజనాసు విక్షు । అథా యథా నః పితరః పరాసః ప్రత్నాసో అగ్న ఋతమాశుషాణాః । శుచీదయం దీధితి*ముక్థశాసః క్షామా భిన్దన్తో అరుణీరపవ్రన్ । యదగ్నే ॥ ౧౯ ॥ కవ్యవాహన పితౄన్యక్ష్యృతావృధః ప్ర చ హవ్యాని వక్ష్యసి దేవేభ్యశ్చ పితృభ్య ఆ । త్వమగ్న ఈడితో జాతవేదోఽవాడ్ఢవ్యాని సురభీణి కృత్వా । ప్రాదాః పితృభ్యః స్వధయా తే అక్షన్నద్ధి త్వం దేవ ప్రయతా హవీగ్ంషి । మాతలీ కవ్యైర్యమో అఙ్గిరోభిర్ బృహస్పతిర్ ఋక్వభిర్వావృధానః । యాగ్శ్చ దేవా వావృధుర్యే చ దేవాన్స్వాహాఽన్యే స్వధయాఽన్యే మదన్తి ॥ ౨౦ ॥ ఇమం యమ ప్రస్తరమా హి సీదాఙ్గిరోభిః పితృభిః సంవిదానః । ఆ త్వా మ

---

* "ముగ్ధశాస" ఇతి పూర్వపుస్తకేషు ముద్రితపాఠః అసాధుః అన్యపదపాఠస్య "ఉక్థశాస ఇత్యుక్థ - శాసః" ఇతి స్థితత్వాత్.

త్వా౹ కవిశస్తా * వహం త్వైనారాజన్ హవిషామాదయస్వ । అంగిరోభి రాగహి యజ్ఞియేభిర్యమవైరూపైరిహమాదయస్వ। వివస్వంతగ్ంహువేయఃపితాతేఽస్మిన్ యజ్ఞేబర్హిష్యానిషద్య । అంగిరసో నః పితరో నవగ్వాఅథర్వాణో భృగవస్సోమ్యాసః। తేషాంవయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానామపిభద్రే సౌమనసే స్యామ॥ ౧౦॥

(భవాస్మభ్యమసుం యదగ్నే మదంతి సౌమనసవేకంచ॥)

భక్షేహిమావిశదీర్ఘాయుత్వాయ శంతనుత్వాయ రాయస్పోషాయ వర్చసే * సుప్రజాస్త్వాయేహి వసో పుర్వసో ప్రియోమేహృదోఽస్యశ్వినోస్త్వాబాహుభ్యాగ్ంసఘ్యాసం నృచక్షసం త్వాదేవసోమ సుచక్షా అవఖ్యేషం మంద్రాభిభూతిః కేతుర్యజ్ఞానాం వాగ్జుషాణా సోమస్యతృప్యతు మంద్రాస్వర్వాచ్యదితిరనాహతశీర్ష్ణీవాగ్జుషాణా సోమస్య తృప్యత్వేహి విశ్వచర్షణే ॥ ౧౧॥ శంభూర్మయోభూస్స్వస్తిమా హరివర్ణ ప్రచర క్రత్వే దక్షాయ రాయస్పోషాయసువీరతాయైమామా రాజన్ విబీభిషోమామేహార్దిత్విషా వధీః । వృషణే శుష్మాయాఽయుషే వర్చసే । వసుమద్గణస్యసోమదేవతే మతివిదః

---

* "కవిశస్త్వావహంతు,, ఇతి పూర్వపుస్తకేషు ముద్రితపాఠః అసాధుః. అస్య పదపాఠస్య "కవిశస్తాఇతికవి-శస్తాః, వహంతు" ఇతి స్థితత్వాత్.

* "సుప్రజాస్త్వ్వేహి,, ఇతి ప్రాచీనపుస్తకపాఠః అసాధుః, అస్య పదపాఠస్య "సుప్రజాస్త్వాయేతిసుప్రజాః- త్వాయ, ఏతి, ఇహి" ఇతి స్థితత్వాత్.

ప్రాతస్సవనస్య గాయత్రచ్ఛందస ఇంద్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య పితృ
పీతస్య మధుమత ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి రుద్రవద్గణస్య
సోమదేవ తే మతివిదో మాధ్యందినస్య సవనస్య త్రిష్టుప్ఛందస ఇంద్ర
పీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య ॥౨౩॥ పితృపీతస్య మధుమత ఉపహూతస్యో
పహూతో భక్షయామ్యాదిత్యవద్గణస్య సోమదేవ తే మతివిదస్తృతీ
యస్య సవనస్య జగతీఛందస ఇంద్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య పితృపీ
తస్య మధుమత ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి। ఆప్యాయస్వ
సమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియం। భవా వాజస్య సంగథే। హిన్వ మే
గాత్రా హరివో గణాన్మే మా వితీతృపః। శివో మే సప్తర్షీనుపతిష్ఠస్వ
మా మేవాఙ్నాభిమతి ॥౨౪॥ గాః। అపామ సోమమమృతా అభూమా
దర్శ్మ జ్యోతి రవిదామ దేవాన్। కిమస్మాన్కృణవదరాతిః కిము ధూర్తి
రమృత మర్త్యస్య। యన్మ ఆత్మనో మిందాభూదగ్నిస్తత్పునరాహా
ర్జాతవేదా విచర్షణిః। పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్పునరింద్రో బృహస్పతిః
పునర్మే అశ్వినా యువం చక్షురాధత్తమక్ష్యోః। ఇష్టయజుషస్తే దేవ
సోమ స్తుతస్తోమస్య ॥౨౫॥ శస్తోక్థస్య హరివత ఇంద్రపీతస్య మధుమత
ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి। ఆపూర్యా స్థా మాపూరయత
ప్రజయా చ ధనేన చ। ఏతత్తే తత యే చ త్వామన్వేతత్తే పితామహ ప్రపితా
మహ యే చ త్వామన్వత్ర పితరో యథాభాగం మందధ్వం నమో వః పితరో
రసాయ నమో వః పితరశ్శుష్మాయ నమో వః పితరో జీవాయ నమో వః

పితరః ॥ ౧౬ ॥ స్వధాయై నమో వః పితరో మన్యవే నమో వః పితరో
ఘోరాయ పితరో నమో వో య ఏతస్మిన్ లోకే స్థ యుష్మాగ్ం స్తేఽను యేఽ
స్మిన్ లోకే మాం తే ను య ఏతస్మిన్ లోకే స్థ యూయం తేషాం వసిష్ఠా
భూయాస్త యేఽస్మిన్ లోకేఽహం తేషాం వసిష్ఠో భూయాసం ప్రజాప
తే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరి తా బభూవ ॥ ౧౭ ॥ యత్కా
మాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్ం స్యామ పతయో రయీణామ్ । దే
వకృతస్యైనసోఽవయజనమసి మనుష్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసి
పితృకృతస్యైనసోఽవయజనమస్యప్సు ధౌతస్య సోమ దేవ తే నృభి స్సుత
స్యేష్ట యజుష స్తుతస్తోమస్య శస్తోక్థస్య యో భక్షో అశ్వసనిర్యో గోసని
స్తస్య తే పితృభిర్భక్షం కృతస్యోపహూతస్యోపహూతో భక్షయా
మి ॥ ౧౮ ॥ (విశ్వచర్షణిస్త్రిష్టుప్ఛందస ఇంద్ర పీతస్య నరాశగ్ంస
పీతస్యాతి స్తుతస్తోమస్య జీవాయ నమో వః పితరో బభూవ చతుశ్చ
త్వారిగ్ంశచ్చ ॥)

(ఇష్టకోపధానాదికమ్.*)

ధ్రువాఽసి ధరుణాఽస్తృతా విశ్వకర్మణా సుకృతా । మా త్వా
సముద్ర ఉద్వధీన్మా సుపర్ణోఽవ్యథమానా పృథివీం దృగ్ంహ । ప్రజాపతి
స్త్వా సాదయతు పృథివ్యాః పృష్ఠే వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీం ప్రథోఽసి పృ
థివ్యసి భూరసి భూమిరస్యదితిరసి విశ్వధాయా విశ్వస్య భువనస్య

---

* అస్యచ బ్రాహ్మణం. తై॥ సం॥ ౫॥౭॥౮॥ అవలోకనీయం.

భర్త్రీ పృథివీం యచ్ఛ పృథివీం దృగ్ంహ పృథివీం మాహిగ్ంసీర్వి శ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయోదానాయ ప్రతిష్ఠాయై ॥30॥ చరిత్రాయాగ్నిస్త్వాభిపాతు మహ్యా స్వస్త్యా ఛర్దిషా శంతమేన తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద। కాండాత్కాండాత్ప్రరోహన్తీ పరుషః పరుషః పరి। ఏవానో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ। యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి। తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయం। అషాఢాఽసి సహమానా సహస్వారాతీస్సహస్వారాతీయ తస్సహస్వ పృతనాస్సహస్వ పృతన్యతః। సహస్రవీర్యా ॥31॥ అసి సామాజిన్వ। మధు వాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః। మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః। మధు నక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః। మధుద్యౌరస్తునః పితా। మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవన్తునః। మహీద్యౌః పృథివీచన ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతాం। పిపృతాన్నో భరీమభిః। తద్విష్ణోః పరమం ॥32॥ పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః। దివీవ చక్షురాతతం। ధ్రువాఽసి పృథివి సహస్వ పృతన్యతః। స్యూతా దేవేభిరమృతేనాగాః। యాస్తే అగ్నే సూర్యేరుచ ఉద్యతో దివ మాతన్వన్తి రశ్మిభిః। తాభి స్సర్వాభి రుచే జనాయ నస్కృధి। యావో దేవా స్సూర్యేరుచో గోష్వశ్వేషు యారుచః। ఇన్ద్రాగ్నీ తాభిస్సర్వాభీ రుచ న్నోధత్త బృహస్పతే। విరాట్ ॥33॥ జ్యోతి రధారయ త్సమ్రాడ్జ్యోతి

రథం కారయత త్వరా జ్యోతీ రథం కారయత్। అగ్నే యుక్ష్వాహి యే తవా శ్వాసో దేవ సాధవః॥ అరం వహంత్యాశవః॥ యుక్ష్వాహి దేవహూతమాగ్ం అశ్వాగ్ం అగ్నే రథీరివ। ని హోతా పూర్వ్యస్సదః॥ ద్రప్సశ్చస్కంద పృథివీ మనుద్యా మిమంచ యోని మను యశ్చపూర్వః తృతీయం యోనిమను సంచరంతం ద్రప్సం జుహోమ్యను సప్త॥ ౩౮॥ హోత్రాః। అభూదిదం విశ్వస్య భువనస్య వాజినమగ్నే ర్వైశ్వానరస్య చ। అగ్నిర్జ్యోతిషా జ్యోతిష్మా న్రుక్మో వర్చసా వర్చస్వాన్। ఋషే త్వా రుచే త్వా సమి త్స్రవంతి సరితో న ధేనాః। అంతర్ హృదా మనసా పూయమానాః। ఘృతస్య ధారా అభిచాకశీమి। హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసాం। తస్మిన్ సుపర్ణో మధుకృ త్కులాయీ భజన్నాస్తే మధు దేవతాభ్యః। తస్యాసతే హరయస్సప్త తీరే స్వధాం దుహానా అమృతస్య ధారాం ౩౯॥

(ప్రతిష్ఠాయై సహస్రవీర్యా పరమం ని తాత్సప్త తీరే చ త్వారి చ.)

(అప్రతిరథసూక్తం. *)

ఆశుశ్శిశానో వృషభో న యుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనాం। సంక్రందనోఽనిమిష ఏకవీర శ్శతగ్ం సేనా అజయత్సాకమింద్రః॥ సంక్రందనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా। తదింద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన

* ఏతస్య వినియోగః॥ తై॥ సం॥ ౪॥ ౬॥ ౪॥ అవలోకనీయం.

వృష్ణః । సఇషుహస్తైస్సనిషంగిభిర్వశీ సగ్గ్ంస్రష్టా సయుధఇంద్రో గణేన। సగ్ంసృష్టజిథ్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా। బృహస్పతే పరిదీయా ॥ 36॥ రథేన రక్షోహాఽమిత్రాగ్ం అపబాధమానః। ప్రభంజన్ త్సేనాః ప్రమృణో యుధాజయన్నస్మాకమేధ్యవితా రథానాం। గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుంజయంతమజ్మప్రమృణంతమోజసా। ఇమగ్ం సజాతా అనువీరయధ్వమింద్రగ్ం సఖాయో అనుసగ్ంరభధ్వం। బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరస్సహస్వాన్ వాజీసహమాన ఉగ్రః। అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్రమింద్ర రథమాతిష్ఠగోవిత్। అభిగోత్రాణి సహసాగాహమానోఽదాయః॥ 37॥ వీర శ్శతమన్యురింద్రః। దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యోఽస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్రయుత్సు। ఇంద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పురఏతు సోమః। దేవసేనానామభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతో యంత్వగ్రే। ఇంద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధ ఉగ్రం। మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతాముదస్థాత్। అస్మాకమింద్రస్సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తాజయంతు ॥ 38॥ అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవంత్వస్మాను దేవా అవతా హవేషు। ఉద్ధర్షయ మఘవన్నాయుధాన్యుత్సత్వనాం మామకానాం మనాగ్ంసి। ఉద్వృత్రహన్ వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతామేతు ఘోషః। ఉపప్రేత జయతా నరస్స్థిరా వస్సంతు బాహవః॥ ఇంద్రో వశ్శర్మ యచ్ఛత్వనాధృష్యా యథాసథ। అవసృష్టా పరాపత

శరవ్యే బ్రహ్మసగ్ంశితా * గచ్ఛామిత్రాన్ప్ర॥౩౯॥ విశైషాంకం చనోచ్ఛిషః । మర్మాణి తేవర్మభి శ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజాఽమృతేనాభి వస్తామ్। ఉరోర్వరీయో వరిః స్తే అస్తు జయంతం త్వామను మదంతు దేవాః । యత్ర బాణా స్సంపతంతి కుమారా విశిఖాఇవ। ఇంద్రోన స్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మయచ్ఛతు॥౪౦॥ (దీర్ఘాయుద్ధాయుధా జయ న్త్వమిత్రాన్ప్రచత్వారిగ్ంశచ్చ)

(అగ్నిప్రణయనబ్రాహ్మణమ్. *)

ఉదేనముత్తరాం నయేతి * సమిధ ఆదధాతి యథాఽఽజనం యతేఽవసం కరోతి తాదృగేవ తత్తిస్ర ఆదధాతి త్రివృద్వా అగ్నిర్యావా నేవాగ్ని స్తస్మై భాగధేయం కరో త్యౌదుంబరీర్భవంత్యూర్గ్వా ఉదుంబర ఊర్జమేవాస్మా అపిదధాత్యుదుత్వా విశ్వే దేవా ఇత్యాహ ప్రాణా వై విశ్వేదేవాః ప్రాణైః॥౪౧॥ ఏవైన ముద్యచ్ఛతేఽగ్నే భరంతు చిత్తిభిరిత్యాహ యస్మా ఏవైనం చిత్తాయోద్యచ్ఛతే తేనై వైనగ్ం సమర్ధయతి పంచ దిశో దైవీ ర్యజ్ఞమవంతు దేవీ రిత్యాహ దిశో హ్యేషోఽనుప్రచ్యవతేఽపామతిం దుర్మతిం బాధమానా ఇత్యాహ రక్షసా మపహత్యై రాయస్పోషే యజ్ఞపతిమాభజంతీ రిత్యాహ పశవో వై రాయస్పోషః॥౪౨॥ పశూనేవావరుంధే షడ్భిర్ హరతి షడ్వా ఋతవ ఋతుభి రేవైనగ్ం హరతి ద్వే పరిగృహ్యావతీ భవతో రక్షసా మపహత్యై సూర్యరశ్మిర్ హరికేశః పురస్తాదిత్యాహ ప్రసూత్యై తతః పావకా ఆశిషో నో జుషంతా మిత్యాహాన్నం వై పావకోఽ

న్నమే వావరుంధ దేవాసురా స్సంయత్తా ఆసం తే దేవా ఏత దప్రతి
రథ మపశ్యం స్తేనవై తేఽప్రతి॥౪౩॥ అసురానజయం తదప్రతిరథ
స్యాప్రతిరథత్వం యదప్రతిరథం ద్వితీయో హోతాన్వాహాప్రత్యేవ
తేన యజమానో భ్రాతృవ్యాన్నుదత్యథో అనభిజిత మేవాభిజయతి
దశర్చం భవతి దశాక్షరా విరాడ్విరాజేమౌ లోకౌ విధృతావనయో
ర్లోకయోర్విధృత్యా అథో దశాక్షరా విరాడన్నం విరాడ్విరాజ్యేవా
న్నాద్యే ప్రతితిష్ఠత్య సదివనా అన్తరిక్ష మన్తరిక్ష మివాగ్నీధ్రమా
గ్నీధ్రే॥౪౪॥ అశ్మానం నిదధాతి సత్యాయద్వాభ్యాం ప్రతిష్ఠిత్యై
విమానఏష దివోమధ్య ఆస్త ఇత్యాహా వ్యేవైతయామిమీతే మధ్యే
దివో నిహితః పృశ్నిరశ్మేత్యాహాన్నం వై పృశ్న్యన్న మేవావరుంధ
చతసృభి రాపుచ్ఛా దేతిచత్వారి ఛందాగ్ంసి ఛందోభి రేవేన్ద్రం
విశ్వా అవీవృధన్నిత్యాహ వృద్ధిమే వోపావర్తతే వాజానాగ్ం సత్ప
తింపతిం॥౪౫॥ ఇత్యాహాన్నం వై వాజోఽన్న మేవావరుంధే సుమ్న
హూర్యజ్ఞో దేవాగ్ం ఆచవక్ష దిత్యాహ ప్రజా వై పశవస్సుమ్నం ప్ర
జామేవ పశూనాత్మన్ ధత్తే యక్ష ద్గ్నిర్దేవో దేవాగ్ం ఆచవక్ష
దిత్యాహ స్వగాకృత్యై వాజస్య మా ప్రసవేనోద్గ్రాభేణోదగ్రభీదిత్యా
హాసౌ వా ఆదిత్య ఉద్యన్నుద్గ్రాభ ఏష నిమ్రోచన్నిగ్రాభో బ్రహ్మ
ణైవాత్మాన ముద్గృహ్ణాతి బ్రహ్మణా భ్రాతృవ్యం నిగృహ్ణాతి॥౪౬॥

(ప్రాశ్నైః పోషోఽప్రత్యాగ్నీ ధ్రే ప్రతి మేమదశ చ.)

(శయనప్రకరణమ్.)

అగ్నే ఉదధే యాత ఇషుర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యాస్తే నమ స్తస్యాస్త ఉపజీవన్తో భూయాస్మాగ్నే దుధ్రగహ్యకిగ్ంశిలవన్య యాత ఇషు ర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యాస్తేనమ స్తస్యాస్త ఉపజీవన్తో భూయాస్మ పంచ వా ఏతేఽగ్నయో యచ్చితయ ఉదధిరేవ నామ ప్రథమో దుధ్రః ॥౮౭॥ ద్వితీయో గహ్య స్తృతీయః కిగ్ంశిల శ్చతుర్థో వన్యః పంచమ స్తేభ్యో యదాహుతీర్న జుహుయాదధ్వర్యుం చ యజమానం చ ప్రదహేయుర్యదేతా ఆహుతీర్జుహోతి భాగధేయే నైవైనాఞ్ఛమయతి నార్తిమార్ఛత్యధ్వర్యుర్న యజమానో వాఙ్మ ఆసన్నసోః ప్రాణోఽక్ష్యో శ్చక్షుః కర్ణయోః శ్రోత్రం బాహువో ర్బల మూరువో రోజోఽరిష్టా విశ్వాన్యంగాని తనూః ॥౮౮॥ తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీరప వా ఏతస్మాత్ప్రాణాః క్రామంతి యోఽగ్నిం చిన్వన్నధిక్రామతి వాఙ్మ ఆసన్నసోః ప్రాణ ఇత్యాహ ప్రాణానేవాఽఽత్మన్ధత్తే యో రుద్రో అగ్నౌ యో అప్సు య ఓషధీషు యో రుద్రో విశ్వా భువనాఽఽ వివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్త్వాహుతిభాగా వా అన్యే రుద్రా హవిర్భాగాః ॥౮౯॥ అన్యే శతరుద్రీయగ్ం హుత్వా గావీధుకం చరు మేతేన యజుషా చరమాయామిష్టకాయాం నిదధ్యాద్భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయతి తస్య త్వై శతరుద్రీయగ్ం హుత భిత్వా హుర్యస్యైత ద్యగ్నౌ క్రియత ఇతి వసవస్త్వా రుద్రైః పురస్తాత్పాంతు పితరస్త్వా యమరాజానః పితృభి ర్దక్షిణతః

పాంత్వా క్షితిస్త్వా విశ్వైర్దేవైః పశ్చాత్పాంతు ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతః పాతు ॥౧౦॥ దేవాస్త్వేంద్రజ్యేష్ఠా వరుణరాజానోఽధస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చ పాంతు న వా ఏతేన పూతో న మేధ్యో న ప్రోక్షితో యదేన మతః ప్రాచీనం ప్రోక్షతి యత్సంచిత మాజ్యేన ప్రోక్షతి తేన పూతస్తేన మేధ్యస్తేన ప్రోక్షితః ॥ ౧౧ ॥

(ధ్రువ సైనూ ర్హవిర్భాగాః పాతు ద్వాత్రింశచ్చ.)

శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య యద్ధవిర్ధానం ప్రాణా ఉపరవా హవిర్ధానే ఖాయంతే తస్మాచ్ఛీర్షన్ప్రాణా అధస్తాత్ఖాయంతే తస్మాదధస్తాచ్ఛీర్ష్ణః ప్రాణా రక్షోహణో వలగహనో వైష్ణవాన్ఖనామీత్యాహ వైష్ణవా హి దేవతయోపరవా అసురా వై నిర్యంతో దేవానాం ప్రాణేషు వలగాన్న్యఖనన్తాన్బాహుమాత్రేఽన్వవిందన్తస్మాద్బాహుమాత్రాః ఖాయంత ఇదమహం తం వలగముద్వపామి ॥ ౧౨ ॥ యన్నస్సమానో యమసమానో నిచఖానేత్యాహ ద్వౌ వావ పురుషౌ యశ్చైవ సమానో యశ్చాసమానో యమేవాస్మై తౌ వలగం నిఖనతస్తమేవోద్వపతి సంతృణత్తి తస్మాత్సంతృణ్ణా అంతరతః ప్రాణా న సంభినత్తి తస్మాదసంభిన్నాః ప్రాణా అపోఽవనయతి తస్మాదార్ద్రా అంతరతః ప్రాణా యవమతీరవనయతి ॥ ౧౩ ॥ ఊర్గ్వై యవః ప్రాణా ఉపరవాః ప్రాణేష్వేవోర్జం దధాతి బర్హిరవస్తృణాతి తస్మాల్లోమశా అంతరతః ప్రాణా ఆజ్యేన వ్యాఘారయతి తేజో వా ఆజ్యం ప్రాణా ఉపరవాః ప్రాణేష్వేవ తేజో దధాతి హనూ వా ఏతే యజ్ఞస్య యదధిషవణే న సంతృణత్త్యసం

త్సృక్ణాహి హన్వా అథో ఖలు దీర్ఘసోమే సంతృద్యే ధృత్యై శిరో వా ఏత
ద్యజ్ఞస్య యద్ధవిర్ధానం ॥౧౮॥ ప్రాణా ఉపరవా హనూ అధిషవణే జిహ్వా
చర్మ గ్రావాణో దంతా ముఖమాహవనీయో నాసికోత్తరవేదిరుద
రగ్ం సదో యదా ఖలు వై జిహ్వయా దత్స్వధి ఖాదత్యథ ముఖం గచ్ఛ
తి యదా ముఖం గచ్ఛత్యథోదరం గచ్ఛతి తస్మాద్ధవిర్ధానే చర్మన్నధి
గ్రావభిరభిషుత్యాహవనీయే హుత్వా ప్రత్యంచః పరేత్య సదసి
భక్షయంతి యో వై విరాజో యజ్ఞముఖే దోహం వేద దుహ ఏవైనా
మియం వై విరాట్తస్యై త్వక్చర్మోధో ఽధిషవణే స్తనా ఉపరవా గ్రావా
ణో వత్సా ఋత్విజో దుహంతి సోమః పయో య ఏవం వేద దుహ ఏవై
నాం ॥౧౯॥ (వసామియవమతీరవనయతి హవిర్ధానమేవ త్రయోవిగ్ంశతి
శ్చ) అసావాదిత్యో ఽస్మిన్ లోక ఆసీత్తం దేవాః పృష్ఠ్యైః పరిగృహ్య
సువర్గం లోకమగమయన్ పరైరవస్తాత్పర్యగృహ్ణన్ దివాకీర్త్యేన సువర్గే
లోకే ప్రత్యస్థాపయన్ పరైః పరస్తాత్పర్యగృహ్ణన్ పృష్ఠ్యైరుపావరోహం
త్స వా అసావాదిత్యో ఽముష్మిన్ లోకే పరైరుభయతః పరిగృహీ
తో యత్పృష్ఠ్యాని భవంతి సువర్గమేవ తైర్లోకం యజమానా యంతి ప
రైరవస్తాత్పరిగృహ్ణంతి దివాకీర్త్యేన ॥౨౦॥ సువర్గే లోకే ప్రతితిష్ఠంతి
పరైః పరస్తాత్పరిగృహ్ణంతి పృష్ఠ్యైరుపావరోహంతి యత్పరే పరస్తా
న్న స్యుః పరాంచః సువర్గాల్లోకాన్నిష్పద్యేరన్ యదవస్తాన్న స్యుః
ప్రజా నిర్దహేయురభితో దివాకీర్త్యం పరస్సామానో భవంతి సువర్గ ఏ
వైనాం లోక ఉభయతః పరిగృహ్ణంతి యజమానా వై దివాకీర్త్యగ్ం

సంవత్సర ఋతస్థామానో ఽభితో దివాకీర్త్యం ఋతస్థామానో భవంతి
సంవత్సర ఏవోభయతః ॥౧౭॥ ప్రతితిష్ఠంతి పృష్ఠం వై దివాకీర్త్యం పా
ర్శ్వే ఋతస్థామానా ఽభితో దివాకీర్త్యం ఋతస్థామానో భవంతి తస్మా
దభితః పృష్ఠం పార్శ్వే భూయిష్ఠా గ్రహాః గృహ్యంతే భూయిష్ఠగ్ం శ
స్యతే యజ్ఞస్యైవ తదన్వర్త్యభి గ్రంథిం గ్రథ్నంత్యవిస్రగ్ంసాయ సప్త
గృహ్యంతే సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ప్రాణానేవ యజమానేషు దధ
తి యత్పరాచీనాని పృష్ఠాని భవంత్యముమేవ తైర్లోకమభ్యారోహంతి యది
దమం లోకం న ॥౧౮॥ ప్రత్యవరోహేయురుద్వా మాద్యేయు ర్యజ
మానాః ప్ర వా మీయేరన్ యత్ప్రతీచీనాని పృష్ఠాని భవంతీమమేవ
తైర్లోకం ప్రత్యవరోహంత్యథో అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠంత్యనున్మాదా
యేంద్రో వా అప్రతిష్ఠిత ఆసీత్స ప్రజాపతిముపాధావత్తస్మా ఏతమేక
విగ్ంశతి రాత్రం ప్రాయచ్ఛత్తమాహరత్తేనాయజత తతో వై స ప్ర
త్యతిష్ఠ ద్యే బహుయాజినో ఽప్రతిష్ఠితాః ॥౧౯॥ స్యుస్త ఏకవిగ్ంశతి
రాత్ర మాసీరన్ ద్వాదశ మాసాః పంచర్తవ స్త్రయ ఇమే లోకా అసా
వాదిత్య ఏకవిగ్ంశ ఏతావంతో వై దేవలోకాస్తేష్వేవ యథాపూర్వం
ప్రతితిష్ఠంత్యసావాదిత్యో న వ్యరోచత స ప్రజాపతిముపాధావత్త
స్మా ఏతమేకవిగ్ంశతిరాత్రం ప్రాయచ్ఛత్తమాఽహరత్తేనాయజత త
తో వై సోఽరోచత య ఏవం విద్వాగ్ంస ఏకవిగ్ంశతిరాత్రమాసతే
రోచంత ఏవైకవిగ్ంశతిరాత్రో భవతి రుగ్వా ఏకవిగ్ంశో రుచమేవ

గచ్ఛన్త్యథో ప్రతిష్ఠామేవ ప్రతిష్ఠా హ్యేకవిగ్ంశోఽతిరాత్రావభితో భవతో బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై ॥

అతిగ్రాహ్యవిధిః

సన్తతిర్వా ఏతే గ్రహాః। యత్పరస్సామానః। విషూవాన్ దివాకీర్త్యం। యథా శాలాయై పక్షసీ। ఏవగ్ం సంవత్సరస్య పక్షసీ। యదేతే న గృహ్యేరన్। విషూచీ సంవత్సరస్య పక్షసీ వ్యవస్రగ్ంసేయాతాం। ఆర్తిమార్ఛేయుః। యదేతే గృహ్యన్తే। యథా శాలాయై పక్షసీ మధ్యమం వగ్ంశమభిసమాయచ్ఛతి।౧। ఏవగ్ం సంవత్సరస్య పక్షసీ దివాకీర్త్యమభిసన్తన్వన్తి। నార్తిమార్ఛన్తి। ఏకవిగ్ంశమహర్భవతి। శుక్రాగ్రా గ్రహా గృహ్యన్తే। ప్రత్యుత్తబ్ధ్యై సయత్వాయ। సౌర్యమేతదహః పశురాలభ్యతే। సౌర్యోఽతిగ్రాహ్యో గృహ్యతే। అహరేవ రూపేణ సమర్ధయన్తి। అథో అహ్న ఏవైష బలిర్హ్రియతే। సప్తైతదహరతిగ్రాహ్యా గృహ్యన్తే।౨। సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః। అసావాదిత్యశ్శిరః ప్రజానాం। శీర్షన్నేవ ప్రజానాం ప్రాణాన్దధాతి। తస్మాత్సప్త శీర్షన్ప్రాణాః। ఇన్ద్రో వృత్రగ్ం హత్వా। అసురాన్పరాభావ్య। స ఇమాన్ లోకానభ్యజయత్। తస్యాసౌ లోకోఽనభిజిత ఆసీత్। తం విశ్వకర్మా భూత్వాఽభ్యజయత్। యద్వైశ్వకర్మణో గృహ్యతే।౩। సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై। ప్రవా ఏతేఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవన్తే। యే వైశ్వకర్మణం గృహ్ణతే। ఆదిత్యో గృహ్యతే। ఇయం వా అదితిః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠన్తి। అన్యో

హ్యంతే। విశ్వాన్యేవానేన కర్మాణి కుర్వాణా యంతి। అస్మా మన్యేన ప్రతితిష్ఠంతి। తౌ హా పరార్ధాత్సంవత్సరస్యాన్యోఽన్యో గృహ్యేతే। తావుభౌ సహ మహావ్రతే గృహ్యేతే। యజ్ఞస్యైవాంతం గత్వా। ఉభయోర్లోకయోః ప్రతితిష్ఠంతి। అర్కవత్యముక్థం భవతి। అన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై॥౪॥ సమాయచ్ఛత్యతిగ్రాహ్యా గృహ్యంతే గృహ్యంతే సంవత్సరస్యాన్యోఽన్యో గృహ్యేతే పంచ చ॥

(దివాకీర్త్య నామవిధిః.)

ఏకవిగ్ంశ ఏష భవతి। ఏతేన వై దేవా ఏకవిగ్ంశేన। ఆదిత్య మిత ఉత్తమగ్ం సువర్గంలోక మారోహయన్। స వా ఏష ఇత ఏకవిగ్ంశః। తస్య దశావస్తా దహాని। దశ పరస్తాత్। స వా ఏష విరాజ్యుభయతః ప్రతిష్ఠితః। విరాజి హి వా ఏష ఉభయతః ప్రతిష్ఠితః। తస్మా దంతరేమా లోకా యన్। సర్వేషు సువర్గేషు లోకేష్వభితపన్నేతి। దేవా వా ఆదిత్యస్య సువర్గస్య లోకస్య। పరాచోఽతి పాదాదబిభయుః। తంఛందోభి రదృగ్ంహన్ ధృత్యై। దేవా వా ఆదిత్యస్య సువర్గస్య లోకస్య। అవాచోఽవపాదా దబిభయుః। తం పంచభీ రశ్మిభిరుదవయన్। తస్మా దేకవిగ్ంశేఽహన్ పంచ దివాకీర్త్యాని క్రియంతే। రశ్మయో వై దివాకీర్త్యాని। యే గాయత్రే। తే గాయత్రీషూత్తరయోః పవమానయోః॥౧॥ మహాదివాకీర్త్యగ్ం హోతుః పృష్ఠం। వికర్ణం బ్రహ్మసామ (౦) భాసోఽగ్నిష్టోమః। అథైతాని హరాణి।

పారైరేవ దేవా ఆదిత్యగ్ం సువర్గం లోక మపారయన్ । యదపార
యన్ । తత్పారాణాం పారత్వం । పారయంత్యేనం పారాణి । య ఏవం
వేద । అథైతాని స్వరాణి। స్వరైరేవ దేవా ఆదిత్యగ్ం సువర్గంలోక
మస్వారయన్ । యదస్వారయన్ । తత్స్వ రాణాగ్ం స్వరత్వం।
స్వారయంత్యేనగ్ం స్వరాణి । య ఏవం వేద॥

ఏతి పవమానయో స్స్వరాణి పంచచ. (పశువిధిః.)

అప్రతిష్ఠాం వా ఏతే గచ్ఛంతి। యేషాగ్ం సంవత్సరేఽవాప్తేఽ
థ। ఏకాదశి న్యాస్యతే । వైష్ణవం వామన మాలభంతే । యజ్ఞో వై
విష్ణుః । యజ్ఞ మేవాలభంతే ప్రతిష్ఠిత్యై। ఐంద్రాగ్న మాలభంతే।
ఇంద్రాగ్నీ వై దేవానామయాతయామానౌ । య ఏవ దేవతే అయా
తయామ్నీ । తే ఏవాఽఽలభంతే। వైశ్వదేవ మాలభంతే । దేవతా
ఏవావరుంధతే। ద్యావాపృథివ్యాం ధేనుమాలభంతే । ద్యావాపృథి
వ్యో రేవ ప్రతి ష్ఠంతి। వాయవ్యం వత్స మాలభంతే। వాయురేవైభ్యో
యథాఽఽయతనా ద్దేవతా అవరుంధే।ఆదిత్యామవిం వశా మాలభంతే।
ఇయం వా అదితిః।అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠంతి। మైత్రావరుణీమాలభంతే।
మిత్రేణైవ యజ్ఞస్య స్విష్టగ్ం శమయంతి । వరుణేన దురిష్టం। ప్రాజాప
త్యం తూపరం మహాంతమాలభంతే। ప్రాజాపత్యోఽతిగ్రాహ్యో
గృహ్యతే। అహ్నారేవ రూపేణ సమర్ధయంతి । అథో అహ్న ఏవైష
బలిర్హ్రియతే। ఆగ్నేయమాలభంతే ప్రతిప్రజ్ఞాత్యై। అజపేత్వౌ వా

ప్రైతేపూర్వై ర్మాసైరవరున్ధతే । యద్రైతే గవ్యాః పశవ ఆలభ్యన్తే।
ఉభయేషాం పశూనామవరుద్ధ్యై। యదతిరిక్తామేకాదశినీమాలభేరన్।
అప్రియంభ్రాతృవ్య మభ్యతిరిచ్యేత। యద్ద్వాద్వా పశూ సమస్యేయుః
కనీయ ఆయుః కుర్వీరన్ । యద్రేతే బ్రాహ్మణవన్తః పశవ ఆలభ్యన్తే।
నాప్రియంభ్రాతృవ్యమభ్యతిరిచ్యతే । నకనీయ ఆయుఃకుర్వతే॥ 3॥

(తేప్రైవాలభన్తే మైత్రావరుణీమాలభన్తేఽ వరుద్ధ్యై సప్త చ.)

(మహావ్రతవిధిః.)

ప్రజాపతిః ప్రజాస్సృష్ట్వా వృత్తోఽశయత్ । తం దేవా భూతా
నాగ్ం రసం తేజ స్సమ్భృత్య। తేనైన మభిషజ్యన్। మహానవవర్తీతి।
తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వం। మహద్వ్రతమితి।తన్మహావ్రతస్యమ
హావ్రతత్వం । మహతో వ్రతమితి । తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వం
పంచవిగ్ంశ స్తోమోభవతి॥ ౧॥ చతుర్విగ్ంశత్యర్ధమాసస్సంవత్సరః।
యద్వా ఏతస్మిన్ త్సంవత్సరేఽధి ప్రాజాయత।తదన్నంపంచవిగ్ంశమభ
వత్। మధ్యతః క్రియతే। మధ్యతో హ్యన్న మశితం ధినోతి।అథోమ
ధ్యత ఏవప్రజానామూర్గ్ధ్రియతే। అథయద్వా ఇదమన్తతః క్రియతే।
తస్మాదుద్ధన్తే ప్రజాస్సమేధన్తే। అన్తతః క్రియతే ప్రజననాయైవ।
త్రివృచ్ఛిరో భవతి॥ ౨॥ త్రేధావిహితగ్ం హిశిరః । లోమచ్ఛవీరస్థి।
పరాచాస్తువన్తి।తస్మాత్తత్సదృగేవ।నమేద్యతోఽనుమేద్యతి।నకృశ్య
తోఽనుకృశ్యతి।పంచదశోఽన్యః పక్షో భవతి।సప్తదశోఽన్యః।తస్మా

ద్వాయామేస్యాన్యతరమర్ధమభిపర్యావర్తంతే। అన్యతరతో హి తద్గరీయః క్రియతే॥౩॥ పంచవిగ్ంశః ఆత్మా భవతి। తస్మాన్మధ్యతః పశవో వరిష్ఠాః। ఏకవిగ్ంశః పుచ్ఛం। ద్విపదాసు స్తువంతి ప్రతిష్ఠిత్యై। సర్వేణ సహ స్తువంతి। సర్వేణ హ్యాత్మనాఽఽత్మన్వీ। సహోత్పతంతి। ఏకైకాముచ్ఛృగ్ంషంతి। ఆత్మన్హ్యంగాని బద్ధాని। న వా ఏతేన సర్వః పురుషః॥౪॥ యదితశ్చేతో లోమాని దతో నఖాః। పరిమాదః క్రియంతే। తావంత్యేవ తేన ప్రత్యుప్య స్తే ఔదుంబరస్తల్పో భవతి। ఊర్గ్వా అన్నముదుంబరః। ఊర్జ ఏవాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై। యస్య తల్పసద్యమనభిజితగ్గ్ స్యాత్। స దేవానాగ్ంసామ్యక్షే। తల్పసద్యమభిజయానీతి తల్పమారుహ్యోద్గాయేత్। తల్పసద్యమేవాభిజయతి॥౫॥ యస్య తల్పసద్యమభిజితగ్గ్ స్యాత్। స దేవానాగ్ం సామ్యక్షే। తల్పసద్యం మా పరాజేషీతి తల్పమారుహ్యోద్గాయేత్। న తల్పసద్యం పరాజయతే। ప్లేంఖే శగ్ంసతి। మహో వై ప్లేంఖః। మహస ఏవాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై। దేవాసురాః సంయత్తా ఆసన్। త ఆదిత్యే వ్యాయచ్ఛంత। తం దేవాస్సమజయన్॥౬॥ బ్రాహ్మణశ్చ శూద్రశ్చ చర్మకర్తే వ్యాయచ్ఛేతే। దైవ్యో వై వర్ణో బ్రాహ్మణః। అసుర్యశ్శూద్రః। ఇమేఽరాత్సురిమే సుభూతమక్రన్నిత్యన్యతరో బ్రూయాత్। ఇమ ఉద్వాసీకారిణ ఇమే దుర్భూతమక్రన్నిత్యన్యతరః। యదేవైషాగ్ం సుకృతం యా రాద్ధిః। తదన్యతరోఽభిశ్రీణాతి। యదేవైషాం దుష్కృతం

తూరాద్ధిః । తదన్యతరో౽పహంతి। బ్రాహ్మణ స్పంజయతి। అము
ష్మిన్వా౽ద్ధిత్యం భ్రాతృవ్యష్యసంవిద న్తే ॥ ౭॥ భవతి భవతి క్రియతే
పురుషో౽జయత్యే జయంజయ త్యేకం చ॥ (పిండపితృయజ్ఞవిధిః)

ఇంద్రో వృత్రగ్ంహత్వా। అసురాన్ పరాభావ్య। సో౽మావా
స్యాం ప్రత్యాగచ్ఛత్। తే పితరః పూర్వేద్యురాగచ్ఛన్। పితౄన్ యజ్ఞో
౽గచ్ఛత్। తం దేవాః పునరయాచంత। తమేభ్యో న పునరదదుః। తే౽బ్రువ
న్ వరం వృణామహై। అథ వః పునర్దాస్యామః। అస్మభ్యమేవ పూర్వేద్యుః
క్రియాతా ఇతి॥ ౧॥ తమేభ్యః పునరదదుః। తస్మాత్పితృభ్యః పూర్వేద్యుః
క్రియతే। యత్పితృభ్యః పూర్వేద్యుః కరోతి। పితృభ్య ఏవ తద్యజ్ఞం నిష్క్రీ
య యజమానః ప్రతనుతే। సోమాయ పితృపీతాయ స్వధా నమ ఇత్యా
హ। పితురేవాధి సోమపీథమవరుంధే। న హి పితా ప్రమీయమాణస్య
హైష సోమపీథ ఇతి। ఇంద్రియం వై సోమపీథః। ఇంద్రియమేవ
సోమపీథమవరుంధే। తేనేంద్రియేణ ద్వితీయాం జాయామభ్య
శ్నుతే॥ ౨॥ ఏతద్వై బ్రాహ్మణం పురా వాజశ్రవసా విదాం చక్రన్। తస్మా
త్తే ద్వే ద్వే జాయే అభ్యక్షత। య ఏవం వేద। అభి ద్వితీయాం జాయామ
శ్నుతే। అగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా నమ ఇత్యాహ। య ఏవ పితృ
ణామగ్నిః। తం ప్రీణాతి। త్రిస ఆహుతీర్జుహోతి। త్రిర్నిదధాతి। షట్
సంపద్యంతే॥ ౩॥ షడ్వా ఋతవః। ఋతూనేవ ప్రీణాతి। తూష్ణీం మేక్షణ
మాదధాతి। అస్తి వా హి షష్ఠ ఋతుర్న వా॥ దేవాన్వై పితౄన్

ప్రీతాన్। మనుష్యాః పితరోఽనుప్రపిపతే। తిస్ర ఆహుతీర్జుహోతి। త్రిర్ని
దధాతి। షట్ సంపద్యంతే। షడ్వా ఋతవః। ఋతవః ఖలు వై దేవాః పిత
రః। ఋతూనేవ దేవాన్ పితౄన్ప్రీణాతి। తాన్ప్రీతాన్। మనుష్యాః పితరో
ఽనుప్రపిపతే। సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిర్భవతి। సకృదివ హి పితరః। త్రిర్ని ద
ధాతి। తృతీయే వా ఇతో లోకే పితరః। తానేవ ప్రీణాతి। పరాఙావర్తతే। హ్రీ
కా హి పితరః। ఓష్మణో వ్యావృత్త ఉపాస్తే। ఊష్మభాగా హి పితరః।
బ్రహ్మవాదినో వదంతి। ప్రాశ్యాం3 న ప్రాశ్యా3మితి। యత్ప్రాశ్నీయా
త్। జన్యమన్నమద్యాత్। ప్రమాయుకస్స్యాత్। యన్న ప్రాశ్నీయా
త్। అహవిస్స్యాత్ ॥౬॥ పితృభ్య ఆవృశ్చ్యేత। అవఘ్రేయమేవ। తన్నై
వ ప్రాశితం నేవాప్రాశితం। వీరం వై పితరః ప్రయంతో హరంతి। వీరం
హి దదతి। దశాంఛినత్తి। హరణభాగా హి పితరః। పితౄనేవ నిరవద
యతే। ఉత్తర ఆయుషి లోమ ఛిందీత। పితౄణాగ్ం హ్యేతర్హి నేదీ
యః ॥౭॥ నమస్కరోతి। నమస్కారో హి పితౄణాం। నమో వః పితరో
రసాయ। నమో వః పితరశ్శుష్మాయ। నమో వః పితరో జీవాయ।
నమో వః పితరస్స్వధాయై। నమో వః పితరో మన్యవే। నమో వః
పితరో ఘోరాయ। పితరో నమో వః। య ఏతస్మిన్ లోకే స్థ ॥౮॥
యుష్మాగ్ంస్తేఽను। యేఽస్మిన్ లోకే। మాం తేఽను। య ఏత
స్మిన్ లోకే స్థ। యూయం తేషాం వసిష్ఠా భూయాస్త। యేఽస్మిన్
లోకే। అహం తేషాం వసిష్ఠో భూయాసమిత్యాహ। వసిష్ఠస్సమానా

సానాం భవతి । యస్త్వేవం విద్వాన్ పితృభ్యః కరోతి । ఏష వై మను
ష్యాణాం యజ్ఞః ॥౯॥ దేవానాం వా ఇతరే యజ్ఞాః । తేన వా ఏతత్పి
తృలోకే చరతి । యః పితృభ్యః కరోతి । స ఈశ్వరః ప్రమేతోః । ప్రాజా
పత్య యర్చా పునరేతి । యజ్ఞో వై ప్రజాపతిః । యజ్ఞేనైవ సహ పున
రేతి । న ప్రమాయుకో భవతి । పితృలోకే వా ఏత ద్యజమానశ్చరతి ।
యత్పితృభ్యః కరోతి । స ఈశ్వర ఆర్తి మార్తోః । ప్రజాపతి స్త్వావై
నం తత ఉన్నేతు మర్హతీత్యాహుః । యత్ప్రాజాపత్యయర్చా పునరేతి ।
ప్రజాపతి రేవైనం తత ఉన్నయతి । నార్తి మార్ఛతి యజమానః ॥౧౦॥
ఇత్యృక్ష్ణు తేపద్యన్తే షద్యన్తే షడ్వా ఋతవో వర్తతే హవిస్సా
న్నదీయస్థ యజ్ఞో యజమాన శ్చరతి యత్పితృభ్యః కరోతి పంచ చ ॥

పితృయజ్ఞః ॥ వైశ్వదేవేన వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । తా వరుణ
ప్రఘాసై ర్వరుణపాశా దముంచత్ । సాకమేధైః ప్రత్యస్థాపయత్ । త్ర్యం
బకై రుద్రం నిరవాదయత । పితృయజ్ఞేన సువర్గం లోక మగమయత్ ।
యద్వైశ్వదేవేన యజతే । ప్రజా ఏవ తద్యజమాన స్సృజతే । తా వరుణ
ప్రఘాసై ర్వరుణ పాశాన్ముంచతి । సాకమేధైః ప్రతిష్ఠాపయతి । త్ర్యంబ
కై రుద్రం నిరవదయతే ॥

పితృయజ్ఞేన సువర్గం లోకం గమయతి । దక్షిణతః ప్రాచీనావీతీ
నిర్వపతి । దక్షిణావృద్ధి పితృణాం । అనాదృత్య తత్ । ఉత్తరత ఏవో
పవీయ నిర్వపేత్ । ఉభయే హి దేవాశ్చ పితర శ్చేజ్యన్తే । అథో యద్దేవ

దక్షిణాగ్నేఽధిశ్రయతి । తేనదక్షిణావృత్ । సోమాయ పితృమతే పురోడాశగ్ంషట్కపాలంనిర్వపతి సంవత్సరో వై సోమః పితృమాన్ । సంవత్సరమేవప్రీణాతి । పితృభ్యోబర్హిషద్భ్యోధానాః । మాసా వై పితరోబర్హిషదః । మాసానేవప్రీణాతి । యస్మిన్వా ఋతౌపురుషః ప్రమీయతే । సోఽస్యాముష్మింల్లోకేభవతి । బహురూపాధానాభవన్తి అహోరాత్రాణామభిజిత్యై । పితృభ్యోఽగ్నిష్వాత్తేభ్యో మన్థమ్ । అర్ధమాసా వై పితరోఽగ్నిష్వాత్తాః । అర్ధమాసానేవప్రీణాతి । అభివాన్యాయైదుగ్ధేభవతి । సాహిపితృదేవత్యందుహే । యత్పూర్ణమ్ । తన్మనుష్యాణామ్ । ఉపర్యర్ధోదేవానామ్ । అర్ధఃపితృణామ్ । అర్ధఉపమన్థతి । అర్ధో హిపితృణామ్ । ఏకస్మాఉపమన్థతి । ఏకాహిపితృణామ్ । దక్షిణోపమన్థతి । దక్షిణావృద్ధి పితృణామ్ । అనారభ్యోపమన్థతి । తద్ధిపితృణ్యంభవతి । ఇమాందిశంవేదిముద్ధన్తి । ఉభయేహిదేవాశ్చ పితరశ్చేజ్యన్తే । చతుస్రక్తిర్భవతి । సర్వాహ్యను దిశఃపితరః । అఖాతాభవతి ।

ఖాతాహిదేవానామ్ । మధ్యతోఽగ్నిరాధీయతే । అన్తతోహిదేవానామాధీయతే । వర్షీయానిధ్మాదిధ్మాద్భవతి వ్యావృత్త్యై । పరిశ్రయతి । అన్తర్హితోహి పితృలోకో మనుష్యలోకాత్ । యత్పరిషిద్ధమ్ । తద్దేవానామ్ । యదన్తరా । తన్మనుష్యాణామ్ ।

యత్సమూలమ్ । తత్పితృణామ్ । సమూలంబర్హిర్భవతి వ్యావృత్త్యై । దక్షిణాస్తృణాతి । దక్షిణావృద్ధి పితృణామ్ । త్రిః పర్యేతి ।

తృతీయేవా ఇతోలోకేపితరః। తానేవప్రీణాతి। త్రిఃపున్తః। పర్యేతి షట్సమ్పద్యన్తే ॥

షడ్వా ఋతవః। ఋతూనేవప్రీణాతి। యత్ప్రస్తరంయజుషా గృహ్ణీయాత్। ప్రమాయుకోయజమానస్స్యాత్। యన్నగృహ్ణీయాత్। అనాయతనస్స్యాత్। తూష్ణీమేవన్యస్యేత్। నప్రమాయుకో భవతి। నానాయతనః। యత్త్రీన్పరిధీన్పరిదధ్యాత్। మృత్యునాయ జమానం పరిగృహ్ణీయాత్। యన్నపరిదధ్యాత్। రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యుః। ద్వౌపరిధీపరిదధాతి। రక్షసామపహత్యై। అథోమృత్యో రేవ యజమానముత్సృజతి। యత్త్రీణిత్రీణి హవీగ్ంష్యుదాహరేయుః। త్రయస్త్రయ ఏషాగ్ంసాకంప్రమీయేరన్। ఏకైకమనూచీనాన్యుదా హరన్తి। ఏకైక ఏవైషామన్వఞ్చః ప్రమీయతే। కశిపుకశిపవ్యాయ। ఉపబర్హణముపబర్హణ్యాయ। ఆంజనమాంజన్యాయ। అభ్యంజనమ భ్యంజన్యాయ। యథాభాగమేవైనాన్ ప్రీణాతి ॥ నిరవదయతే పితృమానగ్నిష్వాత్తా ఏకయోపసన్నత్యా ఖాతాభవతి మనుష్యాణాం పద్యన్తే పరిదధ్యాన్నియత్తేపంచచ ॥ అథపితృయజ్ఞశేషః.

అగ్నయేదేవేభ్యః పితృభ్యః సమిధ్యమానాయానుబ్రూహీ త్యాహ। ఉభయేహిదేవాశ్చపితరశ్చేజ్యన్తే। ఏకామన్వాహ। పరా హిపితృణాం। త్రిరన్వాహ। త్రిర్హిదేవానాం। ఆఘారావాఘారయ తి। యజ్ఞస్యపరుషోరనన్తరిత్యై। నార్షేయంవృణీతే। నహోతారం।

యదార్షేయం వృణీత । యద్ధోతారం । ప్రమాయుకో యజమానః స్యాత్ । ప్రమాయుకో హోతా । తస్మాన్న వృణీతే । యజమానస్య హోతుర్గోపీథాయ । అపబర్హిషః ప్రయాజాన్యజతి । ప్రజా వై బర్హిః । ప్రజా ఏవ మృత్యోరుత్సృజతి । ఆజ్యభాగౌ యజతి ॥

యజ్ఞస్యైవ చక్షుషీ నాన్తరేతి । ప్రాచీనావీతీ సోమం యజతి । పితృదేవత్యా హ్యేషాహుతిః । పఞ్చకృత్వోఽవద్యతి । పఞ్చ హ్యేతా దేవతాః । ద్వే పురోఽనువాక్యే । యాజ్యా దేవతా వషట్కారః । తా ఏవ ప్రీణాతి । సన్తతమవద్యతి ॥ ఋతూనాꣳ సన్తత్యై । ద్వే వై పూర్వయా పురోఽనువాక్యయాహ । ప్రణయతి ద్వితీయయా । గమయతి యాజ్యయా । తృతీయే వా ఇతో లోకే పితరః । అహ్న ఏవైనాం పూర్వయా పురోఽనువాక్యయా తాన్నయతి । రాత్రియై ద్వితీయయా । ఏవైనాన్ యాజ్యయా గమయతి । దక్షిణతోఽవదాయ । ఉదఙ్జతి క్రామతి వ్యావృత్త్యై ॥ అస్వధేత్యాశ్రావయతి । అస్తు స్వధేతి ప్రత్యాశ్రావయతి । స్వధా నమ ఇతి వషట్కరోతి । స్వధాకారో హి పితృణాం । సోమమగ్రే యజతి । సోమప్రయాజా హి పితరః । సోమం పితృమన్తం యజతి । సంవత్సరో వై సోమః పితృమాన్ । సంవత్సరమేవ తద్యజతి । పితౄన్బర్హిషదో యజతి ॥ యే వై యజ్వానః । తే పితరో బర్హిషదః । తానేవ తద్యజతి । పితౄనగ్నిష్వాత్తాన్యజతి । యే వా అయజ్వానో గృహమేధినః । తే పితరోఽగ్నిష్వాత్తాః । తానేవ తద్యజతి । అగ్నింకవ్య

వాహనంయజతి । యఏవ పితౄణామగ్నిః । తమేవతద్యజతి॥

అథోయథాగ్నిꣳ స్విష్టకృతం యజతి। తాదృగేవతత్ । ఏత
త్తేతతయేచత్వామన్వితితిసృషుస్రక్తీషునిదధాతి । తస్మాదా తృతీ
యాత్పురుషాన్నామనగృహ్ణన్తి । ఏతావన్తో హిజ్యాన్తే । అత్రపితరో
యథాభాగంమన్దధ్వమిత్యాహ। హ్రీకాహిపితరః। ఉదఞ్చోనిష్క్రా
మన్తి। ఏషావైమనుష్యాణాందిక్ । స్వామేవతద్దిశమనునిష్క్రామన్తి॥

ఆహవనీయముపతిష్ఠన్తే। న్యేవాస్మైతద్ధ్నువతే। యత్సత్యాహవ
నీయే । అథాన్యత్ర చరన్తి । ఆతమితోరుపతిష్ఠన్తే। అగ్నిమేవోప
ద్రష్టారంకృత్వా । పితౄన్నిరవదయన్తే। అన్తం వాఏతేప్రాణానాం
గచ్ఛన్తి। యఆతమితోరుపతిష్ఠన్తే। సుసన్దృశంత్వావయ మిత్యాహ।
ప్రాణోవైసుసన్దృక్ । ప్రాణమేవాత్మన్దధతే। యోజాన్విన్ద్ర
తేహరీఇత్యాహ । ప్రాణమేవ పునరయుక్త । అక్షన్నమీమదన్తహీ
తిగార్హపత్యముపతిష్ఠన్తే । అక్షన్నమీమదన్తాథోఽవపతిష్ఠామహాఇతి
వావైతదాహ । అమీమదన్తపితరస్సోమ్యా ఇత్యభిప్రపద్యన్తే । అ
మీమదన్తపితరోఽథత్వాభిప్రపద్యామహా ఇతివావైతదాహ । అప
ఃపరిషించతి । మార్జయన్త్యేవైనాన్॥

అథోతర్పయన్త్యేవ। తృప్యతి ప్రజయాపశుభిః। యఏవం వేద।
అపబర్హిషావనూయాజౌయజతి। ప్రజావైబర్హిః। ప్రజాఏవ మృత్యో

అధిశ్రవణమ్.

దుత్సృజతి । చతురః ప్రయాజాన్ యజతి । ద్వావనూయాజౌ । షట్
త్సగ్ంపద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః ॥

ఋతూనేవ ప్రీణాతి । న పత్న్యన్వాస్తే । న సంయాజయన్తి । య
త్పత్న్యన్వాసీత । యత్సంయాజయేయుః । ప్రమాయుకా స్యాత్ । త
స్మాన్నాన్వాస్తే । న సంయాజయంతి । పత్నియై గోపీథాయ ॥

ఉశంతస్త్వా హవామహ ఆనో అగ్నే సుకేతునా । త్వగ్ం సోమ
ప్రహిభగంత్వగ్ం సోమ ప్రచికితో మనీషా । త్వయా హి నః పితరస్సో
మ పూర్వే । త్వగ్ం సోమ పితృభిస్సంవిదానః । బర్హిషదః పితర అహం
పిత్ర్యాన్ । ఉపహూతాః పితరోఽగ్నిష్వాత్తాః పితరః । అగ్నిష్వాత్తా ఋతు
మతో హవామహే । నరాశగ్ంసే సోమపీథం య ఆశుః । తేనో అర్వంత
స్సుహవా భవంతు । శన్నో భవంతు ద్విపదే శం చతుష్పదే । యే అగ్ని
ష్వాత్తా యేఽనగ్నిష్వాత్తాః । అగ్ంహసో ముచః పితరస్సోమ్యాసః । పరే
వరేఽమృతాసో భవంతః । అధి బ్రువంతు తే అవంత్వస్మాన్ । వాన్యాన్మెద్ధ్
నేజుషమాణాః కరంభమ్ । ఉదీరాణా అవరే పరే చ । అగ్నిష్వాత్తా ఋతు
భిస్సంవిదానాః । ఇంద్రవంతో హవిరిదం జుషంతామ్ । యదగ్నే కవ్యవా
హన త్వమగ్న ఈడితో జాతవేదః । మాతలీ కవ్యైః । యే తాతృపుర్దేవ
త్రా జేహమానాః । హోత్రావృధస్స్తోమతష్టాసో అర్కైః । అగ్నే యాహి
సువిదత్రేభిరర్వాఙ్ । సత్యైః కవ్యైః పితృభిర్ఘర్మసద్భిః । హవ్యవాహ
మజరం పురుప్రియమ్ । అగ్నిం ఘృతేన హవిషా సపర్యన్ । ఉపాసదం

యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠః.

రక్షత్యావాహాం పితృణామ్ । సనః ప్రజాం వీరవతీగ్ం సమృణ్వతు॥

(అనగ్ని ష్వాత్తాజేహమానా స్వస్తచ॥)

నాచికేతాగ్ని దేవతో పాసనమ్.

అయం వావయః పవతే। సోగ్నిర్నాచికేతః। సయత్ప్రాఙ్పవతే। తదస్యశిరః । అథయద్దక్షిణా । సదక్షిణః పక్షః। అథయత్ప్రత్యక్ । తత్పుచ్ఛమ్ । యదుదఙ్ । సఉత్తరః పక్షః ॥ ౧ ॥ అథయథ్సంవాతి। తదస్యసమంచనంచ ప్రసారణంచ। అథోసంపదేవాస్యసా। సగ్ంహావా అస్మైస కామః పద్యతే। యత్కామో యజతే। యోగ్నింనాచికేతంచినుతే। యఉచైనమేవం వేద। యోహవా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠాం వేద। ఆయతనవాన్భవతి। గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్॥ ౨॥ హిరణ్యం వా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా। యఏవం వేద । ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ । యోహవా అగ్నేర్నాచికేతస్యశరీరం వేద। సశరీరఏవస్వర్గంలోకమేతి। హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్యశరీరమ్। యఏవం వేద। సశరీరఏవ స్వర్గంలోకమేతి। అథోయథారుక్మఉత్తప్తోభాయాత్॥ ౩॥ ఏవమేవస తేజసా యశసా। అస్మిగ్ంశ్చలోకే ముష్మిగ్ంశ్చ భాతి। ఉరవోహ వై నామైతేలోకాః। యేవరేణాదిత్యమ్। అథహైతేవరీయాగ్ంసోలోకాః । యేపరేణాదిత్యమ్। అంతవంతగ్ంహవా ఏషక్షయ్యం లోకంజయతి । యోవరేణాదిత్యమ్। అథహైషోనంతమపార మక్షయ్యం లోకంజయతి । యః పరేణాదిత్యమ్ ॥౪॥ అ

అపవంతగ్ంహ వా అపారమక్షయ్యం లోకం జయతి । యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద। అథో యథా రథ ఉపతిష్ఠన్ పక్షసీ పర్యావర్తమానే ప్రత్యపేక్షతే। ఏవమహోరాత్రే ప్రత్యపేక్షతే। నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః। యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద॥ ౭॥ (ఉత్తరః షట్ చత్వారి ప్రతిష్ఠాం భార్యాయాస్యః పరే ఖాదిత్యష్టౌ చ॥)

నాచికేతచయన ఉపాఖ్యా.

ఉశన్ హ వై వాజశ్రవసస్సర్వవేదసం దదౌ। తస్య హ నచికేతా నామ పుత్ర ఆస। తగ్ంహ కుమారగ్ంసన్తమ్। దక్షిణాసు నీయమానాసు శ్రద్ధావివేశ । స హోవాచ । తత కస్మై మాం దాస్యసీతి। ద్వితీయం తృతీయమ్। తగ్ంహ పరీత ఉవాచ । మృత్యవే త్వా దదామీతి। తగ్ంహ స్మోత్థితం వాగభివదతి॥ ౧॥

గౌతమ కుమారమితి । స హోవాచ। పరేహి మృత్యోర్గృహాన్ । మృత్యవే వై త్వాదామితి। తం వై ప్రవసన్తం గన్తాసీతి హోవాచ। తస్య స్మ తిస్రో రాత్రీరనాశ్వాన్గృహే వసతాత్ । స యది త్వా పృచ్ఛేత్ । కుమార కతి రాత్రీరవాత్సీరితి। తిస్ర ఇతి ప్రతిబ్రూతాత్। కిం ప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి॥ ౨॥ ప్రజాం త ఇతి । కిం ద్వితీయామితి। పశూగ్ంస్త ఇతి। కిం తృతీయామితి। సాధుకృత్యాం త ఇతి। తం వై ప్రవసన్తం జగామ। తస్య హ తిస్రో రాత్రీరనాశ్వాన్గృహ ఉవాస। తమాగత్య పప్రచ్ఛ। కుమార కతి రాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్ర ఇతి ప్రత్యు

హోవాచ॥ 3॥ కిం ప్రథమాꣳ రాత్రిమాశ్నా ఇతి । ప్రజాంత ఇతి కిం ద్వితీయామితి। పశూగ్ంస్త ఇతి। కిం తృతీయామితి। సాధుకృత్యాంత ఇతి। నమస్తే అస్తు భగవ ఇతి హోవాచ । వరం వృణీష్వేతి । పితరమేవ జీవన్నయానీతి । ద్వితీయం వృణీష్వేతి॥ ౪॥ ఇష్టాపూర్తయోర్మేఽక్షితిం బ్రూహీతి హోవాచ। తస్మై హైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ। తతో వై తస్యేష్టాపూర్తే నాక్షీయేతే। నాస్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । యఉ చైనమేవం వేద। తృతీయం వృణీష్వేతి పునర్మృత్యోర్మేఽపజితిం బ్రూహీతి హోవాచ । తస్మై హైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ।తతో వై సోఽపపునర్మృత్యుమజయత్ ॥౫॥

అపపునర్మృత్యుం జయతి। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే।య ఉ చైనమేవం వేద। ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపోఽతప్యత।సహిరణ్యముదాస్యత్ । తదగ్నౌ ప్రాస్యత్ । తదస్మై నాచ్ఛదయత్। తద్ద్వితీయం ప్రాస్యత్। తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్ । తత్తృతీయం ప్రాస్యత్ ॥ ౬ ॥

తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్। తదాత్మన్నేవ హృదయ్యేఽగ్నౌ వైశ్వానరే ప్రాస్యత్।తదస్మా అచ్ఛదయత్ । తస్మాద్ధిరణ్యం కనిష్ఠం ధనానామ్। భుంజత్ప్రియతమ్। హృదయజగ్ంహి। స వై తమేవ నావిందత్ ।యస్మై తాం దక్షిణామనేష్యత్। తాగ్ం స్వాయైవ హస్తాయ దక్షిణాయానయత్ । తాం ప్రత్యగృహ్ణాత్॥ ౭॥

దక్షాయ త్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణామీతి।సోఽదక్షత దక్షిణాం ప్రతిగృ

హ్యా । దక్షతే హ్యస్యైదక్షిణాం ప్రతిగృహ్యా । య ఏవం వేద ॥ ఏతద్ధస్మ
వైతద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసా గోతమాః । అప్యనూదేశ్యాం దక్షి
ణాం ప్రతిగృహ్ణన్తి । ఉభయేన వయం దక్షిణ్యా మహా ఏవ దక్షిణాం ప్ర
తిగృహ్యేతి । తే దక్షం తద్దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతే హ్యస్యైదక్షి
ణాం ప్రతిగృహ్య । య ఏవం వేద । ప్రహాస్యం గ్లీనాతి ॥ ౮ ॥ (న్నదత్త్వా
శ్నా ఇత్యువాచ ద్వితీయం వృణీష్వేత్యుజయ త్తృతీయం ప్రాస్యదగ్ల
హాద్య ఏవం వేదైకం చ ॥) చయనపరియోగః.

తగ్ం హైతమేకే పశుబంధ ఏవోత్తరవేద్యాం చిన్వతే । ఉత్తర
వేది సమ్మిత ఏషోఽగ్నిరితి వదంతః తన్న తథా కుర్యాత్ । ఏతమగ్నిం కామే
న వ్యర్ధయేత్ । స ఏనం కామేన వ్యృద్ధః కామేన వ్యర్ధయేత్ । సౌమ్యే వా
వైన మధ్వరే చిన్వీత । యత్ర వా భూయిష్ఠా ఆహుతయో హూయేరన్ ।
ఏతమగ్నిం కామేన సమర్ధయతి । స ఏనం కామేన సమృద్ధః ॥ ౧ ॥
కామేన సమర్ధయతి । అథ హైనం పురర్షయః । ఉత్తరవేద్యాముపపరి
యమచిన్వత । తతో వై తే విందంత ప్రజామ్ । అభిస్వర్గం లోకమజయన్ ।
విందత ఏవ ప్రజామ్ । అభిస్వర్గం లోకం జయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చి
నుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । అథ హైనం వాయుర్ ఋద్ధికామః ॥ ౨ ॥

యథా న్యుప్తమేవోపదధే । తతో వై స ఏతామృద్ధిమార్ధ్నో
త్ । యామిదం వాయుర్ ఋద్ధః । ఏతామృద్ధిమృధ్నోతి । యామిదం
వాయుర్ ఋద్ధః । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ।

అథహైనంగోబలోనాష్ణః పశుకామః । పాఙ్క్తమేవచిక్యే । పంచపు
రస్తాత్ ॥ ౩ ॥ పంచదక్షిణతః । పంచపశ్చాత్ । పంచోత్తరతః । ఏకాం
మధ్యే । తతో వై ససహస్రం పశూన్ప్రాప్నోత్ । ప్రసహస్రం పశూ
నాప్నోతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । అథ
హైనం ప్రజాపతిర్జ్యైష్ఠ్యకామో యశస్కామః ప్రజననకామః ।
త్రివృతమేవచిక్యే ॥ ౪ ॥ సప్తపురస్తాత్ । త్రీన్దక్షిణతః । సప్త పశ్చా
త్ । త్రీనుత్తరతః । ఏకాం మధ్యే । తతో వై స ప్రియశో జ్యైష్ఠ్యమా
ప్నోత్ । ఏతాం ప్రజాతిం ప్రాజాయత । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయన్
తే । త్రివృద్వై జ్యైష్ఠ్యమ్ । మాతా పితా పుత్రః ॥ ౫ ॥ త్రివృత్ప్రజన
నమ్ । ఉపస్థో యోనిర్మధ్యమా । ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి । ఏ
తాం ప్రజాతిం ప్రజాయతే । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతే । యో
గ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । అథ హైనమిన్ద్రో జ్యై
ష్ఠ్యకామః । ఊర్ధ్వామేవోపదధే । తతో వై స జ్యైష్ఠ్యమగచ్ఛత్ ॥ ౬ ॥
జ్యైష్ఠ్యం గచ్ఛతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైన
మేవం వేద । అథ హైనమసావాదిత్యస్స్వర్గకామః । ప్రాచీరేవో
పదధే । తతో వై సోఽభి స్వర్గం లోకమజయత్ । అభి స్వర్గం లోకం జ
యతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । స యదీచ్ఛే
త్ ॥ ౭ ॥ తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి । ప్రాఙ్గాహోత్తుధ
ణ్ణ్యేదమధ్యస్యేత్ । ఇయం ప్రాగాద్యశస్వతీ । సామా ప్రాణో [illegible] ।

తేజస్తాయశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి। తేజస్వ్యేవయశస్వీబ్రహ్మవర్చసీభవతి । అథ యద్దీచ్ఛేత్ । భూయిష్ఠంమాశ్రద్దధీరన్ని । భూయిష్ఠాదక్షిణానయేయురితి । దక్షిణాసున్నీయమానాసుప్రాచ్యేహిప్రాచ్యేహీతి ప్రాచీజుష్టాణా వేత్వాజ్యస్యస్వాహేతి స్రువేణోపహత్యాహాప్రనీయేజుహుయాత్ ॥౮॥

భూయిష్ఠమేవాస్మై శ్రద్దధతే। భూయిష్ఠాదక్షిణానయంతి । పురీషముపధాయ । చితిఙ్క్లప్తిభిరభిమృశ్య। అగ్నింప్రణీయోపసమాధాయ । చతస్రత్తతా ఆహుతీర్జుహోతి। త్వన్నగ్నేరుద్ర ఇతిశతరుద్రీయస్యరూపమ్ । అగ్నావిష్ణూఇతి వసోర్ధారాయాః । అన్నపత ఇత్యన్నహోమః। సప్తతే అగ్నేసమిధస్సప్తజిహ్వాఇతివిశ్వప్రీః॥౯॥

సమృద్ధబుద్ధికామః పురస్తాచ్చిత్యేప్రత్యోగచ్ఛద్విచ్ఛేజ్జుహుయాద్విశ్వప్రీః॥ పురీషమోనాయుశ్శోజబలస్సహస్రంపోషపతిస్త్రీవృదిన్ద్రోసావాదిత్యస్సయద్దీచ్ఛేత్॥ అథ చయన ప్రశంసా.

యాంప్రథమామిష్టకా ముపదధాతి। ఇమంతయా లోకమభిజయతి। అథోయాఅస్మిన్ లోకేదేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యాంద్వితీయా ముపదధాతి। అంతరిక్షలోకంతయాభి జయతి। అథోయా అంతరిక్షలోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి। యాంతృతీయా ముపదధాతి। అముంతయాలోకమభిజయతి॥౧॥ అథోయా అముష్మిన్ లోకే దే

వతాః । తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । అథో యా
అమూరితరా అష్టాదశ । యస్త్వామీ ఉత్తరవశ్చ వరీయాగ్ం సర్వా లో
కాః । తాశ్చైవ తాభిరభిజయతి। కామచారో హాస్య అస్మింశ్చ వరీ
యసు చ లోకేషు భవతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైన
మేవం వేద। సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసన్తశ్శిరః॥ ౩॥
గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః। వర్షా ఉత్తరః ॥ శరత్పుచ్ఛమ్ । మాసాః కర్మ
కారాః । అహోరాత్రే శతరుద్రీయమ్ । పర్జన్యో వసోర్ధారా । య
థా వై పర్జన్యస్సువృష్టం వృష్ట్వా। ప్రజాభ్యస్సర్వాన్ కామాంథ్సం
పూరయతి । ఏవమేవ స తస్య సర్వాన్ కామాంథ్సంపూరయతి ।
యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। 3॥ య ఉ చైనమేవం వేద । సంవత్స
రో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః।
వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః। హేమన్తో మధ్యమ్। పూర్వ
పక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః
ఏష వావ సోఽగ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః । అగ్నిమయో హ వై పునర్ణ
వో భూత్వా। స్వర్గం లోకమేతి। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యోఽగ్నిం
నాచికేతం చినుతే । య ఉ + వేద ॥ ౪ ॥ పఠనీయా మన్త్రాః.

ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే । దక్షిణామాహుర్యజుషామ
పారామ్। అథర్వణామంగిరసాం ప్రతీచీ । సామ్నాముదీచీ మహతీ దిగు
చ్యతే । ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణే దివి దేవ ఈయతే । యజుర్వేదే తిష్ఠతి

మధ్యే అహ్నః । సామవేదేనాస్తమయే మహీయతే । వేదైరశూన్యస్త్రిభిరేతి సూర్యః । ఋగ్భ్యో జాతాగ్ం సర్వశో మూర్తిమాహుః । సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శశ్వత్ ॥ ౧ ॥ సర్వం తేజస్సామరూప్యగ్ం హ శశ్వత్ । సర్వగ్ం హేదం బ్రహ్మణా హైవ సృష్టమ్ । ఋగ్భ్యో జాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః । యజుర్వేదం క్షత్రియస్యాహుర్యోనిమ్ । సామవేదో బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతిః । పూర్వే పూర్వేభ్యో వచ ఏతదూచుః । ఆదర్శమగ్నిం చిన్వానాః । పూర్వే విశ్వసృజోఽమృతాః । శతం వర్ష సహస్రాణి । దీక్షితాస్సత్రమాసత ॥ ౨ ॥ తప ఆసీద్గృహపతిః । బ్రహ్మ బ్రహ్మాభవత్స్వయమ్ । సత్యగ్ం హోతైషామాసీత్ । యద్విశ్వసృజ ఆసత । అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివత్సరాన్ । భూతగ్ం హ ప్రస్తోతైషామాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతిచాహరత్ । ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్ । ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥ ౩ ॥ అపానో విద్వానావృతః । ప్రతిప్రాతిష్ఠదధ్వరే । ఆర్తవా ఉపగాతారః । సదస్యా ఋతవోఽభవన్ । అర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చ । చమసాధ్వర్యవోఽభవన్ । అశగ్ం సద్బ్రహ్మణస్తేజః । అచ్ఛావాకోఽభవద్యశః । ఋతమేషాం ప్రశాస్తాసీత్ । యద్విశ్వసృజ ఆసత ॥ ౪ ॥ ఊర్గ్రాజానముదవహత్ । ధ్రువగోపస్సహోఽభవత్ । ఓజోఽభ్యష్టౌద్గ్రావ్ణః । యద్విశ్వసృజ ఆసత । అపచితిః పోత్రీయామయజత్ । నేష్ట్రీయామయజత్త్విషిః । ఆగ్నీధ్రాద్విదుషీ సత్యమ్ । శ్రద్ధా హైవ వాయుః

శ్న్వయమ్ । ఇరావత్నీ విశ్వసృజామ్। ఆకూతిరపినద్ధవిః ॥ ౫ ॥ ఇధ్మ
గ్ం హత్తుశ్చభృత్తుశ్చ । తృష్ణాచావతా ముఖే । వాగేషాగ్ం
సుబ్రహ్మణ్యాసీత్ । ఛందోయోగాన్ విజానతీ। కల్పతంత్రాణితన్వా
నాహః। సర్గ్ం స్థాశ్చసర్వశః॥ అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ। ముహూర్తాః
ప్రేష్యా అభవన్ । మృత్యుస్తద భవద్ధాతా । శమితోగ్రోవి
శాంపతిః॥ ౬ ॥ విశ్వసృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత। సహస్రసమం ప్రసు
తేనయంతః॥ తతోహజజ్ఞే భువనస్య గోపాః॥ హిరణ్మయశ్శకునిర్బ్రహ్మనా
మ। యేనసూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః॥ పితాపుత్రేణపితృమాన్ యోని యోనౌ।
నావేదవిన్మనుతే తంబృహంతమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంప
రాయే । ఏషనిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య । నకర్మణావ
ర్ధతేనోకనీయాన్ ॥ ౭ ॥ తస్యైవాత్మా పదవిత్తం విదిత్వా। నకర్మణాలి
ప్యతే పాపకేన । పంచపంచాశతస్త్రివృతస్సంవత్సరాః । పంచపంచా
శతః పంచదశాః॥ పంచ పఞ్చాశతస్సప్తదశాః । పంచపఞ్చాశతఏకవి
గ్ంశాః । విశ్వసృజాగ్ం సహస్రసంవత్సరమ్॥ ఏతేనవైవిశ్వ సృజఇదం
విశ్వమసృజంత। యద్విశ్వమసృజంత। తస్మాద్విశ్వసృజః। విశ్వమేనాన
నుప్రజాయతే । బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతాం యన్తి । ఏతాసా
మేవదేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతాం
యన్తి। యఏతదుపయన్తి । యేచైనత్ప్రాహుః । యేభ్యశ్చైనత్ప్రా
హుః ॥ ఓమ్ ॥ ౮ ॥ అధి శ్రవణమ్ సమాప్తమ్, చ॥ ౮॥

మహాన్యాసమ్.

అథ రుద్రాన్యాసఖణ్డప్రారమ్భః.

హరిః ఓమ్॥ అథాతః పంచాంగరుద్రాణాం న్యాసపూర్వకమ్ । జపహోమార్చనాఽభిషేక విధిం వ్యాఖ్యాస్యామో యా తే రుద్రేతి శిఖాయామస్మిన్మహత్యర్ణవ ఇతి శిరసి సహస్రాణీతి లలాటే హగ్ంస శ్శుచిషదితి భ్రువోర్మధ్యే త్ర్యంబకం యజామహ ఇతి నేత్రయోర్న మస్స్రుత్యాయేతి చ కర్ణయోర్మానస్తోక ఇతి నాసికాయామవతత్యేతి ముఖే నీలగ్రీవాద్యాః కంఠే నమస్తే అస్త్వాయుధాయేతి బాహ్వో ర్యా తే హేతిరిత్యుపబాహ్వోః పరిణో రుద్రస్య హేతిరితి మణిబంధ యోర్యే తీర్థానీతి చ హస్తయోస్సద్యోజాతమితి పంచానువాకా నంచ స్వాంగుళీషు విన్యస్య నమో వః కిరికేభ్య ఇతి హృదయే నమో గణేభ్య ఇతి పృష్ఠే నమస్తక్షభ్య ఇతి కక్షయోర్నమో హిరణ్యబాహవ ఇతి పార్శ్వయోర్విజ్యం ధనురితి జఠరే హిరణ్యగర్భ ఇతి నాభౌ మీఢుష్టమ ఇతి కట్యాం యే భూతానామధిపతయ ఇతి గుహ్యే అన్నేష్విత్యండయోస్స శిరా జాతవేదా ఇత్యపానే మానో మహాంతమిత్యూర్వోరేష తే రుద్రభాగ ఇతి జాన్వోస్సగ్ంసృష్టజిదితి జంఘయోర్విశ్వంభూతమితి గుల్ఫయోర్యే పథామితి పాదయోరధ్యవోచదధివక్తేతి కవచం నమో బిల్మినేత్యుపకవచం నమో అస్తు నీలగ్రీవాయేతి తృతీయం నేత్రమ్ । ప్రముంచ ధన్వన ఇత్యస్త్రమ్ । య ఏతావంతశ్చేతి దిగ్బంధః ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయేతి నమస్కారం న్యసేత్ ॥ ఓంకారం మూర్ధ్ని విన్యస్య నకారం నాసికాగ్రతః । మోకారంతు లలాటే వై భకారం ముఖమధ్యతః । గకారం కంఠదేశే తు వ

కారం హృదివిన్యసేత్ । తేకారం దక్షిణేహస్తే రుకారం వామతో న్యసేత్ । ద్రాకారం నాభిదేశేతు యకారం పాదయోర్న్యసేత్ । సద్యశ్చపాదయోర్న్యస్య వామ నసోర్యుమధ్యతః । అఘోరం హృది విన్యస్య ముఖేతత్పురుషం న్యసేత్ । ఈశానం మూర్ధ్ని విన్యస్య హంసోనామ సదాశివః । హంసహంసేతియోబ్రూయాత్ హంసోనామ సదాశివః॥ ఏవంన్యాసవిధింకృత్వాతత స్సంపుటమారభేత్ ।

త్రాతారమిన్ద్రం । త్వంనో అగ్నే । సుగన్నఃపన్థా । మనస్వంతమ్ । తత్వాయామి । నియుద్భిర్వాయుగంసోమ తవితా శాన మస్మైరుద్రాసో వాపృథివీత్యేతత్సంపుటమిన్ద్రాదీన్ దిక్షువిన్యస్య । ఏవమేవాత్మని దశాంగ రౌద్రీకరణంకృత్వా । లలాటం నేత్ర కర్ణౌ చ ముఖబాహూ చనాసికే । హృదయం నాభిమూర్ధా చ పాదావ దశ దేహగా॥) విభూరసిప్రవాహణో వహ్నిరసిహవ్య వాహనశ్శ్వాత్రోసిప్రచేతాస్తుథోసి విశ్వవేదా ఉసిగసికవిరంఘారి రసి బంభారి రవస్యూరసిదువ స్వాంచ్ఛున్ధ్యూరసిమార్జాలీయస్సమ్రాడసికృశాను: పరిషద్యోసిపవమానః ప్రతక్వాసినభస్వానసం మృష్టోసి హవ్యసూదఋతధామాసి సువర్జ్యోతిర్ బ్రహ్మజ్యోతిరసి సువర్ధామాజో స్యేకపాదహిరసి బుధ్నియో రౌద్రేణానీ కేనపాహిమాగ్నే పిపృహి మామామాహిగ్ంసీః॥

శ్లో॥శిఖాశిరశ్చమూర్ధా చ లలాటం నేత్రకర్ణకౌ । ముఖంచ

కంఠం బాహూచ హృన్నాభిశ్చ కటి స్తథా ఊరూజానూ జంఘే పాదౌ
షోడశాంగస్య లక్షణమ్ ॥ ఏవం షోడశాంగ రౌద్రీకరణం కృత్వా॥
త్యాగస్థిగతైస్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే। సర్వభూతేష్వపరాజితో
భవతి। తతో భూతప్రేత పిశాచ బ్రహ్మరాక్షస యక్షయమదూత
శాకినీ డాకినీ సర్పశ్వాపదతస్కరజ్వరా ద్యుపద్రవాస్సర్వేజ్వలం
తం పశ్యంతు మాగ్ంరక్షంతు యజమానగ్ంరక్షంతు॥ మనోజ్యోతిర
బోధ్యగ్నిరగ్ని ర్మూర్ధామూర్ధానం మర్మాణి తేజాతవేదా ఇతి పాదనా
భిహృదయకంఠ ముఖశిరస్సు ఉత్సరక్షాకర్తవ్యా।

శివసంకల్పగ్ంహృదయమ్.

యేనేదం యేనకర్మాణి యేనకర్మాణ్యపసో మయత్ప్రజ్ఞానగ్ం సుషారథిర్య
స్మిన్నృచస్సామయద్రత్నంయజ్ఞాగ్రతో యేనేదం యేనద్యావర్యామ
నోహృదయమంచిత్త్యమేకాచ యే పంచపంచ వేదాహం యస్సైత్యంధీ
రాః పరాత్పరతరం చైవ పరాత్పరతరం బ్రహ్మయా వేదాదిషు యోవైదే
వంప్రియతో యోస్త్యాగోభిర్జుష్టం ధనేన్నత్ర్యంబకం కైలాసశిఖరే కైలాస
శిఖరా విశ్వతశ్చక్షుశ్చతురో వైదాన్యానోమహాంతం మానస్తోకే ప్ర
జాపతబ్రుతగ్ం సత్యం కద్రుద్రాయ బ్రహ్మజజ్ఞానం యః ప్రాణాతో య
ఆత్మదా యో రుద్రోఽగ్నౌ గంధద్వారాం నమకం చమకం చైవయ
ఇదగ్ం శివసంకల్ప మష్టత్రిగ్ం శత్పురుష సూక్తగ్ం శిరః ఉత్తర
నారాయణగ్ం శిఖా। ఆశుశ్శిశానో ప్రతిరథం కవచం ప్రతిపూరు
షం ప్రతిపూరుషం బిభ్రాడితి నేత్రత్రయం త్వమగ్నే త్వమగ్నే శత

రుద్రీయ మిత్యస్త్రమ్ । ఏవం పఞ్చాఙ్గగ్ం సకృజ్జపేత్ । అష్టాఙ్గం ప్రణమ్య । హిరణ్య గర్భో యః ప్రాణతో బ్రహ్మజజ్ఞానం మహీద్యౌమపశ్యానయయా తే అగ్నేత్వేనయ ఇమంయమప్రస్తరమిత్యష్టాఙ్గం ప్రణమ్య। ఉరసా శిరసా దృష్ట్యా మనసా వచసా తథా। పద్భ్యాం కరాభ్యాం కర్ణాభ్యాం ప్రణామోష్టాఙ్గ ఉచ్యతే॥ అథాత్మానగ్ం శివాత్మానం శ్రీరుద్రరూపిణం ధ్యాయేత్। శుద్ధస్ఫటిక సంకాశం త్రినేత్రం పఞ్చవక్త్రం దశభుజగ్ం సర్వాభరణ భూషితం నీలగ్రీవం శశాఙ్కాఙ్కం నాగయజ్ఞోపవీతినం నాగాభరణభూషితం వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం కమండల్వక్షసూత్రధరం అభయవరప్రదం శూలహస్తం జ్వలంతం కపిలజటాజూటినం శిఖాముద్యోతధారిణమ్ । వృషస్కంధ సమారూఢ ముమా దేహార్ధ ధారిణమ్। అమృతేనాప్లుతం హృష్టం దివ్యభోగ సమన్వితమ్ । దిగ్దేవతా సమాయుక్తం సురాసుర నమస్కృతమ్। నిత్యంచ శాశ్వతం శుభ్రం ధ్రువమక్షర మవ్యయమ్ । సర్వవ్యాపి నమీశానం రుద్రం వై విశ్వరూపిణమ్ । ఏవగ్ం రూపిణమేవం ధ్యాత్వా ద్విజస్సమ్యక్తతో దేవయజనమారభేత్ ॥ అథాతో రుద్రస్నానార్చనాభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామోదిత ఏవతీర్థే స్నాత్వోదేత్య శుచిః ప్రయతో బ్రహ్మచారీ శుక్లవాసా స్తస్య దక్షిణా ప్రత్యగ్దేశే తన్ముఖం స్థిత్వాఽత్మని దేవతా స్థాపయేత్ ॥ ప్రజననే బ్రహ్మతిష్ఠతు । పాదయోర్విష్ణుస్తిష్ఠతు హస్తయోర్హరస్తిష్ఠతు । బాహ్వోరింద్రస్తిష్ఠతు। జఠరేఽగ్నిస్తిష్ఠతు । హృదయే శివస్తిష్ఠతు కంఠే వసవస్తిష్ఠంతు। వక్త్రే సరస్వతీతిష్ఠంతు । నాసికయోర్వాయుస్తిష్ఠతు । నయనయోశ్చంద్రాదిత్యౌతిష్ఠేతామ్ । కర్ణయోరశ్వినౌతిష్ఠేతామ్। లలాటేరుద్రాస్తిష్ఠన్తు । మూర్ధ్న్యాదిత్యాస్తిష్ఠన్తు। శిరసి మహాదేవస్తిష్ఠతు। శిఖాయాం వామదేవస్తిష్ఠతు । పృష్ఠే పినాకీతిష్ఠతు । పురతశ్శూ

లీతిష్ఠతు । పార్శ్వయోశ్శివాశంకరౌతిష్ఠేతామ్। సర్వతోవాయు స్తి
ష్ఠతు । తతోబహిస్సర్వతోఽగ్నిజ్వాలామాలాః పరివృతా స్తిష్ఠన్తు।
సర్వేష్వంగేషు సర్వాదేవతా యథాస్థానంతిష్ఠన్తు॥ మాగ్ంరక్షన్తు।
యజమానగ్ంరక్షన్తు। అగ్నిర్మేవాచిశ్రిత ఇత్యథాలింగమంగానిసం
మృశ్య। అథవ్యాహృతిభిర్నిర్మాల్యం విసృజ్య । తతోదక్షిణ పార్శ్వ
స్థకలశోదకం కలశగ్ంసంపూజ్య । గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య। అక్షి
సంగంధాక్షత పత్రపుష్పధూపదీపనైవేద్య తాంబూలై రభ్యర్చ్య
ఽత్మానం ప్రత్యారాధయేత్॥

అథ ఆత్మావహంత్యేత్యావాహ్య । త్ర్యంబకమితిస్థాపన ము
ద్రాందర్శయిత్వా సద్యోజాతమిత్యావాహనందదాతి। సద్యోజాతా
యవైనమోనమ ఇత్యాసనమ్ । భవేభవే నేతిపాద్యం భవేభవస్వ
మామిత్యర్ఘ్యం భవోద్భవాయనమ ఇత్యాచమనం దదాతి । వామ
దేవాయనమ ఇతి స్నానందదాతి । జ్యేష్ఠాయనమ ఇతి వస్త్రంద
దాతి । శ్రేష్ఠాయనమ ఇత్యుపవీతం దదాతి । రుద్రాయనమ ఇత్యా
భరణం దదాతి । కాలాయనమ ఇతిగంధం దదాతి । కలవికరణాయ
నమఇత్యక్షతాన్దదాతి। బలవికరణాయనమ ఇతిపుష్పం దదాతి।
బలాయనమఇతిధూపం దదాతి । బలప్రమథనాయనమ ఇతిదీపం ద
దాతి। సర్వభూతదమనాయనమ ఇతినైవేద్యం దదాతి । మనోన్మనా
యనమ ఇతి తాంబూలం దదాతి। అఘోరేభ్య ఇత్యుత్తరనీరాజనం
దదాతి । తత్పురుషాయనమ ఇతి మంత్రపుష్పం దదాతి। ఈశానా
యనమ ఇతి ప్రదక్షిణనమస్కారాన్సమర్పయామి ॥ అథాష్టాష్ట
భిర్నామభి రష్టౌ పుష్పాణిదదాతితర్పయతిచ॥ శ్లో॥ అర్కచంపక పు
న్నాగనంద్యావర్తంచ పాటలమ్। బృహతీకరవీరాణి ద్రోణపుష్పాణి
చార్చయేత్ ॥)

భవాయదేవాయనమః । శర్వాయదేవాయనమః । ఈశానా

యు ర్దేవాయనమః । పశుపతయే దేవాయనమః రుద్రాయ దేవాయన మః। ఉగ్రాయ దేవాయనమః భీమాయ దేవాయనమః। మహతే దేవాయనమః॥ భవస్య దేవస్య పత్న్యై నమః। శర్వస్య దేవస్య పత్న్యై నమః। ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యై నమః। పశుపతేర్దేవస్య పత్న్యై నమః। రుద్రస్య దేవస్య పత్న్యై నమః। ఉగ్రస్య దేవస్య పత్న్యై నమః। భీమస్య దేవస్య పత్న్యై నమః। మహతో దేవస్య పత్న్యై నమః। అథాష్టాభిర్నామభి ర్గంధపుష్పాక్షతసహితాభిరద్భి స్తర్పయిత్వా ॥ భవం దేవంతర్పయామి। శర్వం దేవం తర్పయామి। ఈశానం దేవం తర్పయామి।

పశుపతిం దేవం తర్పయామి । రుద్రం దేవం తర్పయామి । ఉగ్రం దేవం తర్పయామి । భీమం దేవం తర్పయామి । మహాన్తం దేవం తర్పయామి। భవస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । శర్వస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । ఈశాన దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । పశుపతేర్దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । రుద్రస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । ఉగ్రస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి। భీమస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి। మహతో దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి ఇతి తర్పయిత్వా॥ తతః అఘోరేభ్య స్తత్పురుషాయేతి రుద్రగాయత్రీం జపేత్ । దశకృత్వశ్శతకృత్వస్సహస్రకృత్వో వా ఽ పరిమితకృత్వో ద్వాదశ వారమ్ప్రధాన మహేశమహాశాస్త్రే అస్థితసమార్ద్రి హిరణ్య కలశోదకేన సంతతధారా. అభిషించన్ పయసా సర్పిషా దధ్నా మధునా చేక్షురసేనామ్రరసేన నారికేళసలిలేన పుష్పోదకేన ఫలోదకేన గంధోదకేన కుశోదకేన చ తదలాభే శుద్ధోదకేన వా ఆదౌ శంచమ ఇత్యనువాకం నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఇత్యేకాదశానువాకాన్ అగ్నావిష్ణూ సజోషసేత్యేకా దశా

నునాకానా మేకమేకం జపేత్॥ ప్రాణానాం గ్రంథిరసీతి చతుర్భిరనువాకం సర్వేషాం వారేవారే పునరారాధనముత్తరారాధనమ్ వికిరిదవిలోహితేత్యేత ద్రుద్రవిధానం త్వమగ్నేత్వమగ్నే ప్రతిపూర్వకం ప్రతిపూర్వకం రుద్రోవా రుద్రోవా అస్మాత్రయం ఆసుశ్శిశానోవసోర్ధారాం సువర్ణాయద్వయ మింద్రస్య తేషామసురాణా మాదేవో యాతయదస్యపారే సువర్ణం ఘర్మం పురుషసూక్తం దేవస్యత్వేతి త్రయోదశానువాకానర్ణోరణీయ్యానితి ప్రశ్నాంతం జపిత్వా॥ కూచ రుద్రం పంచకాలకాన్ జపేత్॥ సదాగృహీ పాపక్షయార్థీ వ్యాధినాశనార్థీ శత్రునాశనార్థీ జీవితార్థీ పుత్రార్థీ కామ్యార్థీ చ కుర్వీత శ్రీకామ శ్శాంతికామః పుష్టికామ స్తుష్టికామః ప్రజ్ఞాకామో మేధాకామ ఆయుష్యకామ ఆరోగ్యకామోఽన్నాద్యకామోవా ఏవం కుర్వన్నాచార్యాయ దక్షిణాందద్యా ద్దశగా స్సవత్సాస్సపయ సస్స్వర్ణశృంగో రౌప్యఖురాముక్తికవాలాస్తదభావ ఏకాంగాం దద్యా దేకాదశ బ్రాహ్మణాన్ భోజయే దశ్వమేధక్రతుసహస్రఫలమవాప్నోతీత్యాహ భగవాన్ బోధాయనః॥ శ్లో॥ ఏవం యః కురు తేనిత్యం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే। సర్వాన్కామానవాప్నోతి శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్॥

(పంచకాలకములు-మంత్రపాఠముయొక్క రెండవభాగపుస్తకమందుజూడవలయును)

ఇతి న్యాసక్షిణ్డః. చే॥ ల॥

అథ మహాన్యాసమ్ ప్రారంభః.

హరిః ఓమ్॥ అథాతః పంచాంగరుద్రాణామ్॥

శ్లో॥ ఓంకారమంత్రసంయుక్తం నిత్యం ధ్యాయ న్తియోగినః।
కామదం మోక్షదం తస్మై ఓంకారాయ నమోనమః॥

శ్లో॥ నమస్తేదేవదేవేశనమస్తే పరమేశ్వర।
నమస్తేవృషభారూఢ నకారాయనమోనమః॥

ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంభూర్భువస్సువః ॥ ఓమ్నమ్॥ నమస్తే రుద్రమన్యవఉతోత ఇషవేనమః। నమస్తే అస్తు ధన్వనేబాహుభ్యాముత తేనమః। యాత ఇషుశ్శివతమాశివం బభూవ తేధనుః॥ శివాశరవ్యా యాతవతయానో రుద్రమృడయ॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ। ఓంనం। పూర్వాంగ రుద్రాయనమః॥

శ్లో॥ మహాదేవం మహాత్మానం మహాపాతకనాశనమ్।

మహాపాపహరంవందే మకారాయ నమోనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంమం। నిధనపతయేనమః। నిధనపతాంతి కాయనమః। ఊర్ధ్వాయనమః। ఊర్ధ్వలింగాయనమః। హిరణ్యాయనమః। హిరణ్యలింగాయనమః॥ సువర్ణాయనమః। సువర్ణలింగాయనమః। దివ్యాయనమః। దివ్యలింగాయనమః। భవాయనమః భవలింగాయనమః। శర్వాయనమః శర్వలింగాయనమః। శివాయనమః। శివలింగాయనమః। జ్వలాయనమః ॥ జ్వలలింగాయనమః ఆత్మాయనమః। ఆత్మలింగాయనమః। పరమాయనమః। పరమలింగాయనమః। ఏతత్సోమస్య సూర్యస్యసర్వలింగగ్గ్స్థాపయతి పాణిమంత్రం పవిత్రమ్ ॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంమం। దక్షిణాంగరుద్రాయనమః॥

శ్లో॥ శివంశాన్తం జగన్నాథం లోకానుగ్రహకారణమ్।

శివమేకం పరంవన్దే శికారాయనమోనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం శిం। ఆపైతుమృత్యుర్మృతం న ఆగన్వైవస్వతోనో అభయంకృణోతు। పర్ణంవనస్పతేరివాభినశ్శీయ

తాగం ర్రయిస్సచతాంన్స్త్వచీపతిః ॥ ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ॥
ఓం శిం।పశ్చిమాంగరుద్రాయనమః॥

శ్లో॥ వాహనం వృషభో యస్య వాసుకీ కంఠభూషణమ్।

వామే శక్తిధరం వందే వకారాయ నమో నమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం వాం।ప్రాణానాం గ్రంథిరసి రుద్రో మావి శాన్తకః। తేనాన్నేనాప్యాయస్వ। నమోరుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మేపాహి॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ। ఓం వాం।ఉత్తరాంగరుద్రాయనమః॥

శ్లో॥ యత్ర కుత్ర స్థితం దేవం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్
యల్లింగం పూజయేన్నిత్యం యకారాయ నమోనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంయం।యోరుద్రోఅగ్నౌ యోఅప్సు యఓషధీషుయోరుద్రోవిశ్వాభువనావివేశతస్మైరుద్రాయనమోఅస్తు ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ॥ ఓం యం। ఊర్ధ్వాంగరుద్రాయనమః ॥

అథపంచముఖ ధ్యానమ్ ॥

ఓం నం॥ తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి। తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥

శ్లో॥ సంవర్తాగ్ని తటిత్ప్రదీప్త కనక ప్రస్పర్థి తేజోమయం।
గంభీరధ్వనిసామవేదజనకం తామ్రాధరం సుందరమ్।
అర్ధేందుద్యుతిలోలపింగళ జటా భారప్రబద్ధోరగమ్ ।
వన్దే సిద్ధసురాసు రేంద్రనమితం పూర్వంముఖం శూలినః॥

(నమసె నిధహా పైతుపాణానాం యోరుద్రః పంచ.)

ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ। ఓం నం। పూర్వముఖాయనమః ॥

అఘోరేభ్యోథ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః । సర్వేభ్యస్స
ర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥

శ్లో॥ కాలాభ్రభ్రమరాంజనద్యుతినిభం వ్యావృత్తపింగేక్షణం।
కర్ణోద్భాసిత భోగిమస్తకమణి ప్రోద్భిన్న దంష్ట్రాంకురమ్।
సర్పప్రోత కపాల శుక్తిశకల వ్యాకీర్ణ సచ్ఛేఖరం।
వన్దే దక్షిణ మీశ్వరస్య కుటిలభ్రూభంగ రౌద్రం ముఖమ్ ॥
ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం మం ॥ దక్షిణముఖాయ
నమః॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమో నమః। భవే
భవే నాతి భవే భవస్వమాం భవోద్భవాయ నమః॥

శ్లో॥ ప్రాలేయాచలమిందుకుందధవళం గోక్షీరఫేనప్రభం।
భస్మాభ్యక్తమనంగదేహదహనజ్వాలావళీలోచనమ్।
బ్రహ్మేన్ద్రాది మరుద్గణైస్స్తుతిపరై రభ్యర్చితం యోగిభిః
వందేహం సకలం కళంకరహితం స్థాణోర్ముఖం పశ్చిమమ్॥
ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ ఓం శిం ॥ పశ్చిమముఖాయ
నమః ॥ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ నమో రు
ద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ న
మో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూతదమనాయ న
మో మనోన్మనాయ నమః ॥

శ్లో॥ గౌరం కుంకుమపంకిలం సుతిలకం వ్యాపాండుగండస్థలం।
భ్రూవిక్షేపకటాక్షవీక్షణ లసత్సంసక్తకర్ణోత్పలమ్।
స్నిగ్ధం బింబఫలాధరం ప్రహసితం నీలాలకాలంకృతం।
వందే పూర్ణశశాంకమండలనిభం వక్త్రం హరస్యోత్తరమ్॥
ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ ఓం వాం॥ ఉత్తరముఖాయ నమః॥

ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మా శివో మే అస్తుసదాశివోమ్ ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగుణేతరం పిరశరంషట్త్రింశతత్త్వాత్మకం ।
తస్మాదుత్తమతత్త్వమక్షరమిదం ధ్యేయం సదా యోగిభిః ।
ఓంకారాదిసమస్తమన్త్రజనకం సూక్ష్మాదిసూక్ష్మం పరం।
శాంతంపంచమమీశ్వరస్యవదనంఖంవ్యాప్తి తేజోమయమ్॥

ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ॥ ఓం యం॥ ఊర్ధ్వముఖాయనమః

శ్లో॥ పూర్వం పశుపతిః పాతు దక్షిణే పాతు శంకరః।
పశ్చిమే పాతు విశ్వేశో నీలకంఠ స్తథోత్తరే ।
ఈశాన్యాం పాతు మేశర్వో హ్యాగ్నేయాం పార్వతీపతిః ।
నైరృత్యాం పాతు మేరుద్రో వాయవ్యాం నీలలోహితః ।
ఊర్ధ్వే త్రిలోచనః పాతుఅధ రాయాం మహేశ్వరః ।
ఏతాభ్యో దశదిగ్భ్యస్తు సర్వతః పాతుశంకరః॥
(నారుద్రో రుద్రమర్చయేత్ ॥)

న్యాసపూర్వకం జపహోమార్చనాభిఽషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః ॥ యా తేరుద్రశివా తనూరఘోరాఽపాపకాశినీ। తయానస్తనువాశన్తమయాగిరిశన్తాభిచాకశీహి॥ శిఖాయైనమః॥ అస్మిన్మహత్యర్ణవేఽన్తరిక్షేభవాఅధి। తేషాగ్ంసహస్రయోజనేఽవధన్వాని తన్మసి॥ శిరసేనమః (కేచిత్వాహః) పంచాంగరుద్రీకరణే పంచముఖధ్యానేచ పంచవర్గాక్షరాణ్ పఠంతి ఏకైకవర్ణః॥ క-చ-ట-త - ప ఇతిక్రమేణ॥) సహస్రాణిసహస్రశో యేరుద్రా అధిభూమ్యామ్ । తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వాని తన్మసి॥ లలాటాయనమః॥ హగ్ంసశ్శుచిషద్వ సురంతరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్। నృషద్వర

సద్యోజాతసద్యోజాతమసద్బ్రాహ్మో జాయుత్తజాలబ్రహ్మజాయుతంబ్రహ్మాత్ ॥ భ్రు

వోర్మధ్యాయనమః॥ త్ర్యంబకంయజామహే సుగన్ధింపుష్టివర్ధనమ్।

ఉర్వారుకమివబన్ధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్॥ నేత్రాభ్యాం

నమః॥ నమస్స్రుత్యాయచపథ్యాయచనమః కాట్యాయచ నీప్యాయ

చ నమస్సూద్యాయచ సరస్యాయచ నమోనాద్యాయచ వైశన్తా

యచ ॥ కర్ణాభ్యాంనమః॥ మానస్తోకే తనయే మానఆయుషిమానో

గోషుమానోఅశ్వేషురీరిషః। వీరాన్మానోరుద్ర భామితోవధీర్హవి

ష్మన్తో నమసావిధేమ తే॥ నాసికాయైనమః॥ అవతత్యధనుస్త్వగ్ం స

హస్రాక్షశతేషుధే। నిశీర్యశల్యానాం ముఖాశివోనస్సుమనాభవ ॥

ముఖాయనమః॥ నీలగ్రీవాశ్శితి కణ్ఠాశ్శర్వాఅధఃక్షమాచరాః॥ తేషా

గ్ంసహస్రయోజనేఽవధన్వానితన్మసి ॥ కంఠాయనమః ॥ నీలగ్రీవా

శ్శితికణ్ఠాదివగ్ం రుద్రాఉపశ్రితాః। తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధ

న్వానితన్మసి॥ ఉపకంఠాయనమః॥ నమస్తేఅస్త్వాయుధాయానాతా

తాయధృష్ణవే। ఉభాభ్యాముత తేనమోబాహుభ్యాంతవధన్వనే॥ బా

హుభ్యాంనమః ॥ యాతే హేతిర్మీఢుష్టమహస్తేబభూవతేధనుః । త

యాస్మాన్విశ్వతస్త్వమయక్ష్మయాపరిబ్భుజ॥ ఉపబాహుభ్యాంనమః॥

యేతీర్థాని ప్రచరన్తిసృకావన్తోనిషఙ్గిణః। తేషాగ్ంసహస్రయోజనే

ఽవధన్వానితన్మసి॥ హస్తాభ్యాంనమః॥ సద్యోజాతంప్రపద్యామిసద్యో

జాతాయవైనమోనమః।భవేభవే నాతిభవే భవస్వమాం।భవోద్భవా

యనమః॥అంగుష్ఠాభ్యాంనమః॥వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయనమశ్శ్రే
ష్ఠాయనమోరుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయనమోబలవి
కరణాయనమోబలాయనమో బలప్రమథనాయనమస్సర్వభూతదమ
నాయనమో మనోన్మనాయనమః ॥ తర్జనీభ్యాంనమః॥ అఘోరేభ్యోథ
ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః॥సర్వేభ్యస్సర్వశర్వేభ్యోనమస్తేఅస్తు
రుద్రరూపేభ్యః॥మధ్యమాభ్యాంనమః॥ తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదే
వాయధీమహి । తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥ అనామికాభ్యాంనమః॥
ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మ
ణోఽధిపతిర్బ్రహ్మాశివోమేఅస్తుసదాశివోమ్॥కనిష్ఠికాభ్యాన్నమః॥ న
మోవః కిరికేభ్యోదేవానాగ్ంహృదయేభ్యోనమోవిక్షీణకేభ్యోనమో
విచిన్వత్కేభ్యోనమ ఆనిర్హతేభ్యోనమ ఆమీవత్కేభ్యః॥హృదయాయ
నమః॥ నమోగణేభ్యోగణపతిభ్యశ్చవోనమోనమోవిరూపేభ్యోవిశ్వ
రూపేభ్యశ్చవోనమోనమః॥ పృష్ఠాయనమః॥నమస్తక్షభ్యోరథకారేభ్య
శ్చవోనమోనమః కులాలేభ్యః కర్మారేభ్యశ్చవోనమోనమః॥కటి
భ్యాంనమః॥ నమోహిరణ్యబాహవేసేనాన్యేదిశాంచపతయేనమోన
మోవృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యః పశూనాంపతయేనమోనమః॥ పార్శ్వా
భ్యాంనమః॥ విజ్యంధనుః కపర్దినో విశల్యో బాణవాగ్ం ఉత । అనే
శన్నస్యేషవ ఆభురస్యనిషఙ్గథిః॥ జఠరాయనమః॥ హిరణ్యగర్భస్సమవ
ర్తతాగ్రేభూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ । సదాధారపృథివీంద్యాముత

తేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ నాభ్యై నమః ॥ మీఢుష్టమ
శివతమశ్శివో నస్సుమనా భవ పరమే వృక్ష ఆయుధం నిధాయ కృత్తిం
వసాన ఆచర పినాకం బిభ్రదాగహి ॥ కట్యై నమః॥ యే భూతానామ
ధిపతయో విశిఖాసః కపర్దినః। తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వా
ని తన్మసి॥ గుహ్యాయ నమః ॥ యే అన్నేషు వివిధ్యన్తి పాత్రేషు పిబతో
జనాన్ । తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వాని తన్మసి ॥ అండా
భ్యాం నమః ॥ సశిరా జాతవేదాః । అక్షరం పరమం పదమ్। వేదానా
గ్ం శిర ఉత్తమమ్ । జాతవేదసే శిరసి మాతా బ్రహ్మా భూర్భువస్సువరోమ్॥
అపానాయ నమః॥ మా నో మహాన్తముత మా నో అర్భకం మా న ఉక్ష
న్తముత మా న ఉక్షితమ్। మా నో వధీః పితరం మోత మాతరం ప్రియా
మా నస్తనువో రుద్ర రీరిషః ॥ ఊరుభ్యాం నమః ॥ ఏష తే రుద్రభాగస్తం
జుషస్వ తేనావసేన పరో మూజవతోఽతీహ్య వవతత ధన్వా పినాకహ
స్తః కృత్తివాసాః॥ జానుభ్యాం నమః॥ సగ్ంసృష్టజిత్సోమపా బాహు
శర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా। బృహస్పతే పరిదీయా రథేన రక్షో
హామిత్రాగ్ం అపబాధమానః॥ జంఘాభ్యాం నమః ॥ విశ్వం భూతం
భువనం చిత్రం బహుధా జాతం జాయమానం చ యత్ । సర్వో హ్యే
ష రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు॥ గుల్ఫాభ్యాం నమః॥ యే పథాం
పథిరక్షయ ఐలబృదా యవ్యుధః। తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధ
న్వాని తన్మసి॥ పాదాభ్యాం నమః ॥ అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమో దై

వ్యోభిషక్। అహీగ్ంశ్చ సర్వాన్ జంభయన్త్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః॥ కవ
చాయనమః ॥ నమో బిల్మినే చ కవచినే చ నమః శ్రుతాయ చ శ్రుత
సేనాయ చ ॥ ఉపకవచాయనమః॥ నమో అస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రాక్షా
య మీఢుషే ॥ అథో యే అస్య సత్వానో౽హం తేభ్యో౽కరం
నమః ॥ తృతీయనేత్రాయనమః॥ ప్రముంచ ధన్వనస్త్వముభయోరా
ర్త్ని యోర్జ్యామ్ । యాశ్చ తే హస్త ఇషవః పరాతా భగవోవప॥
అస్త్రాయ ఫట్॥

యస్తావత్‌స్తాశ్చ భూయాగ్ంసశ్చ దిశో రుద్రా వితస్థిరే। తేషా
గ్ం సహస్రయోజనే౽వధన్వాని తన్మసి ॥ ఇతి దిగ్బంధః॥ ఓం నమో
భగవతే రుద్రాయేతి నమస్కారం న్యసేత్ ॥

ఓం మూర్ధ్నే నమః । నం నాసికాయై నమః । మోం లలాటా
య నమః । భం ముఖాయ నమః । గం కంఠాయ నమః । వం హృద
యాయ నమః । తేం దక్షిణహస్తాయ నమః । రుం వామహస్తా యన
మః॥ ద్రాం నాభ్యై నమః। యం పాదాభ్యాం నమః । సద్యోజాతం
ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమో నమః । భవే భవే నాతి భవే భ
వస్వమాం భవోద్భవాయ నమః ॥ పాదాభ్యాం నమః ॥ వామదేవా
య నమో జ్యేష్ఠాయ నమః శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ
నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బల
ప్రమథనాయ నమస్సర్వ భూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయన
మః॥ ఊరుభ్యాం నమః ॥ అఘోరేభ్యో౽థ ఘోరేభ్యో ఘోర ఘోరతరే

భ్యః । సర్వేభ్యస్సర్వ శర్వేభ్యో నమస్తే అస్తురుద్ర రూపేభ్యః ॥
హృదయాయనమః ॥ తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయధీమహి॥
తన్నోరుద్రఃప్రచోదయాత్ ॥ ముఖాయనమః ॥ ఈశానస్సర్వవిద్యా
నామీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మణోఽధిపతిర్బ్రహ్మా
శివోమే అస్తు సదాశివోమ్ ॥ మూర్ధ్నేనమః॥

అస్య శ్రీ హంసగాయత్రీమహామంత్రస్య ఆత్మా ఋషిః।పర
మాత్మాదేవతా। అవ్యక్తగాయత్రీఛందః । హంసగాయత్రీ ప్రసాద
సిద్ధ్యర్థే హంసగాయత్రీ జపే వినియోగః ॥ హంసాం అంగుష్ఠాభ్యాం
నమః । హంసీం తర్జనీభ్యాంనమః॥ హంసూం మధ్యమాభ్యాంనమః
హంసైం అనామికాభ్యాంనమః ॥ హంసౌం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః।
హంసః కరతల కరపృష్ఠాభ్యాంనమః॥ హంసాం హృదయాయనమః।
హంసీం శిరసేస్వాహా । హంసూం శిఖాయైవషట్ । హంసైం కవ
చాయహుం । హంసౌం నేత్రత్రయాయవౌషట్ । హంసః అస్త్రా
యఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥

శ్లో॥ గమాగమస్థంగగనాదిశూన్యం చిద్రూపదీపంతిమిరాపహారమ్।
పశ్యామి తేసర్వజనాన్తరస్థంనమామిహంసంపరమాత్మరూపమ్॥
దేహో దేవాలయః ప్రోక్తోజీవో దేవస్సనాతనః।
త్యజే దజ్ఞాన నిర్మాల్యం సోఽహంభావేన పూజయేత్॥
హంసోహంసః పరమహంస స్సోహంహంసస్సోహం హంసః

హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయధీమహి।
తన్నోహంసః ప్రచోదయాత్॥
హంసహంసేతి యోబ్రూయాద్ధం సోనామసదాశివః।
ఏవంన్యాసవిధింకృత్వా తతస్సంపుట మారభేత్॥

అథసంపుటీకరణమ్.

ఇన్ద్రాదిదిక్షు విన్యస్య ॥ ఓంభూర్భువస్సువః ఓం ఓంత్రా
తారమిన్ద్రమవితారమిన్ద్రగ్ం హవేహవే సుహవగ్ం శూరమిన్ద్ర
మ్। హువేనుశక్రం పురుహూతమిన్ద్రగ్గ్ స్వస్తినో మఘవా ధాత్విన్ద్రః॥
ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం ఓం పూర్వదిగ్భాగే ఇన్ద్రాయన
మః ॥ ౧॥ ఓంభూర్భువస్సువః ॥ ఓంనం॥ త్వంనో అగ్నే వరుణస్య వి
ద్వాన్ దేవస్య హేడోవయాసిసీష్ఠాః । యజిష్ఠో వహ్నితమశ్శోశుచా
నో విశ్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్ ॥ ఓంనమో భగవతే రుద్రా
య॥ ఓంనం॥ ఆగ్నేయదిగ్భాగే అగ్నయేనమః ॥౨॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥
ఓంమోం॥ సుగంనః పంథామభయం కృణోతు। యస్మిన్నక్షత్రే యమ
ఏతి రాజా। యస్మిన్నేన మభ్యషించంత దేవాః॥ తదస్య చిత్రగ్ం హవి
షా యజామ॥ ఓంనమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓంమోం॥ దక్షిణదిగ్భా
గే యమాయనమః 3॥ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంభం॥ అసున్వం
తమయజమాన మిచ్ఛస్తేనస్యేత్యాం తస్కరస్యాన్వేషి। అన్యమ
స్మదిచ్ఛ సాత ఇత్యానమో దేవినిర్ఋతే తుభ్యమస్తు। ఓంనమోభగ
వతే రుద్రాయ॥ ఓంభం॥ నిర్ఋతిదిగ్భాగే నిర్ఋతయేనమః ॥ ౪ ॥ ఓం
భూర్భువస్సువః॥ ఓంగం॥ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదా
శాస్తే యజమానో హవిర్భిః। అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ం
సమాన ఆయుః ప్రమోషీః ॥ ఓంనమో భగవతే రుద్రాయ॥ ఓంగం

పశ్చిమదిగ్భాగే వరుణాయనమః ॥ ౫ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓంవం॥ ఆనోనియుద్భిశ్శతినీభిరధ్వరగ్ం సహస్రిణీభిరుపయాహియజ్ఞమ్। వాయోఅస్మిన్ హవిషిమాదయస్వ యూయంపాత స్వస్తిభిస్సదానః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంవం॥ వాయవ్య దిగ్భాగే వాయవేనమః ॥౬॥ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంతెం ॥ వయగ్ం సోమవ్రతే తవ। మనస్తనూషు బిభ్రతః । ప్రజావంతో అశీమహి। ఇన్ద్రాణీదేవీ సుభగాసుపత్నీ ॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓంతెం ఉత్తరదిగ్భాగే కుబేరాయనమః॥౭॥ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంరుం॥ తమీశానంజగతస్తస్థుషస్పతిమ్। ధియం జిన్వమవసేహూమహేవయమ్। పూషానో యథా వేదసామసద్వృధేరక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే॥ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓంరుం ఈశాన్యదిగ్భాగే ఈశానాయనమః॥౮॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓంద్రాం॥అస్మేరుద్రామేహనాపర్వతాసోవృత్రహత్యేభరహూతౌ సజోషాః ॥ యశ్శంసతేస్తువతే ధాయిపజ్రఇన్ద్రజ్యేష్ఠా అస్మాంఅవన్తుదేవాః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓంద్రాం ఊర్ధ్వదిగ్భాగే ఆకాశాయనమః॥౯॥ ఓంభూర్భువస్సువః ॥ ఓంయం॥ స్యోనాపృథివీ భవానృక్షరానివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః॥ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంయం అధోదిగ్భాగేపృథివ్యైనమః॥౧౦॥

శ్లో॥ ఆదౌప్రణవముచ్చార్య వ్యాహృతీః ప్రణవంతతః।
బీజమన్త్రం సముచ్చార్య మంత్రాంతే బీజముచ్చరేత్ ॥

అథ దశాంగ న్యాసీకరణమ్॥

శ్లో॥ లలాటనేత్రకర్ణేషు ముఖేబాహ్వోశ్చనాసికే।
జఠరేనాభి మూర్ధ్నోశ్చ పాదయోర్దశదైహికమ్॥
బీజం మనస్మిం సముచ్చార్య మన్త్రాన్తేబీజముచ్చరేత్।
(కేషుచిద్దేశేషుదిక్పాలకబీజాన్యపిసంపుటీకృత్వాపఠన్తేతాని

యథా-లం-రం-హం-షం-వం-యం-సం-శం-ళం-క్షం॥)

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంలం॥ నమశ్శంభవేచ మయోభవేచ

నమశ్శఙ్కరాయ చ మయస్కరాయ చ నమశ్శివాయ చ శివతరా

యచ॥ త్రాతారమిన్ద్ర మవితారమిన్ద్రగ్ం హవే హవేసు హవగ్ం

శూరమిన్ద్రమ్। హువేను శక్రం పురుహూత మిన్ద్రగ్ం స్వస్తినో

మఘవా ధాత్విన్ద్రః॥ ఓంనమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ॥ ఓంలం

లలాటస్థానే ఇన్ద్రాయనమః॥ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంనం॥ నమ

శ్శంభవేచ మయోభవేచ నమశ్శఙ్కరాయచ మయస్కరాయచన

మశ్శివాయచ శివతరాయచ॥ త్వంనో అగ్నే వరుణస్యవిద్వాన్దే

వస్య హేడోవయాసిసీష్ఠాః। యజిష్ఠోవహ్నితమ శోశుచానో విశ్వా

ద్వేషాగ్ంసిప్రముముగ్ధ్యస్మత్॥ ఓంనమశ్శంభవేచ మయోభవే

చ నమశ్శఙ్కరాయచ మయస్కరాయచ నమశ్శివాయచ శివత

రాయచ॥ ఓంనం నేత్రస్థానే అగ్నయేనమః॥ ఓం భూర్భువస్సువః॥

ఓం మోం॥ నమశ్శంభవేచ మయోభవేచ నమశ్శఙ్కరాయచమ

యస్కరాయచనమశ్శివాయచ శివతరాయచ॥ సుగన్నః పంథామ

భయంకృణోతు। యస్మిన్నక్షత్రేయమవర్తిరాజా। యస్మిన్నేన మ
భ్యషించన్త దేవాః। తదస్య చిత్రగ్ం హవిషా యజామ॥ ఓంనమ
శ్శమ్భవేచ...శివతరాయచ॥ ఓంమోంకర్ణస్థానేయమాయనమః।
ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓంభం॥ నమశ్శమ్భవేచ... శివతరాయచ॥ ఓం
అసున్వన్తమయజమానమిచ్ఛస్తేనస్యేత్యాంతస్కరస్యాన్వేషి। అ
న్యమస్మదిచ్ఛసాతఇత్యానమోదేవీ నిరృతేతుభ్యమస్తు॥ఓం నమశ్శ
మ్భవేచ...శివతరాయచ॥ ఓం భం ముఖస్థానే నిరృతయేనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంగం॥ ఓం నమశ్శమ్భవేచ...శివతరా
యచ॥ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదాశాస్తేయజమానో
హవిర్భిః। అహేడమానో వరుణేహబోధ్యురుశగ్ంసమాన ఆయుః ప్ర
మోషీః॥ ఓం నమశ్శమ్భవేచ...శివతరాయచ॥ ఓంగం బాహుస్థానే
వరుణాయనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓంవం। ఓం నమశ్శమ్భవేచ...శివతరా
యచ॥ఆనోనియుద్భిశ్శతినీభిరధ్వరగ్ంసహస్రిణీభిరుపయాహియజ్ఞం।
వాయోఅస్మిన్హవిషిమాదయస్వయూయంపాతస్వస్తిభిస్సదానః॥
ఓంనమశ్శమ్భవేచ శివతరాయచ॥ఓంవంనాసికాస్థానేవాయవేనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం తేం॥ ఓం నమశ్శమ్భవేచ...శివ
తరాయచ॥ వయగ్ం సోమవ్రతేతవ। మనస్తనూషుబిభ్రతః। ప్రజా
వన్తో అశీమహి। ఇన్ద్రాణీ దేవీసుభగా సుపత్నీ। నమశ్శంభవేచ

...శివతరాయచ ॥ ఓం తేం జఠరస్థానే కుబేరాయనమః ॥
* (దశాంగరౌద్రీకరణేపి) ఓన్నమోభగవతేరుద్రాయేతిచపఠేత్ ॥

ఓంభూర్భువస్సువః ॥ ఓంరుం ॥ ఓం నమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ ॥ తమీశానంజగతస్తస్థుషస్పతిం। ధియంజిన్వమవసేహూమహేవయం। పూషానో యథావేదసామసద్వృధేరక్షితాపాయురదబ్ధస్స్వస్తయే ॥ ఓంనమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ ॥ ఓంరుం ॥ నాభిస్థానే ఈశానాయనమః॥ఓంభూర్భువస్సువః ॥ ఓంద్రాం॥ ఓంనమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ॥ అస్మైరుద్రామిహనా పర్వతాస్తోవృత్రహత్యేభరహూతౌసజోషాః । యశ్శంసతేస్తువతే ధాయిపజ్ర ఇంద్రజ్యేష్ఠాఅస్మాంఅవంతుదేవాః ॥ ఓంనమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ॥ఓంద్రాం ॥ మూర్ధ్నిస్థానే ఆకాశాయనమః ॥ ఓంభూర్భువస్సువః ॥ ఓంయం॥ నమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ॥ ఓంస్యోనాపృథివిభవానృక్షరానివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః ॥ నమశ్శంభవేచ...శివతరాయచ ॥ ఓంయం ॥ పాదస్థానే పృథివ్యైనమః॥

శ్లో॥ ప్రణవం వ్యాహృతిర్బీజం శంభవేచ తతః పరమ్ । దిఙ్మంత్రం శంభవే చాన్తం బీజం ప్రణవ ముచ్చరేత్ ॥ ఇతి దశాంగ రౌద్రీకరణమ్ సమాప్తమ్. (ఏతద్దశాంగ రౌద్రీకరణే తత్ర తత్రస్థానేషు రుద్రాయనమ ఇతి కేచిత్పాఠః.)

అథ షోడశాంగ రౌద్రీకరణమ్.

శ్లో॥ శిఖాశిరశ్చ మూర్ధాచ లలాటంచ నేత్ర కర్ణకౌ।
ముఖంచ కంఠ బాహూచ హృన్నాభీచ కటిస్తథా।

ఊరూజానూ జంఘు పాదా షోడశాంగస్థలాని వై॥

ఓంభూర్భువస్సువః ॥ నమశ్శంభవేచ...రాయచ ॥ ఓంఅం॥ విభూరసి ప్రవాహణో రౌద్రేణానీకేన పాహిమాగ్నే పిపృహిమామామాహిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ । ఓం అం శిఖాయైనమః॥౧॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ నమశ్శంభ...చ॥ఓంఆం॥వహ్నిరసి హవ్యవాహనో రౌద్రేణానీకేనపాహిమాగ్నేపిపృహిమామామాహిగ్ంసీః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓం ఆం శిరసేనమః ॥ ౨ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ నమశ్శంభవేచ...యచ॥ ఓంఇం॥ శ్వాత్రోసిప్రచేతా రౌద్రేణానీకేనపాహిమాగ్నే పిపృహిమామామాహిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభ...య॥ ఓం ఇం మూర్ధ్నేనమః ॥ 3 ॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం నమశ్శంభవే...యచ॥ ఓం ఈం॥తుథోసి విశ్వవేదా రౌద్రేణానీకేన పాహిమాగ్నేపి పృహి మామామాహిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగ ... య ॥ ఓం ఈం లలాటాయ నమః ॥౪॥ ఓంభూర్భు...వః ॥ నమ... భవే... యచ ॥ ఓంఉం॥ఉశిగసికవీరౌద్రేణా...హిగ్ంసీః॥ ఓం నమోభగ ... య॥ ఓం ఉం॥ నేత్రాభ్యాంనమః ॥ ౫ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ నమ... వేశ...యచ॥ ఓం ఊం॥అంఘారిరసి బంభారీ రౌద్రేణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ॥ ఓం ఊం॥ కర్ణాభ్యాంనమః॥౬॥ ఓంభూరు + వః॥ ఓం నమ...వేచ...శివతరాయచ ॥ ఓంఋం ॥ అవస్యురసిదువస్వాన్ రౌద్రేణా...హిగ్ంసీః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓంఋం ॥ ముఖాయనమః ౭॥ ఓంభూ

ర్భువః ॥ ఓంనమః... భవే... యచ॥ ఓంబ్రూం॥ శుంధ్యూరసిమూర్జాలీయాం కాదేణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ॥ ఓం బ్రూం కంఠాయనమః॥౮॥ ఓం భూర్భు...వః ॥ ఓం నమ... వేచ...యచ॥ ఓంశ్రీం ॥ సంస్రాడసి కృశానూ రాద్రేణా...హిగ్ంసీః॥ నమో భగవతేరుద్రాయ॥ ఓంశ్రీం॥ బాహుభ్యాంనమః॥౯॥ ఓంభూర్భు...వః॥నమ...వేచ...శివతరాయచ॥ ఓంశ్రాం పరిషద్యోసి పవమానోరాద్రేణా...హిగ్ంసీః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంశ్రాంహృదయాయనమః॥ ౧౦॥ ఓంభూర్భు...వః॥ నమ...వేచ ॥ ఓం వం॥ ప్రతక్వాసినభస్వాన్రాద్రేణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓం వం నాభ్యైనమః ॥౧౧॥ ఓం భూర్భు...వః॥ నమ...వేచ॥ ఓం ఐం॥ అసంమృష్టోసి హవ్యసూదో రాద్రేణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగ...య॥ ఓంఐం ॥ కట్యైనమః॥౧౨॥ఓం భూర్భు...వః॥ నమ...వేచ...యచ॥ ఓంఓం ఋతధామాసి సువర్జ్యోతీ రాద్రేణా...హిగ్ంసీః॥ ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓంఓం ఊరుభ్యాంనమః॥ ౧౩॥ ఓం భూర్భు...వః॥ నమ...వేచ...యచ॥ ఓంజాం॥ బ్రహ్మజ్యోతిరసిసువర్ధామా రాద్రేణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంజాం జానుభ్యాంనమః॥౧౪॥ ఓం భూర్భు...వః॥ నమ...వేచ...యచ॥ ఓం అం॥ అజోస్యేకపాద్రాద్రేణా...హిగ్ంసీః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓం అం జంఘాభ్యాంనమః॥౧౫॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ నమశ్శంభవేచ...యచ॥ఓంఅః ॥ అహిరసి బుధ్నియోరాద్రేణా...హిగ్ంసీః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంఅః పాదాభ్యాంనమః॥౧౬॥

త్వగస్థిగతైస్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే సర్వభూతేష్వపరాజితో భవతి తతో భూత ప్రేత పిశాచ బ్రహ్మరాక్షస యక్ష యమదూత శాకినీ ఢాకినీ సర్ప శ్వాపద తస్కర జ్వరాద్యుపద్రవజోపఘాతాస్స ర్వే జ్వలంతం పశ్యంతు మాం రక్షంతు యజమానగ్ం రక్షంతు॥

ఆత్మ రక్షా.

మన్త్రో జ్యోతిర్జుషతా మాజ్యంవిచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమందధాతు। బృహస్పతి స్తనుతామిమం నో విశ్వేదేవా ఇహ మాదయంతామ్ ॥ గుహ్యాయనమః॥ ౧॥ తతః షోడశాంగ రాదీంకరణే సర్వేషు స్థానేషు రుద్రాయ నమ ఇతిపఠంతి॥

అభోర్ద్ధ్వగ్ని స్సమిధాజ నానాం ప్రతిధేనుమివాయతీముషాసమ్। యహ్వాఇవ ప్రవయాముజ్జిహానాః ప్రభానవసిస్త్ర స్తేనాకమచ్ఛ। నాభ్యైనమః॥ ౨॥ అగ్నిర్మూర్ధాదివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయం॥ అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి॥ హృదయాయనమః॥ ౩॥ మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యావైశ్వానర మృతాయ జాతమగ్నిం। కవిగ్ంసమ్రాజ మతిథిం జనానా మాసన్నాపాత్రం జనయం తదేవాః॥కంఠాయనమః॥ ౪॥ మర్మాణితేవర్మభి శ్ఛాదయామి సోమస్త్వారాజామృతేనాభివస్తామ్ । ఉరోర్వరీయో వరివ స్తే అస్తు జయంతంత్వా మనుమదంతుదేవాః ॥ ముఖాయనమః॥ ౫॥ జాతవేదాయదివా పావకోసి। వైశ్వానరో యదివా వైద్యుతోసి । శంప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్ । ఊర్జం పుష్టిం దదదభ్యావవృత్స్వ ॥ శిరసేనమః॥ ౬॥

బ్రహ్మాత్మన్వద సృజత । తదకామయత । సమాత్మనాపద్యేయేతి । ఆత్మన్నాత్మ న్నిత్యామంత్రయత । తస్మై దశమగ్ హూతః ప్రత్యశృణోత్। సదశహూతో భవత్। దశహూతో హవైనామై

మః । తంవా ఏతం దశహూతగ్ం సంతం । దశహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః ॥ ౧ ॥

ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మై సప్తమగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్ । స సప్తహూతోఽభవత్ । సప్తహూతో హ వై నామైషః । తంవా ఏతగ్ం సప్తహూతగ్ం సంతం । సప్తహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మై షష్ఠగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్ । స షడ్ఢూతోఽభవత్ ॥ ౨ ॥ షడ్ఢూతో హ వై నామైషః । తంవా ఏతగ్ం షడ్ఢూతగ్ం సంతం । షడ్ఢోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మై పంచమగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్ । స పంచహూతోఽభవత్ । పంచహూతో హ వై నామైషః । తంవా ఏతం పంచహూతగ్ం సంతం । పంచహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ ॥ ౩ ॥ పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మై చతుర్థగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్ । స చతుర్హూతోఽభవత్ । చతుర్హూతో హ వై నామైషః । తంవా ఏతం చతుర్హూతగ్ం సంతం । చతుర్హోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః । తమబ్రవీత్ । త్వం వై మే నేదిష్ఠగ్ం హూతః ప్రత్యశ్రౌషీః । త్వయైనానాఖ్యాతార ఇతి । తస్మాన్నుహైనాగ్ంశ్చతుర్హోతార ఇత్యాచక్షతే । తస్మాచ్ఛుశ్రూషుః పుత్రా

శ్రాగ్ం హృద్యతమః । నేదిష్ఠో హృద్యతమః। నేదిష్ఠో బ్రహ్మణో భవతి ।
యఏవం వేద॥ ౪ ॥

ఇత్యాత్మరక్షాకర్త్ర్యా ॥ శివసంకల్పగ్ం హృదయమ్ ।

అథ శివసంకల్పాః .

యనేదంభూతం భువనం భవిష్యత్పరిగృహీత మమృతేన సర్వమ్।
యేన యజ్ఞస్త్రాయతె సప్తహోతా తన్మేమన శ్శివసంకల్పమస్తు॥ ౧ ॥
యేన కర్మాణి ప్రచరన్తి ధీరా యతో వాచా మనసా చారుయన్తి।
యత్సమ్మితం మనస్సంచరంతి తన్మే మన శ్శివసంకల్పమస్తు ॥ ౨ ॥
యేన కర్మాణ్యపసో మనీషిణో యజ్ఞే కృణ్వంతి విదథేషు ధీరాః॥
యదపూర్వం యక్షమంతం ప్రజానాంతన్మేమనశ్శివసంకల్పమస్తు॥ ౩॥
యత్ప్రజ్ఞాన ముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్జ్యోతి రన్తరమృతం ప్రజాసు।
యస్మాన్న ఋతేకించ నకర్మక్రియతే తన్మే మన శ్శివసంకల్పమస్తు॥౪॥
సుషారథిరశ్వాని వయం మనుష్యా న్నేనియతే పశుభి ర్వాజినీవాన్।
హృత్ప్రవిష్టం యదచరం యవిష్ఠం తన్మేమన శ్శివసంకల్ప మస్తు॥౫॥
యస్మిన్నృచస్సామయజూగ్ంషియస్మిన్ ప్రతిష్ఠారథనాభావివారాః॥
యస్మిగ్గ్శ్చిత్తం సర్వమోతంప్రజానాం తన్మేమన...మస్తు ॥ ౬ ॥
యదత్రషష్ఠంత్రిశతగ్ంసువీర్యంయజ్ఞస్యగుహ్యం నవనావమాయ్యం।
దశపంచత్రిగ్ంశతం యత్పరం తన్మేమన...మస్తు ॥ ౭ ॥
యజ్జాగ్రతో దూరముదైతు సర్వం తత్సుప్తస్య తథైవేతి ।
దూరంగమం జ్యోతిషాం జ్యోతిరేకం తన్మేమన...స్తు ॥ ౮ ॥
యనేదంవిశ్వం జగతో బభూవ యే దేవాపి మహతో జాతవేదాః ।
తదేవాగ్ని స్తద్వాయు స్తత్సూర్య స్తదుచంద్రమా స్తన్మేమన...స్తు॥౯॥
యేన ద్యౌః పృథివీ చాంతరిక్షంచ యే పర్వతాః ప్రదిశో దిశశ్చ ।
యేనేదం జగద్వ్యాప్తం ప్రజానాం తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥౧౦॥
యే మనో హృదయం యేచ దేవా యే దివ్యా ఆపో యే సూర్యరశ్మిః॥

తే శ్రోత్రే చక్షుషీ సంచరంతి తన్మేమన శ్శివ...స్తు ॥౧౧॥
అచింత్యం చాప్రమేయంచ వ్యక్తావ్యక్త పరంచ యత్ ।
సూక్ష్మాత్సూక్ష్మతరం జ్ఞేయం తన్మేమనశ్శి...స్తు ॥ ౧౨ ॥
ఏకాచ దశశతంచ సహస్రంచాయుతంచ ।
నియుతంచ ప్రయుతంచార్బుదంచ తన్మేమనశ్శి...స్తు ॥ ౧౩ ॥
సముద్రంచపంచాదశశతగ్ంసహస్రమయుతం న్యర్బుదంచ ।
తే అగ్నిచిత్త్వేష్టకాస్తాగ్ం శరీరం తన్మేమనశ్శి...స్తు ॥ ౧౪ ॥
వేదాహమేతం పురుషం మహాంతమాదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ ।
యస్య యోనిం పరిపశ్యంతిధీరా స్తన్మేమన...స్తు ॥ ౧౫ ॥
యస్యేతంధీరాః పునంతికవయో బ్రహ్మణమేతంత్వావృణతమిందుం।
స్థావరం జంగమం ద్యా రాకాశం తన్మేమన...స్తు ॥ ౧౬ ॥
పరాత్పరతరం బ్రహ్మ తత్పరాత్పరతో హరిః ।
యత్పరాత్పరతోధీశం తన్మేమనః...స్తు ॥౧౭॥
పరాత్పరతరంచైవ తత్పరాచ్చైవ యత్పరమ్ ।
యత్పరాత్పరతో జ్ఞేయం తన్మేమన...స్తు ॥ ౧౮ ॥
యా వేదాదిషు గాయత్రీ సర్వవ్యాపీ మహేశ్వరీ ।
ఋగ్యజుస్సామాథర్వైశ్చ మన్మేమన...స్తు ॥ ౧౯ ॥
యో వైదేవం మహాదేవం ప్రయతః ప్రణవశ్శుచిః ।
యస్సర్వేసర్వవేదైశ్చ తన్మేమన...స్తు ॥ ౨౦ ॥
ప్రయతః ప్రణవోంకారం ప్రణవం పురుషోత్తమమ్ ।
ఓంకారం ప్రణవాత్మానం తన్మేమన...స్తు ॥ ౨౧ ॥
యోసౌ సర్వేషు వేదేషు పఠ్యతే హ్యయమీశ్వరః। అకాయోనిర్గుణో హ్యాత్మాతన్మేమన...స్తు॥౨౨॥గోభిర్జుష్టం ధనేన హ్యాయుషాచ
బలేనచ।ప్రజయా పశుభిః పుష్కరాక్షం తన్మేమన...స్తు॥౨౩॥త్ర్యంబకంయజామహేసుగంధింపుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుకమివబంధనాన్మృ

తో వ్యైర్మృక్షీయమా మృత్యాత్తన్మేమన...స్తు॥ ౨౭॥ కైలాసశిఖరే రమ్యే శంకరస్య శివాలయే। దేవతా స్తత్రమోదంతి మన్మేమన...స్తు ॥౨౮॥ కైలాసశిఖరావాసా హిమవద్గిరికన్యకా। నీలకంఠం త్రినేత్రంచతన్మే మన...స్తు ॥ ౨౯॥ విశ్వత శ్చక్షురుత విశ్వతో ముఖో విశ్వతో హస్త ఉత విశ్వతస్పాత్ । సంబాహుభ్యాం నమతి సంపత త్రైర్ద్యావాపృథివీజనయన్ దేవ ఏక స్తన్మేమన...స్తు ॥ ౨౭ ॥ చతుర్నో వేదానధీయాత సర్వశాస్త్రమయం విదుః। ఇతిహాసపురాణానాం, తన్మేమన...స్తు ॥ ౨౮ ॥ మానో మహాన్తముతమానో అర్భకం మాన ఉక్షంత ముతమాన ఉక్షితమ్ । మానోవధీఃపితరం మోతమాతరం ప్రియామాన స్తనువో రుద్రరీరిష స్తన్మేమన... స్తు॥ ౨౯ ॥ మానస్తోకే తనయేమానఆయుషిమానోగోషుమానోఅశ్వేషురీరిషః। వీరాన్మానో రుద్రభామితో వధీర్హవిష్మంతో నమసావిధేమ తేతన్మేమన...స్తు ౩౦॥రుద్రభాఋతగ్ం సత్యంపరం బ్రహ్మపురుషం కృష్ణపింగలమ్। ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయవై నమోనమ స్తన్మేమన...స్తు॥౩౧॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయతవ్యసే। వోచేమశంతమగ్ం హృదేసర్వో హ్యేష రుద్ర స్తస్మైరుద్రాయనమోఅస్తుతన్మే.. స్తు॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమతస్సురుచో వేనఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చయోనిమసతశ్చవివ స్తన్మేమనః...స్తు॥౩౩॥ యఃప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైకఇద్రాజాజగతో బభ

భూవ।యఈశేఅస్యద్విపదశ్చతుష్పదః। కస్మైదేవాయహవిషావిధేమతస్మైనమ...స్తు॥౩౪॥యఆత్మదాబలదాయస్యవిశ్వఉపాసతే। ప్రశిషం యస్యదేవాః।యస్యఛాయామృతంయస్యమృత్యుః। కస్మైదేవాయహవిషావిధేమ తస్మైనమ...స్తు ॥ ౩౫॥ యోరుద్రోఅగ్నౌ యోఅప్సు యఓషధీషుయోరుద్రోవిశ్వా భువనావివేశ తస్మైరుద్రాయ నమోఅస్తుతస్మైనమ...స్తు ॥౩౬॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియంతస్మైనమ...స్తు ॥౩౭॥

నమకం చమకం చైవ పురుషసూక్తంచ యద్విదుః।
మహాదేవేన తత్తుల్యం తస్మైనమ...స్తు॥ ౩౮॥
యఇదగ్ం శివసంకల్పగ్ం సదాధ్యాయన్తి బ్రాహ్మణాః।
తేపరంమోక్షం గమిష్యన్తి తస్మైనమ...స్తు॥ ౩౯॥

శివసంకల్పగ్ం హృదయాయనమః ॥ సహస్రశీర్ షా పురుషః...యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తిదేవాః ॥ పురుషసూక్తగ్ం శిరసేస్వాహా॥ అద్భ్యస్సంభూతః పృథివ్యైరసాచ్చ... సర్వంమనిషాణ। ఉత్తరనారాయణగ్ం శిఖాయై వషట్॥

ఆశుశ్శిశానో వృషభోనయుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్ । సంక్రందనోనిమిష ఏకవీరశ్శతగ్ం సేనాఅజయత్సాకమింద్రః । సంక్రందనే నానిమిషేణ జిష్ణునాయుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా । తదింద్రేణజయత తత్సహధ్వం యుధో నరఇషుహ

స్త్రేన వృష్ణా । స ఇషుహస్తైస్స నిషంగిభి ర్వశీ సగ్ స్రష్టా స యుధ ఇం
ద్రో గణేన। సగ్ం సృష్టజి త్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతి
హితాభిరస్తా। బృహస్పతే పరిదీయా రథేన రక్షోహామిత్రాగ్ం అప
బాధమానః । ప్రభఞ్జ ఞ్ఛత్రూన్ ప్రమృణన్నమిత్రా నస్మాక
మేధ్యవితా రథానాం । గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్త
మజ్మ ప్రమృణన్త మోజసా। ఇమగ్ం సజాతా అను వీరయధ్వమిం
ద్రగ్ం సఖాయో అను సగ్ం రభధ్వం। బలవిజ్ఞాయ స్థవిరః ప్రవీర స్సహ
స్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః। అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్ర
మిన్ద్ర రథ మాతిష్ఠ గోవిత్ । అభి గోత్రాణి సహసా గాహమానో ౽దా
యో వీర శ్శతమన్యు రిన్ద్రః। దుశ్చ్యవనః పృతనాషా డయుధ్యో
౽స్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్రయుత్సు । ఇన్ద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతి
ర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః। దేవసేనానా మభిభఞ్జతీనాం జయన్
తీనాం మరుతో యన్త్వగ్రే। ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యా
నాం మరుతాగ్ం శర్ధ ఉగ్రం । మహామనసాం భువనచ్యవానాం
ఘోషో దేవానాం జయతా ముదస్థాత్ । అస్మాక మిన్ద్ర స్సమృతేషు
ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయన్తు। అస్మాకంవీరా ఉత్తరే భ
వన్త్వస్మాను దేవా అవతా హవేషు। ఉద్ధర్షయ మఘవ న్నాయుధా
న్యుత్సత్వనాం మామకానాం మహాగ్ంసి । ఉద్వృత్రహ న్వాజి
నాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతా మేతు ఘోషః। ఉప ప్రేత జయతా

తానరక్షిరావస్సంతుబాహవః। ఇంద్రో న శ్శర్మయచ్ఛ త్వావాథ్రప్యా యాఖా సహ। అవసృష్టా పరాపత శరవ్యే బ్రహ్మసగ్ంశితా। గచ్ఛామిత్రాన్ ప్రవిశ మైషాం కంచనోచ్ఛిషః॥ మర్మాణితే వర్మభిశ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజామృతేనాభివస్తామ్। ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయంతంత్వా మనుమదంతు దేవాః। యత్ర బాణాస్సంపతంతి కుమారా విశిఖా ఇవ। ఇంద్రో నస్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మయచ్ఛతు। అసురానజయన్ తదప్రతిరథస్యాప్రతిరథత్వం యదప్రతిరథం ద్వితీయో హోతాఽన్వాహాప్రత్యేవ తేన యజమానో భ్రాతృవ్యం జయత్యథో అనభిజితమేవాభిజయతి దశర్చం భవతి దశాక్షరా విరాడ్విరాజేమౌ లోకౌ విధృతావనయోర్లోకయోర్విధృత్యా అథో దశాక్షరా విరాడన్నం విరాడ్విరాజ్యేవాన్నాద్యే ప్రతితిష్ఠత్యసదివ వా అంతరిక్షమంతరిక్షమివాగ్నీధ్రమాగ్నీధ్రే॥ అస్మిశ్శానో ప్రతిరథం కవచాయహుం॥

ప్రతిపూరుష మేకకపాలాన్నిర్వపత్యేక మతిరిక్తం యావంతో గృహ్యాస్స్మస్తేభ్యః కమకరం పశూనాగ్ం శర్మాసి శర్మయజమానస్య శర్మమే యచ్ఛైక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థ ఆఖుస్తే రుద్రపశుస్తంజుషస్వైష తే రుద్రభాగస్సహ స్వస్రాంబికయా తం జుషస్వ భేషజం గవేఽశ్వాయ పురుషాయ భేషజమథో అస్మభ్యం భేషజగ్ం సుభేషజం। యథాసతి। సుగం మేషాయ మేష్యా అవాంబరుద్రి

మహిమహ్యవదేవంత్ర్యంబకమ్ । యథా నశ్శ్రేయసః కరద్యథానో వస్యసః కరద్యథానః పశుమతః కరద్యథానో వ్యవసాయయాత్ । త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వారుకమివ బంధనా న్మృత్యోర్ముక్షీయ్య మామృతాత్ ॥ ఏష తే రుద్రభాగ స్తం జుషస్వతే నావసేన పరో మూజవతోతీహ్యవతతధన్వా పినాకహస్తః కృత్తివాసాః ॥ ప్రతిపూరుష మేకకపాలా న్నిర్వపతి । జాతా ఏవ ప్రజారుద్రా న్నిరవదయతే । ఏక మతిరిక్తం । జనిష్యమాణా ఏవప్రజా రుద్రాన్నిరవదయతే । ఏకకపాలాభవంతి । ఏకధైవరుద్రం నిరవదయతే । నాభిఘారయతి । యదభిఘారయేత్ । అంతరవచారిణగ్ం రుద్రంకుర్యాత్ । ఏకోల్ముకేన యంతి । తద్ధిరుద్రస్యభాగధేయం । ఇమాం దిశంయంతి । ఏషా వై రుద్రస్యదిక్ । స్వాయామేవ దిశి రుద్రంనిరవదయతే । రుద్రోవా అపశుకాయా ఆహుత్యైనాతిష్ఠత । అసౌ తే పశురితి నిర్దిశేద్యంద్విష్యాత్ । యమేవ ద్వేష్టి తమస్మై పశుం నిర్దిశతి । యదినద్విష్యాత్ । ఆఖుస్తే పశురితిబ్రూయాత్ ॥ నగ్రామ్యాన్ పశూన్ హినస్తి । నారణ్యాన్ । చతుష్పథే జుహోతి । ఏషవా అగ్నీనాం పడ్బీశో నామ । అగ్నివత్యేవ జుహోతి । మధ్యమేన పర్ణేన జుహోతి । స్రుగ్ఘ్యేషా । అథోఖలు । అంతమేనైవహోతవ్యం । అంతతఏవ రుద్రం నిరవదయతే ॥ ఏష తేరుద్రభాగస్సహస్వస్రాంబికయేత్యా

హ । శరద్వాఽస్యాంబికా స్వసా । తయావాఏష హినస్తి । యగ్ం
హినస్తి । తయైవైనగ్ం సహశమయతి ॥ భేషజంగవ ఇత్యాహ ।
యావంత ఏవగ్రామ్యాః పశవః । తేభ్యోభేషజం కరోతి । అవాంబ
రుద్ర మదిమహీత్యాహ । ఆశిషమేవైతా మాశాస్తే ॥ త్ర్యంబకం
యజామహ ఇత్యాహ । మృత్యోర్ముక్షీయమామృతా దితివావైత
దాహ । ఉత్కిరంతి । భగస్య లీప్సంతే । మూతేకృత్వా సజంతి ।
యథాజనం యతేవ సంకరోతి । తాదృగేవ తత్ । ఏష తే రుద్ర
భాగ ఇత్యాహ నిరవత్త్యై । అప్రతీక్షమాయంతి । అపః పరిషించతి ।
రుద్రస్యాంతర్హిత్యై । ప్రవా ఏతేఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవంతే । యే
త్ర్యంబకైశ్చరంతి ఆదిత్యం చరుం పునరేత్య నిర్వపతి । ఇయంవా
అదితిః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠంతి ॥ విభ్రాడ్బృహత్పిబతుసోమ్యం మ
ధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతావవిహ్రుతం । వాతజూతో యో అభిరక్షతిత్మ
నాప్రజాః పుపోష బహుధా విరాజతి ॥ ఓంనమో భగవతే రుద్రా
య ॥ ప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం విభూ డితినేత్ర త్రయాయ వౌ
షట్ ॥ త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహోదివస్త్వగ్ం శర్ధో మా
రుతం పృక్ష ఈశిషే । త్వంవాతైరరుణైర్యాసి శంగయస్త్వం పూ
షావిధతః పాసినుత్మనా । ఆవో రాజాన మధ్వరస్య రుద్రగ్ం హో
తారగ్ం సత్యయజగ్ం రోదస్యోః । అగ్నిం పురాతనయిత్నో రచిత్తా
ద్ధిరణ్యరూప మవసే కృణుధ్వం । అగ్నిర్హోతా నిషసాదాయజీయాను

ఛన్దసీమాతుస్సురభావుల్లోకే । యువాకవిః పురునిష్ఠః ॥ ఋతావాధ
ర్తా కృష్టీనా ముత మధ్యఇద్ధః ॥ సాధ్వీమక ర్దేవవీతిం నో అద్య
యజ్ఞస్యజిహ్వామవిదామ గుహ్యాం । స ఆయురాగా త్సురభి ర్వసా
నో భద్రామకర్దేవహూతిం నో అద్య । అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్నివ
ద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధ స్సమఞ్జన్ । సద్యోజజ్ఞానో విహీమిద్ధో
అఖ్యదా రోదసీ భానునాభాత్యన్తః । త్వేవసూని పుర్వణీకహోతః
ర్దోషావస్తో రేరిరే యజ్ఞియాసః । క్షామేవవిశ్వా భువనాని యస్మి
న్త్సగ్ం సౌభగాని దధిరే పావకే । తుభ్యంతా అంగిర స్తమవిశ్వా
స్సుక్షితయః పృథక్ । అగ్నే కామాయ యేమిరే । అశ్యామతం కా
మమగ్నే తవోత్యశ్యామరయిగ్ం రయివ స్సువీరం । అశ్యామవాజ
మభివాజయన్తోశ్యామద్యుమ్న మజరాజరం తే । శ్రేష్ఠం యవి
ష్ఠభారతాగ్నే ద్యుమన్త మాభర ॥ వసో పురుస్పృహగ్ం రయిం ।
సశ్విత్రాన స్తన్యతూరోచనస్థా అజరేభి ర్నానదద్భి ర్యవిష్ఠః । యః
పావకః పురుతమః పురూణి పృథూన్యగ్ని రనుయాతిభర్వన్ । ఆయు
ష్టే విశ్వతోదధదయమగ్ని ర్వరేణ్యః । పునస్తే ప్రాణఆయతి పరా
యక్ష్మగ్ం సువామి తే । ఆయుర్దా అగ్నే హవిషోజుషాణో ఘృతప్రతీ
కో ఘృతయోని రేధి । ఘృతంపీత్వా మధుచారుగవ్యం పితేవపుత్ర
మభిరక్షతాదిమమ్ ॥ తస్మై తే ప్రతిహర్యతే జాతవేదో విచర్షణే ।
అగ్నే జనామి సుష్టుతిం । దివస్పరి ప్రథమం జజ్ఞే అగ్ని రస్మద్ద్వితీయం

పరిజాతవేదాః । తృతీయమప్సు నృమణా అజస్రమింధాన ఏనం
జరతే స్వాధీః । శుచిః పావక వంద్యోఽగ్నే బృహద్విరోచసే । త్వం
ఘృతేభిరాహుతః ॥ దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యా వ్యద్యౌద్దుర్మర్షమా
యుః శ్రియే రుచానః । అగ్నిరమృతో అభవద్వయోభిర్యదేనం
ద్యౌరజనయత్సురేతాః ॥ ఆ యదిషే నృపతిం తేజ ఆనట్ఛుచి రేతో
నిషిక్తం ద్యౌరభీకే । అగ్నిశ్శర్ధమనవద్యం యువానగ్ం స్వాధియం
జనయత్సూదయచ్చ । స తేజీయసా మనసా త్వోత ఉత శిక్ష స్వపత్యస్య
శిక్షోః ॥ అగ్నే రాయో నృతమస్య ప్రభూతౌ భూయామ తే సుష్టుతయ
శ్చ వస్వః । అగ్నే సహంతమా భర ద్యుమ్నస్య ప్రాసహా రయిం । వి
శ్వా యశ్చర్షణీరభ్యాసా వాజేషు సాసహత్ । తమగ్నే పృతనాస
హగ్ం రయిగ్ం సహస్వ ఆ భర । త్వగ్ం హి సత్యో అద్భుతో దాతా
వాజస్య గోమతః ॥ ఉక్షాన్నాయ వశాన్నాయ సోమపృష్ఠాయ వేధసే ।
స్తోమైర్విధేమాగ్నయే । వద్మా హి సూనో అస్యద్మసద్వా చక్రే అగ్ని
ర్జనుషాఽజ్మాన్నం । స త్వం న ఊర్జసన ఊర్జం ధా రాజేవ జేరవృకే క్షే
ష్యంతః ॥ అగ్న ఆయూగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధ
స్వ దుచ్ఛునాం । అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చః సువీర్యం । దధత్పో
షగ్ం రయిం మయి ॥ అగ్నే పావక రోచిషా మంద్రయా దేవ జిహ్వ
యా । ఆ దేవాన్ వక్షి యక్షి చ । స నః పావక దీదివోఽగ్నే దేవాగ్ం
ఇహావహ । ఉప యజ్ఞగ్ం హవిశ్చ నః ॥ అగ్నిశ్శుచివ్రతతమశ్శుచిర్వి

ప్రిక్ష్యచిః కవిః। శుచీరోచత ఆహుతః॥ ఉదగ్నే శుచయ స్తవశుక్రా
భ్రాజంత ఈరతే। తవజ్యోతీగ్ంష్యర్చయః॥ త్వమగ్నే రుద్రో అ
సురో మహోదివః। త్వగ్ంశర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే। త్వం
వాతైరరుణై ర్యాసిశంగయః। త్వం పూషావిధతః పాసి నుత్మనా
దేవా దేవేషు శ్రయధ్వం। ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రియ
ధ్వం। ద్వితీయా స్తృతీయేషు శ్రియధ్వం। తృతీయా శ్చతుర్థేషు శ్ర
యధ్వం। చతుర్థాః పంచమేషు శ్రయధ్వం। పంచమాష్షష్ఠేషుశ్ర
యధ్వం। షష్ఠాస్సప్తమేషు శ్రయధ్వం। సప్తమా అష్టమేషు శ్రయ
ధ్వం। అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వం। నవమా దశమేషు శ్రయ
ధ్వం। దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వం। ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్ర
యధ్వం। ద్వాదశాస్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వం। త్రయోదశా శ్చ
తుర్దశేషు శ్రయధ్వం। చతుర్దశాః పంచదశేషు శ్రయధ్వం। పంచ
దశాష్షోడశేషు శ్రయధ్వం। షోడశాస్సప్తదశేషు శ్రయధ్వం।
సప్తదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వం। అష్టాదశా ఏకాన్నవిగ్ంశేషు
శ్రయధ్వం। ఏకాన్నవిగ్ంశావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। విగ్ంశా ఏ
కవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। ఏకవిగ్ంశాద్వావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం।
ద్వావిగ్ంశాస్త్రయోవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। త్రయోవిగ్ంశా శ్చ
తుర్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। చతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ంశేషు శ్రయ
ధ్వం। పంచవిగ్ంశా ష్షడ్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। షడ్విగ్ంశా స్స

ప్తవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। సప్తవిగ్ంశా అష్టావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। ఏకాన్నత్రిగ్ంశా త్రిగ్ంశేషు శ్రియధ్వం। త్రిగ్ంశా ఏకత్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। ద్వాత్రిగ్ంశా త్రయస్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। దేవా త్రిరేకాదశా త్రిత్రయస్త్రిగ్ంశాః। ఉత్తరేభవతః। ఉత్తరవర్త్మాన ఉత్తరసత్వానః। యత్కామఇదం జుహోమి। తన్మేసమృధ్యతామ్। వయగ్ంస్యామపతయోరయీణామ్। భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ త్వమగ్నే త్వమగ్నే శతరుద్రియమిత్యస్త్రాయఫట్॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥

అథ పంచాంగగ్ం సకృజ్జపేత్॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయవై నమోనమః। భవేభవేనాతిభవేభవస్వమాం భవోద్భవాయనమః ॥౧॥ వామదేవాయ నమోజ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయనమోరుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయనమోబలవికరణాయ నమోబలాయ నమోబలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూతదమనాయ నమోమనోన్మనాయ నమః ॥౨॥ అఘోరేభ్యోథఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః। సర్వేభ్యస్సర్వశర్వేభ్యోనమస్తే అస్తురుద్రరూపేభ్యః ॥ ౩ ॥ తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి। తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్॥ ౪ ॥ ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మ

శివోమే అస్తు సదాశివోమ్॥౫॥ అష్టాంగం ప్రణమ్య.

హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేకఆసీత్। స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ॥ ఉరసేనమః ॥౧॥ యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైకఇద్రాజా జగతో బభూవ। యఈశే అస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ॥ శిరసేనమః ॥౨॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తాద్విసీమతస్సురుచోవేనఆవః। సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠాస్సతశ్చయోనిమసతశ్చవివః॥దృష్ట్యైనమః ॥3॥ మహీద్యౌఃపృథివీచన ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్॥ పిపృతాం నోభరీమభిః॥ మనసేనమః॥౪॥ ఉపశ్వాసయపృథివీ ముతద్యాం పురుత్రా తే మనుతాం విష్ఠితం జగత్।సదుందుభేసజూరిం ద్రేణదేవైర్దూరాద్దవీయో అపసేధశత్రూన్॥ వచసేనమః॥౫॥ అగ్నేనయసుపథా రాయే అస్మాన్విశ్వాని దేవవయునాని విద్వాన్।యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణ మేనో భూయిష్ఠాంతే నమఉక్తిం విధేమ॥ పద్భ్యాంనమః ॥౬॥ యా తే అగ్నే రుద్రియాతనూస్తయానః పాహి తస్యాస్తే స్వాహా యా తే అగ్నేయాశయా రజాశయా హరాశయా తనూర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠోగ్రం వచో అపావధీం త్వేషం వచో అపావధీగ్ స్వాహా॥ కరాభ్యాంనమః॥ ౭॥ ఇమం యమ ప్రస్తరమాహిసీదాంగిరోభిఃపితృభిస్సంవిదానః। ఆత్వా మంత్రాః కవిశస్తావహంతు త్వేనా రాజన్ హవిషా మాదయస్వ। కర్ణాభ్యాం

నమః॥ ౮॥ ఇతి సాష్టాఙ్గం ప్రణమ్య తతః ప్రార్థయేత్॥

శ్లో॥ ఉరసా శిరసా దృష్ట్యా మనసా వచసా తథా —
పద్భ్యాం కరాభ్యాం కర్ణాభ్యాం ప్రణామోష్టాంగ ఉచ్యతే॥

అథాత్మని శివాత్మని శ్రీరుద్రరూపిణమేవం ధ్యాయేత్॥

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం త్రినేత్రం పంచవక్త్రం దశభుజం స
ర్వాభరణభూషితం నీలగ్రీవం శశాంకచిహ్నం నాగయజ్ఞోపవీతినం
నాగాభరణభూషితం వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం కమండల్వక్షసూత్ర
ధరం అభయవరకరం శూలహస్తం జ్వలన్తం కపిల జటాజూటినం
శిఖాముద్ద్యోత ధారిణమ్। వృషస్కంధసమారూఢ ముమాదేహార్ధ
ధారిణమ్। అమృతేనాప్లుతం హృష్టం దివ్యభోగసమన్వితమ్। దిగ్దే
వతాసమాయుక్తం సురాసుర నమస్కృతమ్। నిత్యంచ శాశ్వతం
శుద్ధం ధ్రువమక్షర మవ్యయమ్। సర్వవ్యాపి నమీశానం రుద్రం వై
విశ్వరూపిణమ్। ఏవం ధ్యాత్వా ద్విజస్సమ్యక్తతో యజనమారభేత్॥

అథ రుద్రస్నానార్చనాది ప్రయోగః.

అథాతో రుద్రస్నానార్చనాఽభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః॥
ఉదితప్రతీర్థే స్నాత్వోదేత్య శుచిః ప్రయతో బ్రహ్మచారీ శుక్లవా
సాః తస్య దక్షిణా ప్రత్యగ్దేశే తన్ముఖంస్థిత్వాఽఽత్మని దేవతాస్థాపయే
త్॥ ప్రజననే బ్రహ్మాతిష్ఠతు। పాదయోర్విష్ణుస్తిష్ఠతు। హస్తయో
ర్హరస్తిష్ఠతు। బాహ్వోరిన్ద్రస్తిష్ఠతు। జఠరే అగ్నిస్తిష్ఠంతు।
హృదయే శివస్తిష్ఠతు। కంఠే వసవస్తిష్ఠంతు। వక్త్రే సరస్వతీ తి
ష్ఠతు। నాసికయోర్వాయుస్తిష్ఠతు। నయనయోశ్చంద్రాదిత్యౌ
తిష్ఠేతాం। కర్ణయోరశ్వినౌ తిష్ఠేతామ్। లలాటే రుద్రాస్తిష్ఠంతు।
మూర్ధ్న్యాదిత్యాస్తిష్ఠంతు। శిరసి మహాదేవస్తిష్ఠతు। శిఖాయాం
వామదేవస్తిష్ఠతు। పృష్ఠే పినాకీ తిష్ఠతు। పురతశ్శూలీతిష్ఠతు। పార్శ్వ
యోశ్శివశంకరౌ తిష్ఠేతామ్। సర్వతో వాయుస్తిష్ఠతు। తతో బహి
స్సర్వతోఽగ్నిజ్వాలామాలాపరివృతాస్తిష్ఠంతు। సర్వేష్వంగేషు

శ్చాదేవతాః యథాస్థానం తిష్ఠంతు। మాంరక్షంతు। యజమానగ్ం రక్షంతు। అగ్నిర్మేవాచిశ్రిత ఇతి యథాలింగమంగాని సమ్మృశ్య॥

అగ్నిర్మేవాచి శ్రితః। వాగ్ఘృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। వాయుర్మే ప్రాణేశ్రితః। ప్రాణో హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి సూర్యోమేచక్షుషి శ్రితః। చక్షుర్హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। చంద్రమా మేమనసి శ్రితః॥ మనో హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి॥ దిశోమేశ్రోత్రేశ్రితాః। శ్రోత్రగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే అమృతం బ్రహ్మణి। ఆపోమే రేతసి శ్రితాః। రేతోహృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పృథివీ మే శరీరేశ్రితా। శరీరగ్ం హృదయే। హృదయంమయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఓషధివనస్పతయో మే లోమసు శ్రితాః। లోమాని హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఇంద్రో మేబలే శ్రితః। బలగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పర్జన్యో మే మూర్ధ్ని శ్రితః। మూర్ధా హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి॥ ఈశానో మేమన్యౌ శ్రితః। మన్యు

హార్దయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి॥ ఆత్మా మ ఆత్మని శ్రితః । ఆత్మా హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పునర్మ ఆత్మా పునరాయు రాగాత్ । పునః ప్రాణః పున రాకూతమాగాత్ । వైశ్వానరో రశ్మిభిర్వా వృధానః । అంత స్తిష్ఠత్వమృతస్య గోపాః॥

(అగ్ని ర్వాయు స్సూర్యశ్చ్ంద్రమా దిశ అపః పృథివ్యోషధి వనస్పతయఇంద్రః ప్రజాపత్య ఈశానఆత్మాపునర్మ ఆకూతిగ్ం(రశ్మిభిః)

ఇతియథా లింగమంగాని సమ్మృశ్య॥ అథైనం గంధ పుష్పాక్షత ధూపదీప నైవేద్య తాంబూలై ర భ్యర్చ్యాత్మానం ప్రత్యారాధయేత్॥

శ్లో॥ ఆరాధితో మనుష్యైస్త్వం శుద్ధై ర్దేవాసురాదిభిః।
ఆరాధయామి భక్త్యాత్వాం మాంగృహాణమహేశ్వర॥
ఆత్వా వహంతు హారయ స్సచేతస శ్శ్వేతై రశ్వైస్సహ కేతుమద్భిః॥ వాతాజవైర్బలవద్భిర్మనోజవై రాయాహిశీఘ్రం మమ హవ్యాయ శర్వోమ్॥ ఈశానమావాహయామి ఆత్మావాహ్య॥

శ్లో॥ మండలాంతరగతం హిరణ్మయం భ్రాజమానవపుషం శుచిస్మితం।
చండదీధితి మఖండవిగ్రహం చింతయేన్మునిసహస్ర సేవితమ్।
శంకరస్య చరితా కథామృతం చంద్రశేఖరగుణానుకీర్తనమ్।
నీలకంఠ తవ పాదసేవనం సంభవంతు మమ జన్మజన్మని॥
స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకమ్।
తావత్త్వం ప్రీతిభావేన లింగేస్మిన్ సన్నిధింకురు॥

శ్లో॥ దేహోదేవాలయః ప్రోక్తోజీవోదేవ స్సనాతనః।
త్యజే దజ్ఞాన నిర్మాల్యం సోహంభావేన పూజయేత్॥

అత్రైవం వ్యాహృతిభిర్ని ర్మాల్యం విసృజ్య। ఓం భూర్భువస్సు వశ్చండీశ్వరాయనమ ఇత్యుత్తరతో నిర్మాల్యం విసృజ్య । తతో ద క్షిణపార్శ్వస్థ కలశోదకం । కలశే గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య॥

శ్లో॥ కలశస్యముఖేరుద్రః కంఠేవిష్ణుస్సమాశ్రితః।

మూలేతత్రస్థితో బ్రహ్మ మధ్యేమాతృగణాస్స్మృతాః॥

కుక్షౌతు సాగరాస్సర్వే...కలశాంబుసమాశ్రితాః॥

ఆకల శేషుధావతి పవిత్రేపరిషిచ్యతే...రావటమ్॥

గంగేచయమునే... సన్నిధింకురు॥

కలశోదకేన పూజా ద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య। దేవమాత్మానం చ సంప్రోక్ష్య ॥ త్ర్యంబకంయజా మహే...తాత్ ॥ ఇతిస్థాపనము ద్రాందర్శయిత్వా ॥ అథ సద్యోజాతం ప్రపద్యామీత్యాసనం ద ద్యాత్। సద్యోజాతాయ వై నమోనమ ఇతి పాద్యమ్। భవేభవేనా తిభవే భవస్వమామిత్యర్ఘ్యమ్।భవోద్భవాయనమ ఇత్యాచమనమ్।

* వామదేవాయనమ ఇతిస్నానం । జ్యేష్ఠాయనమ ఇతివ స్త్రం। శ్రేష్ఠాయనమ ఇత్యుపవీతం । రుద్రాయనమ ఇత్యాభరణం। కాలాయనమ ఇతిగంధం । కలవికరణాయనమ ఇత్యక్షతాన్ । బల వికరణాయనమ ఇతిపుష్పం । బలాయనమ ఇతిధూపం । బలప్రమ థనాయనమ ఇతిదీపం। సర్వభూత దమనాయనమ ఇతి నైవేద్యం మనోన్మనాయనమ ఇతి తాంబూలం। అఘోరేభ్యో ... రుద్రరూపే భ్యః ఇతినీరాజనం । తత్పురుషాయ ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతిమంత్ర పుష్పం। ఈశానస్సర్వ ... సదాశివోమ్, ఇతి ప్రదక్షిణ నమస్కా రాన్ సమర్పయామి॥

భవాయ దేవాయనమః అర్కపుష్పంసమర్పయామి। శర్వా య దేవాయనమః।చంపకపుష్పం। ఈశానాయ దేవాయనమఃపున్నాగ పుష్పం। పశుపతయే దేవాయనమః నంద్యావర్తపుష్పం। రుద్రాయ దేవాయనమః పాటలపుష్పం । ఉగ్రాయదేవాయనమః బృహతీపు

ష్పం । భీమాయదేవాయనమః కరవీరపుష్పం । మహాదేవాయ నమః ద్రోణపుష్పం॥

భవస్య దేవస్యపత్నై్యనమః అర్కపుష్పం సమర్పయామి। శర్వస్యదేవస్యపత్నై్యనమఃచంపకపుష్పం। ఈశానస్యదేవస్యపత్నై్య నమః పున్నాగపుష్పం । పశుపతేర్దేవస్యపత్నై్యనమఃనంద్యావర్తపుష్పం। రుద్రస్యదేవస్యపత్నై్యనమః పాటలపుష్పం। ఉగ్రస్య దేవస్య పత్నై్యనమః బృహతిపుష్పం। భీమస్యదేవస్య పత్నై్యనమః కరవీర పుష్పం। మహాతోదేవస్య పత్నై్యనమః ద్రోణపుష్పం॥

* వామదేవాయనమః ఇతి మొదలుర్ద్రగా మ్త్రిజపాంతము వఱకుండు మంత్రములచే ప్రతిరుద్రాభిషేకాంతమున పూజజరుప వలయుననుట.

అ థ త ర్ప ణ మ్.

భవందేవం తర్పయామి । శర్వం దేవంతర్పయామి । ఈశానందేవం తర్పయామి। పశుపతిందేవం తర్పయామి। రుద్రందేవంతర్పయామి। ఉగ్రందేవం తర్పయామి। భీమందేవం తర్పయామి। మహాంతందేవం తర్పయామి॥

భవస్యదేవస్య పత్నీం తర్పయామి । శర్వస్యదేవస్య పత్నీం తర్పయామి । ఈశానస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి । పశుపతేర్దేవస్య పత్నీంతర్పయామి । రుద్రస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి । ఉగ్రస్యదేవస్యపత్నీంతర్పయామి । భీమస్యదేవస్యపత్నీంతర్పయామి । మహతో దేవస్యపత్నీం తర్పయామి॥ ఇతితర్పయిత్వా॥ తతఃయథాన క్రిజపేత్॥ తత్పురుషాయవిద్మహే...ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి రుద్రగాయత్రీం దశ కృత్వశ్శతకృత్వస్సహస్రకృత్వోఽపరిమితకృత్వోవా దశవారంవా జపిత్వా। అగ్నైనమాశివ మూశాస్తి॥ అగ్నైతస్య మూర్ధ్నిదేశే హిరణ్య కలశేన సంతతిధారా నభిషించేత్ । యథా ॥ పయసా దధ్నా సర్పిషా మధునా శర్కరేణేక్షురసేన గంధతోయేన నారికేళతోయేనా,

ప్రణవేనోదకేన వా। అథ పంచామృతస్నానం। ఆప్యాయస్వ సమేతు తే
విశ్వతస్సోమ వృష్ణియం। భవా వాజస్య సంగథే॥ ఇతి క్షీరం॥ దధిక్రావ్
ణ్ణో అకారిషం జిష్ణో రశ్వస్య వాజినః। సురభినో ముఖాకరత్ప్రణ ఆ
యూగ్ంషి తారిషత్॥ ఇతి దధి॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోఽసి దే
వోవస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః
ఇతి ఆజ్యం। మధు వాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః మాధ్వీ
ర్నస్సంత్వోషధీః మధు నక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః।
మధుద్యౌరస్తు నః పితా మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు
సూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవంతు నః। ఇతి మధు॥ స్వాదుః పవ
స్వ దివ్యాయ జన్మనే స్వాదు రింద్రాయ సుహవీతు నామ్నే। స్వాదు
ర్మిత్రాయ వరుణాయ వాయవే బృహస్పతయే మధుమాగ్ం అదా
భ్యః॥ ఇతి శర్కరా। ఆపో హిష్ఠా మయో భువః...యథా చ నః।
ఇతి శుద్ధోదకమ్। ఇతి పంచామృతేన స్నాపయిత్వా॥

తతః ఆదాశంచమ ఇత్యనువాకం తతో నమస్తే రుద్రమన్యవ
ఇత్యేకాదశానువాకాన్ అగ్నావిష్ణూ సజోష సేత్యేకమేకమనువా
కం జపేత్। సర్వేషాం వారే వారే పునరారాధయేత్॥ విక్రిరిద వి
లోహితేతి విసర్జయేత్। తదేతద్రుద్రవిధాన ముత్తమారాధనమ్॥
సదా పాపక్షయార్థీ వ్యాధివిమోచనార్థీ జీవితార్థీ మోక్షార్థీ శ్రీకామ
శ్శాంతికామః పుష్టికామస్తుష్టికామో మేధాకామః ప్రజ్ఞాకామః
ఆయుష్యకామః ఆరోగ్యకామః కుర్యాదేవం కుర్వన్ సిద్ధిమవా
ప్నోతి। ఆచార్యాయ దక్షిణాదశగావ స్సవత్సాస్సువర్ణ రత్నమణి
భూషితా వృషభైకాదశ స్సదలాభ ఏకాంగాం దద్యా దశ్వమేధ
శతక్రతుసహస్రఫల మాప్నోతీత్యాహ భగవాన్బోధాయనః॥

అస్య శ్రీ రుద్రస్య ప్రశ్నస్య అనుష్టుప్ఛందః అఘోర ఋషిః సంక
ర్షణ స్వరూపో యోఽసావాదిత్యః పరమపురుష స్సఏష రుద్రో దేవతా
అగ్నిక్రతుచరమాయాం ఇష్టకాయాగ్ం శతరుద్రీయే (అథవా పశ

శరుద్రీయే) జపాఽభిషేకే వినియోగః । సకలస్య శ్రీరుద్రాధ్యాయస్య శ్రీరుద్రో దేవతా । ఏకగాయత్రీ ఛన్దః । తిస్రోఽనుష్టుభ స్తిస్రః పంక్తయస్సప్తానుష్టుభో ద్వే జగత్యౌ పరమేష్ఠిఋషిః। శ్రీఉమామహేశ్వర ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపాఽభిషేకే వినియోగః ॥ నమశ్శంభవేచ=అగ్నిహోత్రాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। మయోభవేచ=దర్శపూర్ణమాసాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమః । నమశ్శంకరాయచ=చాతుర్మాస్యాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః । మయస్కరాయచ= నిరూఢపశుబన్ధాత్మనేఅనామికాభ్యాంనమః । నమశ్శివాయచజ్యోతిష్టోమాత్మనేకనిష్ఠికాభ్యాం నమః ॥ నమశ్శివతరాయచ=సర్వక్రత్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః । ఏవం హృదయాది న్యాసః । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః॥

ధ్యానం॥ఆపాతాళనభస్థలాంతభువన బ్రహ్మాండమావిస్ఫుర
జ్జ్యోతిస్స్ఫాటిక లింగమౌలివిలసత్పూర్ణేందువాంతామృతైః।
అస్తోకాప్లుతలోకమీశమనిశం రుద్రానువాకంజపన్।
ధ్యాయన్నీప్సితసిద్ధయేధ్రువపదం విప్రోభిషించేచ్ఛివమ్॥

ఓం శంచమేమయశ్చమే...సూషాచమే సుదినంచమే ॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంనమస్తే రుద్రమన్యవ... మృత్యవేస్వాహా మృత్యవేస్వాహా। ఓంనమో భగవతే రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మే పాహి ॥ హరిః ఓమ్ అగ్నా విష్ణూ సజోషసే...శరీరాణిచమే ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ అమృతాఽభిషేకోఽస్తు॥

వామదేవాయనమ ఇతిస్నానం । జ్యేష్ఠాయనమ ఇతివస్త్రం। శ్రేష్ఠాయనమ ఇత్యుపవీతం । రుద్రాయనమ ఇత్యాభరణాని । కాలాయనమ ఇతిగంధం । కలవికరణాయనమ ఇత్యక్షతాన్ । బలవికరణాయనమ ఇతిపుష్పం। బలాయనమ ఇతిధూపం। బలప్రమథనాయ నమఇతిదీపందదాతి సర్వభూతదమనాయనమ ఇతినైవేద్యం మనోన్మనాయనమ ఇతితాంబూలం। అఘోరేభ్య ఇతినీరాజనం । తత్పురుషాయేతి మంత్రపుష్పం । ఈశాన ఇతినమస్కారాన్ (ఏకాదశవారం

హీతేతి విసర్జనమ్॥) అనేన ప్రథమ వారాభిషేకేన భగవాన్ సర్వదే వాత్మకః శ్రీఉమామహేశ్వర స్సుప్రీతస్సు ప్రసన్నో వరదో భవతు॥ ఆచమ్యేవంగుణ...శుభతిథౌ శ్రీఉమామహేశ్వర ప్రీత్యర్థం ప్రథమ వారాఽభిషేకానంతరమన్యోన్యసాహాయ్యేన ద్వితీయ- తృతీయ-చతుర్థ - పంచమ- షష్ఠ- సప్తమ - అష్టమ - నవమ - దశమ - ఏకాదశ వారాఽభిషేకమన్యోన్యసహాయేన కరిష్యామః॥ నమకం । చమకం । పురుషసూక్తం ప్రైరభిషించేత్॥

అథ దశ శాన్తయః.

భద్రఙ్కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవాః । భద్రమ్పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః । స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తిన ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥౧॥

నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః॥ నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౨ ॥

నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో మన్త్రపతిభ్యో మామామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః పరాదుర్మాహమృషీన్ మన్త్రకృతో మన్త్రపతీన్ పరాదామ్ వైశ్వదేవీం వాచముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్య శ్శర్మమే ద్యౌ శ్శ

ద్యౌః పృథివీ శర్మ విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే । తస్మా అహమిదముపస్తరణముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ంశుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః ॥3॥

శన్నో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శన్నస్తపతు సూర్యః । అహాని శం భవన్తు నశ్శగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ । శముషా నో వ్యుచ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతు నః । శివా నశ్శన్తమా భవ సుమృడీకా సరస్వతి । మా తే వ్యోమ సన్దృశి । ఇడాయై వాస్త్వసి వాస్తుమద్వాస్తుమన్తో భూయాస్మ మా వాస్తోశ్ఛిత్స్మహ్యవాస్తుస్స భూయాద్యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యశ్చ వయం ద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాసి ప్రతిష్ఠావన్తో భూయాస్మ మా ప్రతిష్ఠాయాశ్ఛిత్స్మహ్యప్రతిష్ఠస్స భూయాద్యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యశ్చ వయం ద్విష్మః । ఆవాత వాహి భేషజం వివాత వాహి యద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే । ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధోరా పరావతః । దక్షం మే అన్య ఆవాతు పరా

న్యో వాతు యద్రపః ॥ యదదో వాత తే గృహేఽమృతస్య నిధిర్హి
తః । తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి భేషజమ్ । తతో నో మ
హ ఆవహ వాత ఆ వాతు భేషజగ్ం శంభూర్మయోభూర్నో హృదే
ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥ ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి తం త్వా ప్రపద్యే
సగుస్సాశ్వః । సహ యన్మే అస్తి తేన ॥ భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సు
వః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం ప్రపద్యేఽనార్తాం దేవ
తాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్రజాపతేర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మ
ప్రపద్య ఓం ప్రపద్యే ॥ అన్తరిక్షం మ ఉర్వన్తరం బృహదగ్నయః ప
ర్వతాశ్చ యయా వాత స్వస్త్యా స్వస్తిమాన్ తయా స్వస్త్యా స్వస్తి
మానసాని ॥ ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా
మా హాసిష్టమ్ ॥ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు
మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం
మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాత
మస్మానరిష్టేభిరశ్వినా సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామ
హన్తామదితిస్సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ కయా నశ్చిత్ర ఆభువదూతీ
సదా వృధస్సఖా । కయా శచిష్ఠయా వృతా ॥ కస్త్వా సత్యో మదా
నాం మగ్ంహిష్ఠో మత్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు ॥ అభీషుణస్స
ఖీనామవితా జరితౄణామ్ । శతం భవాస్యూతిభిః ॥ వయస్సుపర్ణా
ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః । అపధ్వాన్త

మూర్ణహి ప్రాగ్ని చక్షుర్మృగ్ధ్యప్సాని ష్ఠధయమేవ బద్ధా॥ శన్నో దేవీర
భిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవన్తునః॥ ఈశానా
వార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్। అపో యాచామి భేషజమ్॥
సుమిత్రాన ఆప ఓషధయస్సన్తు దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యో౽
స్మాన్ ద్వేష్టి యఞ్చ వయం ద్విష్మః॥ ఆపో హిష్ఠా మయో భువస్తాన ఊ
ర్జే దధాతన। మహేరణాయ చక్షసే। యో వశ్శివతమో రసస్తస్య
భాజయతేహ నః। ఉశతీరివ మాతరః। తస్మా అరఙ్గమామవో యస్య
క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చనః॥ పృథివీ శాన్తా సాగ్నినా
శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమయతు। అన్తరిక్షగ్ం శాన్తం తద్వా
యునా శాన్తం తన్మే శాన్తగ్ం శుచగ్ం శమయతు। ద్యౌశ్శాన్తా సాది
త్యేన శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమయతు। పృథివీ శాన్తిరన్తరి
క్షగ్ం శాన్తిర్ద్యౌశ్శాన్తిర్దిశశ్శాన్తిరవాన్తరదిశాశ్శాన్తిరగ్నిశ్శా
న్తిర్వాయుశ్శాన్తిరాదిత్యశ్శాన్తిశ్చన్ద్రమాశ్శాంతిర్నక్షత్రాణి
శాన్తిరాపశ్శాన్తిరోషధయశ్శాన్తిర్వనస్పతయశ్శాన్తిర్గౌశ్శాం
తిరజాశ్శాన్తిరశ్వశ్శాన్తిః పురుషశ్శాన్తిర్బ్రహ్మశ్శాన్తిర్బ్రాహ్మణ
శ్శాంతిశ్శాంతిరేవ శాంతిశ్శాంతిర్మే అస్తు శాన్తిః। తయాహగ్ం
శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యం ద్విపదే చతుష్పదే చ శాన్తిం కరోమి
శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః। ఏహ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మే
ధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మోత్తిష్ఠన్త మనూత్తిష్ఠ

న్తు మామ్మాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మామా హాసిషుః ॥ ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ం అను ॥ తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నన్దామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమజీతాస్స్యామ శరదశ్శతం జ్యోక్చ సూర్యం దృశే య ఉదగాన్మహతోఽర్ణవాద్విభ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాత్సమా వృషభో లోహితాక్షః సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు ॥ బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీస్థః బ్రహ్మణ ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీ ధారితమేనేన మహదన్తరిక్షం దివం దాధార పృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తదహం ధారయాణి మామద్వేదోఽధి విస్రసత్ ॥ మేధామనీషే మావిశతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయురయాణి సర్వమాయురయాణి ॥ ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో మహి గోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ ॥ బ్రహ్మ ప్రావాదిష్మ తన్నో మా హాసీత్ ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ ౮ ॥ నమస్త్వా ... యజుషా ప్రజా మాయుర్ధనఞ్చ । ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ ౧ ॥ తచ్ఛం యోరా వృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం

యజ్ఞపతిమ్ । దైవీ స్వస్తిరస్తునః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం
జిగాతు భేషజమ్ । శన్నో అస్తు ద్విపదే । శంచతుష్పదే । ఓంశాంతి
శ్శాంతి శ్శాంతిః॥౬॥ శన్నో మిత్రశ్శంవరుణః । శన్నో భవత్వర్యమా ।
శన్న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః । శన్నో విష్ణురురుక్రమః । నమో బ్రహ్మణే ।
నమస్తే వాయో । త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి । త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్ర
హ్మ వదిష్యామి । ఋతం వదిష్యామి । సత్యం వదిష్యామి । తన్మామ
వతు । తద్వక్తార మవతు । అవతు మామ్ । అవతు వక్తారమ్ ।
ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥౭॥ సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు ।
సహ వీర్యం కరవావహై । తేజస్వి నావధీత మస్తు మా విద్విషావహై ।
ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ ౮॥ సహనావవతు...ఓంశాంతి శ్శాంతి
శ్శాంతిః॥ ౯॥ సహనావవతు...తిః॥ ౧౯॥

(కేచిత్) ఆప్యాయన్తు మమాఙ్గాని వాక్ప్రాణశ్చక్షుశ్శ్రో
త్ర మథో బల మిన్ద్రియాణిచ సర్వాణి సర్వం బ్రహ్మోపనిషదమ్మా
హం బ్రహ్మ నిరాకుర్యాం మామా బ్రహ్మ నిరాకరోదనిరాకరణమ స్త్వ
నిరాకరణమ్మే అస్తు తదాత్మని నిరతే య ఉపనిషత్సు ధర్మాస్తే మయి
సన్తు తే మయి సన్తు । ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః । ఇతి సామవేదో
పనిషచ్ఛాన్తిః॥ ౯ ॥ కించ॥ వాఙ్మే మనసి ప్రతిష్ఠిత మనో మే వాచి ప్ర
తిష్ఠిత మావిరావీ ర్మ ఏధి వేదస్యమ ఆణీస్థ శ్రుతమ్మే మా ప్రహాసీరనే
నాధీతే నాహోరాత్రాన్ సన్దధామ్యృతం వదిష్యామి సత్యం వదిష్యామి
తన్మామవతు తద్వక్తార మవ త్వవతు మామవతు వక్తారమ్॥
ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥౧౦॥ ఇతి దశశాన్తయస్సమాప్తాః

సామ్రాజ్యపట్టాభిషేకః

మిత్రోఽసి వరుణోఽసి । సమహం విశ్వైర్దేవైః । క్షత్రస్యనాభిరసి । క్షత్రస్య యోనిరసి । స్యోనామాసీద । సుషదా మాసీద । మాత్వాహిగ్ంసీత్ । మామాహిగ్ంసీత్ । నిషసాదధృతవ్రతో వరుణః । పస్త్యాస్వా । సామ్రాజ్యాయసుక్రతుః । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినో ర్బాహుభ్యాం । పూష్ణోహస్తాభ్యాం । అశ్వినోర్భైషజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభిషించామి । దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యాం । పూష్ణోహస్తాభ్యాం । సరస్వత్యైభైషజ్యేన । వీర్యాయా న్నాద్యాయాఽభిషించామి । దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే । అశ్వినో ర్బాహుభ్యాంపూష్ణో హస్తాభ్యాం । ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియేణ । శ్రియైయశసేబలాయాఽభిషించామి । అర్యమణం బృహస్పతి మిన్ద్రం దానాయ చోదయ । వాచం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవితారంచ వాజినం । సోమగ్ంరాజానంవరుణ మగ్నిమన్వారభామహే । ఆదిత్యాన్విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిం । దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ంసరస్వత్యైవాచోయన్తుర్యన్త్రేణాగ్నే స్త్వాసామ్రాజ్యేనాభిషించామీన్ద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాసామ్రాజ్యేనాభిషించామి ॥ వసవస్త్వాపురస్తాదభిషించన్తు గాయత్రేణ ఛందసా । రుద్రాస్త్వాదక్షిణతోఽభిషించన్తు త్రైష్టుభేనఛందసా । ఆదిత్యాస్త్వాపశ్చా

ద్ధభిషించంతు జాగతేన ఛందసా । విశ్వేత్వాదేవా ఉత్తరతోఽభిషిం
చత్వానుష్టుభేన ఛందసా । బృహస్పతిస్త్వోపరిష్టా ద్ధభిషించతు పా
ఙ్క్తేన ఛందసా । ఇమారుద్రాయస్థిరధన్వనేగిరః । క్షిప్రేషవేదేవా
య స్వధామ్నే।అషాఢాయసహమానాయ మీఢుషే । తిగ్మాయు
ధాయభరతాశృణోతన।త్వాదత్తేభీరుద్రశంతమేభిః।శతగ్ంహిమాఅశీ
యభేష జేభిః। వ్యస్మద్ద్వేషోవితరంవ్యగ్ంహః। వ్యమీవాగ్శ్చాతయ
స్వావిషూచీః।అర్హాంబిభర్షిసాయకానిధన్వార్హన్నిష్కం యజతం విశ్వరూపం । అ తేపితర్మరుతాగ్ంసుమ్న
మేతు।మానస్సూర్యస్యసందృశోయుయోథాః। అభినోవీరోఅర్వతిక్ష
మేత। ప్రజాయేమహిరుద్ర ప్రజాభిః ప్రవాబభ్రో వృషభచేకితాన।
యథాదేవన హృణీషేనహగ్ంసి। హావనశ్రుద్రేహ్నో రుద్రేహబోధి।
బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః । పరిణో రుద్రస్య హేతిస్తుహిశ్ర
తం । మీఢుష్టమాఢ్హ్ఠ బిభషి। త్వమగ్నే రుద్ర అసురో రాజాన
మ్। తముష్టుహియస్స్వేషుస్సుధన్వాయోవిశ్వస్యక్షయతిభేషజస్య।
యక్ష్వామహే సౌమనసాయ భద్రం। నమోభిర్దేవ మసురందువస్య।
అయన్నో ఉస్తుభగవా న్నయంమైభగవత్తరః । అయంనో విశ్వభేషజా
యంశివాభిమర్శనః । యేతేసహస్రమయుతం పాశా మృత్యోమ
ర్త్యాయ హంతవే। తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా సర్వానవయజామ
హే । మృత్యవేస్వాహా మృత్యవేస్వాహా ॥ ప్రాణానాం గ్రంథిరసి
రుద్రోమా విశాంతకః । తేనాన్నే నాప్యాయస్వ। నమోరుద్రాయ

విష్ణవే మృత్యోర్మ్నపాహి ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥

ఇతి సామ్రాజ్య పట్టాభిషేక స్సమాప్తః.

అమృతాఽభిషేకోఽస్తు।హిరణ్యాఽభిషేకోఽస్తు।సువర్ణాఽభిషేకోఽస్తు ॥ శ్రీఉమామహేశ్వరస్వామినేనమః ॥ ...ఏకాదశవార రుద్రాభిషేకాన్ సమర్పయామి॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి...భవోద్భవాయనమః॥ ...వస్త్రం ॥ వామదేవాయ...మనోన్మనాయనమః॥ యజ్ఞోపవీతం ॥ త్ర్యంబకం...మృతాత్ ॥ ...భస్మలేపనం ॥ అఘోరేభ్య॥...రుద్రరూపేభ్యః॥ ...గంధాది పరిమళద్రవ్యాణి ॥ తత్పురుషాయ ... ప్రచోదయాత్ ॥ ...శ్వేతాక్షతాన్ । ఈశాన స్సర్వవిద్యానాం...సదాశివోమ్ ॥ ...కిరీటాది సకలాభరణాని ॥ అథ సహస్రనామార్చనం కుర్యాత్ ॥......నమః॥

శ్రీబిల్వాష్టోత్తరశతనామపూజా.

బిల్వపత్రార్చనమ్.

ఆచమ్య...మమ ఇహజన్మని జన్మాంతరకృతమహాపాతకోపపాతక సమస్త పాపక్షయద్వారా శ్రీసాంబసదాశివ ముద్దిశ్య ...ర్థం మహా బిల్వార్చనం కరిష్యే॥ ఛందః॥ అస్యబిల్వపత్రి మహామంత్రస్య శ్రీ సాంబసదాశివో దేవతా । వృషభ యోగీశ్వరఋషిః అనుష్టుప్ఛందః । ఓంబీజం । నమశ్శక్తిః । శివా యేతికీలకం ॥ మంత్రేణనమశ్శివాయేతిజపం కుర్యాత్ ॥ అథబిల్వదళాని ఆదౌ శుద్ధోదకేనవారికేళోదకేనచ సంప్రోక్ష్య॥

ఓం. సదాశివాయ అంగుష్ఠాభ్యాంనమః ॥ నం. గంగాధరాయ తర్జనీభ్యాంనమః ॥ మం. మృత్యుంజయాయ మధ్యమాభ్యాం

నమః । శిం. శూలపాణయే అనామికాభ్యాంనమః॥ వాం. పినాకినే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః॥ యం. ఉమాపతయే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥ తతః ధ్యానం॥ శ్లో॥ శాంతంపద్మాసనస్థం శశిధరమకుటం పంచవక్త్రం త్రినేత్రం । శూలం వజ్రంచఖడ్గం పరశుమభయదం దక్షభాగేవహంతం । నాగంపాశంచఘంటాం ప్రళయహుతవహం సాంకుశం వామభాగే । నానాలంకారయుక్తంస్ఫటికమణినిభం పార్వతీశంనమామి॥ శ్లో॥ త్రిదళం త్రిగుణాకారం త్రినేత్రంచ త్రియాయుధమ్। త్రిజన్మపాపసంహారమేకబిల్వంశివార్పణం ॥ త్రిశాఖైర్బిల్వపత్రైశ్చ అచ్ఛిద్రైః కోమలైశ్శుభైః తవపూజాంకరిష్యామి ఏకబిల్వం శివార్పణం॥ 2 సర్వత్రైలోక్యకర్తారం సర్వత్రైలోక్యపాలనమ్। సర్వత్రైలోక్యహర్తారమేకబిల్వం శివార్పణం॥ 3 నాగాధిరాజవలయం నాగహారేణభూషితమ్ । నాగకుండలసంయుక్తమేకబిల్వం శివార్పణం॥ 4 అక్షమాలాధరంరుద్రం పార్వతీప్రియవల్లభమ్ । చంద్రశేఖరమీశానమేకబిల్వం శివార్పణం॥ 5

త్రిలోచనందశభుజం దుర్గాదేహార్ధధారిణమ్ । విభూత్యభ్యర్చితందేవమేకబిల్వం శివార్పణం ॥ 6 త్రిశూలధారిణందేవం నాగాభరణసుందరమ్। చంద్రశేఖరమీశానమేకబిల్వంశివార్పణం ॥ 7 గంగాధరాంబికానాథం ఫణికుండలమండితమ్ । కాలకాలంగిరీశంచ ఏకబిల్వంశివార్పణం ॥ 8 శుద్ధస్ఫటికసంకాశం శితికంఠంకృపానిధిమ్ । సర్వేశ్వరం సదాశాంతమేకబిల్వంశివార్పణం॥ 9 సచ్చిదానందరూపంచ పరానందమయంశివమ్ । వాగీశ్వరంచిదాకాశమేకబిల్వంశివార్పణం॥ 10 శిపివిష్టం సహస్రాక్షం దుందుభ్యంచనిషంగిణమ్ । హిరణ్యబాహుం సేనాన్యమేకబిల్వంశివార్పణం ॥ 11 అరుణం వామనంతారం వాస్తవ్యంచైవవాస్తుకమ్ । జ్యేష్ఠంకనిష్ఠం వైశంతమేకబిల్వం శివార్పణం॥ 12 హరికేశం సనందీశం ఉచ్చైర్ఘోషం సనాతనమ్ । అఘోరరూపకంకుంభమేకబిల్వంశివార్పణం॥ 13 పూర్వజావరజంయామ్యం

మాత్మతత్త్వరనాయకమ్ । నీలకంఠంజఘన్యంచ ఏకబిల్వంశివార్ప
ణం॥ 14 సురాశ్రయంవిషహరం వర్మిణంచవరూథినమ్ । మహాసేనం
మహావీర మేకబిల్వంశివార్పణం॥ 15 కుమారంకుశలంకూప్యం వదా
న్యంచమహారథమ్। తౌర్యాతౌర్యంచదేవ్యంచ ఏకబిల్వంశివార్పణం॥
16॥దశకర్ణంలలాటాక్షం పంచవక్త్రంసదాశివమ్। అశేషపాపసంహా
రమేకబిల్వంశివార్పణం॥ 17 నీలకంఠంజగద్వంద్యందీననాథంమహేశ్వ
రమ్ । మహాపాపహరంశంభు మేకబిల్వంశివార్పణం ॥ 18 చూడామ
ణీకృత విధుం వలయీకృతవాసుకిమ్ । కైలాస నిలయంభీమ మే
కబిల్వంశివార్పణం॥ 19 కర్పూరకుందధవళం నరకార్ణవతారకమ్ ।
కరుణామృతసింధుంచ ఏకబిల్వంశివార్పణం ॥ 20 మహాదేవంమహా
త్మానం భుజంగాధిపకంకణమ్। మహాపాపహరం దేవమేకబిల్వంశివా
ర్పణమ్॥ 21 భూతేశంఖండపరశుం వామదేవంపినాకినమ్ । వామేశ
క్తిధరం శ్రేష్ఠ మేకబిల్వంశివార్పణమ్॥ 22॥ ఫాలేక్షణంవిరూపాక్షం
శ్రీకంఠంభక్తవత్సలమ్। నీలలోహితఖట్వాంగ మేకబి...ణమ్॥ 23॥
కైలాసవాసినంభీమం కఠోరంత్రిపురాంతకమ్। వృషాంకంవృషభారూ
ఢ మేకబి...ణమ్॥ 24॥ సామప్రియంసర్వమయం భస్మోద్ధూళితవిగ్ర
హమ్। మృత్యుంజయంలోకనాథ మేకబి...ణమ్॥ 25॥ దారిద్ర్యదుః
ఖహరణం రవిచంద్రానలేక్షణమ్ । మృగపాణించంద్రమౌళి మేకబి
ల్వంశివార్పణమ్॥ 26॥

శ్లో॥ సర్వలోకభయాకారం సర్వలోకైక సాక్షిణమ్ । నిర్మలం
నిర్గుణాకారమేకబిల్వం శివార్పణమ్ ॥ 27॥ సర్వతత్త్వాత్మకంసాంబం
సర్వతత్త్వవిదూరకమ్ । సర్వతత్త్వస్వరూపంచ ఏకబిల్వంశివార్పణమ్॥
28॥ సర్వలోకగురుంస్థాణుం సర్వలోకవరప్రదమ్। సర్వలోకైకనేత్రం
చఏకబిల్వంశివార్పణమ్ ॥ 29॥ మన్మథోద్ధరణంశైవం భవభర్గంపరా
త్మకమ్। కమలాప్రియపూజ్యంచ ఏకబిల్వం శివార్పణమ్॥ 30॥ తేజో
మయంమహాభీమ ముమేశంభస్మలేపనమ్। భవరోగవినాశంచ ఏకబి

ల్వంశివార్పణమ్॥ 31॥ స్వర్గాపవర్గఫలదం రఘునాథంవరప్రదమ్। నగరాజసుతాకాంత మేకబిల్వంశివార్పణమ్॥ 32॥ మంజీరపాదయుగళం శుభలక్షణలక్షితమ్। ఫణిరాజవిరాజంచ ఏకబిల్వం శివార్పణమ్। 33॥ నిరామయంనిరాధారం నిస్సంగంనిష్ప్రపంచకమ్। తేజోరూపంమహారౌద్ర మేకబిల్వంశివార్పణం॥ 34॥ సర్వలోకైకపితరం సర్వలోకైకమాతరమ్। సర్వలోకైకనాథంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం॥ 35॥ చిత్రాంబరంనిగాభాసం వృషభేశ్వరవాహనమ్। నీలగ్రీవంచతుర్వక్త్ర మేకబిల్వంశివార్పణం॥ 36॥ రత్నకంచుక రత్నేశంరత్నకుండలమండితమ్॥ నవరత్నకిరీటంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం॥ 37 దివ్యరత్నాంగుళీకర్ణం కంఠాభరణభూషితమ్। నానారత్న మణిమయ మేకబిల్వం శివార్పణమ్॥ 38॥ రత్నాంగుళీయ విలసత్కరశాఖానఖప్రభమ్। భక్తమానసగేహంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం॥ 39॥ వామాంగభాగవిలస దంబికావీక్షణప్రియమ్। పుండరీకనిభాక్షంచఏకబిల్వంశివార్పణం॥ 40॥ సంపూర్ణ కామదం సౌఖ్యం భక్తేష్ట ఫలకారణమ్। సౌభాగ్యదంహితకర మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 41॥ నానాశాస్త్రగుణోపేతం స్ఫురన్మంగళ విగ్రహమ్। విద్యావిభేద రహిత మేకబిల్వంశివార్పణం॥ 42॥ అప్రమేయగుణాధారం వేదకృద్రూపవిగ్రహమ్। ధర్మాధర్మః ప్రవృత్తంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం॥ 43॥ గౌరీవిలాససదనం జీవజీవ పితామహమ్॥ కల్పాంత భైరవం శుభ్ర మేకబిల్వంశివార్పణం॥ 44॥ సుఖదం సుఖనాశంచ దుఃఖదం దుఃఖనాశనమ్। దుఃఖావతారం భద్రంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం॥ 45॥ సుఖరూపంరూపనాశం సర్వధర్మ ఫలప్రదమ్। అతీంద్రియం మహామాయ మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 46॥ సర్వపక్షి మృగాకారం సర్వపక్షి మృగాధిపమ్। సర్వపక్షి మృగాధార మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 47॥ జీవాధ్యక్షం జీవవంద్యం జీవజీవనరక్షకమ్। జీవకృజ్జీవ హరణ మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 48॥ విశ్వాత్మానం విశ్వవంద్యం వజ్రాత్మావజ్రహస్తకమ్। వజ్రేశం వజ్రభూషంచ ఏకబి

ల్వాం శి వార్పణం॥ 49। గణాధిపం గణాధ్యక్షం ప్రళయానలనాశక
మ్ । జితేంద్రియం వీరభద్ర మేకబిల్వం శివార్పణం । 50॥

శ్లో॥ త్రియంబకం మృతంశూరం అరిషడ్వర్గనాశకమ్। దిగంబరం
క్షోభనాశ మేకబిల్వం శివార్పణం। 51 కుందేందు శంఖధవళం భగనే
త్ర భిదుజ్వలమ్। కాలాగ్నిరుద్రం సర్వజ్ఞ మేకబిల్వం శివార్పణం।52
కంబుగ్రీవం కంబుకంఠం ధైర్యదం ధైర్యవర్ధకమ్ । శార్దూల చర్మవసన
మేకబిల్వం శివార్పణం। 53 జగదుత్పత్తి హేతుంచ జగత్ప్రళయకార
ణమ్। పూర్ణానంద స్వరూపంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం। 54 స్వర్గకే
శం మహాత్తేజం పుణ్యశ్రవణకీర్తనమ్। బ్రహ్మాండనాయకంతార మేక
బిల్వం శివార్పణం। 55 మందారమాల నిలయం మందారకుసుమప్రి
యమ్।బృందారక ప్రియతర మేకబిల్వం శివార్పణం। 56 మహేంద్రి
యం మహాబాహుం విశ్వాస పరిపూరకమ్। సులభా సులభం లభ్య
మేకబిల్వం శివార్పణం। 57 బీజాధారం బీజరూపం నిర్బీజంబీజవృద్ధి
దమ్। పరేశం బీజనాశంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం। 58 యుగాకారం
యుగాధీశం యుగకృద్యుగనాశకమ్ । పరేశం బీజనాశంచ ఏలబిల్వం
శివార్పణం। 59 ధూర్జటిం పింగళజటం జటామండల మండితమ్। క
ర్పూరగౌరం గౌరీశ మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 60 సురావాసంజనావా
సం యోగీశం యోగపుంగవమ్। యోగదం యోగినాంసింహ మేక
బిల్వం శివార్పణం। 61 ఉత్తమానుత్తమం తత్వ మంధకాసుర సూ
దనమ్। భక్తకల్పద్రుమస్తోమ మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 62

శ్లో॥ విచిత్రమాల్య వసనం దివ్యచందన చర్చితమ్। విష్ణుబ్రహ్మాది
వంద్యంచ ఏకబిల్వం శివార్పణం। 63 కుమారం పితరందేవం సితచం
ద్రకళానిధిమ్। బ్రహ్మశత్రుంజగన్మిత్ర మేకబిల్వం శివార్పణం। 64 లా
వణ్య మధురాకారం కరుణారస వారిధిమ్। భ్రువోర్మధ్యే సహస్రా
ర్చి మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 65 జటాధరం పావకాక్షం వృక్షేశంభు
వ నాయకమ్ । కామదం సర్వదాగమ్య మేకబిల్వం శివార్పణం। 66

శివం శాంత ముమానాథం మహాధ్యాన పరాయణమ్। జ్ఞానప్రదం కృత్తివాస మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 67 వాసుక్యురగ హారంచ లోకానుగ్రహ కారణమ్। జ్ఞానప్రదం కృత్తివాస మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 68 శశాంక ధారిణం భర్గం సర్వలోకైక శంకరమ్। శుద్ధంచ శాశ్వతం నిత్య మేకబి...ణం॥ 69॥ శరణాగత దీనార్తి పరిత్రాణ పరాయణమ్। గంభీరంచ వషట్కార మేకబి...ణం॥ 70॥ భోక్తారం భోజనభోజ్యం జేతారంజిత మానసమ్। కరణం కారణం జిష్ణు మేకబి...ణం॥ 71॥ క్షేత్రజ్ఞం క్షేత్రపాలంచ పరార్థైకప్రయోజనమ్। వ్యోమకేశం భీమవేష మేకబి...ణం॥ 72॥ భవఘ్నం తరుణోపేతం క్షోధిష్టం యమనాశకమ్। హిరణ్యగర్భం హేమాంగ మేకబి...ణం॥ 73॥ దక్షంచాముండజనకం మోక్షదం మోక్షనాయకమ్। హిరణ్యదం హేమరూప మేకబిల్వంశివార్పణం॥ 74॥

శ్లో॥ మహాశ్మశాననిలయం ప్రచ్ఛన్నస్ఫటికప్రభమ్। వేదాశ్యం వేదరూపంచ ఏకబిల్వంశివార్పణం॥ 75॥ స్థిరంస్వధర్మ మానాథం బ్రహ్మణ్యంచాశ్రయంవిభుమ్। జగన్నివాసంప్రథమ మేకబిల్వంశివార్పణం॥ 76॥ రుద్రాక్షమాలాభరణంరుద్రాక్షప్రియవత్సలమ్। రుద్రాక్షభక్తసంస్తోమ మేకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 77॥ ఫణీంద్రవిలసత్కంఠం భుజంగాభరణప్రియమ్। దక్షాధ్వరవినాశంచ ఏకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 78॥ నాగేంద్రవిలసత్కర్ణ మహీంద్రవలయావృతమ్। మునివంద్యం మునిశ్రేష్ఠ మేకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 79॥ మృగేంద్రచర్మవసనం మునీనామేకజీవనమ్। సర్వదేవాదిపూజ్యంచ ఏకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 80॥ నిధనేశంధనాధీశమప మృత్యువినాశనమ్। లింగమూర్తిమలింగాత్మ మేకబిల్వం శి...ర్పణం॥ 81॥ భక్తకళ్యాణదం వ్యస్తం వేదవేదాంత సంస్తుతమ్। కల్పకృత్కల్పనాశంచ ఏకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 82॥ ఘోరపాతకదావాగ్నిం జన్మకర్మవివర్జితమ్। కపాలమాలాభరణ మేకబిల్వం శివార్పణం॥ 83॥ మతంగచర్మవసనం విరాడ్రూపవిదారకమ్। విష్ణు

క్రాంతమనంతంచ ఏకబిల్వంశివార్పణం॥ 84॥ యజ్ఞకర్మఫలాధ్యక్షం యజ్ఞవిఘ్నవినాశకమ్। యజ్ఞేశంయజ్ఞభోక్తార మేకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 85॥ కాలాధీశంత్రికాలజ్ఞం దుష్టనిగ్రహకారకమ్। యోగిమానస పూజ్యంచ ఏకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 86॥ మహోన్నత మహాకాయం మహోదరమహాభుజమ్। మహావక్త్రంమహావృద్ధ మేకబిల్వంశి... ర్పణం॥ 87॥ సునేత్రంసులలాటంచ సర్వంభీమపరాక్రమమ్। మహేశ్వరంశివతర మేకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 88॥ సమస్తజగదాధారం సమస్తగుణసాగరమ్। సత్యంసత్యగుణోపేత మేకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 89॥ మాఘకృష్ణచతుర్దశ్యాం పూజార్థంచజగద్గురోః। దుర్లభంసర్వదేవానా మేకబిల్వంశి...ర్పణం॥ 90॥ తత్రాపిదుర్లభంమన్యే నభోమాసేందువాసరే ప్రదోషకాలేపూజాంచ ఏకబి...ణం॥ 91॥ సాలగ్రామేషు విప్రాణాం తటాకంశతకూపయోః। కోటికన్యామహాదాన మేకబి...ణం॥ 92॥ దర్శనంబిల్వవృక్షస్య స్పర్శనంపాపనాశనమ్। అఘోరపాపసంహార మేకబి...ణం॥ 93॥ తులసీబిల్వనిర్గుండీజంబీరామలకంతథా। అఘోరపాపసంహార మేకబి...ణం॥ 94॥ అఖండబిల్వపత్రైశ్చ పూజయేన్నందికేశ్వరమ్। ముచ్యతేసర్వపాపేభ్య ఏకబి...ణం॥ 95॥ సాలంకృతాశతావృత్తా కన్యాకోటిసహస్రకమ్। సామ్రాజ్యపృథ్వీదానంచ ఏకబి...ణం॥ 96॥ దశకోటితురంగానామశ్వమేధసహస్రకమ్। సవత్సధేనుకోటీనా మేకబి...ణం॥ 97॥ చతుర్వేదసహస్రాణి భారతాదిపురాణకమ్। సామ్రాజ్య పృథ్వీదానంచ ఏకబి...ణం॥ 98॥

శ్లో॥ సర్వరత్నమయంమేరుం కాంచనం దివ్యవస్త్రకమ్। తులాభాగం శతావర్త మేకబి...ణం॥ 99॥ అష్టోత్తరశతంబిల్వం యోఽర్చయేల్లింగమస్తకే। అధర్వోక్తంవదేద్యస్సః ఏకబిల్వంశివార్పణం॥ 100॥ కాశీక్షేత్ర నివాసంచ కాలభైరవ దర్శనమ్। అఘోరపాప సంహార మేకబి...ణం॥ 101॥ అష్టోత్తరశతశ్లోకైః స్తోత్రాద్యైఃపూజయేద్యథా। త్రిసంధ్యమోక్షమాప్నోతి ఏకబి...ణం॥ 102॥ దంతికోటిసహస్రా

ణాం భూహిరణ్యసహస్రకమ్। సర్వక్రతుమయంపుణ్యం మేకబి ..ణం॥ 103॥ పుత్రపౌత్రాధికంభోగం భుక్త్వాచాత్రయథేప్సితమ్। అంత్యేచ శివసాయుజ్యం మేకబి...ణం॥ 104॥ విప్రకోటిసహస్రాణాం విత్తదానాచ్చయత్ఫలమ్। తత్ఫలంప్రాప్నుయాత్సత్యం మేకబి...ణం॥ 105॥ త్వన్నామకీర్తనంతద్వత్తవ పాదాంబుయఃపిబేత్। జీవన్ముక్తోభవేన్నిత్యం మేకబి...ణం॥ 106॥ అనేకదానఫలదం అనంతసుకృతాదికమ్। తీర్థయాత్రాఽఖిలంపుణ్యం మేకబి...ణం॥ 107॥ త్వంమాంపాలయసర్వత్ర పదధ్యానకృతంతవ। భవనంశాంకరంనిత్యం మేకబి...ణం॥ 108॥

(ఫలంతు.)శ్లో॥ ఏకకాలేపఠేన్నిత్యం సర్వశత్రునివారణమ్। ద్వికాలేచపఠేన్నిత్యం మేకబిల్వంశివార్పణం॥ త్రికాలేచపఠేనిత్యం మనోవాంఛాఫలప్రదమ్। అచిరాత్కార్యసిద్ధించలభతేనాఽత్రసంశయః। ఏకకాలంద్వికాలంవా త్రికాలంయఃపఠేన్నరః। లక్ష్మీప్రాప్తిశ్శివావాసః శివేనసహమోదతే॥ 3॥ కోటిజన్మకృతంపాపం మర్చనేనవినశ్యతి। సప్తజన్మకృతంపాపం శ్రవణేనవినశ్యతి॥ 4॥ జన్మాంతరకృతంపాపం పఠనేనవినశ్యతి। దివారాత్రికృతంపాపం దర్శనేనవినశ్యతి॥ 5॥ క్షణేక్షణేకృతంపాపం స్మరణేనవినశ్యతి।పుస్తకంధారయేద్దేహీఆరోగ్యంభయనాశనమ్॥ 6॥ ఓం నిధనపతయేనమః। ఓం నిధనపతాంతికాయనమః।ఓం ఊర్ధ్వాయనమః। ఓం ఊర్ధ్వలింగాయనమః। ఓం హిరణ్యాయనమః॥ ఓం హిరణ్యలింగాయనమః॥ ఓం సువర్ణాయనమః॥ ఓం సువర్ణలింగాయనమః॥ ఓందివ్యాయనమః॥ ఓం దివ్యలింగాయనమః॥ ఓం భవాయనమః॥ ఓం భవలింగాయనమః॥ ఓం శర్వాయనమః॥ ఓం శర్వలింగాయనమః॥ ఓం శివాయనమః॥ ఓం శివలింగాయనమః॥ ఓం జ్వాలాయనమః॥ ఓం జ్వలలింగాయనమః॥ ఓం ఆత్మాయనమః॥ ఓంఆత్మలింగాయనమః॥ ఓం పరమాయనమః॥ ఓం పరమలింగాయనమః॥ ఏతత్సోమస్యసూర్యస్య సర్వలింగగ్ం స్థాపయతి పాణిమంత్రం పవిత్రమ్అథశివ

షోడశనామ పూజాంచకుర్యాత్ ॥ సద్యోజాతంప్రపద్యామి...భవో
ద్భవాయనమః॥ధూపం॥ వామదేవాయనమః... మనోన్మనాయనమః॥దీ
పం॥ధూపదీపానంతరమాచమనంసమర్పయామి॥అఘోరేభ్యో...రూ
పేభ్యః॥ నైవేద్యం॥ తత్పురుషాయ...ప్రచోదయాత్॥ తాంబూలం॥
హిరణ్యపాత్రంమధోఃపూర్ణం...అయుస్తేజోదధాతి॥ ఉత్తరనీరాజనం॥
సోమోవాఏతస్య...భవతి ॥ పంచార్తిక్యందర్శయామి॥ సర్వప్రజాం
మే గోపాయ...సతాం॥ రథార్తిక్యందర్శయామి ॥ సంసృష్టధనముభ
యం...నిలయంతాం ॥ నక్షత్రార్తిక్యందర్శయామి ॥ పూగీఫలై...
తాం ॥ తాంబూలం సమర్పయామి ॥ సహస్రశీర్షం దేవం ... సదాశి
వోమ్॥ మంత్రపుష్పం ॥ యానికాని...పదేపదే ॥ ఇతిప్రదక్షిణనమ
స్కారాన్ సమర్పయామి ॥ అథాఽష్టాష్టభిర్మంత్రై రక్తపుష్పాణి
దదాతి ॥ అఘోరేభ్య ఇతిజపేత్ ॥ తతఃప్రార్థనంకృత్వా ॥ తదనం
తరం ఛత్రచామరాద్యుత్తర పూజాంచకుర్యాత్ ॥ యస్యస్మృత్యా
చ...తదస్తుమే ॥ అనేన శ్రీమహాన్యాస పూర్వకైకాదశవార రుద్రా
ఽభిషేక పూజనేన భగవాం త్సర్వాత్మక శ్రీ ఉమామహేశ్వర
స్సుప్రీత స్సుప్రసన్నో వరదోభవతు॥ ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణ
మస్తు॥ ఇతి మహాన్యాసం సమాప్తమ్. చీ॥ ల॥

ఇంద్రాక్షీస్తోత్రప్రారంభః.

అస్యశ్రీఇంద్రాక్షీస్తోత్రమహామంత్రస్య। శచీపురందరఋషిః॥
అనుష్టుప్ఛందః। ఇంద్రాక్షీదుర్గాదేవతా మహాలక్ష్మీర్బీజం భువనేశ్వ
రీతిశక్తిః । భవానీతికీలకం । మమ ఇంద్రాక్షీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥ ఇంద్రాక్షీంఅంగుష్ఠాభ్యాంనమః । మహాలక్ష్మీంతర్జనీభ్యాం
నమః॥ మాహేశ్వరీంమధ్యమాభ్యాంనమః । అంబుజాక్షీంఅనామికా
భ్యాంనమః॥ కాత్యాయనీంకనిష్ఠికాభ్యాంనమః । కౌమారీంకరతలకర

శ్యుష్ఠాభ్యాంనమః॥ ఇంద్రాక్షీంహృదయాయనమః। మహాలక్ష్మీంశిర
సేస్వాహా। మాహేశ్వరీంశిఖాయైవషట్। అంబుజాక్షీంకవచాయ
హుం। కాత్యాయినీంనేత్రత్రయాయవౌషట్॥ కౌమారీంఅస్త్రాయ
ఫట్। భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ నేత్రాణాందశభి
శ్శతైః పరివృతా మత్యుగ్రచర్మాంబరాం హేమాభాం మహతీం
విలంబితశిఖా మాముక్త కేశాన్వితామ్। ఘంటామండిత పాదపద్మ
యుగళాం నాగేంద్రకుంభ స్తనీ మింద్రాక్షీం పరిచింతయామిమనసా
కల్పోక్త సిద్ధప్రదామ్॥ ఇంద్రాక్షీం ద్విభుజాం దేవీంపీతవస్త్రద్వ
యాన్వితామ్। వామహస్తే వజ్రధరాం దక్షిణేన వరప్రదామ్। ఇం
ద్రాక్షీం సహాయువంతీం నానాలంకార భూషితామ్॥ ప్రసన్నవద
నాంభోజా మప్సరోగణసేవితామ్॥ ఇంద్రఉవాచ॥ ఇంద్రాక్షీనామ
సాదేవీ దైవతైస్సముదాహృతా। గౌరీశాకంబరీ దేవీ దుర్గానా
మ్నీతివిశ్రుతా। నిత్యానందీ నిరాహారీ నిష్కళాయైనమోస్తుతే।
కాత్యాయినీమహాదేవీ చన్నఘంటామహాతపా। సావిత్రీసాచగాయి
త్రీ బ్రహ్మాణీ బ్రహ్మవాదినీ। నారాయణీభద్రకాళీ రుద్రాణీ కృష్ణ
పింగలా। అగ్నిజ్వాలా రౌద్రముఖీ కాళరాత్రీ తపస్వినీ। మేఘస్వ
నాసహస్రాక్షీ వికటాంగీ జడోదరీ। మహోదరీముక్తకేశీ ఘో
రరూపామహాబలా। అజితా భద్రదాఽనంతారోగహర్త్రీ శివప్రియా।
శివదూతీకరాళీచ ప్రత్యక్షపరమేశ్వరీ। ఇంద్రాణీ చేంద్రరూపాచఇం
ద్రశక్తిఃపరాయణీ। సదాసంమోహినీదేవీ సుందరీభువనేశ్వరీ। ఏ
కాక్షరీపరబ్రహ్మస్థూలసూక్ష్మప్రవర్ధనీ। మహిషాసురహంత్రీచ చా
ముండాసప్తమాతృకా। వారాహీనారసింహీచ భీమాభైరవవాదినీ॥
శ్రుతిస్మృతిర్ధృతిర్మేధా విద్యాలక్ష్మీస్సరస్వతీ। అనంతావిజయాఽ
పర్ణా మానస్తోకాపరాజితా। భవానీపార్వతీదుర్గా హైమవత్యంబి
కాశివా। శివాభవానీరుద్రాణీ శంకరార్ధశరీరిణీ। ఐరావతగజారూ
ఢావజ్రహస్తావరదా। త్రిపాద్భస్మప్రహరణా త్రిశిరా రక్తలోచనా॥

(మంత్రః) భస్మాయుధాయవిద్మహే రక్తనేత్రాయధీమహి। తన్నోజ్వర
హరః ప్రచోదయాత్ ॥ ఏతైర్నామపదైర్దివ్యైస్తుతా శక్రేణధీమతా।
జ్వరంమృత్యుం భయంఘోరంజ్వరంతీజ్వరనాశిని। క్షయోఽపస్మారకు
ష్ఠాది తాపజ్వరనివారణమ్ । చోరవ్యాఘ్రభయంతత్ర శీతజ్వరనివా
రణమ్ । శతమావర్తయేద్యస్తు ముచ్యతేవ్యాధిబంధనాత్ । ఆవర్త
యంత్సహస్రంతు లభతేవాంఛితంఫలమ్ । ఏతత్ స్తోత్ర మిదంపుణ్యం
జపేదాయుష్యవర్ధనం। వినాశాయచరోగాణా మపమృత్యుహరాయ
చ। సర్వమంగళమాంగళ్యే శివేసర్వార్థసాధికే। శరణ్యేత్ర్యంబకే
దేవి నారాయణినమోఽస్తుతే॥ ఇందాక్షీస్తోత్రం సమాప్తమ్.

నమక సహస్రనామములు శ్రీమదుమామహేశ్వర పూజ
యందు వ్రాయఁబడి ముద్రించినందున ఈగ్రంథమందు చేర్చనైతిని.

శ్రీ రు ద్ర క వ చ ప్రా రం భః.

అస్యశ్రీ రుద్రకవచస్తోత్ర మహామంత్రస్య- దూర్వాసఋషిః
అనుష్టుప్ఛందః-త్ర్యంబక రుద్రోదేవతా - హ్రాం బీజం- హ్రీంశక్తిః-
హ్రూంకీలకం- మమమానసాభీష్టసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥ హ్రామిత్యాది
షడ్దీర్ఘైః షడంగన్యాసః॥ ధ్యానమ్॥ శాంతంపద్మా...నమామి॥ దూ
ర్వాసఉవాచ॥ ప్రణమ్యశిరసాదేవం స్వయంభుం పరమేశ్వరం ఏకం
సర్వగతందేవం సర్వదేవమయంవిభుమ్॥౧॥ రుద్రవర్మప్రవక్ష్యామి అం
గప్రాణస్యరక్షయే । అహోరాత్ర మయందేవం రక్షార్థం నిర్మితంపు
రా ॥౨॥ రుద్రోమేచాగ్రతః పాతు పాతు పార్శ్వౌ హరస్తదా ।
శిరోమే ఈశ్వరపాతు లలాటంనీలలోహితః ॥ ౩॥ నేత్రే త్ర్యంబకః
పాతుముఖం పాతుమహేశ్వరః । కర్ణౌగతుతుమేశంభు ర్నాసికాం
సదాశివః ॥౪॥ వాగీశః పాతుమేజిహ్వా మోష్ఠౌ పాత్వంబికా
పతిః। శ్రీకంఠఃపాతుమేగ్రీవం బాహూచైవపినాకధృత్ ॥౫॥ హృద
యంమేమహాదేవ ఈశ్వరోఽవ్యాత్స్తనాంతరం । నాభింకుక్షించ
పక్షశ్చ పాతుసర్వఉమాపతిః ॥౬॥ బాహుమధ్యాంతరంచైవ సూ.

తిష్ఠమానస్సదాశివః। శిరోర్వరక్షతు నస్సర్వ గాత్రాణి చ యథాక్రమం॥ ౭॥ వజ్రశక్తిధరశ్చైవ పాశాంకుశధరస్తథా। గండశూలధరో నిత్యం రక్షతు త్రిదశేశ్వరః ॥౮॥ ప్రస్థానేషు పదే చైవ వృక్షమూలే నదీతటే। సంధ్యాయాం రాజభవనే విరూపాక్షస్తు పాతు మామ్॥ ౯॥ శీతోష్ణాఽతపకాలేషు తుహినద్రుమకంటకే। నిర్మనుష్యేఽసమే మార్గే త్రాహి మాం వృషభధ్వజ॥౧౦॥ ఇత్యేతద్రుద్రకవచం పవిత్రం పాపనాశనం। మహాదేవప్రసాదేన దూర్వాసమునికల్పితం ॥౧౧॥ మమాఖ్యాతం సమాసేన న భయం తేన విందతి । ప్రాప్నోతి పరమారోగ్యం పుణ్యమాయుష్యవర్ధనం ॥౧౨॥ విద్యార్థీ లభతే విద్యాం ధనార్థీ లభతే ధనం। కన్యార్థీ లభతే కన్యాం న భయం విందతే క్వచిత్ ॥ ౧౩ ॥ అపుత్రో లభతే పుత్రం మోక్షార్థీ మోక్షమాప్నుయాత్। త్రాహి త్రాహి మహాదేవ త్రాహి త్రాహి త్రయీమయ ॥ ౧౪ ॥ త్రాహి మాం పార్వతీనాథ త్రాహి మాం త్రిపురాంతక । పాశం ఖట్వాంగ దివ్యాస్త్రం త్రిశూలం రుద్రమేవ చ॥౧౫॥ నమస్కరోమి దేవేశ త్రాహి మాం జగదీశ్వర। శత్రుమధ్యే సభామధ్యే గ్రామమధ్యే గృహాంతరే॥ ౧౬॥ గమనేఽగమనే చైవ త్రాహి మాం భక్తవత్సల। త్వం చిత్త్వమాదివశ్చైవ త్వం బుద్ధిస్త్వం పరాయణమ్ ॥ ౧౭ ॥ కర్మణా మనసా చైవ త్వం బుద్ధిశ్చ యథా సదా ॥ జ్వరం ఛింది - సర్వజ్వరభయం ఛింది - సర్వగ్రహభయం ఛింది - సర్వశత్రూన్నివర్త్యాపి - సర్వవ్యాధినివారణమ్ - రుద్రలోకం స గచ్ఛతి - రుద్రలోకం స గచ్ఛత్యోన్నమ ఇతి ॥

శ్రీరుద్రకవచ స్సమాప్తః చ॥ లు॥

అథ నవగ్రహాది మన్త్రాః.

హరిః ఓం। ఆకృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ। హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవో యాతి భువనాని

వశ్యే ॥ అగ్నిందూతం వృణీమహే హోతారంవిశ్వవేదసం । అస్య
యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్॥కద్రుద్రాయప్రచేతసే మీఢుష్టమాయతవ్యసే।
వోచేమ శంతమగ్ం హృదే। ఆప్యాయస్వ సమేతు తేవిశ్వతస్సోమ
వృష్ణియం । భవావాజస్య సంగథే ॥ అప్సుమేసోమో అబ్రవీదంతర్వి
శ్వాని భేషజా । అగ్నించ విశ్వశం భువమాపశ్చ విశ్వభేషజీః॥ గౌరీ
ర్మిమాయ సలిలాని తక్షత్యేకపదీ ద్విపదీసాచతుష్పదీ । అష్టాపదీ
నవపదీ బభూవుషీ । సహస్రాక్షరాపరమేవ్యోమన్ ॥ అగ్నిర్మూర్ధా
దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయంఅపాగ్ం రేతాగ్ంసిజిన్వతి॥ స్యోనా
పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః ॥ క్షేత్రస్య
పతినావయగ్ంహితేనేవజయామసి।గామశ్వంపోషయిత్న్వాసనోమృ
డాతీదృశే॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తేసగ్ంసృజే
థామయంచ। పునఃకృణ్వగ్గ్ంస్త్వాపితరంయువానమన్వాతాగ్ంసీత్త్వయి
తంతు మేతమ్॥ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమేత్రేధానిదధేపదం।సమూఢమస్య
పాగ్ంసురే ॥ సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ।
సభూమిం విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులమ్ ॥ బృహస్పతే
అతియదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విభాతి క్రతుమజ్జనేషు । యద్దీ దయచ్ఛ
వసఋత ప్రజాతత దస్మాసుద్రవిణం ధేహిచిత్రమ్ ॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం
ప్రథమం పురస్తాద్విసీమత స్సురుచో వేనఆవః । సబుధ్నియా ఉప
మాఅస్యవిష్ఠాః సతశ్చయోని మసతశ్చవివః ॥ ఇంద్రంవోవిశ్వత

స్వరితా వామహే జనేభ్యః । అస్మాక మస్తు కేవలః ॥ శుక్రం తే అన్య
ద్యజతం తే అన్యద్విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి । విశ్వాహి మా
యా అవసి స్వధావో భద్రా తే పూషన్నిహ రాతిరస్తు ॥ ఇంద్రాణీ
మాసు నారిషు సుపత్నీ మహమశ్రవం । నహ్యస్యా అపరంచన జర
సా మరతే పతిః ॥ ఇంద్రమరుత్వ ఇహ పాహి సోమం యథా శార్యా
తే అపిబస్సుతస్య । తవ ప్రణీతీ తవ శూర శర్మన్నావివాసంతి కవ
యస్సుయజ్ఞాః ॥ శమగ్నిరగ్నిభిః కరచ్ఛన్నస్తపతు సూర్యః । శం
వాతో వాత్వరపా అపస్రిధః ॥ యమాయ సోమగ్ం సునుత యమా
య జుహుతా హవిః । యమగ్ం హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అ
రంకృతః ॥ ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూ
వ । యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో
రయీణాం ॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువ దూతీ సదావృధస్సఖా । క
యా శచిష్ఠయా వృతా ॥ ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాత
రం పురః । పితరంచ ప్రయంత్సువః ॥ నమో అస్తు సర్పేభ్యో యే కేచ
పృథివీమను । యే అంతరిక్షే యేదివి తేభ్య స్సర్పేభ్యో నమః ॥ కేతుం
కృణ్వన్న కేతవే పేశో మర్యా అపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః ॥
సచిత్ర చిత్రం చితయంతమస్మే చిత్రక్షత్ర చిత్రతమం వయోధాం ।
చంద్రం రయిం పురువీరం బృహంతం చంద్రచంద్రాభిర్గృణతే యువ
స్వ ॥ బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషోమృ

గానాం । శ్యేనో గృధ్రాణాగ్ం స్వధితి ర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్ర
మత్యేతి రేభన్ ॥ జాతవేదసే సునవామ సోమ మరాతీయతో నిద
హాతి వేదః । సనః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా నావేవ సింధుం దురితా
త్యగ్నిః ॥ గణానాం త్వా గణపతిగ్ం హవామహే కవిం కవీనా
ముపమశ్రవస్తమం । జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆన
శ్శృణ్వన్నూతిభి స్సీదసాదనమ్ ॥ క్షేత్రస్య పతినా వయగ్ం...దృ
శే । స్వస్తిదా విశస్పతి ర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేంద్రః పుర
ఏతున స్స్వస్తిదా అభయంకరః ॥ ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరి హవామ
హే జనేభ్యః । అస్మాక మస్తు కేవలః ॥ అగ్నిం దూతం వృణీమహే
హోతారం విశ్వవేదసం । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుం ॥ యమాయ
సోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతా హవిః । యమగ్ం హ యజ్ఞో గచ్ఛ
త్యగ్ని దూతో అరంకృతః ॥ మోషుణః పరాపరా నిరృతి ర్దుర్హ
ణావధీత్ । పదీష్ట తృష్ణయా సహ ॥ ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమ
ద్యాచ మృడయ । త్వామవస్యు రాచకే ॥ తవ వాయవృతస్పతే త్వ
ష్టుర్జామాతరద్భుత । ఆవాంస్యా వృణీమహే ॥ సోమో ధేనుగ్ం
సోమో అర్వంత మాశుం । సోమో వీరం కర్మణ్యం దదాతు । సాద
న్యం విదథ్యగ్ం సభేయం । పితుశ్శ్రవణం యోదదాశదస్మై ॥ తమీ
శానం జగత స్తస్థుష స్పతిం । ధియం జిన్వమవసే హూమహే వయం ।
పూషానో యథా వేదసామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే ॥
ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే తిష్ఠా దేవో న సవితా । ఊర్ధ్వో వాజస

సవిత్రాయ ద్రంజభి ర్వాఘుద్భిర్విహ్వయామహే ॥ స్యోనాపృథివి భ
వానృక్షరా...థాః ॥ వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహ్యస్మాన్ థ్స్వావేశో
అనమీవో భవానః । యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో జుషస్వ శంనఏధిద్వి
పదే శం చతుష్పదే ॥ బ్రహ్మదేవానాం + శేథః ॥ ప్రణోదేవీ సర
స్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ । ధీనామవిత్ర్యవతు ॥ ఇదం విష్ణు + సురే ॥
సక్తుమివతితఉనా పునన్తో యత్రధీరా మనసా వాచమక్రత ।
అత్రా సఖాయస్సఖ్యాని జానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధి వా
చి ॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే + హృదే ॥ గౌరీమిమాయ సలిలా...
వ్యోమన్ ॥ క్షత్రిణాశిశుమ్మహీనాం । హిన్వన్నృతస్య దీధితిం । వి
శ్వా పరిప్రియా భువదధద్వితా ॥ ఆదిత్ప్రత్నస్య రేతసో జ్యోతిష్ప
శ్యంతి వాసరం ॥ పరో యదిధ్యతే దివా ॥ ఏషోఉషా ॥ అపూర్వ్యా వ్యు
చ్ఛతిప్రియా దివః । స్తుషే వామశ్వినా బృహత్ ॥ సుపర్ణోఽసిగ
రుత్మాన్ త్రివృత్తే శిరో గాయత్రం చక్షుస్స్తోమ ఆత్మా సామ తే తనూ
ర్వామదేవ్యం । బృహద్రథన్తరే పక్షౌ యజ్ఞా యజ్ఞీయం పుచ్ఛం ఛం
దాగ్ంస్యంగాని ధిష్ణియాశ్శఫా యజూగ్ంషి నామ ॥ సుపర్ణోఽసిగరు
త్మాన్ దివంగచ్ఛసువః పత ॥ ధన్వనాగా ధన్వనాజిం జయేమధన్వనా
తీవ్రాస్సమదో జయేమ । ధనుశ్శత్రో రపకామం కృణోతి ధన్వనా స
ర్వాః ప్రదిశో జయేమ ॥ ముంచామిత్వా హవిషా జీవనాయకమజ్ఞాత
యక్ష్మాదుత రాజయక్ష్మాత్ । గ్రాహిర్జగ్రాహ యదివైతదేనం తస్యా
ఇంద్రాగ్నీ ప్రముముక్తమేనమ్ ॥ యదిక్షితాయుర్యదివా పరేతో య

దిశ్యృత్యో రంతికం నీతఏవ । తమాహరామి నిర్ఋతేరుపస్థా
ద్రస్పార్ షమేనం శతశారదాయ ॥ సంస్పృష్టం ధనముభయం । సమా
కృతమస్మభ్యం దత్తాం వరుణశ్చ మన్యుః । భియం దధానా హృద
యేషుశత్రవః పరాజితాసో అపనిలయంతామ్ ॥ దూర మస్మచ్ఛత్ర
వో యంతు... బాధమానా । అపక్షుధం నుదతా మరాతిం॥

త్ర్యంబకం యజామహే...మామృతాత్ ॥ అపమృత్యు మ
పక్షుధమపేతశ్శపథం జహి । అథానో అగ్న ఆవహ రాయస్పోషగ్ం
సహస్రిణం। యే తే సహస్ర + + మృత్యవే స్వాహా ॥ (మమసర్వా
పమృత్యు ర్నశ్యతు ఆయుర్వర్ధతామ్.)

ఇతినవగ్రహాది మంత్రాస్సమాప్తాః. చీ॥ ల॥

త్రియంబక స్తోత్రమ్.

అస్యశ్రీత్ర్యంబకస్తోత్రమహామన్త్రస్య। మైత్రావరుణపుత్రోవసిష్ఠ ఋషిః। అనుష్టుప్ఛందః। శ్రీమృత్యుంజయత్ర్యంబకరుద్రోదేవతా। దేవదేవ్యౌప్రణవౌ బీజశక్తిః। అత్రమూలమంత్రేణ కరశుద్ధిం కృత్వా। ప్రణవం కరతలయో ర్విన్యస్య । వ్యాహృత్యాది మన్త్రపాదచతుష్టయంకరయో రంగుష్ఠాదికనిష్ఠికాంత మంగుళీషు విన్యస్యతతస్సర్వేణ వ్యాపకన్యాసంకృత్వా దేహాంగన్యాస మారభేత్ । ఓంభూ + వః॥ అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। త్ర్యంబకం యజామహే। తర్జ। సుగంధిం పుష్టివర్ధనం। మధ్య। ఉర్వారుకమివబంధనాత్। అనా। మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్। కని। ఓంభూ + వః। త్ర్యింబకం + తాత్। కర। త్ర్యింబకమితిశిరసి। యజామహ ఇతిలలాటే। సుగంధమితి × ముఖే। పుష్టివర్ధనమితి హృదయే। ఉర్వారుక మితికుక్షౌ। ఇవేతినాభౌ। బంధనాదితికట్యాం। మృత్యోరిత్యూరుద్వయే । ముక్షీయేతిజానుద్వయే। మేతి జంఘాద్వయే। అమృతాదితిపాదద్వయే। ఏవం దేహాంగన్యాసంకృత్వా

షడంగన్యాస మాచరేత్ । ఓంనమో భగవతే త్ర్యంబకాయ శూల
పాణయే స్వాహా। హృద॥ ఓంనమో ÷ తే రుద్రాయామితమూర్త
యేమాం × జీవశిరసే స్వాహా। శిరసే। ఓంన + తే నీలకంఠాయ
చంద్రశిరసే జటినే స్వాహా। శిఖా। ఓంన + తే త్రిపురాంతకాయహాం
హ్రీం। కవ। ఓంన + తే త్రిలోచనాయ ఋగ్యజుస్సామాథర్వణమూ
ర్తయే। నేత్ర। ఓంనమో భగవతే రుద్రాయాగ్ని త్రయాయ జ్వల జ్వ
ల మాం రక్షరక్ష అఘోర, అస్త్రాయ ఫట్ । భూర్భువస్సువరో
మితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానం॥ తతశ్చంద్రమండలో పరిబద్ధపద్మాసనంశు
ద్రవర్ణం స్రవదమృత పూర్ణచంద్రకళాధరం॥ యోగముద్రాంకు మా
లాబద్ధాదరహస్తద్వయం ధృతామృత పూర్ణకనక కలశోత్తరకరద్వ
యం సోమసూర్యాగ్ని త్రిలోచనం బద్ధపింగజటాజూటం నాగయజ్ఞో
పవీతినం నాగాభరణభూషితం వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం భక్తానుకంప
నం భస్మానులేపనం శ్రీరుద్రం ధ్యాత్వా స్నేహపూర్ణేన మనసాపూ
ర్వోక్తమార్గేణాభ్యర్చ్య త్వాంశరణం వ్రజేత్ ॥ త్ర్యంబక మహాదేవ త్రా
హిమాం శరణాగతం। జన్మమృత్యుజరారోగైః పీడితం కర్మబంధనైః।
తావకస్త్వద్గతప్రాణస్త్వచ్చిత్తోహం సదామృడ । ఇతివిజ్ఞాప్యదేవే
శం జపేన్మంత్రం త్ర్యంబకమ్॥ యోసౌ వజ్రధరో దేవ ఆదిత్యానాం
ప్రభుర్మతః। సహస్రనయనశ్చంద్ర గ్రహపీడాం వ్యపోహతు । ఓం
భూర్భువస్సువః । త్ర్యంబకంయజామహే సు × మామృతాత్ ॥ మృ
త్యుంజయత్ర్యంబక మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥
అపమృత్యుమపక్షుధమపేతశ్శపథాంజహి।అథానో అగ్న అవహార్తా
యుస్స్వమగ్ం సహస్రిణం। యే తే సహస్ర × + మృత్యవే స్వాహా॥ మ
మసర్వాపమృత్యుర్నశ్యతుఆయుర్వర్ధతాం॥ అమృతః కల్పవృక్షశ్చ
అనంతః కామధేనవః। చింతామణిస్తుగోవిందో నామత్రయ ముదా
హృతం। అచ్యుతాయనమః॥ అనంతాయనమః॥ గోవిందాయనమః॥ ఆ
వాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ తతస్సర్వోపచారైః
సంపూజయేత్ । త్ర్యంబక స్తోత్రమ్. సమాప్తమ్

శివాష్టోత్తర శతనామావళిః.

ఓం శివాయ న
మహేశ్వరాయ న
శంభవే న
పినాకినే న
శశిశేఖరాయ న
వామదేవాయ న
విరూపాక్షాయ న
కపర్దినే న
నీలలోహితాయ న
శంకరాయ న (౧౦)
శూలపాణయే న
ఖట్వాంగినే న
విష్ణువల్లభాయ న
శిపివిష్టాయ న
అంబికానాథాయ న
శ్రీకంఠాయ న
భక్తవత్సలాయ న
భవాయ న
శర్వాయ న
త్రిలోకేశాయ న (౨౦)
శితికంఠాయ న
శివాప్రియాయ
ఉగ్రాయ న
కపాలినే న
కౌమారయే న
అంధకాసురసూదనాయ న
గంగాధరాయ న
లలాటాక్షాయ న
కాలకాలాయ న
కృపానిధయే న (౩౦)
భీమాయ న
పరశుహస్తాయ న
మృగపాణయే న
జటాధరాయ న
కైలాసవాసినే
కవచినే న
కఠోరాయ న
త్రిపురాంతకాయ న
వృషాంకాయ న
వృషభారూఢాయ న (౪౦)
భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయ న
సామప్రియాయ న
స్వరమయాయ న
త్రిమూర్తయే న
అనీశ్వరాయ న
సర్వజ్ఞాయ న
పరమాత్మనే న
సోమసూర్యాగ్నిలోచనాయ న
హవిషే న
యజ్ఞమయాయ న (౫౦)
సోమాయ న
పంచవక్త్రాయ న
సదాశివాయ న
విశ్వేశ్వరాయ న

వీరభద్రాయన
గణనాథాయన
ప్రజాపతయేన
హిరణ్యరేతసేన
దుర్ధర్షాయన
గిరీశాయన (౬౦)
గిరిశాయన
అనఘాయన
భుజంగభూషణాయన
భర్గాయన
గిరిధన్వనేన
గిరిప్రియాయన
కృత్తివాససేన
పురారాతయేన
భగవతేన
ప్రమథాధిపాయన (౭౦)
మృత్యుంజయాయన
సూక్ష్మతనవేన
జగద్వ్యాపినేన
జగద్గురవేన
వ్యోమకేశాయన
మహాసేనజనకాయన
చారువిక్రమాయన
రుద్రాయన
భూతపతయేన
స్థాణవేన (౮౦)
అహిర్బుధ్న్యాయన

దిగంబరాయన
అష్టమూర్తయేన
అనేకాత్మనేన
సాత్త్వికాయన
శుద్ధవిగ్రహాయన
శాశ్వతాయన
ఖండపరశవేన
అజాయన
పాశవిమోచకాయన (౯౦)
మృడాయన
పశుపతయేన
దేవాయన
మహాదేవాయన
అవ్యయాయన
హరయేన
పూషదంతభిదేన
అవ్యగ్రాయన
దక్షాధ్వరహరాయన
హరాయన (౧౦౦)
భగనేత్రభిదేన
అవ్యక్తాయన
సహస్రాక్షాయన
సహస్రపాదేన
అపవర్గప్రదాయన
అనంతాయన
తారకాయన
పరమేశ్వరాయన (౧౦౮)

శ్రీశివాష్టోత్తర శతనామావళిః సమాప్తా.

నంశ్యాసిం-చ। సుమంగ-ల। శ్రేయః + పకల్యాణ। అయురా శా-
ఙీవేభ్యః॥ పృథివీశాన్తా సాగ్నినా శాన్తా సామే శాన్తాశుచగ్ంశమయతు।
అన్తరిక్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మే శాన్తగ్ంశుచగ్ంశమ
యతు। ద్యౌశ్శాన్తాసాదిత్యేన శాన్తాసామే శాన్తాశుచగ్ం శమయ
తు॥ పృథివీశాన్తిర న్తరిక్షగ్ం శాంతిర్ద్యౌశ్శాంతిర్దిశశ్శాంతిర వాంతరది
శాశ్శాంతిరగ్నిశ్శాంతి ర్వాయుశ్శాంతిరాదిత్య శ్శాంతిశ్చంద్రమా
శ్శాంతిర్నక్షత్రాణి శాంతి రాపశ్శాంతిరోషధయ శ్శాంతిర్వనస్పత
యశ్శాంతిర్గౌశ్శాంతిరజాశాంతిరశ్వశ్శాంతిః పురుషశ్శాంతి ర్బ్రహ్మ
శాంతిర్బ్రాహ్మణశ్శాంతి శ్శాంతి రేవశ్శాంతి శ్శాంతి ర్మే అస్తుశాం
తిః। తయాహగ్ంశాన్త్యాసర్వశాన్త్యా మహ్యంద్విపదేచతుష్పదేచ
శాంతిం కరోమి శాంతిర్మే అస్తుశాంతిః॥ సుమఙ్గలీరియం వధూ రి
మాగ్ంసమేతపశ్యత। సౌభాగ్యమస్యైదత్వాయాథా స్తంవిపరేతన॥

శ్లో॥ శ్రీ చల్లా వంశజాతేన నాగలింగాఖ్యసూనునా।
సూరిబృందవిధేయేన మచిలీపుర వాసినా॥
త్రిస్కంధశాస్త్రవిదుషా లక్ష్మీనృసింహసూరిణా।
శ్రీయజుర్మంత్రపాఠాఖ్య పుస్తకంముద్రితంమయా॥
భగవత్ప్రీతయేస్తుష్టు సదా విజయ తేతరామ్॥

శ్లో॥ అగ్న్యబ్ధిగజచంద్రేషు శాలివాహన తేషుచ।
శ్రీదుర్మత్యాఖ్య సద్వర్షే వైశాఖేపూర్ణిమాతిథౌ।
స్థిరవారేతుసంపూర్ణ మాసీచ్ఛతుర్థముద్రణమ్॥
గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

విజ్ఞప్తి

చిల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి యొక్క పితృమాతృ నామధేయములు.

మావంశమునందుండు వారిలో కొందరి నామధేయములు.

1 చిల్లా బుచ్చన్నశాస్త్రిగారు- పత్ని - లక్ష్మీదేవమ్మగారు.
వీరిపుత్త్రులు.

2 వేంకటరామశాస్త్రులవారు-పత్ని- రావమ్మగారు.
వీరిపుత్త్రులు.

3 గంగాధరశాస్త్రులవారు- పత్ని - మహాలక్ష్మమ్మగారు.
వీరిపుత్త్రులు.

4 నాగలింగశాస్త్రులవారు- పత్ని - సీతాదేవమ్మగారు.
వీరిపుత్త్రులు.

5 లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి- ధర్మపత్ని సుందరలక్ష్మి.
వీరిపుత్త్రులు-3

1 సుబ్రాయశాస్త్రి- 2 నాగేశ్వరశాస్త్రి- 3 సీతారామశాస్త్రి.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ